

Міністерство внутрішніх справ України
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА ТА ПІДГОТОВКИ
ФАХІВЦІВ ДЛЯ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ
КАФЕДРА УКРАЇНОЗНАВСТВА ТА ІНОЗЕМНИХ МОВ

МОВА І ПРАВО

*Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної
конференції*

(м. Дніпро, 17 жовтня 2023 року)

Дніпро
2023

УДК 81.114:347
М 74

*Рекомендовано до друку Науковою радою
Дніпропетровського державного університету
внутрішніх справ (протокол № 3 від 15.11.2023)*

М 74 Мова і право : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 17 жовт. 2023 р.) ; за заг. ред. к.філол.н., доц. О. В. Максименко, д.філол.н., доц. І. В. Царьової. Дніпро : ДДУВС, 2023. 288 с.

ISBN 978-617-8035-52-5

Збірник містить матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, у якій взяв участь професорсько-викладацький склад закладів вищої освіти України. Тематика тез охоплює актуальні проблеми юридичної термінології, юридичної лінгвістики та психолінгвістики, мовні процеси в суспільстві, питання медіаосвіти та медіавпливів на аудиторію, професійної спрямованості іноземної мови, вивчення мов у контексті міжкультурної комунікації, правові аспекти в культурологічному вимірі (література, мистецтво, журналістика).

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції можуть бути використані викладачами для підготовки до занять із української та іноземної мов, а також для розроблення підручників та посібників, які б передбачали достатню мовну підготовку старшокласників, здобувачів вищої освіти, слухачів магістратури та ад'юнктури.

У авторській редакції

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

О. В. Максименко

завідувач кафедри українознавства та іноземних мов, к. філол. наук, доцент

А. М. Поповський

д-р філол. наук, професор, професор кафедри українознавства та іноземних мов

І. В. Царьова

д-р філол. наук, доцент, професор кафедри українознавства та іноземних мов

(Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ)

Редакційна колегія не завжди поділяє погляди авторів

ISBN 978-617-8035-52-5

© ДДУВС, 2023

© Автори, 2023

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	8
Асабіна Д. Language intercultural communication	13
Бакай В. English for the unbreakable: challenges and prospects of the newest system implementation	17
Бєлов М. Modern approaches to understanding language of law	20
Бойко К. Вплив міжнародних організацій на систему міжнародних відносин	22
Бондаренко А. Етикет у віртуальній англомовній комунікації	24
Бугаєнко Т. Actual problems of legal terminology	27
Ведмеденко М. The importance of English in the modern world	30
Ворона Д. Expanding the scope of the english language in Ukraine	32
Воскобойник А. Impact of globalization on expanding the spheres of use of the english language in Ukraine	34
Галушневська К. Legal terminology problem in ukrainian legislation	37
Гальцова О. Foreign language learning approaches to higher institution education	39
Годзенко О. The state of the Ukrainian language in jurisprudence	42
Голопич І. Використання мовних засобів у юридичних текстах	44
Голуб О. Актуальні аспекти дослідження кримінальної відповідальності за сексуальне насильство, пов'язане зі збройним конфліктом, вчинене щодо неповнолітніх осіб	46
Гончар К. Problems and prospects of ukrainian language in jurisprudence	50
Городиловська М. Законодавчий дискурс США: поняття та ознаки	53
Грищенко О., Горіна В. Мова права	55
Гулько К. Перемога у війні за борщ як символ нашої перемоги у війні за свободу	58
Декусар Г. The media influence on the audience: absolute or relative?	60
Декусар І. Some glimpses on media education	63
Довгополова Г. Міжкультурна комунікація у професійній підготовці студентів юридичних спеціальностей	66

Дружинець М. Конфліктогени в телевізійному дискурсі (на матеріалі реаліті-шоу «Один за всіх»	68
Жук А. Sociolinguistic and sociocultural component implementation in linguistic sociocultural competence	72
Журба Ю. Legal linguistics as a rapidly developing area of scientific research	74
Загнітко А. Судово-лінгвістична експертиза: нормативно-правові та методологічно-кодифікаційні основи	76
Зайцева Є. Чинники семантичного розвитку лексичних і фразеологічних метафор українсько-польського континууму	82
Зінченко Д. Засоби юридичної техніки в контексті захисту прав людини	87
Зінченко Д. Стандартизація юридичної термінології: необхідність та перешкоди	90
Зінченко Д., Зінченко О. Психологічні аспекти юридичної техніки як вплив на свідомість та поведінку особи	94
Іванов Ю. Міграція як фактор глобальних зрушень	96
Льїнський Є., Зінченко Д. Роль мови у формуванні правової думки та її вплив на юридичну практику	98
Калько Р., Антропов Б. Необхідність вивчення англійської мови у сучасних реаліях	102
Калько Р., Лісовик А. Сучасне навчання іноземній мові як важлива передумова успішної професійної діяльності	105
Калько Р., Крипович С. Передумови впровадження англійської мови у практиці вітчизняного законодавства	107
Кальмус О. Legal linguistics development in Ukraine and in the world	109
Карпець Т. The essence of the linguistic concept of translation	111
Капустін С. Media education and media influences on the audience	114
Кочкіна Д. Походження українського борщу або чи справді український борщ «український»?	117
Клещова О. Звертання в українській мові	118
Кобзар Ю. Оцінювальна сенсорна метафора в українсько-польському континуумі	124
Коваленко А. Комунікативна підготовка працівника поліції: правові аспекти і практичний досвід	127

Коваленко Н. Значення етнолінгвістики в збереженні культурно-національного коду етносу	129
Коваль В. Criminal and-legal provision against women discrimination	131
Ковіненко О. Особливості перекладу текстів міжнародних документів з англійської на національні мови	134
Корнієнко Л. Глобалізація інформаційного простору та її вплив на міжнародні відносини	138
Корягіна А. Сучасні проблеми англомовної юридичної термінології	142
Кохановська Д. Ukrainian language in jurisprudence: status, problems, prospects	144
Кудла І. The english language usage in the police officer work	147
Кузнецова Л. Юридична техніка та технології в правничій діяльності	150
Куриленко К. Interpretation and translation in professional activities	153
Лавренко Д. Юридична техніка: поняття, особливості та значення в юриспруденції	154
Левін О. Мова Київської Русі. Історія та сучасність	157
Лобода Г. Вивчення іноземних мов у філологічному контексті з урахуванням міжкультурної комунікації	159
Лисенко А. Англомовний юридичний дискурс та його особливості	162
Максименко О. Творення правничої термінології як один із чинників розвитку юридичних наук	165
Мельник А. Роль кулінарно-гастрономічного дискурсу у формуванні національної ідентичності	167
Мельник В. English in international organizations	168
Михальченко Н. Художня візія речей («Котик, півник, шафка» Олександра Михеда та «Szafa» Ольги Токарчук)	170
Міленін В. The English language in the worldwide scope.....	173
Морозова Я. Problems of standartization of Ukrainian legal terminology	176
Нагорна Д. The role of the translator in the modern world	178
Незеленнікова У. Густаторні маркери в українській літературі	179
Немонова Л. Комунікативні стратегії і розширення словникового запасу при навчанні англійської мови	181
Немонова Л. Борщ як складник культурного коду нації	184
Нікітіна А. Функції української мови в сучасній освітній парадигмі	186

Новікова О. The use of digital resources when teaching a foreign language ...	191
Оверчук О. Деякі аспекти вивчення сучасної української юридичної термінології	193
Пєскова Л. Лінгвоперсоналізація польського вченого-історика в наукових розвідках про сучасну війну в Україні	195
Перцева В. Особливості термінологічної лексики нормативно-правового акта	197
Пилипенко В. Мова ворожнечі як підстава притягнення до відповідальності за порушення правил і методів ведення війни	199
Полішко О. Актуальні проблеми юридичної термінології у перекладі на англійську мову	202
Попович А. Use of English language during the interaction of law officers with the population	207
Поповський А. Виборюймо повноправне право на високу культуру мови – важливого чинника державотворчого, інтелектуального і духовного розвитку українського суспільства	209
Решитько А. Поняття та особливості юридичної англійської мови	215
Риндич А. The concept of “law multiplicity”	216
Руденко А. Нематеріальна культурна спадщина в національній кухні	218
Сазанова Л. English can become the language of the business communication in Ukraine	220
Самайлова Ю., Василенко В. The place of the English language in the professional formation of prospective legal specialists in the conditions of European integration	223
Серга Д. The challenges in learning modern legal English	225
Синиціна Ю. Як об’єднати поняття «борщ» з поняттями «інформаційно-комунікаційні технології», «інформаційна безпека», «кібербезпека», «воєнний стан в Україні»	227
Сиротюк Я. Флороназви в польській та українській метафоричних номінаціях	230
Сич О. Linguistic termsnology fragmentation in Ukrainian and international context	232
Сільченко В. Лінгвопрагматичний аспект побутування сучасного українського й польського рекламного продукту	234
Скурідін Р. Українська мова в юриспруденції: шляхи вдосконалення	237
Скурідін Р. Борщ: український символ і культурний феноен	240

Сологуб К. Регіональні відмінності різновидів традиційного борщу	242
Солодовник М., Косянчук В. Особливий статус англійської як мови міжнародного спілкування	243
Староконь Ю. Prospects for the development of legal linguistics in Ukraine	245
Степаненко В. Expanding the use of the English language in Ukraine	248
Суїма І. Approaches to legal terminological systems translation	250
Тараненко А. Міжкультурна комунікація як основа вивчення іноземних мов у юридичному контексті	254
Тіщенко В. English in the context of intercultural communication	257
Томас Д. Re-evaluation of legal translation strategies	259
Хлівна М. Перспективи розвитку мов в умовах світової інтеграції	261
Хлівна М. Історія борщу, гіпотези, міфи, рецепти	263
Хмеленко К. English language in Ukrainian domestic law: translation of legislation	265
Царьова І. Новий контрнатур української мови	269
Чернявська О. The functioning of the English language as a language of international communication	271
Чикіт К. Financial offenses and financial and economic consequences during the war	274
Чубенко А. Поширення застосування англійської мови як мови міжнародного спілкування	277
Шалімов Б. Terms of legal terminology: their characteristics and development	279
Шевчук Є. Англійська мова в Україні: розширення застосування в юридичній сфері	281
Шелкоплясова О. Main problems of today's legal terminology	284
Шкіль А. Expanding the spheres of application of the English language in Ukraine	285

ПЕРЕДМОВА

17 жовтня 2023 року кафедрою українознавства та іноземних мов проведено Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Мова і право», у якій взяли участь 89 осіб, з них 42 науково-педагогічні працівники та 47 здобувачів вищої освіти.

1) Представлені 16 закладів вищої освіти : Харківський національний університет внутрішніх справ (м. Харків); Сумська філія Харківського університету внутрішніх справ (м. Суми); Київський національний університет імені Тараса Шевченка (м. Київ); Київський університет права НАН України (м. Київ); Одеський національний університет імені І. І. Мечникова (м. Одеса); Національна академія державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (м. Хмельницький); Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка (м. Кам'янець-Подільський); Запорізький національний університет (м. Запоріжжя); Комунальний заклад «Харківська гуманітарна-педагогічна академія» Харківської обласної ради (м. Харків); Херсонський державний університет (м. Херсон); Державний заклад «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» (м. Полтава); Луганський навчально-науковий інститут імені Е.О. Дідоренка Донецького державного університету внутрішніх справ (м. Івано-Франківськ); Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (м. Дніпро); Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця (м. Харків); Східноєвропейський університет імені Рауфа Аблязова (м. Черкасти); Державний податковий університет (м. Ірпінь).

2) Розглянута тематика доповідей філологічного і юридичного напрямку. Предметом дискусій був лінгвістичний статус мови права, який визначається співвіднесенням її ознак з ознаками національної мови. Існують підходи, які визначають мову права як спеціальну мову, мовний реєстр, ідіолект законодавця, мову законодавця, текст правових приписів, словесний код. Точність і ясність правничих формулювань, якісне і чітке їхнє мовне втілення, правильне й однозначне використання юридичної термінології сприяє належному розумінню нормативно-правових актів, є важливою передумовою подальшого процесу інтерпретації та реалізації сформульованих у мовній формі правних приписів.

Секція № 1. Українська мова в юриспруденції: стан, проблеми, перспективи.

Українську мову, що є основним засобом спілкування та одним з найголовніших чинників самоствердження нації, законодавчо закріплено в ст. 10 Конституції України як єдину державну. Згодом її статус засвідчено в Законі України «Про забезпечення функціонування української мови як

державної», ухваленому Верховною Радою України 25 квітня 2019 року. Зазначене сприяє підвищенню її престижу, становленню як соціально-психологічного явища, забезпечує духовне та соціально-політичне єднання суспільства, адже мова має важливе значення для формування особистості, національного менталітету й етнічної ідентичності. Безпосереднім є вплив мови на формування норм права. Право як інструмент управління суспільними процесами набуває властивостей нормативного регулятора лише тоді, коли закріплене в мові. Правові поняття і норми не можуть існувати інакше, ніж у визначених мовних формах. Слово в правових джерелах постає тим вихідним матеріалом, що є основою відображення правової думки, способом донесення правових приписів до суб'єктів правозастосування. Точність і зрозумілість правових формулювань, чіткість мовного їх утілення, правильність уживання й однозначність юридичної термінології сприяють належному тлумаченню нормативно-правових актів. У період розбудови демократичної правової держави та реформування її правової системи за загальноєвропейськими стандартами актуальним є питання мовної підготовки правознавців. Юридична мова – ключовий засіб правотворчої та правозастосовної діяльності, правової комунікації, пізнання і передання правової інформації в суспільстві. Володіння фаховою мовою передбачає знання всіх її літературних норм, функціональних стилів, особливостей словотворення, дотримання чіткості, точності, послідовності, зрозумілості викладу думки в письмовому й усному мовленні.

З огляду на те, що питання розвитку й функціонування державної мови досі залишаються невирішеними, а також ураховуючи широку географію учасників, можна дійти висновку, що потреба в спеціалізованому виданні, присвяченому особливостям уживання української мови в юриспруденції, залишається нагальною для всіх регіонів держави. Проблематика, порушена в темах виступів учасників конференції, актуальна як для академічної науки, так і для практичної діяльності органів виконавчої влади, зокрема поліції, органів місцевого самоврядування тощо

Секція № 2. Актуальні проблеми юридичної термінології.

Робота з науковою термінологією у системі фахової підготовки нефілологічних спеціальностей посідає вкрай важливе місце (особливо це стосується термінології права), оскільки досконале оволодіння мовною майстерністю та відповідною галузевою термінологією є одним із основних показників професійності особистості. У процесі комунікації терміни виступають когнітивно-інформаційними моделями, співвідносними з поняттєво-концептуальною і предметнотематичними сферами відповідних галузей знань.

Актуалізація наукових розробок у сфері юридичного термінознавства на сучасному етапі зумовлена тим, що головний об'єкт його вивчення – юридична термінологія, будучи віддзеркаленням системи юридичних знань,

явищ, процесів, на тлі динамічного поступу у їх розвитку, сама істотно змінюється, ускладнюється її поняттєво-категоріальний апарат, структура, виникають не лише нові терміни, але й нові терміносистеми, які потребують вивчення, упорядкування, систематизації та лексикографічного опису. Постає необхідність постійного системного моніторингу стану юридичної термінології, своєчасної фіксації змін у її складі, виявлення певних явищ, процесів, тенденцій у її розвитку тощо. Стрімко розвивається і сама термінознавча наука, що забезпечує дослідників новими методами та інструментами в роботі з термінологічним матеріалом, відкриває нові можливості і нові перспективи для майбутніх пошуків.

Юридичне термінознавство в Україні нині розвивається в різних перспективних напрямках, спрямованих на вирішення актуальних науково-теоретичних, методологічних, науково-організаційних та прикладних проблем, важливих не лише для юриспруденції і мовознавства, але й для держави в цілому. Настав час для державного планування термінологічної роботи і налагодження ефективної системної співпраці науковців різних напрямів у справі фронтального вивчення, цілісного лексикографічного опису, упорядкування та удосконалення української юридичної термінології, узгодження її з міжнародними термінологічними нормами і стандартами.

Секція № 3. Функціонування англійської як мови міжнародного спілкування

Безумовним імперативом інтеграційних процесів є вимога стандартизації та уніфікації соціально-економічних стандартів та політичних принципів управління. А це в свою чергу висуває на порядок денний питання про формування спільної, глобальної мови міжнародного спілкування (*lingua franca*). В сучасних умовах на роль такої мови найпереконливіше претендує саме англійська мова. Причому формування глобальної мови виступає об'єктивним процесом, що відкриває нові можливості для розвитку окремих громадян та держав загалом. Однак домінування англійської мови у сфері міжнародних відносин викликає певну опозицію, навіть опір з боку представників тієї чи іншої малої нації. Вони вбачають у глобальному поширенні англійської мови, у набутті нею статусу лінгвістичного засобу міжнародного спілкування загрозу власній етнокультурній ідентичності, небезпеку для збереження та розвитку своїх рідних мов. У деяких країнах (Бразилія, Італія, Франція) навіть прийнято закони щодо охорони національної мови. Занепокоєну турботу про збереження національної мови виявляють і деякі інші країни. Цінність збереження власної мови вони вважають вищою за цінності загальносвітового лінгвістичного розвитку у планетарному розумінні значення цього визначення.

Культурна перевага існування мови міжнародного спілкування не повинна викликати полеміку з боку представників будь-якої нації. Зауважимо, що в дискусіях, в яких обговорювали роль англійської мови у

сфері міжнаціонального спілкування, донедавна висували аргументи, спрямовані проти поширення американської субкультури. Прибічники цих аргументів наполягали на тому, що поширення англійської мови, її перетворення на мову міжнародного спілкування сприятиме «американізації світового простору», «мовному геноциду», мовному імперіалізму. При цьому прибічники цих поглядів залишають поза своєю увагою той факт, що світова спільнота, численні міжнародні організації не можуть існувати без всесвітньої мови. Тільки завдяки існуванню всесвітніх мов спілкування функціонують десятки міжнародних організацій. Саме світові мови оптимізують спілкування між народами, відкривають людям доступ до найрізноманітніших джерел інформації, що сприяє зближенню та взаємовигідній співпраці держав світу в усіх сферах суспільного життя.

Секція № 4. Правові аспекти в культурологічному вимірі (література, мистецтво, журналістика)

Сьогодні гостро потребує використання значних потенційних резервів для утвердження в українському суспільстві начал демократії, гуманізму і соціального прогресу. Якість частини законів через відсутність належного рівня правової культури окремих депутатів бажає бути кращою і більш досконалою. Чимало законів, як і за часів радянського тоталітарного періоду, не враховують традицій духовної історії, моралі, культури українського народу. Сформовані і прийняті правові норми не завжди обумовлені здобутками української культури. Це призводить до втрати правом соціальної цінності та поваги з боку членів суспільства, у результаті чого право втрачає ефективність, перестає панувати. Невикористання культурних надбань у праві призводить до необхідності систематичних доповнень, змін у законодавстві, введення нових правових норм. Тут багато що залежить від високої правової культури, професіоналізму самого законодавця. Вивчення культурологічних проблем правотворчості, детермінованих особливостями об'єкту творчості – права і суб'єкта творчості – людини, структурою її пізнавально-психологічних здібностей та її діяльністю в цій сфері, можуть сприяти оптимальній організації законодавчого процесу.

Потреба у всебічному дослідженні культурного впливу на процес правотворчості як об'єкт філософсько-правового осмислення є вкрай назрілою та актуальною. Багатовіковий досвід пошуку найбільш загальних, універсальних визначень права нашою думкою є на думку про самі принципи і основи цього пошуку. Передусім, напевне, слід відмовитись від ілюзій і усвідомити, що «абсолютного» визначення права не може бути хоча б тому, що дефініція, як і будь-який інший текст, може стати предметом інтерпретацій.

Гносеологія права досліджує питання пізнання його сутності, проблеми істини в праві. Як культурне явище дійсності, право є предметом досліджень

не однієї, а цілого ряду наук: філософії права, соціології права, культурології права, теорії права, енциклопедії права тощо. Специфіка філософсько-правового пізнання полягає у його позамежності і всеохоплюваності, вихід за рамки наявного буття, відкритість та його принципову відмінність від теоретичного пізнання права. На рівні філософії права аналізується, в яких категоріальних формах можливе осягнення права, його сутності та засад чинності філософія права утворює методологічну основу правоведення. При цьому основне методологічне питання філософії права полягає у визначенні сутності права або загальної ідеї права як феномену культури, форми суспільної свідомості та інструменту держави. Саме філософія права, за умови використання досягнень інших споріднених наук, забезпечує вирішення культурологічних проблем у праві. Це проявляється насамперед у забезпеченні діалогу права з культурою, тобто, у відповідності права вимогам культури, з одного боку, та реалізації культурних цінностей через право, з іншого. Зазначений діалог повинен втілюватись на стадії правотворчості, іншими словами, правотворчість повинна бути культурологічною, спиратись на досягнення культурології права. Урахування різносторонніх наукових підходів у процесі правотворчості гарантуватиме відсутність “мертвих” законів, відповідність права культурним стандартам суспільства та забезпечить його дієвість.

3) У результаті обговорення запропоновано такі пропозиції:

- Збільшити кількість годин навчальної дисципліни «Українська мова професійного спрямування»
- Відновити курси «Риторики» та дисциплін, які формують національну свідомість і патріотичні почуття («Історія України», «Історія української культури», «Етнографія», «Мистецтво»)
- Укласти та видати збірник матеріалів семінару та видати сертифікати про участь.

4) Уважаємо, що це чудова нагода для науковців з різних країн обмінятися науковим та практичним досвідом, новими напрацюваннями, методиками.

5) Всеукраїнська науково-практична конференція «Мова і право» стане не лише вагомим внеском у розвиток української філологічної науки і германістики зокрема, але й окреслить нові шляхи для вирішення непростих завдань реформування мовної освіти в Україні.

Дарія АСАБІНА, здобувач вищої освіти Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Ганна ДЕКУСАР, старший викладач кафедри українознавства та іноземних мов Навчально-наукового інституту права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

LANGUAGE INTERCULTURAL COMMUNICATION

Studying languages in the context of intercultural communication is a key factor in understanding and appreciating diverse cultural specifics. Language, unquestionably, serves not only as a communicative tool but also as a window that opens up the wide world of cultural, historical, and social peculiarities of various nations. Learning languages enables us not only to immerse ourselves in another cultural sphere but also to interact with its representatives on a deeper and more mutually comprehensible level.

This topic not only sparks an interest in language learning but also unveils multifaceted opportunities for exploration. It encompasses aspects of intercultural communication, language barriers, cultural exchange, and the influence of language on relationships between different nationalities and ethnic groups.

In this context, language learning becomes not just an educational task but also a means of broadening one's horizons, enhancing tolerance, and understanding the cultural diversity of our world. In the following sections, we will explore various facets of studying languages in the context of intercultural communication and their impact on our society and individual development.

At the heart of modern civilization lies cultural diversity, which exists in constant interconnection. Each culture has its own linguistic system through which its members communicate with one another. The significance of language in the culture of any nation cannot be overstated. Language is a cultural tool that shapes an individual's identity. It is through language that one perceives the mentality, traditions, customs of their people, and the specific cultural worldview.

Ensuring social stability in the current circumstances places special importance on the need for a tolerant attitude towards foreign languages and cultures, as well as the discomfort that inevitably arises during their interaction. This explains the special attention of today's global community to pressing

issues of intercultural and international communication. The close connection and interdependence between teaching foreign languages and intercultural communication is evident today, as every foreign language lesson represents a crossroads of cultures realized through the practice of intercultural communication, as each foreign word reflects a part of a foreign world, a different culture.

The study of foreign languages profoundly influences the perception of other cultures. Language serves not only as a means of communication but also as a window that opens up the wide world of cultural specifics and peculiarities. Immersing ourselves in the learning and understanding of foreign languages allows us to explore the following key aspects:

1) Cultural contexts in which the study of foreign languages leads to a closer acquaintance with the cultural contexts in which these languages are used. Language reflects not only the means of communication but also the values, traditions, history, and mentality of each culture [1].

2) Learning foreign languages helps us understand the differences and similarities between our own culture and the cultures of other nations. This contributes to enhancing our ability to embrace the diversity of the world.

3) Breaking down stereotypes helps avoid common stereotypes and prejudices about other cultures. When we have a deeper understanding of language and cultural context, we can more objectively assess representatives of other cultures.

4) Proficiency in foreign languages promotes better intercultural dialogue. This is crucial not only in interpersonal relationships but also in business, politics, and international relations.

5) Language learning requires empathy and the ability to consider different perspectives. It helps develop our capacity to perceive and understand other people, even when their beliefs and views differ from ours.

To sum it up, the study of foreign languages opens new horizons for us and contributes to improving our perception and communication with other cultures. It enriches our experience and makes our world more diverse and interesting.

Differences in mentalities and cultural characteristics can significantly impact intercultural communication through language, such as:

Linguistic etiquette: Different cultures may have distinct linguistic etiquettes that dictate how to communicate correctly with others. For example, some cultures may be more formal, requiring the use of specific ceremonial expressions or defined forms of greeting.

Use of speech forms: Different linguistic cultures may employ various speech forms to express respect or social hierarchy. For instance, some languages have a wide range of address terms for others, depending on age, social status, and so forth.

Concept of time: In some cultures, emphasis may be placed on precise and timely communication, while others may have a more flexible view of time. This can lead to misunderstandings and conflicts in planning and meetings.

Expression of emotions: Different cultures may have different ways of expressing emotions through language. Some may be more expressive, emphasizing their feelings, while others may be more cautious and reserved in expressing emotions.

Sequential Communication: Some cultures may involve more step-by-step communication, where general topics are discussed before transitioning to the main idea, while others may prefer direct and straightforward communication.

Understanding these differences in mentalities and cultural characteristics is crucial for successful intercultural communication. When learning foreign languages, it is also essential to study the cultural context in which these languages are used to avoid misunderstandings and improve communication with representatives of different cultures [2].

The relationship between language and national culture reveals and characterizes the following statements:

- Language is a mirror of culture, as it reflects the surrounding world, the national character, mentality, traditions, and the value system.
- Language is a treasury of culture because it preserves cultural heritage in its vocabulary, grammar, phraseology, and immortalizes them in folklore, artistic, and scientific literature.
- Language is a carrier of culture; it acts as a relay, passing on the cultural heritage of a nation from generation to generation, as the youth, together with the language, assimilates the accumulated experience of their ancestors.
- Language is an instrument of culture. It shapes the national character of individuals, who are language speakers because the process of using it is inseparable from instilling in the consciousness of the younger generation the worldview, mentality, and a complex of moral and ethical values of the nation.

Transitioning into a new cultural and linguistic context requires individuals who possess another language to alter their perception of the world by combining their original understanding of reality with the new one acquired through the mastery of another language, thereby expanding their consciousness [3]. Therefore, the theory of intercultural communication remains an abstraction until research focused on analyzing interactions among representatives of specific linguistic cultures is conducted. Consequently, a new concept must be grounded in the study of intercultural interactions within the context of cultural globalization, addressing issues related to internet usage, ideological and epistemological consequences arising in the cultural environment due to these processes. Equally important is the quest for an optimal balance between preserving linguistic diversity and integration, as well as the creation of a global linguistic ecosystem that takes into account the diversity and uniqueness of individual linguistic cultures. Various perspectives on the nature and role of intercultural communication in new conditions, as discussed in the article, can contribute to a deeper understanding of this process. Notably, questions related to determining what holds paramount

importance in intercultural communication - similarity or difference between cultures, languages, and the mentality of their speakers - remain relevant.

Studying languages in the context of intercultural communication is not only an academic task but also a key to broadening one's perspective, improving communication, and enriching one's personality. This process helps overcome language barriers and opens the doors to various cultural worlds. Learning a language is associated with numerous advantages, including a deep understanding of other cultures, increased tolerance, fostering intercultural dialogue, expanding opportunities for education and employment, developing cognitive skills, and enriching one's experience. However, it's important to remember that language learning is more than just communication skills; it's a process that opens new horizons for understanding and mutual comprehension of different cultures, and it depends on how we make use of these opportunities in our personal and professional lives. Knowledge and proficiency in multiple languages become invaluable resources in the modern world, where international cooperation and understanding of different cultures are becoming increasingly important for the development of global society.

Список використаних джерел

1. Комарницкая В.А. Содержание обучения иностранному языку студентов неязыковых специальностей в контексте поликультурности. Матеріали I Міжнародної наук.-практ. конференції «Стандарти мовної освіти в аспекті інтеркультурної комунікації». – Мелітополь: МВП ЗІЕІТ, 2009. – 111 с.
2. Intercultural Communication Concepts and Psychology of Intercultural Experience //Multicultural Education: A Cross Cultural Training Approach / ed.by M.D. Push U.S. Intercultural Press, Inc., 1980. P.10-35.

Валерія БАКАЙ,

здобувач вищої освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ.

Науковий керівник:

Наталія ДАВИДОВА, старший
викладач кафедри українознавства
та іноземних мов Навчально-
наукового інституту права та
підготовки фахівців для підрозділів
Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ENGLISH FOR THE UNBREAKABLE: CHALLENGES AND PROSPECTS OF THE NEWEST SYSTEM IMPLEMENTATION

«Unbreakable English» is an innovative pilot program aimed at learning the English language under critical conditions. Its primary goal is to enhance and develop English language skills while focusing on crucial attributes such as psychological resilience and motivation, which are essential during times of crisis.

Given the conditions of a state of war, one crucial area in education is the study of the psychological resilience and motivation of learners in their pursuit of foreign language learning through distance and blended learning formats. Therefore, the creation and implementation of the «Unbreakable English» course are both justified and necessary steps to align with contemporary challenges and educational needs. The introduction of such a course will enable students to receive a high-quality education, regardless of geographical limitations or unforeseen circumstances.

One of the distinctive features of the proposed educational course is its innovative approach to structuring and organizing the material. Specifically, the handbook consists of three parts, each dedicated to synchronous work during classes, independent asynchronous work, and creative application of acquired knowledge through individual and group assignments and projects.

The material in the handbook is presented clearly and concisely, making it easily understandable and manageable for students. The handbook includes glossary definitions and explanations of terms, accompanied by relevant vocabulary exercises and tests.

The authors have provided numerous examples and exercises that are not only relevant but also engaging for students.

Specifically, in addition to developing the four communicative skills of listening, speaking, reading, and writing, the handbook aims to foster critical

thinking, cultural awareness, confidence, and psychological resilience. Each section covers ten themes that, in terms of content and vocabulary, are designed to cultivate self-awareness, positive thinking, effective communication, goal-setting, problem-solving, interpersonal resilience, and self-care. In this context, one undeniable advantage of the handbook is the use of authentic educational and popular science materials that acquaint students with real-life situations where they can develop resilience skills.

The inclusion of various exercises, such as role-playing games, group discussions, and reflective writing tasks, provides students with the opportunity to practice using the English language in an emotionally supportive learning environment.

Moreover, interactive exercises and group work aim to develop skills such as emotional regulation, problem-solving, and social support, which are essential not only for language learning but also for success in various life situations.

Engaging and exciting assignments and projects are designed to enhance and consolidate students' communicative competence. The provided additional list of printed and video materials for further exploration empowers students to take initiative and realize their creative potential by allowing them to freely choose from the suggested educational resources or conduct their own research.

In summary, «English for Resilience» is a well-organized, relevant, and engaging handbook that allows English learners to simultaneously develop their communication skills and motivate them to continue learning while fostering resilience. The resilience-related content presented in the handbook is largely based on Western culture, which can be relevant for students in contact with representatives of other cultural backgrounds.

The handbook also includes teaching resources, such as sample lesson plans, project topics, and tasks for formative and summative assessments, which help create an exciting and interactive learning environment and encourage the creative potential of students.

The proposed integrated approach to teaching English and developing life skills in the «English for Resilience» project may have prospects for higher education in the following aspects:

1. **Psychological Support for Students:** The project can address the need for psychological support for students in crisis situations, such as remote learning and changes in the educational process. It promotes the development of resilience, resistance, and motivation.

2. **Development of Communication Skills:** The project focuses on the development of students' communicative skills and improving their proficiency in the English language. This helps students communicate effectively, express their thoughts, and emotions, which is essential for psychological well-being.

3. **Flexibility and Adaptability:** The project has the potential to be adapted to various forms of education, including face-to-face, remote, and blended

learning, provided there is adequate technical support. This allows students to actively engage in the course and receive psychological support regardless of their physical location.

4. **Potential for Expansion:** The pilot course project can serve as an example for the implementation and further development of subject-specific teaching methods and approaches for foreign languages in crisis situations. Based on research results, materials can be continually improved, and new resources added to provide maximum support to students in unpredictable situations.

In conclusion, the obtained results demonstrate the potential and significance of the «English for Resilience» project in the context of providing psychological support to students in uncontrolled crisis conditions and adaptive changes in the educational process. The proposed project is not only aimed at developing students' foreign language skills but also serves as a tool for psychological support.

The implementation of such a course can contribute not only to the development of English language communication skills but also to the improvement of students' psychological well-being, increasing their resilience, resistance, and adaptability to various learning conditions. With additional resources and further project development, it is possible to ensure adequate support for education seekers and maintain a supportive learning community.

Список використаних джерел:

1. Fedoriv, Ya. R., Finogina, T. S., Pirozhenko, I. D. (2023) English for Resilience [електронне видання]. К.: НАУКМА. 106 с.
2. Fedoriv Ya. R., Finogina T. S., Pirozhenko I. D., Shuhai A. Yu. (2023). The Rhetoric Of Resilience in Ukrainian Academia. Science and innovation of modern world. Proceedings of the 9th International scientific and practical conference. Cognum Publishing House. London, United Kingdom, 2023. Pp. 272-281. URL: <https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2023/05/SCIENCEAND-INNOVATION-OF-MODERN-WORLD-18-20.05.23.pdf>.
3. Fedoriv Ya. R., Pirozhenko I. D., Solomashenko N. V., Zhukorska L. P., Fedoriv M. L. (2023). Strategies And Practices for Enhancing Learner Motivation In Times Of War: Ukraine Case Study. Science and technology: problems, prospects and innovations. Proceedings of the 8th International scientific and practical conference. CPN Publishing Group. Osaka, Japan. 2023. Pp. 207-216. URL: <https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2023/05/SCIENCE-ANDTECHNOLOGY-PROBLEMS-PROSPECTS-AND-INNOVATIONS11-13.05.23.pdf>.

Михайло БЄЛОВ, здобувач вищої освіти Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Наталія ДАВИДОВА, старший викладач кафедри українознавства та іноземних мов Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

MODERN APPROACHES TO UNDERSTANDING LANGUAGE OF LAW

Language is the primary tool of communication and plays a pivotal role in all aspects of societal life, including the realms of socio-political, official-business, scientific, and cultural spheres. O. O. Reformatsky defined language as the most crucial means of human communication. Without language, human existence becomes impossible, and the absence of communication leads to the absence of society and the loss of a fundamental part of human identity. Language is also essential for the development of thought and understanding of the reality around us.

As I. Ohienko expressed it, language is not only a means of communication but also a national characteristic, cultural value, and the foundation of our consciousness. The study of language is of immense importance because it helps individuals analyze their thoughts and better understand themselves and others [1, p. 39]. Linguistics, closely intertwined with logic, is the most vital science for all people, especially those engaged in abstract thinking, such as lawyers.

Terminology systems are a particular manifestation of language, and they play a significant role in various spheres of human activity. Terms existing within terminology systems reflect reality, a high level of scientific knowledge, creativity, and needs associated with cultural expressions such as art and literature [3, p. 24].

In the field of legal relations, there exists a distinct language - the language of law or legal language. It encompasses specialized legal terms that have their unique legal meanings and are used for professional communication among lawyers and the transmission of legal information. This language reflects the peculiarities of the legal system of each country and is crucial for legal science and practice. The national legal terminology system of Ukraine reflects the characteristics of its legal system and actively interacts with the legal systems of the European space [4, p. 20].

Law is an extremely complex and specific system of signs that includes both verbal (linguistic) and non-verbal (non-linguistic) elements. These signs operate within a specific sociocultural space and reflect a clear socio-cultural determinism of this system.

Linguistic legal signs are important manifestations of lexicon rich in values, reproducing the most important priorities of the legal community. They not only reflect society's will but also shape corresponding social values among its members. Thus, linguistic legal signs become landmarks for the state's legal policy [1, p. 143].

Non-linguistic legal signs, although not expressed verbally, also carry important value loads. They shape widely accepted images of individuals based on their professional activities, lifestyle, behavior, and other aspects. These non-linguistic signs model stereotypes of acceptable and prohibited behavior, as well as create symbolism that can transform into national archetypes recognized by the state [2, p. 39].

The primary source of the emergence and formation of these legal signs is society. Therefore, it can be argued that law has a deep socio-cultural context, and society interacts with the legal system on its own terms [3, p. 41]. This socio-cultural nature of law is manifested through its value as a necessary product of human activity, personal value for each individual as a criterion and gradation scale for models of legal behavior, and instrumental value for society as a recorder and regulator of socially significant relations. Thus, law becomes not only a means of regulating social relations but also an essential component of the social order.

The legal functioning of language represents a unique environment where there are its own internal regularities, which are manifested in the processes of lawmaking and legal application. These regularities are embodied in legal texts, sources of law, and gradually gain recognition in legal practice. Legal language is subject to various linguistic and extralinguistic factors, such as internal trends in the development of the language system and socio-political factors [4, p. 50].

The peculiarity of legal language lies in its differences from natural language. It is characterized by the formalization of linguistic units and precision in the use of terminology. This language requires the reproduction of legal reality accurately and reliably.

The specificity of legal discourse lies in the abundance of specialized terms, peculiarities of argumentation, and the variability of professional specificity. This makes legal language complex and specific.

Legal language should reflect reality, be logical, concise, and formal. Each legal term and category must be unambiguous and not allow for double meanings. This language has functional importance and is used as a means of communication in legal activities. All these characteristics of legal language make it unique and an essential component of the legal system, which plays a crucial role in maintaining law and protecting society's rights.

References:

1. Conley, John M., William M. O'Barr, and Robin Conley Riner. *Just words: Law, language, and power*. University of Chicago Press, 2019.
2. Mattila, Heikki ES. *Comparative legal linguistics: language of law, Latin and modern lingua Francas*. Routledge, 2016.
3. Marmor, Andrei. *The language of law*. OUP Oxford, 2014.
4. Cotterill, Janet, ed. *Language in the legal process*. Springer, 2002.

Катерина БОЙКО, здобувач освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:

Артур МАРГУЛОВ, професор
кафедри міжнародних відносин та
соціально-гуманітарних дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ВПЛИВ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ НА СИСТЕМУ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Міжнародні організації беруть свій початок, коли починає утворюватись людство, звісно це ще не ті організації, які звикли бачити ми з вами, але ті умовні союзи та домовленості, які утворювались тоді, проклали фундамент для створення звичних нам організацій. Міжнародна організація - спільна діяльність акторів міжнародних відносин, задля підтримки світового миру та безпеки. Потреба створювати такі союзи, які б допомогли людству жити у світі без конфліктів, стала надзвичайно сильною після закінчення Першої світової війни, адже людство зіткнулось зі страхом, що конфлікти такого масштабу можуть стати певною циклічністю. Тому, у 1919 році, провідні держави світу об'єднались і вирішили утворити першу міжнародну міждержавну організацію, що мала виразну політичну спрямованість - Лігу Націй. Діяльність Ліги Націй полягала у тому, що організація повинна була забезпечувати мир і безпеку народам та вирішувати спірні питання дипломатичним шляхом. У статуті Ліги Націй зазначено, що організація мусила забезпечувати "розвиток співробітництва між народами та гарантувати їхній мир та безпеку". На жаль, у 1946 році організація припинила своє існування, і хоча вона не змогла запобігти Другій світовій війні, Ліга Націй стала підґрунтям для утворення у майбутньому більш універсальної міжнародної організації - Організації Об'єднаних Націй. І, варто зазначити, що в рамках Ліги Націй був набутий, хоч і малоефективний, але досвід колективного вирішення найактуальніших проблем на міжнародному рівні.

Серед міжнародних організацій можна виділити одну глобальну, багатофункціональну, універсальну - Організацію Об'єднаних Націй. Здебільшого ООН регулює економічне співробітництво між членами цієї організації, на це вказує чисельна кількість програм, фондів, комісій та спеціалізованих закладів. Серед них є і наймогутніші, ті, які керують найважливішими сферами світової економіки - СОТ, МВФ та Світовий банк[3]. Також, в структурі ООН існують органи, які відповідають за

регулювання міжнародних економічних відносин - ЮНІДО є однією з таких організацій. Її метою є зменшення нерівностей в економічному плані розвинених країн, та тих, що ще розвиваються, надаючи їм технічну допомогу і консультації щодо підвищення конкурентоспроможності їх виробництва[1, с. 3].

Політологи вважають, що зараз настали ті часи, коли у світі немає місця силовим конфліктам, навпаки - більш цінуються цивілізовані методи, такі як пошук компромісів для вирішення суперечок дипломатичним шляхом та домовленість між світовими лідерами. Саме для вирішення суперечок, координації діяльності світової спільноти та боротьби з глобальними і регіональними проблемами були створені міжнародні організації[1].

Отже, міжнародні організації є важливими форумами для вирішення питань світового значення, оскільки вони збирають представників різних країн з різних галузей, зокрема політики, економіки, науки, фінансів та інших - це дозволяє вирішувати проблеми, які вимагають глобальних рішень та координації дій[2].

Міжнародні організації також допомагають в розробці міжнародних стандартів та норм, які регулюють відносини між країнами, а також координують дії країн у вирішенні питань, що стосуються військової безпеки, боротьби зі зміною клімату, захисту прав людини, вирішення економічних та фінансових проблем тощо[2].

Але, дивлячись на сьогоднішню ситуацію у світі, можна зробити висновок, що міжнародні організації не справляються зі своїм завданням, адже у світі досі йдуть війни. Актуальним прикладом бездіяльності міжнародних організацій є, вже досить тривалий конфлікт між Україною та Російською Федерацією. Росія - країна агресор, порушила і досі продовжує порушувати цілу низку міжнародних правил, що прописані у Статуті ООН. Більше року від початку повномасштабного вторгнення РФ до України не були сформовані умови для переходу до стадії деескалації конфлікту. Світові лідери намагались переконати агресора у своїй неправоті і сподівались, що до них дослухаються і виведуть війська з території України. Однак, в умовах, що склалися, дипломатичні інструменти не є дієвими, адже з боку РФ постійно порушуються попередні домовленості та норми міжнародного гуманітарного права: застосуванням важкої артилерії, руйнуванням інфраструктури та завданням шкоди цивільному населенню тощо. Єдиним рішенням може бути проведення операції «примушення до миру» [4]. Але, знову ж таки, не слід забувати, що навіть проведення мирної операції не гарантує повне вирішення конфлікту, адже, як і більшість, я переконана, що ООН - організація, що була створена задля підтримання миру, з плином часу перетворилася на організацію, дії якої суперечать власному статуту, тобто організація відкрито демонструє втрату контролю над ситуацією у світі.

Список використаних джерел:

1. Іванчик М. Роль міжнародних організацій у системі безпеки країн регіону URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/22764/1/%D0%A0%D0%9E%D0%9B%D0%AC%20%D0%9C%D0%86%D0%96%D0%9D%D0%90%D0%A0%D0%9E%D0%94%D0%9D%D0%98%D0%A5%20%D0%9E%D0%A0%D0%93%D0%90%D0%9D%D0%86%D0%97%D0%90%D0%A6%D0%86%D0%99.pdf> (дата доступу 07.05.2023).
2. Тарасенко А. О. Роль міжнародних організацій в умовах глобалізації URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/232952752.pdf> (дата доступу 07.05.2023).
3. Козак Ю. Г., Ковалевський В. В., Логвінова Н. С. Міжнародні організації. К.: Центр навчальної літератури, 2007. URL: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1364/1/%D0%9C%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D1%96%20%D0%BE%D1%80%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97.pdf> (дата доступу 07.05.2023).
4. Яценко Ю. В. Миротворча місія ООН та перспективи її запровадження на сході України URL: <http://eprints.cdu.edu.ua/4880/1/02%20djol-195-200.pdf> (дата доступу 07.05.2023).
5. Алексеєнко, І. В., Курас, А. І., & Маргулов, А. Х. (2021). А 47 Глобальні проблеми міжнародних відносин та світової політики: безпековий вимір: підруч.; за заг. ред. д-ра політ. наук, проф. ІВ Алексеєнко/ІВ Алексеєнко, АІ Курас, АХ Маргулов. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ.
6. Маргулов, А. Х. (2018). Громадянське суспільство в Україні: історичні ретроспективи.

Анастасія БОНДАРЕНКО, здобувач вищої освіти Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Інна КОЗУБАЙ, старший викладач кафедри міжнародних відносин та соціально-гуманітарних дисциплін Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ЕТИКЕТ У ВІРТУАЛЬНІЙ АНГЛОМОВНІЙ КОМУНІКАЦІЇ

У сучасному суспільстві спостерігається інтенсивний розвиток глобальної мережі Інтернет, яку можна розглядати як потужний засіб комунікації, що розширює та покращує можливості людей для спілкування. Дослідники стверджують, що в середньому людина проводить близько 75% свого часу на комунікацію.

В сучасній Інтернет-мережі існують різноманітні форми віртуального спілкування, такі як електронна пошта, форуми, чати, електронні ЗМІ та соціальні мережі. Віртуальна комунікація активно вивчається в різних науках, включаючи психологію, літературознавство, соціологію та конфліктологію.

Сьогодні існує підвищений інтерес до етикету, оскільки поняття «етикет» переосмислюється як важливий чинник в суспільстві. Етикет визначається як сукупність правил поведінки, які стосуються зовнішнього прояву в суспільних відносинах. І слово «етикет» вперше використовувалось на початку XVII століття, за часів Людовіка XIV, як суворий порядок і форми поведінки при дворах монархів [2]. Мовний етикет, з свого боку, включає специфічні національні норми і прав.

Якщо говорити про етикет, то це набір правил, які визначають прийнятну поведінку в суспільстві з урахуванням соціальних стандартів. З цієї точки зору, мовний етикет можна розглядати як систему правил, які керують нашою мовноповедінкою. Він регулює міжособистісні відносини між людьми з різним соціальним статусом і може бути втілений на різних рівнях мови[5].

Інтернет значно вплинув на спосіб, яким ми спілкуємося. Близько 90% користувачів Інтернету використовують його для обміну повідомленнями. Незважаючи на наявність емотиконів для передачі емоцій, Інтернет-повідомлення обмежені виразом емоцій через їхню стислість та швидкість написання [1].

Емотикони, або іконки емоцій, є способом вираження емоцій за допомогою стандартних знаків пунктуації. Інтернет повідомлення, як і спілкування в реальному житті підрозділяються за наявністю суб'єктів: міжособистісні, індивідуально-групові, публічні; за ступенем підготовленості: спонтанні, підготовлені, частково підготовлені; за засобами й результатами комунікації: ефективні, неефективні; за умовами взаємодії: опосередковані, безпосередні [7].

З розвитком комп'ютерної техніки і Інтернету, спілкування в цифровому середовищі набуло своїх особливостей. Англійська мова, яка активно використовується в Інтернеті, має свої відмінності в словотворенні та лексиці. Знання правил «мережевої англійської мови» дозволяє розширити словниковий запас та ефективно спілкуватися в цифровому просторі. Сьогоднішнє суспільство, яке активно користується інформаційними ресурсами, вимагає коротших та більш лаконічних форм виразу.

Таким чином, аббревіатури стали невід'ємною частиною мови, наприклад, ASAP (as soon as possible), LOL (laughing out loud) та інші, які спрощують та прискорюють комунікацію в Інтернеті.

В англійській віртуальній комунікації часто спостерігається використання комбінацій літер і цифр для створення специфічних аббревіатур. З іншими словами, цифри часто замінюють одну або кілька букв у словах,

якщо цифра звучить схоже на ту частину слова, яку вона замінює. Наприклад, «r» замість «are», «b» замість «be/bee», «c» замість «see», «o» замість «oh», «oic» замість «oh I see», «icq» замість «I seek you», «how r u» замість «how are you» тощо [3].

Етикет означає норми поведінки, які визначають прийнятну манеру в суспільстві. Це включає в себе правила виховання і дотримання законів. Також існує поняття «нетикет» або «мережевий етикет», яке відноситься до етикету в інтернеті. Нетикет визначає філософію ефективного інтернет-спілкування, використовуючи загальноприйняті норми як чинники створення правил та стандартів комунікації в віртуальному просторі. Це також є соціальним і моральним кодексом для інтернет-спільноти.

Нетикет має кілька аспектів, включаючи психологічні (використання звертань, смайликів тощо), технічні (форматування, розмір повідомлень тощо) та адміністративні (правила спільноти, розміщення повідомлень тощо).

Знання нетикету допомагає уникнути помилок та забезпечити більш ефективно та приємне спілкування в інтернеті. Це важливо, оскільки більшість користувачів Інтернету бажають будувати дружні стосунки та уникати конфліктів. Тому дотримання правил нетикету сприяє покращенню якості спілкування в цифровому просторі.

Список використаних джерел:

1. Козубай І.В. Сленг соціальних мереж. Лексичні та структурно-семантичні особливості. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / [редактори-упорядники М. Пантюк, А. Душний, В. Ільницький, І. Зимомря]. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2022. Вип. 56. Том 2. С. 149-153.

2. Архелюк В. В. Особливості комунікації в мережі Інтернет. Мовні і концептуальні картини світу. Збірник наукових праць. Київ: Логос, 2002. 590 с.

3. Гершуненко О. П. Знайомимось з Інтернетом: Навч. посіб. Львів: Світ, 2002. 168 с.

4. Землянова Л. М. Современная американская коммуникативистика.

5. Столярова М. О. Етикет у віртуальній англійській комунікації. Мовні і концептуальні картини світу. Збірник наукових праць. Київ: Логос, 2002. 590 с.

6. Chis O. J. Electronic Communication. Oxford, 1995. 214 p.

7. Netiquette and Strategies for Efficient Use. New York. 1997. 114 p.

8. Robert L. S. Electronic communication. Oxford, 1991. 324 p.

Тимур БУГАЄНКО, здобувач вищої освіти Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Наталія ДАВИДОВА, старший викладач кафедри українознавства та іноземних мов Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ACTUAL PROBLEMS OF LEGAL TERMINOLOGY

The current state of administrative law terminology is characterized by certain positive changes and trends. On one hand, there is an increasing focus on terminology in legal science and practice, which contributes to the improvement of the terminological apparatus. On the other hand, there are some issues related to the changing meanings of terms depending on their context of use, the use of foreign terms, and the ambiguity of certain concepts.

One manifestation of terminology improvement is the adoption of the Law of Ukraine «On the General Theory of Law and the State,» which defines the basic concepts and principles of the legal system of Ukraine. Additionally, in legal practice, there is simplification and clarification of terms, for example, replacing the term «state authority» with «executive authority» and «local self-government body» [4].

On the other hand, there are issues related to the changing meanings of terms depending on their context of use. For example, the term «administrative law» can be used in both broad and narrow senses, which can lead to confusion and misunderstanding in legal practice [1].

There are also problems with the use of foreign terms in administrative law terminology. This can create difficulties in understanding terms and their improper use in legal practice.

Upon closer examination of this issue, the following main problems have been identified:

The problem of the ambiguity of terms: Terms that sound the same can have different interpretations depending on the context and the legal school from which they originate. For example, the term «administrative act» can be interpreted as «decision of an administrative authority,» «the activity of an administrative authority aimed at exercising state power,» «a form of state activity regulating relations in the administrative sphere,» and so on. Such ambiguity of terms can lead to misunderstandings and incorrect interpretations, which, in turn, can lead to violations of the rights and interests of citizens [2].

To address the problem of term ambiguity, it is necessary to harmonize the interpretations of terms in scientific sources and legislative acts, use terms in

accordance with their commonly accepted interpretation and context of use, and provide additional explanations and definitions of terms in scientific sources and legislative acts to avoid ambiguity and misinterpretation.

The legal terminology of administrative law contains a significant number of terms that are exclusively Ukrainian, but there are also terms borrowed from other languages, including English, French, and German. This creates a problem of interpretation and use of terms in legal practice [3]. One of the main problems of administrative law terminology related to the use of foreign terms is that these terms can have different interpretations in different countries and legal systems.

This can lead to incorrect application of terms, violating the legal rights and interests of parties in the legal process [2].

Additionally, the use of foreign terms can create obstacles to understanding the terminology among citizens who do not have a strong command of the language from which the term was borrowed. It is also important to consider that the Ukrainian language has its own terminology reflecting the specificity of the national legal system. The use of foreign terms can lead to a departure from native terminology and disrupt national identity [4]. Therefore, the use of foreign terms in the legal terminology of administrative law requires caution and clarification of interpretation to avoid errors and distortions of legal concepts.

The problem of inconsistency of administrative law terminology with other branches of law. This problem arises when the same term can have different interpretations in different branches of law. For example, the term "attachment" may have different meanings in administrative law and civil law. In civil law, it may refer to additional conditions added to a contract, while in administrative law, it may refer to a decision to apply measures of influence to a legal entity. This problem can create difficulties in resolving legal cases, as different branches of law may use the same term in different meanings. Therefore, it is important to ensure mutual understanding between different branches of law and coordinate terminology with other branches of law [1].

Legal terminology in administrative law is constantly evolving as this legal field rapidly develops and adapts to the needs of society. This can create challenges for lawyers and other professionals who use administrative law terminology in their work.

One problem with changes in administrative law terminology is that new terms and concepts can replace old ones, leading to confusion and misunderstanding in the interpretation of legislation. Additionally, changes in terminology can arise from political and social shifts, resulting in differences in the interpretation of laws [3].

Another issue with changes in administrative law terminology is the need to adapt terms to international standards and norms, as well as the requirements of European integration. This can lead to alterations in the usage and definition of terms, causing confusion and ambiguity in the interpretation of legislation [4].

Therefore, the problem of changes in administrative law terminology stems from the fact that this terminology evolves over time and in response to societal needs, creating challenges for those who use it in their work.

To address this issue, several methods have been formulated:

Development of a unified administrative law terminology: One method to resolve the problems of administrative law terminology is to develop a unified terminology that considers historical, national, and international aspects of term usage in this legal field.

Coordination of terminology with other branches of law: Ensuring consistency in terminology with civil, criminal, constitutional, and international law can help maintain uniformity and prevent inconsistencies in the use of terms.

Detailed definitions and systematization of terms: Developing precise definitions and systematically organizing terms based on principles of scientific accuracy and clarity. **Conducting systematic analysis and revision of terminology used in legislation and academic literature in response to changes in administrative law and legal practice [3].** **Use of specialized terminological dictionaries and glossaries:** Utilizing specialized resources dedicated to administrative law terminology to ensure consistency and avoid inaccuracies and contradictions in usage.

Organization of specialized seminars and training for administrative law professionals: Providing opportunities for legal professionals to stay updated on evolving terminology and its proper use.

Additionally, when translating foreign terms, various translation strategies can be employed to ensure the accuracy and equivalence of terms in the target language. These strategies include transcription, literal translation, finding equivalent terms, using context, and introducing new terms when necessary.

Furthermore, legislation can regulate the use of terms by including definitions of terms in laws and other regulatory documents to prevent misinterpretation. Legislators can also establish recommended lists of terms to be used in legislation.

Based on this, we see that the issue of legal terminology in administrative legal norms requires reform for the further improvement of the functioning of state authorities and the enhancement of judicial processes in Ukraine.

References:

1. Alcaraz, Enrique, and Brian Hughes. *Legal translation explained*. Routledge, 2014.
2. Biel, Łucja. *Legal terminology in translation practice: dictionaries, googling or discussion forums*. *SKASE Journal of Translation and Interpretation* 3.1 2008. 22-38 p.
3. Pym, Anthony, et al. *The status of the translation profession in the European Union*. Anthem Press, 2014.
4. Siems, Mathias. *Comparative law*. Cambridge University Press, 2022.

Максим ВЕДМЕДЕНКО, здобувач
вищої освіти Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ
Науковий керівник:
Ганна ДЕКУСАР, старший
викладач кафедри українознавства
та іноземних мов
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

THE IMPORTANCE OF ENGLISH IN THE MODERN WORLD

The importance of English in the modern world cannot be overestimated. English is recognised as the language of international communication. It is used for information exchange, business negotiations, scientific research, international politics and trade. The world is becoming more and more interdependent, and English is a tool that promotes global integration. It unites people from different cultures and regions. Knowledge of English opens the door to many career opportunities. Many international companies and organisations require their employees to know English. Many important information, scientific articles, news and resources on the Internet are available in English. Knowledge of English makes it easier to access global information. Many of the world's best universities teach in English. For students who dream of international education, it is the language of first choice. Knowledge of English provides an opportunity to participate in cultural exchange, travel, internships and interaction with other countries and cultures. Many scientific studies and publications are conducted in English. This contributes to the exchange of knowledge and scientific progress.

Actually, English has become not only a tool for communication, but also a key to a brighter and more successful future in a globalised world.

The development of the English language in Ukraine throughout history can be divided into several periods [1]:

1. The Middle Ages and early modern times:
 - English was not widely spoken in Ukraine during this period.
 - Contacts between Ukrainian and English were limited due to geographical distance.
2. 19th century:
 - During the Hetmanate and the Russian Empire, English remained important for educational and cultural contacts.
 - The spread of English was limited to the education and activities of individuals.
3. The 20th century:

- After the First World War and especially after the Second World War, English became more widespread in Ukraine thanks to the military, diplomats and foreign companies.

- Development of English language courses and study in schools and higher education institutions.

- Increasing the number of translations of literature and films from foreign languages.

4. Independence of Ukraine (1991 and after):

- The transition to independence allowed Ukraine to expand its international contacts, including trade and business.

- Increased popularity of English as a tool for communicating with other countries, including the European Union.

5. The 21st century:

- Significant development of the English language in Ukraine due to globalisation, widespread use of the Internet and social media.

- Increasing number of English-language programmes and events.

- Increasing popularity of English in business and education.

At the moment, English in Ukraine is important not only as a means of communication, but also as a tool for accessing global information, culture and opportunities for personal and professional development.

The main areas of use of English in Ukraine. English has a wide range of uses in Ukraine in various fields. The main ones include:

Education: Higher education: Many Ukrainian universities provide courses and programmes taught in English, which attracts students from many different countries. Language schools and courses: Private and public language schools offering English language classes are growing in popularity.

Business and economy: International business communications: English is used to discuss deals, negotiations and business correspondence with foreign partners. Foreign investment: Knowledge of English is important for attracting foreign investors and developing international projects. Finance and banking: English is important for working in banks, financial institutions and investment companies.

Tourism and hospitality: Serving foreign tourists: Staff in hotels, restaurants and travel agencies need to be proficient in English for the convenience of foreign visitors. Global tourism: English is important for travelling abroad and using international tourism resources.

Science and research: International publications: For scientists and researchers, English is important for publishing in international journals and participating in scientific conferences. International cooperation: Research projects and cooperation with other countries often require English language skills.

Internet and media: English-language resources: Access to the global Internet and English-language social media allows users to obtain information and

communicate in English. International news and media: Many international news agencies and media outlets operate in English.

English has become not only a communication tool, but also a key factor in the development of many industries in Ukraine and the country's international standing.

By expanding the use of English, Ukraine is entering the global arena and enriching its cultural, educational and economic potential. Understanding and implementing English is becoming the key to the country's international success and development.

Список використаних джерел:

1. Б. Микитюк. Магістерська робота "Англiцизми в сучасному українському Інтернетсленгу: причини вживання та способи адаптації"
2. Закон України «Про застосування англійської мови в Україні»
3. Наказ Міністерства освіти і науки України № 898 від 25.07.23р.

Дар'я ВОРОНА, здобувач вищої освіти Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ
Науковий керівник:
Юлія ГАЛЕНКО, старший викладач кафедри українознавства та іноземних мов
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

**EXPANDING THE SCOPE
OF THE ENGLISH LANGUAGE IN UKRAINE**

English is the language of world communication that unites millions of people around the world. For more than 400 million of people it is a native language, while for 300 million it remains a second language, and another 500 million to some extent speak English. Currently, Ukraine ranks 40 out of 112 countries in terms of English language proficiency. English has one of the most significant impact among global languages. It is widely taught in countries where English is not an official language. This is why it is increasingly used in international communication. English is taught in most schools around the world, as it is of international importance today. In many countries, learning English as a second language has become simply necessary. The country where it actually originated from is Great Britain, which expanded its empire as a result of long-

term colonization. Many people today want to learn English, as they understand how English is important in doing business, when communicating in social networks or for education abroad. All contracts are written and signed in English, meetings and negotiations are held in English, most interviews are also held in English. Being aware of this fact modern teenagers diligently master their knowledge in the basics and patterns of language structures. Those who plan to continue their studies abroad or want to get promotion at work, study this subject even harder. A great advantage in learning English is to raise awareness of education, culture and history [1].

English has become extremely popular in Ukraine and has found its application in various spheres of life and activities. English is a mandatory subject in the Ukrainian school curriculum, and it is important for higher education both in Ukraine and abroad. Many Ukrainian universities and educational institutions offer programs of studies in English. It is also the language of international business. Many Ukrainian companies communicate with foreign partners and clients in English. Knowledge of English can greatly facilitate the working process and expand opportunities for cooperation at the international level. It is important for tourism in Ukraine as well. Many foreign tourists visit Ukraine, and proficiency at English contributes to easier communication and more convenient stay for foreign guests in our country. Knowledge of English is an important skill for professionals in many fields. Ukraine also participates in various international exchange programs for students, teachers and specialists. English is the key language for communication with foreign participants in such programs. Many Ukrainian media, including television channels, radio stations and publications, produce content in English for the audience wishing to consume information in a foreign language. Active efforts are being made to develop tourism, and English plays a key role in communication with foreign tourists. Skills of communication in English are useful for employees of the hotels and restaurants, tour operators and guides. If you take medicine, Ukraine attracts foreign patients for medical treatment, and medical staff should be able to communicate in English to provide quality medical care. There is a growing demand for English teachers and other specialists in the field of English language teaching. Many Ukrainian training centres and schools provide English courses for children and adults. Ukrainian athletes and coaches also use English to communicate at international sport events, including the Olympic Games and World Championships. It is also the language of diplomacy that is the main language of diplomatic relations. Many international organizations, such as the United Nations (UNO), use English for official documentation and communication [2, p.150-152].

The expansion of the use of English in Ukraine contributes to its integration into the global community, increases the competitiveness of Ukrainians in the international labour market and promotes cultural exchange with other countries. Therefore, the study and use of the English language is important for the development of Ukraine in various aspects, since it plays an important role in

promoting international communication, development of international business, science, technology, cultural exchange and education. English becomes a means of coordinated international communication, which contributes to the development of modern society and promotes the growth of opportunities for people from different parts of the world.

References

1. English in Ukraine – extension of the scope:
URL:https://odnb.odessa.ua/view_post.php?id=3906
2. Krupenya I.M. Textbook on English for Specialists in International Relations. Kyiv, 2020. 203 p.

Альона ВОСКОВОЙНИК,
здобувач вищої освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:
Тетяна ІЩЕНКО, старший
викладач кафедри міжнародних
відносин і соціально-гуманітарних
дисциплін Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ

IMPACT OF GLOBALIZATION ON EXPANDING THE SPHERES OF USE OF THE ENGLISH LANGUAGE IN UKRAINE

The impact of globalization on the modern world cannot be underestimated. Global technological, economic and cultural changes bring significant changes to the society of every country, including Ukraine. One of the main areas that are undergoing transformation due to globalization is language. The English language, thanks to its international role, has become one of the key communication tools in Ukraine. Therefore, it is worth considering how globalization affects the expansion of the spheres of application of the English language in Ukraine.

Globalization has a significant impact on a country's economy through increased international trade and foreign investment. Ukraine, like many other countries, became an active participant in the world economic system, and this led to several important changes and the development of new realities [1, p.390].

It should be noted that globalization has made the world market more accessible to Ukrainian enterprises. Thanks to international trade, companies can more easily export their products to foreign markets and, conversely, import raw materials and technologies from other countries. This allows businesses to expand their capabilities and increase profitability.

Globalization also contributes to attracting foreign investments to Ukraine. The growth of the economy and the stability of the business environment attract foreign investors who invest their funds in various sectors of the economy, including production, infrastructure and the financial sector [1, p.392].

Favorable conditions for business and investment have led to an increase in the number of foreign companies that choose Ukraine as their base or expand their activities on the Ukrainian market. This creates new opportunities for cooperation and business development in Ukraine.

Communicating with international partners and clients in English is a necessity. English is the language of international business and finance, and knowing it helps businesses make deals, build partnerships and attract foreign investors. It has become a key factor in successful business and career development for many Ukrainians.

In this context, the development of business and economy in Ukraine is closely related to the expansion of the use of the English language, and this language becomes indispensable for those who want to be competitive in the international market.

The development of information technology that accompanies globalization has truly changed the way people get information and interact with each other. This influence is especially felt in Ukraine, where the Internet and social media have become important channels of communication and information exchange. Let's take a closer look at how this happens and how English is becoming more and more common among Ukrainians in this context:

1. The Internet provides easy and continuous access to a variety of information, including news, articles, blogs, and videos. Much of this information is available in English, which encourages Ukrainians to learn English to gain wider access to knowledge and information.

2. Social media such as Facebook, Twitter, Instagram and LinkedIn have become places where Ukrainians communicate with people from other countries. They exchange ideas, experiences and information, and English becomes the language of international communication.

3. The Internet provides access to a large number of international educational resources and online courses taught in English. Ukrainians can learn and develop their skills using these resources.

4. Interactive communication in English on social media and online communities gives Ukrainians the opportunity to practice their language skills. It helps improve language skills and comprehension.

5. Thanks to the Internet and social media, Ukrainians can learn more about culture and events in the world. This contributes to greater interest in the English language, which is the main language of communication in many countries [2, p. 114].

Information technology and access to global media have changed the way Ukrainians receive information and communicate internationally. This information

availability increases the popularity of the English language among Ukrainians and makes it a key tool for communication and self-development in the conditions of globalization.

Ukraine actively cooperates with various international organizations and participants in international treaties. For successful interaction with partners and for participation in international forums, knowledge of the English language is mandatory. Many international documents and agreements are published in English, which makes it necessary for representatives of Ukrainian authorities and diplomats.

Cultural globalization has led to the spread of the English language through movies, music, literature, and other mass media. Many Ukrainians study English for a better understanding and perception of world culture. Education is also subject to globalization trends, and more universities and educational institutions in Ukraine provide education in English [3, p.19].

The development of a language policy aimed at expanding the use of the English language in the educational and scientific spheres of Ukraine is an important step in the preparation of the younger generation and the support of scientific research at the international level. This initiative includes several key aspects:

- Ukraine actively supports student exchange programs with other countries. One of the examples is the Erasmus+ program, which provides Ukrainian students with the opportunity to study higher education in other European countries. These programs often require fluency in English, which encourages students to improve their language skills.

- The inclusion of English in the school curriculum allows Ukrainian students to acquire basic language skills from an early age. Currently, many schools in Ukraine offer English as a subject of study, which contributes to the growth of the number of young people who can communicate in English.

- Ukraine is developing infrastructure for learning English at the level of higher education. Many universities and educational institutions offer master's programs in English, as well as international summer schools and courses for teacher training [4, p.10].

These measures contribute to the increase of linguistic competence in English among Ukrainian youth, provide greater accessibility to international educational and scientific opportunities, and also improve the position of Ukraine in the global educational and scientific space. This language policy reflects the growing importance of English as a key tool for success in today's world.

As a result, globalization has influenced the expansion of the spheres of application of the English language in Ukraine in all aspects of life - in the economy, technology, education and culture. This contributes to improving communication, increasing opportunities for personal and professional development, as well as increasing Ukraine's integration into the world

community. Knowledge of the English language is becoming a necessity in today's world and makes Ukrainians more competitive on the international market.

References:

1. Астапова Т.О. Навчання іноземній мові державних службовців і посадових осіб органів місцевого самоврядування: комунікативний аспект. *Актуальні проблеми державного управління*. 2012. № 1. С. 389–396.
2. Актуальні проблеми навчання іноземних мов для спеціальних цілей : збірник наукових статей / укладач: І. Ю. Сковронська. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 136 с.
3. Актуальні проблеми навчання іноземних мов в умовах дистанційної освіти. *Збірник наукових праць за матеріалами II Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції. (24 лютого 2022 р.)*. Ізмаїл: РВВ ІДГУ. 2022. 54 с.
4. Шаргун Т.О., Бушко Г.О., Мосіна Ю.С. Сучасні аспекти викладання англійської мови в технічних закладах вищої освіти. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах* : зб. наук. пр. Запоріжжя, 2020. Вип. 70, т. 1. С. 1–15.

Катерина ГАЛУШНЕВСЬКА,

здобувач вищої освіти

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ.

Науковий керівник:

Наталія ДАВИДОВА, старший викладач

кафедри українознавства та іноземних
мов Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

LEGAL TERMINOLOGY PROBLEM IN UKRAINIAN LEGISLATION

The main structural element in terminology is considered to be a term. In the field of law, the system of legal terms is legal terminology, which is the oldest layer of terminological vocabulary in the Ukrainian language, the roots of which go back to ancient times when law was established in its original form, namely in the form of customs and traditions. The development of legal terminology in Ukraine took place in complex historical and political conditions of that time, but despite the significant influence of other languages, it developed in the same period as the history of national law and the formation of Ukrainian statehood and legislation.

In the 1930s, I. Ohiyenko, reflecting on the problems of Ukrainian scientific terminology, correctly noted: "Terminology does not arise immediately, it is

created, as a rule, by the people themselves during centuries of spiritual life, and requires traditions for its formation" [1]. From this it follows that terminology has gained significance and indispensability in the development of society throughout its historical development.

According to the definition of the legal scientist D. Chukhevych, who expressed his point of view in the phrase "The truth is somewhere in the middle" [2], it can be understood that this is indeed the case, as the language of legislation regarding subjects of legal regulation, to whom the requirements of normative prescriptions are addressed, must be understandable.

The language of the law should be as close as possible to the usual literary language to which society is accustomed. Of course, it is impossible to completely avoid legal terms when creating legislation, as terms ensure conciseness and clarity of the law, which is an important component for its understanding and allows the legislator to clearly express his opinion.

Having considered and analyzed D. Chukhevych's statement, it can be noted that the problem of legal terminology remains relevant today, so it is worth paying attention to it. A term can be formed based on the native language or borrowed from another language. The biggest problem in this case is the inability in some cases to find an exact and understandable translation from one language to another. This problem complicates and creates certain obstacles for a translator when working with a certain foreign legal document.

Due to the lack of a single well-founded concept in working with legal terminology, there is a problem of its use. Unfortunately, Ukrainian legislation does not pay due attention to the study of legal terminology, and specialists who aim to implement the law often do not understand what a certain period established by the law means, which creates new problems in working with legal terminology.

Navrotsky notes: "Problems related to the terminology of legislation are among those whose relevance is undeniable. After all, the correct solution to them depends not only on the resolution of theoretical dilemmas, but also on the resolution of issues of law enforcement - the fate of specific individuals. The role of research into terminological issues for the theory and practice of criminal law is decisive. It is in this sphere that the value of a word, sometimes even a letter or punctuation mark, is extremely high" [3, p. 3-4].

We agree with the researcher's opinion that the problem of legal terminology needs to be addressed, as incorrect study and use of terms leads to irreparable consequences.

The logic of our reasoning leads to the following conclusion: it is worth noting that Ukrainian legal terminology requires more thorough study and adherence to the methodology of its use for the correct, unambiguous adoption of a certain law and the avoidance of the problem of using synonyms in normative legal acts. Ukraine is developing in terms of terminology at a sufficient level, but for further success in jurisprudence, it is necessary to continue researching cert.

References

1. Любченко М. В. «Юридична термінологія: поняття, особливості, види». Харків «Право», 2020. 14 с.
2. Термінологічний вісник: Збірник наукових праць / Відп. ред. В. Л. Іващенко. К.: Інститут української мови НАНУ, 2015. Вип. 3(1). 204 с.
3. Навроцький І., Тростюк П. «Понятійний апарат Особливої частини Кримінального кодексу України» К. 2003, С. 3-4.

Ольга ГАЛЬЦОВА здобувач
вищої освіти Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ
Науковий керівник:
Наталія ДАВИДОВА, старший
викладач кафедри українознавства
та іноземних мов
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

FOREIGN LANGUAGE LEARNING APPROACHES TO HIGHER INSTITUTION EDUCATION

At the current stage of scientific development in Ukraine, there is a reform of the educational process in higher education institutions in accordance with European quality standards for education. In this context, approaches to teaching foreign languages are also being reconsidered. For employees of the National Police of Ukraine, knowledge of a foreign language is becoming a crucial skill, as they need to interact not only with Ukrainian citizens but also with foreigners in the course of their duties. Unfortunately, the level of proficiency in a foreign language among future law enforcement officers remains quite low, and their language training requires significant improvement. It is essential that the language learning process is closely aligned with their future professional activities. These skills are developed in future law enforcement officers at various stages of their professional training: at the initial level, in higher educational institutions with specialized programs, during postgraduate education, and in service training. The primary methods of teaching foreign languages are considered to be communicative, constructivist, and cognitive-communicative approaches. The communicative method of teaching foreign languages is based on creating conditions that resemble real communication processes. The very name of the method indicates that its goal is to acquire the corresponding communicative competence, with free communication being the aim of the learning process. Texts

and exercises offered in such classes should have a discursive nature and encourage students to engage in discussions and express their thoughts.

The constructivist method is centered on directing the learning process towards actions that closely resemble real-life situations. One positive aspect of the constructivist method is that it allows students to approach real-life situations, "experience" them using the foreign language, and be prepared to communicate in that language in similar real situations in the future.

The cognitive-communicative method of teaching foreign languages is rooted in the principle of conscious awareness during learning. According to this method, the study of any linguistic phenomenon should be based on an understanding of its origin and usage in language. Exercises of a cognitive-communicative nature should capture students' attention, stimulate their exploratory interest in further learning, teach them to analyze, compare, generalize, and identify relationships [1, pp. 242–247].

The method of role-playing is also an active learning approach and a means of developing a student's communication skills. Engaging role-playing activities motivate students to actively participate in their learning and serve as an effective method for practical English language proficiency as a foreign language. This popular interactive method helps overcome language barriers and significantly enhances the volume of communicative practice among young learners.

Tasks are designed for each game with the aim of facilitating interaction between participants. As a result, social-role relationships are formed among participants, requiring them to correctly address the assigned tasks and play their social roles effectively.

ESP (English for Specific Purposes) is an approach to teaching English or one of the branches of ELT (English Language Teaching). ESP, which stands for English for Specific Purposes, is not a rigid methodology but a flexible approach to learning English based on the needs of the target audience. ESP is not about teaching a specific "type" of English language. Learning English for specific purposes does not involve dividing it into "subtypes." This method involves acquiring English as a whole, not just its specialized parts.

English for Specific Purposes does not differ from other forms of foreign language teaching in terms of methodology. The difference between teaching ESP and General English lies in the content of the instruction, focusing on specific topics, vocabulary, and grammatical structures that have particular relevance. However, this does not mean neglecting general communicative competence. Despite ESP instruction's practical, professionally oriented methods and applications, it also includes fundamental knowledge about the nature of language, basic teaching methods, and forms of instruction.

Creative integration of traditional teaching methods and cutting-edge technologies, including the use of virtual environments to stimulate student motivation, has become a fundamental teaching strategy for ESP [2, pp. 1–15]. It's important to emphasize that language learning today is impossible without the use

of modern educational technologies. These innovations encompass professionally-oriented foreign language learning, project creation, the application of telecommunications technologies, work with educational language software, distance language learning, creating presentations in PowerPoint, utilizing internet resources, language learning in a computer environment (forums, blogs, email), and the use of modern testing technologies. The use of computer technologies in foreign language education opens up new sources of information for students, enhances their motivation to receive information in the language, improves self-study effectiveness, and provides opportunities for creativity [3]. It's also essential to note that in 2016, with the support of the British Council and the U.S. Embassy in Ukraine, free English language courses were introduced for police officers, enabling them to improve their English language communication skills and assist foreign guests in Kiev.

The curriculum includes 120 hours in the classroom and assignments for homework. The goal of the course is not only to improve general English language skills but also to develop the ability to use specialized professional vocabulary in everyday situations. Therefore, it is very important to introduce new methods and engage innovative technologies to raise awareness among police officers, encouraging their desire to learn a foreign language and gradually implement it in their work. Police officers should be able to not only express their thoughts accurately but also adhere to the cultural norms accepted among native speakers of the language.

Список використаних джерел:

1. Альошина О. М. Сучасні методи та технології викладання іноземних мов у ВНЗ / О. М. Альошина. Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти : зб. наук. пр. / ред. Л.Л. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ, О.Г. РОМАНОВСЬКИЙ. Харків : НТУ «ХПІ», 2012. Вип. 30–31 (34–35). С. 242–247.
2. Butler-Pascoe M. E. English for Specific Purposes (ESP), Innovation, and Technology / M. E. Butler-Pascoe // English Education and ESP. – 2009. P. 1–15.
3. Якименко С.С. Інноваційні освітні технології у вивченні англійської мови, СІП № 17, м. Харків. URL: <http://journal.osnova.com.ua/article/52127>.

Олександр ГОДЗЕНКО, здобувач вищої освіти Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Ганна ДЕКУСАР, старший викладач кафедри українознавства та іноземних мов Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

THE STATE OF THE UKRAINIAN LANGUAGE IN JURISPRUDENCE

The importance of the introduction of the Ukrainian language as the state language in all spheres of life currently does not raise any doubts. However, a certain problem of relations between linguistics and jurisprudence objectively exists and constitutes a separate aspect of linguistic science, as evidenced by the thorough research of many domestic research scientists. In addition, the direct functioning of the Ukrainian literary language depends on the state of language policy in the state, because it is part of the national policy, the priority of which is the establishment and development of the Ukrainian language, that is, the main sign of the identity of the Ukrainian nation.

According to researchers Kashchuk M.G. and A.V. Kotsur, language policy occupies a prominent place in the system of state priorities, since its strategic task is to ensure the unwavering observance of constitutional guarantees regarding the comprehensive development and functioning of the Ukrainian language as the state language in all spheres of public life throughout the territory of Ukraine, free development, use and protection of the languages of national minorities and meeting the language needs of Ukrainian citizens [2, p. 23].

Let us note that one of the problems of the language and its enemy is the *surzhik*. This word itself means a mixture of different languages and dialects, which causes a low-grade language. With regard to the Ukrainian language itself, it cannot be claimed that it is simply a mixture of words from different languages, and nothing more. *Surzhik* lives and develops according to its own laws: Ukrainian words take amazing language forms because they obey the rules of grammar and style, change according to these rules, and are used in the wrong sense. Therefore, *Surzhik* is not a borrowing from other languages, which is a completely logical and natural process. Interpenetration of languages inevitably occurs in historical and cultural space, especially when cultures and languages are close. However, foreign words and expressions, if they are not used thoughtlessly, with disdain for language norms, only enrich the language [1, p. 255].

In addition, as N.M. Baranivska observes, such a feature as a high degree of abstraction of legal concepts has a rather significant influence on the language of law. Legal concepts and norms can be expressed only through language, since language is the only "working tool" of a lawyer, a tool that must be sufficiently well adapted to work with the "working material", that is, with the system of legal relations, in order to ensure its functioning [3, with. 22]. This opinion is quite successful, because it proves that knowledge of the Ukrainian language is very important in any field of activity, in particular in law.

Based on the analysis of scientific works, scientific conferences, the main problems of the development of legal terminology in Ukraine are: 1) the use of legal terminology in the legislation of Ukraine in the conditions of European integration, especially in relation to translations of texts into Ukrainian; 2) diversity and inconsistency of terminology, unjustified introduction of new terms, which causes the parallel existence of new and old terms; 3) an incomplete list of basic concepts in the laws of Ukraine, which leads to a loose interpretation of terms; 4) oversaturation of foreign language terms of Ukrainian legislation; 5) terms in legal dictionaries that are diverse and heterogeneous in terms of structure and content; 6) the language of legislation should be as close as possible to ordinary literary language; 7) ambiguity of terminology, difficulty of interpretation, incomprehensibility; 8) creation of national legal terminology [4, p. 136-137].

It is appropriate to pay attention to the fact that typical errors that occur in normative acts and negatively affect the quality of legislation, some scientists call the substantive inaccuracy of the definition, tautology; inconsistency of the definition, the presence of different definitions of the same term in different legislative acts; other mistakes are called too broad or too narrow definition of a concept, tautology in the definition, definition of the unknown through the unknown, vagueness and vagueness of the signs included in the defining concept [5, p. 3].

Therefore, it can be concluded that linguistic competence in any sphere of jurisdiction has a positive effect on both the fate of an individual and the immediate legal awareness and legal culture of society as a whole. In turn, substantive and lexical accuracy in the language of normative-legislative acts is the main condition that in itself ensures the practical and legal value of the legal text. However, one must remember the fact that there are currently certain problems in jurisprudence related to the Ukrainian language that need to be resolved as soon as possible.

References:

1. Kashchuk M.G., Kotsur A.V. Problems of modern broadcasting culture. Lviv, 2018. 47 p.
2. Kovalenko I.A., Pavlyuk H.R. Problems of legal language culture. Ukrainian language in jurisprudence: state, problems, prospects. Kyiv, 2021. P. 255-258.

3. Baranivska N.M. Linguistic features of the language of law. Materials of the XV All-Ukrainian scientific and practical conference on the problems of the development and functioning of the state language. Kyiv, 2019. P. 20-24.

4. Lukashenko A.A. Aspects of the development of legal terminology in Ukraine. The Ukrainian language in jurisprudence: state, problems, prospects: materials of the 15th All-Ukrainian. science and practice conf. (Kyiv, November 28, 2019). Kyiv: National. Acad. internal of affairs, 2019. Part 1. P. 135-137 p.

5. Kostyuk M.L. Definitive problems of rule-making. Actual problems of domestic jurisprudence. 2017. Special issue, part 2. P. 3-7.

Інна ГОЛОПИЧ, доцент кафедри
українознавства Харківського
національного університету
внутрішніх справ, кандидат
педагогічних наук, доцент

ВИКОРИСТАННЯ МОВНИХ ЗАСОБІВ У ЮРИДИЧНИХ ТЕКСТАХ

Мова права, її структура й стиль належать до фундаментальних теоретико-правових проблем, які постійно потребують поглибленого вивчення.

Через її специфічність, унікальність і функціональну автономність, юридична мова кваліфікується як окремий функціональний підстиль літературної мови з притаманними йому мовними, стилістичними та структурно-жанровими ознаками, зумовленими специфікою правової сфери та комунікативно-професійними потребами в ній.

Основними сферами функціонування сучасної правничої мови є юридична наука, національне й міжнародне законодавство, судочинство, нотаріат і діловодство, де використовуються юридична лексика, термінологія, мовні кліше, метафори, мовні символи. Саме ці мовні засоби належать до юридичної техніки, та є необхідним інструментом для створення юридичних документів.

Мова права має особливу логіко-лексичну структуру мовлення, що робить її найважливішим елементом юридичної техніки й способом зовнішнього вираження правових приписів, а також характеризується набором певних лінгвостилістичних параметрів, як-от: офіційність, ясність, точність, однозначність, повнота змісту, логічна послідовність, узагальненість, суворость мовна нормативність, нейтральність, традиційність – які, водночас, є вимогами до сучасного юридичного тексту.

Використання юридичного письма передбачає високий рівень знання мови й дотримання певних правил. Однак варто зауважити, що на практиці юридичні тексти нерідко потребують стилістичного й орфографічного

редагування. Наприклад, в актах правозастосування, договорах і різних документах, що складаються приватними особами, можна спостерігати відбиток наукового, публіцистичного або розмовного стилю, який демонструє рівень підготовки та професіоналізму суб'єкта, що складає документ.

Проте у текстах нормативних актів, які складаються професійними юристами, доволі часто трапляється полісемія – багатозначність слова. Наприклад, слово «орган» має багато значень, але у праві вживається на позначення установи, яка виконує певні функції в галузі державного управління. У зв'язку із цим законодавці мають створювати такий контекст, щоб у нормативному акті термін використовувався однозначно, наприклад, використовуючи уточнення, конкретизацію, визначення тощо.

Також у нормативних текстах простежується активне вживання іншомовних слів. Процес запозичення слів відбувається останнім часом із більшою швидкістю, ніж раніше, що зумовлено технічним прогресом і процесами глобалізації. Однак, важливо дотримуватись таких порад: не зловживати іншомовною лексикою; використовувати українські відповідники; у нормативних текстах подавати їх переклади або уточнення; стежити за правильним узгодженням іншомовних лексем зі словами в реченнях.

Що до синонімів, то існує думка, що використання синонімів у законодавчому стилі є недоречним, однак мовний аналіз правових текстів вказує на те, що використання синонімів, іноді, навіть є потрібним. З метою уточнення, деталізації або виділення будь-якої ознаки поняття використовують ідеографічні синоніми, наприклад, ґрунтовний (який характеризується вичерпністю) вичерпний, повний, глибокий, (з врахуванням багатьох деталей) розгорнутий, ретельний, скрупульозний, (з повнотою і вичерпністю) фундаментальний, монументальний, капітальний; фальшивий (який не є оригінальним, правдивим) підроблений, (документ) сфальшований, фіктивний, (історичний факт) сфабрикований.

Для вираження скорочених варіантів повних форм юридичних понять вживають аббревіатури як абсолютні слова-синоніми, що обумовлено прагненням до стислості терміна, наприклад, ККУ – Кримінальний кодекс України, КЗпП – Кодекс законів про працю, ВВР – Відомості Верховної Ради, ВАКС – Вищий антикорупційний суд. Утворення синонімів-дублетів допомогло замінити словосполучення однослівними термінами (нерухоме майно – нерухомість, злочинна дія – злочин, система законів – законодавство, юридична наука – правознавство).

Тож, синоніми у юридичних текстах виконують важливі функції диференціації, уточнення, доповнення поняття, вказівки на тотожність, близькість понять, а також збагачують мову тексту. Однак, використовуючи синоніми, слід пам'ятати, що не можна використовувати квазісиноніми, вживати неточні або відтінкові синоніми, також неприпустимою є синонімічна надлишковість.

Антонімічні поняття у мові права використовуються досить часто (обвинувач – захисник, позивач – відповідач, кредитор – боржник та ін.), що вимагає дотримання симетричності у протиставленні. Тож важливо не протиставляти багатозначні слова або близькі за значенням слова.

Небажаним явищем є уживання жаргонізмів, наприклад, таких як «річдок», «пасажиропотік», оскільки вони надають нормативному документу відтінок просторіччя. Деякі жаргонні слова вже адаптувались і набули загальноповсякденного характеру (наприклад, виручка, самогон, притон).

На синтаксичному рівні, в юридичних текстах, варто звернути увагу на вживання фразеологізмів, що поділяються на загальні, неюридичні та допоміжні, наприклад, «реєстраційний номер», і власне юридичні «необхідна оборона», «взяття під варту», «передання до суду».

Також важливим аспектом для логічної структури тексту є правильна побудова речень. Речення мають бути грамотно складені; точно висловлювати думку законодавця; бути юридично нейтральними; конструкції речень не повинні бути надмірно складними; не містити спонукальних слів, вживання прислівникових і дієприслівникових зворотів, не переважувати однорідними членами.

Отже, для створення грамотних юридичних текстів, правники мають постійно підвищувати свій рівень володіння державною мовою та професійно послуговуватися мовними засобами у сфері законодавства.

Олена ГОЛУБ, ад'юнкт кафедри кримінального права та кримінології Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

Науковий керівник:

Валентин ЛЮДВІК, доцент кафедри кримінального права та кримінології, кандидат юридичних наук, доцент

АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА СЕКСУАЛЬНЕ НАСИЛЬСТВО, ПОВ'ЯЗАНЕ ЗІ ЗБРОЙНИМ КОНФЛІКТОМ, ВЧИНЕНЕ ЩОДО НЕПОВНОЛІТНІХ ОСІБ

Відповідно до ст. 3 Конституції України, людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за

свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави.

Згідно до ст. 157 Конституція України не може бути змінена, якщо зміни передбачають скасування чи обмеження прав і свобод людини і громадянина або якщо вони спрямовані на ліквідацію незалежності чи на порушення територіальної цілісності України.

Конституція України не може бути змінена в умовах воєнного або надзвичайного стану.

Тож, саме держава повинна забезпечити безумовне дотримання засад на яких ґрунтується наше суспільство, зокрема в умовах збройного конфлікту. Україна взяла на себе ряд зобов'язань з покращення добробуту неповнолітніх осіб – зокрема, підписавши Конвенцію ООН про права дитини. Ця Конвенція була ратифікована Постановою Верховної Ради України № 789-ХІІ від 21 лютого 1991 року та набула чинності для України 27 вересня 1991 року.

Відповідно до ст. 19 Конвенції про права дитини, держави-учасниці вживають всіх необхідних законодавчих, адміністративних, соціальних і просвітніх заходів з метою захисту дитини від усіх форм фізичного та психологічного насильства, образи чи зловживань, з боку батьків, законних опікунів чи будь-якої іншої особи, яка турбується про дитину. Згідно до ст. 34 Конвенції про права дитини, держави-учасниці зобов'язані захищати дитину від усіх форм сексуальної експлуатації та сексуальних розбещень, зокрема схильню або примушуванню дитини до будь-якої незаконної сексуальної діяльності.

Охорону дитинства в Україні визначено стратегічним загальнонаціональним пріоритетом. Протягом 2002-2006 років державою було здійснено суттєві кроки на шляху до захисту прав дітей, керуючись при цьому принципами першочергової турботи про дітей, пріоритетність прав дитини.

Із розвитком демократії, посиленням захисту прав і свобод людини відбулося переосмислення важливості й нагальності всебічного захисту дітей від проявів сексуального насильства. Розроблення комплексних заходів запобіганню сексуальному насильству щодо неповнолітніх осіб – пріоритетний напрям сучасної протидії насильству в Україні, однак ще досі недостатньо ефективний.

З огляду на сьогоднішній день, ситуація набагато погіршилася в умовах збройного конфлікту в Україні, адже Закони та підзаконні акти не адаптовані під реалії поточного життя та не можуть в повному обсязі забезпечити додержання конституційних прав неповнолітніх осіб. Тема сексуального насильства в Україні табуована та дуже чутлива.

Законом України від 06.12.2017 р. №2227-VIII, було внесено, з-поміж іншого, істотні зміни до КК України. Частина цих змін (згідно з даними офіційного сайту Верховної Ради) набули чинності 11.01.2019 р. та являють

собою майже дослівне перенесення до КК України окремих положень ст. 36 Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами. Україна ратифікувала Конвенцію Ради Європи тільки 20 червня 2022 року, ухваливши Закон України від 20.06.2022 № 2319-IX «Про ратифікацію Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами».

До 2019 року ст. 153 КК України мала назву «насильницьке задоволення статевої пристрасті неприродним способом» і передбачала відповідальність за будь-які «неприродні» статеві акти, вчинені із застосуванням насильства та вже відповідно до Закону України від 06.12.2017 р. №2227-VIII ст. 153 КК України набула назву «Сексуальне насильство».

В офіційній статистиці Генеральної прокуратури України показник злочинів у межах ст. 153 КК України виокремлено починаючи з 2022 року, до 2021 року включно в статистиці узагальнено показник злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості як зґвалтування. Згідно статистичних даних Генеральної прокуратури України, питома вага неповнолітніх осіб, потерпілих від сексуального насильства вже під час збройного конфлікту, становить: 2022 рік - 96,8%; станом на серпень 2023 року *вже* 53,9%.

Статистика звернень до правоохоронців щодо виявлення дітей-жертв сексуального насильства, ілюструє масштаб цього ганебного явища в сучасному українському суспільстві під час збройного конфлікту.

Незалежна міжнародна комісія ООН із розслідування порушень прав людини в Україні зафіксувала численні злочини, скоєні солдатами регулярної російської армії, колаборантами та комбатантами під час широкомасштабної війни, розв'язаної Росією 24 лютого 2022 року. Незалежну міжнародну слідчу комісію щодо України було створено Радою з прав людини 4 березня 2022 року відповідно до резолюції 49/1 для розслідування всіх заявлених порушень прав людини, порушень міжнародного гуманітарного права та пов'язаних злочинів у контексті агресії проти України з боку Російської Федерації.

Мандат Комісії з розслідування було продовжено Радою 4 квітня 2023 року ще на один рік у своїй резолюції 52/32. Своїм завданням вони встановили надати усну оновлену інформацію Раді з прав людини на її п'ятдесят четвертій сесії, після якої відбудеться інтерактивний діалог (вересень 2023 р.)

Серед встановлених злочинів незалежною міжнародною комісією ООН із розслідування порушень прав людини в Україні виявлено і сексуальне насильство щодо дітей. Лише окремі випадки надходять до поліції. Більшість злочинів так і залишаються «за зачиненими дверима та заплющеними очима жертв».

Теоретичним дослідженням відповідальності за злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості займалися такі науковці, як О.І. Харитонова, М. О. Думчиков, Ю.В. Баулін, В.В. Голіна, М.І. Хавронюк, В.В. Шаблистий, В.Я. Тацій, О. О. Зайцев, О. А. Ревенок, С. С. Шум. , О.О. Дудоров, М.І. Колос, В.М. Кудрявцев, Т.Є. Леоненко, Ю. С. Шемшученко, Коржанський М. Й., А. В. Шиделко, М.Д. Шаргородський, Х.І. Брух, О.В. Губанова, О.М. Джужа, М.О. Ларченко, К.М. Плутницька, А.М. Бабенко та інші.

На дисертаційному рівні кримінологічні проблеми запобігання злочинам проти статевої свободи та статевої недоторканості, досліджені у кандидатській дисертації В.Ю.Омецинська (2019 рік); кандидатській дисертації К.І. Ілікчієва (2013 рік); Г.Я. Мартинишин у своїй кандидатській роботі дослідив тему «Статева недоторканість як об'єкт кримінально-правової охорони в Україні» (2017 рік); С.В. Романцова провела дослідження та висвітлила в своїй кандидатській дисертації питання «Запобігання сексуальному насильству щодо дітей в Україні», монографія «Сутність та профілактика злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості неповнолітніх і малолітніх» М.Д. Денисовський, І. А. Федчак.

Однак, визнаючи суттєвий внесок означеної плеяди вчених у вирішення заявленої проблематики, слід все ж зауважити на відсутності комплексних монографічних робіт, присвячених відповідальності за сексуальне насильство, пов'язане зі збройним конфліктом, вчинене щодо неповнолітніх осіб.

Список використаних джерел:

1. Дані зазначені на підставі статистичних відомостей Єдиного звіту про кримінальні правопорушення за 2022 та 2023 роки. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/statistika>
2. Independent International Commission of Inquiry on Ukraine. URL: <https://www.ohchr.org/en/hr-bodies/hrc/iicshr-ukraine/index>

Кароліна ГОНЧАР, здобувач
вищої освіти Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ

Науковий керівник:

Ганна ДЕКУСАР, старший
викладач кафедри українознавства
та іноземних мов
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

PROBLEMS AND PROSPECTS OF UKRAINIAN LANGUAGE IN JURISPRUDENCE

The Ukrainian language is the main means of communication, one of the most important factors of national self-affirmation, a tool for shaping the personality, spirit of the nation and ethnic identity. Therefore, it is a topical issue in jurisprudence that requires discussion and consideration.

At present, the development of jurisprudence continues, and it affects various aspects of the legal system and society as a whole, so it would be difficult to imagine legal concepts and norms without the use of certain language forms, since language in legal sources is the source material that is the basis for reflecting legal thought, a way of conveying legal provisions to law enforcement entities. The accuracy and clarity of legal formulations, the clarity of their linguistic embodiment, the correct use and unambiguity of legal terminology contribute to the proper interpretation of legal acts [1, p. 10].

It should be noted that legal speech is a key means of lawmaking and law enforcement, legal communication, cognition and transmission of legal information in society. Mastery of it implies knowledge of all its literary norms, functional styles, peculiarities of word formation, adherence to clarity, accuracy, consistency, and comprehensibility of the presentation of ideas in written and oral formats.

Jurisprudence, as a science and practice, has always been one of the most important components of social life. It determines the legal order and ensures justice in society. An important aspect of jurisprudence in Ukraine is the use of language, namely Ukrainian, which is the official state language. Its status in jurisprudence is a reflection not only of linguistic aspects but also of socio-cultural and political realities.

Ukraine's legal system has roots in many historical layers, including continuity from the Soviet era, when Russian was also widely used in legal matters. As a result, modern law in Ukraine has some bilingualism, which can lead to misunderstandings and confusion in legal documents and procedures.

However, recent years have been marked by active efforts to strengthen the Ukrainian language in legal texts. Higher legal education institutions provide education almost exclusively in Ukrainian, which helps to train future lawyers in accordance with language requirements. In addition, specialized dictionaries and terminology are being developed to ensure the unity of language in the legal environment [1].

However, it is worth identifying and considering the problems faced by the Ukrainian language in jurisprudence and possible ways to solve these problems.

1. Bilingualism and confusion: One of the main problems is bilingualism in documents and procedures. Ukrainian and Russian are used side by side, which can lead to misunderstandings and confusion. This is especially true in the context of translation of legal documents, as the specifics of legal terminology may vary between languages.

2. Lack of specialized terminology: A language in the legal field can sometimes be less developed in terms of specialized terminology compared to other languages such as English or German. This can complicate translation processes and the understanding of legal acts.

3. Lack of language resources: The Ukrainian language in the legal profession also faces a lack of language resources, such as dictionaries and reference books for lawyers and translators. It is important to develop and maintain such resources to improve the quality of language work in the legal profession.

4. Preservation of national identity: One important perspective is the preservation of national identity through language. The use of the Ukrainian language in the legal profession contributes to the strengthening of cultural heritage and national identity.

5. Strengthening the language policy: an important aspect of solving the problems is to strengthen the language policy in the legal profession. This includes the creation and implementation of standards and regulations that would support the use of Ukrainian as the main language in the legal profession.

Solving the above problems requires systematic efforts by the state, educational institutions, and legal professionals.

Despite some problems, there are numerous prospects for strengthening and developing the Ukrainian language in the legal sphere:

Language education and training: One of the key prospects is the development of programs and training courses to teach lawyers and other legal professionals the Ukrainian language. This will help to improve the level of language proficiency in this area.

Creation of specialized resources: Developing and maintaining specialized dictionaries, terminology databases, and resources for legal terminology will help avoid misunderstandings and shortcomings in the translation of legal documents.

Strengthening language policy: An important aspect is an active language policy in the legal profession, including the creation of standards and regulations that support the use of Ukrainian as the main language in the legal profession.

International language cooperation: Ukraine can cooperate with international organizations and other countries to exchange experience in the field of language in law and translation of international documents.

Popularization of the language: Encouraging professionals and institutions to actively use the Ukrainian language in the legal profession and promoting the language among the legal community is important to support and strengthen the language in this area.

Language legislation: Further development of language legislation and enforcement mechanisms will help ensure the use of Ukrainian in the legal profession.

To sum it up, the prospects for the development of the Ukrainian language in the legal profession are promising. This requires systematic efforts and support from the state, educational institutions, and public organizations. Strengthening the Ukrainian language in jurisprudence will help improve the legal system and ensure the rights and interests of citizens in the country, as well as support national identity.

References:

1. Chernei V.V. Ukrainian language in jurisprudence: state, problems, prospects: materials of the XV All-Ukrainian Scientific and Practical Kyiv: National Academy of Internal Affairs. Internal Affairs, 2019. Ч. 1. P. 10-11p.

Марія ГОРОДИЛОВСЬКА,
асистент кафедри
перекладознавства і контрастивної
лінгвістики ім. Г. Кочура
Львівського національного
університету ім. І. Франка

ЗАКОНОДАВЧИЙ ДИСКУРС США: ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАКИ

Дослідження типології дискурсів набуло актуальності у царині лінгвістики другої половини ХХ – початку ХХІ століть. Особливої уваги вчені-мовознавці приділяють вивченню міждисциплінарної природи дискурсів. Звернемося до аналізу поняття законодавчого дискурсу та виокремимо основні характерні особливості цього типу дискурсу.

Законодавчий дискурс розглядається як підтип правового дискурсу, характерними особливостями якого є знакова форма вияву, який містить чітко прописані норми й процедури, що становлять його зміст, і виконує функцію припису, оскільки покликаний унормувувати поведінку індивідів у межах певного соціуму, який має конкретну правову систему. Як підтип дискурсу, він є втіленням особливого комунікативного коду, який застосовують в інституційному середовищі [1, с. 9]. Надавачами законодавчого дискурсу (законотворцями) є автори законів, а отримувачами – громадяни, для котрих ці закони ухвалюють. На перших покладено завдання створити повідомлення (текст закону), яке несе інформацію про врегулювання конкретної правової ситуації, таким чином забезпечуючи виконання функції права, а на других – правильно інтерпретувати та виконувати цей закон. Надавачами законів США є конгресмени, тобто члени Сенату та Палати представників, а також інші особи, дотичні до процедур підготовки, збору інформації, обговорень законопроектів чи потенційних законів.

Законодавчий дискурс як підтип правового дискурсу, який породила конкретна соціальна інституція – законодавчий орган (наприклад, Верховна Рада України, Конгрес США, двопалатні парламенти Франції чи Великобританії), реалізується головно у формі законів.

Аналізуючи природу законодавчого дискурсу, зарубіжні дослідники беруть до уваги різні соціолінгвістичні моделі спілкування та виокремлюють такі диференційні ознаки цього дискурсу: **мета, мовні засоби та тексти** [4; 5; 6]. Метою законодавчого дискурсу є встановлення норм поведінки для регулювання соціальних відносин між індивідами [1, с. 9]. Ці норми встановлені шляхом прийняття законів. Іншою особливістю законодавчого

дискурсу є використання мови права. Для опису правової та технічної мови, яку використовують у процесі створення законів, заповітів чи інших правових документів, створено термін *legalese* – спосіб збереження професійної монополії шляхом використання невідомої для пересічних людей мови [7, с. 45]. Така мова вирізнялася високою формалізованістю, великою кількістю термінів, латинізмів та особливих граматичних конструкцій. Наприкінці ХХ століття в США було прийнято правила представлення правових документів доступною мовою (спрощення синтаксичних структур, скорочення випадків вживання неоднозначних слів з метою уникнення двозначності чи неправильної інтерпретації різними соціальними групами, зменшення вживання пасивних конструкцій тощо) з метою полегшити розуміння правового тексту для пересічних людей [2, с. 145]. Низка правників у США підтримують думку, що мова права повинна бути не надто складною, а зрозумілою для отримувачів, які не обізнані з правом [3]. Більшість дослідників погоджуються, що тексти, які репрезентують законодавчий дискурс, укладені із застосуванням мови права, зокрема правових термінів. Саме вони є визначальними для законотворчого процесу, характеризуються чіткістю і зв'язністю на лексичному та граматичному рівнях.

Основні ознаки законодавчого дискурсу США: **1) соціальність**, тобто вважаємо, що соціальний характер законодавчого дискурсу впливає з його діяльнісної природи, оскільки будь-який вид діяльності є соціально обумовленим; **2) динамічний характер і знакова природа** – цьому типу дискурсу притаманний зв'язок усіх вимірів знакодії, а саме способів кодування та соціокультурних параметрів; **3) дискурсивна маркованість** – виявляється в параметизації жанрів як повторюваної єдності знаків, що забезпечується: а) усталеністю мовного кодування; б) детермінованістю вмісту потребами соціуму; в) відповідністю правовій системі й чинному соціальному інституту права (національно-культурна специфіка); та г) метамовним статусом тексту, тобто текст про закон, який є документом обов'язковим до виконання, метазнаком закону.

Таким чином, **законодавчий дискурс США** – це підтип правового дискурсу, якого відображає соціальний інститут права й породжує Конгрес США з метою встановлення норм поведінки для регулювання соціальних відносин між індивідами. Основними ознаками законодавчого дискурсу США є соціальність, динамічність, знакова природа, дискурсивна маркованість й представлення текстами законів, які мають метамовний статус, оскільки, з одного боку, слугують засобом репрезентації законів, а з іншого – є законами в просторі правової культури.

Список використаних джерел:

1. Дорда С. В. Юридичний дискурс як особлива модель інституційного дискурсу. Теорія та історія держави і права. Правовий вісник Української академії банківської справи. 2011. № 2 (5). С. 8–11.
2. Радецька В. Я. Мова науки криміналістики: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. 12.00.09. Київ, 2002. 18 с.
3. Austin J. L. How to Do Things with Words: The William James Lectures delivered at Harvard University in 1955. London: Oxford University Press, 1962. 173 p.
4. Bourdieu P. The forms of capital. Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education / J. Richardson, ed. New York: Greenwood Press, 1986. P. 241–258.
5. Eco U. Semiotics and the Philosophy of Language. Bloomington: Indiana University Press, 1984. 242 p.
6. Hymes D. Toward ethnographies of communication: the analysis of communicative events. Language and social context: selected readings. Harmondsworth, 1979. P. 36–54.
7. Miller C. R. Genre as social action. Quarterly Journal of Speech. 70. London: Taylor and Francis, 1984. P. 151–167.

Олександра ГРИЩЕНКО,
Валерія ГОРІНА, здобувачі вищої
освіти Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ
Науковий керівник:
Наталія СИДОРЕНКО, доктор
юридичних наук, професор,
професор кафедри управління та
адміністрування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

МОВА ПРАВА

Поняття «мова права» є ключовим в сучасних лінгвістичних, юридичних і філософських дослідженнях, які спрямовані на розгляд різноманітних аспектів цього поняття. Ці дослідження аналізують особливості та взаємозв'язок лінгвоправового простору, що включає в себе ціннісні уявлення про справедливість, право і закон з одного боку, і є професійним когнітивним інструментом функціонально-комунікативної системи права з іншого. Такий підхід призводить до міждисциплінарного характеру цих наукових досліджень [1, с. 6].

У контексті концептуальних вербальних і невербальних орієнтацій мови права, особливо актуальними стають такі напрямки досліджень:

Дослідження форми існування правової системи та сигналів соціальної дійсності (автори О. Балинська, С. Зархіна) спрямовані на розкриття природи правової системи та її взаємозв'язку з соціальними сигналами.

Дослідження лексики права та точності передачі правової інформації в термінологічних дефініціях (автори Н. Артикуца, М. Любченко, Т. Подорожна, Н. Трач) спрямовані на розгляд специфічної лексики та термінології права, а також на питання точності її використання.

Дослідження професійної комунікації юристів і використання мови для спеціальних цілей (автори І. Кочан, А. Токарська, Н. Корнодудова, А. Варинська) вивчають специфіку мовленнєвого спілкування у юридичній сфері та використання мови для досягнення конкретних цілей [2, с. 30].

Оскільки основою для професійної комунікації є мова, вона виступає як головний засіб формування та вираження правових норм [1]. Таким чином, мова в правознавстві набуває статусу правового знаку, який відрізняється від абстрактних символічних концепцій, бо вона є чітко визначеним матеріальним виразом інформації, сформульованою в словесному вигляді і зрозумілою для тих, хто має певну правову освіту та культуру, в якій цей знак використовується [4, с. 5]. Таким чином, мовні правові символи мають велике значення, оскільки вони відображають найважливіші пріоритети юридичної спільноти, виражають волю суспільства та формують соціальні цінності, що визначають політику держави [1, с. 7].

У той же час термінологічний арсенал права формується на базі мови національної літератури і може відрізнитися від стереотипних уявлень національної культури для звичайного громадянина, хоча в професійному юридичному контексті може мати інше значення. Давайте проілюструємо це конкретними прикладами.

У сфері морського права, наприклад, часто використовується поняття «забруднення», яке може бути визначене як 1) «дія, спрямована на забруднення», 2) «насичення природних об'єктів (атмосфери, води, землі та інших) речовинами, що порушують їх природний стан», і 3) «речовини, які, коли вони з'являються, порушують природний стан природного об'єкта» [2, 377]. Однак тлумачні словники не завжди надають повний контекст для цього поняття [4, с. 18].

В морській сфері індустрії використовується визначення, що закріплене у Конвенції із захисту природного морського середовища району Балтійського моря 1992 року, яке визначає «забруднення» як внесення людиною безпосередньо чи опосередковано в море, включаючи естуарії, речовин чи енергію, які можуть становити загрозу для здоров'я людини, завдавати шкоду живим екосистемам, перешкоджати законному використанню моря, включаючи рибальство, погіршувати якість морської води та обмежувати можливості використання моря для відпочинку [4, с. 19].

Основною рисою цього юридичного терміну є не лише об'єкт, а також суб'єкт та дія, що представляють собою суспільну небезпеку. Проте навіть ця дефініція не передає всіх нюансів концепту «забруднення».

У професійному морському контексті часто зустрічається термін «брудне судно». Коли цей термін використовується, наприклад, у такому контексті: «Нова Зеландія не допустить в свої порти «брудні судна», для звичайного читача він може виглядати як метафора або відноситися до ступеня забруднення корабельного корпусу внаслідок людської діяльності.

Однак фахівець з морського права зрозуміє, що це пов'язано з біосферою та правилами біологічної безпеки та безпеки руху суден: «Судно прибуло до Тауранги з Індонезії 4 березня 2017 року. 6 березня 2017 року МРІ вимагало, щоб «брудне» судно залишило територіальні води країни [2, с. 40]. Це сталося після того, як під час інспекції було виявлено значне обростання корпусу судна водоростями, черепашками та молюсками нижче за ватерлінією. МРІ займає жорстку позицію стосовно суден з серйозним біологічним обростанням корпусу перед введенням нових правил біологічної безпеки у травні 2018 року. Згідно з новими правилами, всі іноземні судна можуть входити до портів Нової Зеландії лише з чистим корпусом» [3, с. 7].

Відсутність чітких визначень не відповідає вимогам повноти, точності та однозначності професійної мови і може спричинити плутанину. Це також може призводити до некоректного перекладу та невірного використання термінів. Тому необхідно створити новий тип професійних словників, які сприятимуть розвитку інтелектуального потенціалу юристів та сприяють формуванню системного та асоціативного мислення.

Список використаних джерел:

1. Братасюк М.Г. Мова як засіб конструювання істини в праві. Українська мова в юриспруденції : стан, проблеми, перспективи. Тези доповідей X Всеукр. науково-практ. конф. з проблем розвитку та функціонування державної мови, присвяченої Дню української писемності та мови. Київ, 2012 р.
2. Красницька А. В. Мова права як засіб юридичної техніки. Освіта, мова та культура у процесі глобальних трансформацій. Текст : Міжвузівський круглий стіл. Зб. матеріалів. Київ : Іт-тут крим.- викон. служби, 2016. С. 23–25.
3. Красницька А. В. Мова права як невід'ємна частина правової системи. Українська мова в юриспруденції: стан, проблеми, перспективи. Матеріали XVI Всеукр. наук.-практ. конф. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2020. 184 с.
4. Ляшук А. В. Мова як засіб вираження права: теоретичні засади. Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького. Журнал. Серія «Право». №10 (22). 2020.

Катерина ГУНЬКО, здобувач
вищої освіти Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ

Науковий керівник:

Ірина ЦАРЬОВА, професор
кафедри українознавства та
іноземних мов Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ, доктор
філологічних наук, доцент

ПЕРЕМОГА У ВІЙНІ ЗА БОРЩ ЯК СИМВОЛ НАШОЇ ПЕРЕМОГИ У ВІЙНІ ЗА СВОБОДУ

На жаль, ворог не одне століття бажає зламати нашу національну гідність, йому не дає покою зронена Богом у наших серцях внутрішня свобода, незламність, непокора, непереборне бажання бути господарями на своїй землі.

Сьогодні питання української самоідентичності стоїть як ніколи гостро. Українці об'єднуються, демонструючи свій патріотизм та активно концентруючи всю увагу на своїй кухні, культурі, мові та історії. Тому саме і мова, і кухня єднають людей. *«Держави стоять не на династії, а на внутрішній єдності і силі народу».* *Олена Теліга*

Кожному, хто стежить за довгою боротьбою українського борщу, має бути зрозумілим: мова піде про давню національну страву України та нездоровий апетит на неї у росії, яка впродовж віків намагається привласнити те, що їй не належить.

ЮНЕСКО мала розглядати рішення щодо борщу в 2023 році, однак зробила це швидше через розв'язану росією війну проти України. «Український борщ – національний варіант борщу, який споживають у кількох країнах регіону є невід'ємною частиною життя української родини та громади», – йдеться у прес-релізі установи. Міністр культури та інформаційної політики України Олександр Ткаченко назвав рішення ЮНЕСКО «перемогою у війні за борщ». Також він зазначив: «Битва за борщ була розпочата ще до війни. І скільки б Маша Захарова (речниця міністерства закордонних справ рф. - Ред.) не розповідала, що «книги з кулінарії заборонялися, а рецепт страви тримали в таємниці та забороняли готувати» і взагалі наш борщ – це «прояв екстремізму та нацизму», цей «прояв екстремізму» тепер офіційно український, і офіційно під охороною ЮНЕСКО.

Усі ці спроби привласнення такої важливої частини національної кухні свідчать про загальну історичну тенденцію підриву української мови, політики, незалежності та культури з боку Росії. Це стосується не лише їжі, а й загалом культурної спадщини. Однак і кулінари, і дослідники кухні в одному пункті згодні - борщ це українська страва.

Вигадавши для виправдання своєї агресії «нацизм» в Україні, путінський режим бомбардує та обстрілює ракетами українські міста. «Нацизм» їм ввижається у всьому: у дітях та їхніх ляльках, яких вони ховають заживо під завалами від ракетних обстрілів; в автівках де знаходилися люди, розчавлених Z-танками, у піснях, які забороняють співати. Після рішення ЮНЕСКО «нацизм» вони вбачають і в борщі.

Зрозуміло для всіх, що в Україні кожен регіон має свої унікальні способи приготування борщу, і, здається, кожна родина має свій власний «бабусин» рецепт. Проте росіяни часто використовують сарказм, коли говорять про українців, стверджуючи, що «ці укри» навіть не можуть узгодити єдиний рецепт борщу і несамовито хваляться, що прадавній борщ належить саме їхній кухні.

Це ще раз засвідчує істину: що кожний регіон нашої України та українські-кухарки є не повторними. Адже тільки вони можуть маючи під рукою не так і багато овочів, зберегти його смак у пропорції, що відрізняє його від капусняка, квасоляної юшки і російських щів.

Кожен українець сьогодні не уявляє тижневого меню без борщу. Навіть в тяжкий час війни в кількох областях волонтери налагодили випуск спеціального сушеного червоного борщу для наших захисників, які боронять Україну на передових бойових рубежах.

«Їжа, як і мова, – це перший і останній культурний бастион. Ми виростаємо з ними, асоціюємо себе з ними. Країни спілкуються з іншими країнами через кухню», – наголошує Душар.

Цінність борщу як національної страви маніфестує вираз хотіти до борщу, що вербалізує «бажання йти додому», а звідси символічні уявлення про родинну та сімейний затишок.

Отже, насамперед важливо зберегти від російських ракет не лише родинні рецепти для передачі майбутнім поколінням, але й цей особливий дух... Цю щасливу атмосферу єдності за обіднім столом під час споживання смачного борщу. Пам'ятайте та будьте певні - як у війні за борщ так і в цій війні ми перемаємо".

Ганна ДЕКУСАР, старший викладач кафедри українознавства та іноземних мов навчально-наукового інституту права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

THE MEDIA INFLUENCE ON THE AUDIENCE: ABSOLUTE OR RELATIVE?

This question was answered in 1960, based on numerous empirical studies, by the American researcher Joseph T. Klapper, who formulated the theory of multi-stage information flow. Real scientists, like Clapper, avoid statements like “Yes, the media is omnipotent” or “No, the media can’t do anything.” Clapper formulated his idea as follows: the media impact on the audience can vary in strength and effect, it depends on a number of reasons, but in most cases it is very relative [1].

The main conclusion that the researcher came to is that the impact of the media on the audience is most often not absolute, it is only one of many factors that influence the way we think and act. In a normal society, in a state that tries to avoid propaganda and focuses on the development of quality journalism, on ensuring freedom of speech, assembly, religion, media is only one of the factors influencing public opinion. Therefore, the media are usually not a necessary and sufficient reason for changing perceptions.

In most cases, media messages reinforce rather than change audience beliefs and behavior. Other circumstances of our life - socio-demographic characteristics, values, group attitudes, “opinion leaders”, etc. - are responsible for the formation of a certain picture of the world in us, and the media only strengthen this picture of the world. The media themselves, in isolation from previous factors, are usually not capable of forming certain beliefs.

Some researchers consider that between media messages and the audience there is a complex social structure with a large number of so-called “intermediary factors”. The first mediating factor was named by Lazarsfeld, Berelson and Gaudet in the theory of “two-stage flow of information” [2], these are “opinion leaders”. The role of “opinion leaders” is that they help the audience navigate media information by emphasizing, explaining and commenting on media messages. The very presence of “opinion leaders” already makes the influence of media relative. It is worth drawing attention to the fact that, in addition to “opinion leaders,” there are other intermediary factors that perform a similar function - they are a filter through which the audience passes media information. Therefore, it is more correct

to talk not about a “two-stage”, but about a “multi-stage” flow of information from the media to the audience.

It is clear that at each “step” media information is lost, changed, and rethought. But sometimes it gets worse.

The most important mediating factor, according to Clapper, is the personal attitudes and beliefs of a particular person. It is they, and not the media at all, that become the foundation that determines what a person thinks on a particular issue and how he acts. Conditioned by upbringing, education, professional and personal experiences, cultural and national context, these attitudes and beliefs primarily determine the choices we make. Why do different people perceive the same media message differently? First of all, because they have different attitudes and beliefs.

The second mediating factor, according to Klapper [1], is our socio-demographic characteristics. Age, gender, education, residence in a certain area, income level, etc. significantly influence how we perceive media information. Of course, not everyone, for example, living in the capital or having an academic degree, thinks and acts the same, but in general we can very confidently predict the opinions and behavior of social groups in relation to this or that information.

The third important mediating factor is group norms. A person usually does not exist on his own, but is a member of one group or another. Groups are formed at work and/or study, on the basis of neighborhood and family ties, various interests (hobbies, faith, politics, local problems, etc.). Clapper estimates that the average person belongs to at least 20 groups. Today, thanks to the development of social networks, our opportunities to join different groups have expanded significantly, just as the number of groups themselves has increased due to the formation of virtual, but living and sustainable communities. Groups play a big role in people’s lives. Each group has established opinions and preferences on many social issues, has its own “opinion leaders”, the group is a society in miniature. Accordingly, media information must pass through a group filter, but it may not pass or may pass through with significant adjustments to the original version. In addition, being a member of several groups makes it possible to compare interpretations of media messages made in different groups. This increases the criticality of perception of media information and allows you to develop a more balanced attitude towards it.

The named intermediary factors - “opinion leaders”, socio-demographic characteristics, personal attitudes and group norms - enter into complex relationships with each other, as a result one may contradict each other in some way, as well as complement, develop, strengthen certain views and attitudes and, most importantly, contribute to the audience’s critical attitude towards media messages. Accordingly, according to Klapper, the process of mass communication occurs as follows: the media do not directly “penetrate” the audience, but pass through a complex system of intermediary factors that act as information filters, blocking some information, developing and supplementing certain points, emphasizing and commenting. As a result, the media can only strengthen the views

that the audience has already formed due to the action of intermediary factors. However, in some cases, Clapper emphasizes, the media can change public opinion. This usually happens in a society where the media is monopolized or limited, and where government propaganda is strong. To do this, at least one of two conditions must be met.

The first condition: intermediary factors do not operate, as a result, the influence of the media turns out to be direct. Such situations are rare, but they do occur, primarily due to the marginalization of the individual, falling out of habitual social connections. For example, a person, for various reasons (dismissal, retirement, illness, relocation, etc.), limits his social contacts, falls out of most groups to which he previously belonged, does not form, for example, due to a language barrier, new connections, and is deprived of his usual “opinion leaders”, begins to doubt his own life principles - and as a result, he finds himself “face to face” with media messages. In such situations, the media are quite capable of changing even what seems to be a long-standing and firmly established opinion.

The second condition: mediating factors themselves promote change. Then media calling for change, based on the action of intermediary factors, can significantly transform the initial views of the audience. If, for example, the state begins to promote militarism and revanchism from kindergarten, introduces a similar ideology into the entire education system through textbooks and events, promotes it at the level of mass culture through TV series, song shows, through “opinion leaders,” etc., as well as in the media, then over time a significant part of citizens with different socio-demographic and value characteristics radically change their beliefs from “Never again!” to “We can do it again!”

So, the most likely effects of media influence on the opinions and preferences of the audience will be the following:

1. Strengthening existing views - most often.
2. A small change in existing views - if the initial position is unstable or there is a lack of knowledge.
3. A radical change in existing views is rare, only in a situation of marginalization or joint action of the media and intermediary factors.

References:

1. Klapper J. The effects of mass communication. New York: Free Press, 1960.
2. Paul F. Lazarsfeld, Bernard Berelson, Hazel Gaudet. How the Voter Makes Up His Mind in a Presidential Campaign. Legacy Edition, New York: Columbia University Press, 2000.

Ігор ДЕКУСАР, здобувач вищої освіти Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ
Науковий керівник:

Наталія ДАВИДОВА, старший викладач кафедри українознавства та іноземних мов Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

SOME GLIMPSES ON MEDIA EDUCATION

It is difficult to imagine the modern world without media communications (traditionally this includes print, press, television, cinema, radio, sound recording and the Internet). Media today is one of the most important areas in the lives of people all over the planet.

At the beginning of the 21st century, the sociocultural development of any nation in almost all areas, including, of course, education, is unthinkable without media. Since the 60s of the 20th century, in the pedagogical science of leading countries around the world, a specific direction “media education” has been formed (media education), designed to help schoolchildren and students better adapt to the world of media culture, master the language of the media information, be able to analyze media texts, etc. So, in the 90s XX century, media education has become a mandatory component of education in all secondary schools in Canada and Australia (from 1st to 12th grade).

Media education is integrated into native language lessons in schools Great Britain, where, for example, there are 25,000 high school students and 8,000 students Universities annually choose a media course for final exams. exams. By the way, the intensive development of media education in many countries contributed to the expansion of American media communications: many European media educators develop “critical thinking” of students to help them resist the effects overseas mass culture [1].

UNESCO resolutions and recommendations have repeatedly noted importance and support of media education (UNESCO conferences in Grünwalde, 1982; Toulouse, 1990; Paris, 1997; Vienna, 1999; Seville, 2002 and etc.). UNESCO's 2020 recommendations emphasize that “media education is part of the fundamental right of every citizen of any countries to freedom of expression and information, it helps support democracy. Recognizing differences in approaches and development of media education in various countries, it is recommended that it has been introduced wherever possible within national curricula, as well as within

the framework of additional, non-formal education and self-education throughout a person's life" [UNESCO, 2002].

The Oxford Encyclopedia defines media education as "the study of media, which is different from learning through media. Media education is simultaneously associated with the knowledge of how media texts are created and distributed, and with the development analytical skills to interpret and evaluate their content.

While media studies are usually associated with practical work on creating media texts. Both media education and media studies are aimed at achieving the goals of media literacy." [3].

A media literate person has a developed the ability to perceive, analyze, evaluate and create media texts, to understand the sociocultural and political context of the functioning of media in the modern world, code and representational systems used by media; the life of such a person in society and the world is associated with civic responsibility.

Media education in the modern world is considered as a process personal development with the help and on the material of mass communication (media) in order to create a culture of communication with the media, creative, communication abilities, critical thinking, skills of full perception, interpretation, analysis and evaluation

media texts, teaching various forms of self-expression using media technology. Media literacy helps a person actively use possibilities of the information field of television, radio, video, cinema, the press, the Internet, helps him better understand the language

media culture.

Media education can be divided into the following main ones: directions: 1) media education of future professionals in the world of the press, radio, television, cinema, video and the Internet - journalists, editors, directors, producers, actors, cameramen, etc.; 2) media education future teachers at universities and pedagogical institutes, in the process advanced training for university and school teachers in courses on media culture; 3) media education as part of general education schoolchildren and students studying in regular schools, secondary special educational institutions, universities, which, in turn, can be integrated with traditional disciplines or stand-alone (special, optional, club, etc.); 4) media education in institutions of additional education and leisure centers (homes culture, centers of extracurricular activities, aesthetic and artistic education, in clubs at the place of residence, etc.); 5) distance media education for schoolchildren, students and adults using the press, television, radio, video, DVD, and the Internet (media criticism plays a huge role here); 6) independent/continuous media education (which theoretically can be carried out throughout a person's life) [2].

Media education provides a methodology for conducting classes, based on problem, heuristic, game and other productive forms of education that develop the student's individuality, independence of his thinking, stimulating his abilities

through direct involvement in creative activity, perception, interpretation and analysis of the structure of media text, assimilation of knowledge about media culture. At the same time, media education, combining lectures and practical classes, is a kind of inclusion students in the process of creating works of media culture, that is immerses the audience in the internal laboratory of the main media professions, which is possible both autonomously and in the process integration into traditional educational subjects. In order for schoolchildren and students were media literate, they must study not only how certain media texts are constructed, but also how these texts express various political, ideological, economic, and sociocultural interests [3].

Thus, it seems very useful to study the rich experience in the field of media education. Having mastered it creatively, future and current media educators will be able to more effectively develop their theoretical ideas, methodological approaches, and experimental work in schools and universities.

References:

1. Education for the Media and the Digital Age. Vienna: UNESCO, 1999, p.273-274. Reprint in: Outlooks on Children and Media. Gothenburg: UNESCO & NORDICOM, 2001, p. 152].
2. Concept of implementation of media education in Ukraine (new edition) [Electronic resource] // Media detector. - April 24, 2016. - Access mode: http://ms.detector.media/mediaprosvita/mediaosvita/kontseptsiya_vprovadzhennya_mediaosviti_v_ukraini_nova_redaktsiya.
3. Plakhta D. Why it is important to be media literate, or How to develop an informational "immune system" [Electronic resource] / D. Plakhta // Day. – February 3, 2017. – Access mode: <https://day.kyiv.ua/uk/blog/suspilstvo/chomu-vazhlyvo-buty-mediagramotnym>.

Ганна ДОВГОПОЛОВА, доцент
кафедри гуманітарних дисциплін
Сумської філії Харківського
національного університету
внутрішніх справ, кандидат
педагогічних наук, доцент

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ ЮРИДИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Виходячи з аналізу наукової літератури та сучасних реалій юридичної освіти, професійна підготовка майбутніх правознавців – це процес формування їх готовності до ефективної професійної діяльності, який відбувається під час вивчення різноманітних дисциплін, у науково-дослідній та навчальній діяльності, та практичної роботи; при цьому професійні знання та вміння повинні становити єдину систему, створену на основі системного підходу. Метою навчання є формування всебічно розвиненої, творчої, духовно збагаченої особистості з науковим світоглядом, ґрунтовними професійними знаннями.

Сьогодення диктує особливі вимоги до професійної підготовки майбутніх правоохоронців та правознавців. На нашу думку, основною метою вищої юридичної освіти є професійна підготовка висококваліфікованих працівників правоохоронних органів відповідно до суспільного замовлення.

Зміст сучасної професійної підготовки має бути спрямований на формування правоохоронця та правознавця, здатного працювати в системі, що характеризується взаємодією різних культур, відповідно до вимог сучасного суспільства, конкретної особистості, а також загальнолюдських норм спілкування. Навчання включає такі компоненти: оволодіння теоретичними дисциплінами, фаховими курсами та практикою з урахуванням сучасних наукових концепцій і наукових досягнень. Основними принципами професійної підготовки майбутніх правознавців є демократизація, гуманізація освіти, свобода вибору засобів і методів навчання, використання сучасних досягнень науки і техніки та кращих зразків культурної спадщини, у тому числі мовно-лінгвістичних, у навчальному процесі.

В умовах сучасного інформаційного суспільства важко переоцінити освітній та культурний потенціал вивчення мов. Під педагогічним потенціалом сучасна наука розуміє здатність певного елемента педагогічної системи ефективно досягати певної мети шляхом реалізації поставлених завдань. Педагогічний потенціал міжкультурної комунікації полягає в здатності сприяти навчанню, розвитку та вихованню учнів. Майстерно дібрані зразки рідної та зарубіжної літератури завжди є сильним засобом

розумового виховання та формування художньо-естетичних уподобань і смаків здобувачів освіти. Ознайомлення з культурою свого та іншого народу через мову сприяє процесу морального, економічного, екологічного виховання. Оволодіння рідною та іноземною мовою дає можливість студентам долучитися до кращих зразків сучасної художньої, науково-популярної та науково-фантастичної літератури, враховуючи жанрове розмаїття літератури.

Підготовка майбутніх правоохоронців до користування іноземною мовою – це формування професійної готовності до міжкультурного спілкування з урахуванням сучасного соціального замовлення, мети, змісту, основних принципів професійної підготовки майбутніх юристів та правоохоронців до діяльності в багатонаціональному середовищі.

Протягом останнього століття іноземна мова стала одним із основних джерел отримання інформації про будову навколишнього світу та світоглядні позиції інших народів, їх морально-етичні норми людської поведінки, соціально-економічні відносини, естетичні можливості, історію тощо.

Крім того, мовно-лінгвістична підготовка виконує завдання естетичного виховання молоді. Завдання естетичного виховання полягає у вихованні певних естетичних потреб і вміння правильно розуміти прекрасне, розвиток цілої системи естетичних уявлень, почуттів і смаків на основі поступового ознайомлення з творами мистецтва різних видів і жанрів. Розвиток природних здібностей учнів, прищеплення їм знань, умінь і навичок необхідні для реалізації творчого потенціалу, можливості вносити красу в суспільне та індивідуальне життя. У результаті за допомогою літератури як одного із засобів мистецтва формується естетичне сприйняття художнього слова, здійснюється естетичне виховання особистості в цілому, формується естетична позиція особистості. Естетична позиція особистості – це не оригінальність, неповторність творчості певного здобувача, а цілісне ставлення особистості до світу в цілому, яке залежить від здатності до творчості, формування власної потреби в ній.

Здатність сприймати мову, літературу за допомогою творів мистецтва, насолоджуватися нею завжди характеризується позитивним психоемоційним станом людини, яка сприймає текст. Все, що стосується літератури, буде асоціюватися з радістю, внутрішньою свободою, творчістю. Література в силу своєї специфіки завжди спрямована на загальнолюдські цінності, які не змінюються залежно від епохи, політичних конфліктів і місця проживання людини.

Тому оволодіння мовою, рідною чи іноземною, сприяє розвитку навичок міжкультурного спілкування як складової професійної підготовки студентів юридичних професій, що дає змогу ефективно виконувати професійні обов'язки в багатонаціональному середовищі.

Марія ДРУЖИНЕЦЬ, професор
кафедри української мови та мовної
підготовки іноземців Одеського
національного університету імені
І. І. Мечникова, доктор
філологічних наук, професор
Єлизавета ТКАЧЕНКО,
магістрантка Одеського
національного університету імені І.
І. Мечникова

КОНФЛІКТОГЕНИ В ТЕЛЕВІЗІЙНОМУ ДИСКУРСІ (на матеріалі реаліті-шоу «Один за всіх»)

Міжособистісному конфлікту присвячена значна кількість робіт вітчизняних і зарубіжних конфліктологів. **Актуальність нашого дослідження** зумовлена потребою в комплексному дослідженні українськомовного міжособистісного конфлікту, з'ясуванні його репрезентаційної системи. Важливість студіювання спричинена й суспільним запитом щодо підвищення рівня знань українського соціуму про мовний конфлікт, його вплив на культурний розвиток, світогляд, моральні принципи членів національної спільноти у площині технологій як конфліктного, так і злагодженого спілкування.

Мета розвідки полягає в розробленні механізму дослідження мовленнєвої поведінки осіб на різних стадіях конфлікту в процесуальному та результативному аспектах. **Об'єктом дослідження** є міжособистісний конфлікт учасників реаліті-шоу «Один за всіх» телеканалу «СТБ».

На сьогодні чи не єдиним «сценічним майданчиком», на який можна винести весь комплекс проблем і конфліктів суспільства, для абсолютної більшості українців виступає телеекран. В основі будь-якого конфліктного мовленнєвого акту лежать почуття. Адже людина під час розмови покладається не лише на свій настрій, а й на почуття, які залежать від чинників, якими не можна керувати, і, які не можна контролювати. Виникають роздратування, гнів, які переростають в агресивну поведінку.

Під час спостереження за поведінкою учасників реаліті-шоу, можна побачити, що прояв агресії має свої певні закономірності, і діє, як ланцюжкова реакція. Переважно це вербальна, пряма агресія, що спрямована на оточуючих, яка діє як провокуюча, так би мовити «перша агресія». Звісно ж за нею слідує захисна, тобто психіка людини автоматично реагує на прояви агресії стосовно неї й відбувається виплеск емоцій у відповідь. Агресор добре розуміє, що його дії не принесуть йому користі, натомість настане

психологічне розвантаження. Таким чином, конфліктна інтеракція завжди супроводжується емоціями.

На жаль, у теоретичних працях з конфлікту не приділяється увага мовним засобам його вираження, або, конфліктогенам, які, як форма комунікативної інтеракції, провокують виникнення конфлікту. Між тим, образа є першопричиною, основним джерелом конфліктної ситуації. У цьому випадку образа виступає як соціальне явище, чинник, який створює, формує й розвиває конфлікт.

Образа – зневажливе висловлювання, негарний вчинок і т. ін., що спрямовані проти кого-небудь, і викликають у нього почуття гіркоти, душевного болю [1: 815]. Образа може бути нанесена у вигляді висловлювання (словесно, письмово) або у вигляді дії (ляпас, непристойний жест), а також публічно або у відсутності об'єкта образи. У багатьох країнах образа вважається злочином.

У конфлікті беруть участь як мінімум дві конфліктуючі сторони («конфліктанти») – окремі індивіди або групи. Крім того, в конфлікт можуть бути втягнуті інші учасники – ті, що співчують (активно й пасивно, з тієї чи іншої сторони), провокатори, миротворці, консультанти, невинні жертви. Людські чвари не тривали б так довго, якби вся провина була на одній стороні.

Конфлікти виникають, коли є зона розбіжностей – предмет суперечки, факт, питання, яке викликає розбіжності, зони розбіжностей часто рухомі, можуть розширюватися або звужуватися.

Під час конфлікту відбувається ескалація конфліктогенів: на конфліктоген на свою адресу адресат зазвичай прагне відповісти конфліктогеном, який буде значно сильнішим. Як правило, людина боляче реагує на образи та ображення, тому у відповідь намагається вдатися до агресії [2: 290].

Розглянемо фактичний матеріал: «Мамо, я покохала бандита!» реаліті-шоу від телеканалу СТБ «Один за всіх»:

Віталій і Наталя Трофимчуки звернулися до експертів проекту в надії повернути в сім'ю доньку Іванку. Дівчина протягом року зустрічається із Сергієм – бандитом на прізвисько Кримінал, який старший від неї на 15 років. Батьки категорично проти такого зв'язку, оскільки, чоловік серйозно не сприймає Іванку та за кращої нагоди покине її. Однак героїня 11 випуску проекту «Один за всіх» від 07.11.2021 переконана в благих намірах коханого та хоче народити від нього дитину. Іванка вважає Сергія рятівником. Саме він допоміг їй вирватися з батьківської пастки. Під час програми дівчинці показали відео, на якому односельці розповіли як насправді Сергій говорить про неї. Батьки попросили пробачення, що ображали її, та не приділяли їй увагу. В результаті дівчина зрозуміла, ким насправді є Сергій й повернулася до батьків додому.

Всі учасники обрали для себе стратегію *боротьби*, тобто наполегливо, безкомпромісно відстоювали свої інтереси. Для досягненні свої комунікативної мети послуговувалися тактиками *незгоди, несхвалення*, але найбільше використовували тактику *погрози*.

Основною причиною конфлікту стали образливі епітети, метафори, назви, імена та ін, прокльони, навішування ярликів.

Конфліктогени в адресу Сергія:

Забити – (забивати) – позбавляти життя, убивати кого-небудь [1:375].

Покалічити – зробити калікою; завдати каліцтва, ран (людині чи тварині) [1:1024].

Якесь не зрозуміле створіння - людина або взагалі жива істота

Переросток – підліток, старший за віком, ніж належить для чого-небудь, ніж треба десь [1:926].

Двух метрова шпала – дерев'яний, металевий або залізобетонний брус, який укладають поперек залізничного полотна як опору для рейок.

Очі бігають, що де лежить – вживається в описі про людину, яка хоче щось вкрасти.

Збоченець – людина, чия поведінка, діяльність, погляди відхиляються від правильного або певного напрямку. Сексуальний збоченець – особа зі стійким порушенням спрямованості сексуального потягу або шляхів його задоволення [1:443].

Педофіл – той, хто має схильність до педофілії - статеве збочення, що проявляється у задоволенні своїх статевих потреб з дітьми [1:896].

Маньячина – людина, що охоплена манією, тобто психічним захворюванням. Маніяк (розм.) – людина, що не знає в чому-небудь чуття міри [1: 645].

Ромео-пенсіонер

Сергій у відповідь:

Мамка – 1. розм. Те саме, що *ма́ма*. 2. *заст.* Нянька, годувальниця (у 1 знач.) [1:643].

Больні на голову

Садист – Особа, схильна до садизму [1:1284].

Прибрать батька – тобто вбити.

Мати дівчинки до Сергія:

Непотріб – *зневажл.* нікчемні, аморальні люди [1:774].

Як бачимо, високий рівень негативних емоцій, як правило, призводить до різкого збільшення спотворень у сприйнятті конфліктної ситуації. Почувши такі слова на свою адресу, людина у відповідь висловила більш агресивно. Учасники дотримувались *стратегії боротьби*, тобто наполегливо, безкомпромісно відстоювали свої інтереси, для цього використовували *тактику незгоди й погрози*.

Останнім часом у мовленнєвому дискурсі використовують мовну агресивність, для досягнення мети адресанта. Це виявляється в надмірному використанні інвективи, що призводить до порушення конвенції спілкування, утруднює взаєморозуміння і породжує конфлікт.

Аналіз лексичних засобів реалізації інвективної тактики засвідчив, що з метою завдання образи в конфліктному дискурсі використовується негативно-оцінна, розмовна, жаргонна, обценна лексика та фразеологія, а також метафоричні трансформації [3: 291].

Фактичний матеріал дослідження дає підстави виокремити в конфліктній мовленнєвій інтеракції ланцюжок інвективних мовних засобів, які виражають інтенцію мовця.

Найпоширенішими вважаємо:

- **погроза життю людини:**
- *«Я тобі язика вирву», «Я тобі ноги попереламую», «Тебе посажу в тюрму, а тебе в дурку здам», «Я буду тебе душити та питати чи дихаєш», «Та я тебе заріжу, його каструвати треба», «Я тебе вивезу в ліс і тебе ніхто не знайде», «Зробимо так, щоб не вийшов»;*

- **характеристика властивостей певної особи:**
«Переросток», «Больні на голову», «Двохметрова шпала», «Сексуальний педофіл», «Збочинець», «Очі бігають, що де лежить», «Мамка», «Садист», «Непотріб»;

- **звинувачення, підозра:** *«Це ти гнида, скотина така вкрав плиту у літній кухні?»», «Брехло, закрив мордюку свою», «Вони обоє неадекватні: що та дебілка, що той дебіл, хто там знає, що було насправді»;*

- **зневага, виражена прилюдно:**
«Пречендалі собакам викинуть», «Як лайно на пательні».

Названі мовленнєві засоби використано задля приниження особистості адресата. Для цього застосовано майже всі можливі засоби мови, незважаючи ані на етичні норми, ані на мораль, ані на особистість, з якою спілкуються. Відбувається не лише деградація мови, а й деградація свідомості інвектума, яка стає потворною, жахливою, що руйнує міжособистісні стосунки. Така мовленнєва агресія призводить до мовного насилля, яке є формою психічного, деструктивного впливу на підсвідомість та свідомість адресата і виражене в агресивній формі. Таким чином, зазвичай мовна агресія супроводжується явищем мовної інвективності [3 : 292 – 293].

Отже, образа є головним джерелом конфліктної ситуації; вона виступає як чинник, який створює, формує й розвиває конфлікт. Мовними засобами, що викликають конфлікт, є конфліктогени, до яких уналежнюємо приниження, образу, наклеп, навішування ярликів і т. ін.

Список використаної літератури

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови : 250000 / уклад. та голов. ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь: Перун, 2005. VIII. 1728 с.
2. Єрмоленко С. Я., Бибик С. П., Тодор О. Г. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів. Київ : Либідь, 2001. 256 с.
3. Форманова С. В. Інвективи в українській мові : дис. ... д. філол. наук: 10.02.01 – українська мова / Одеськ. нац. ун-т імені І. І. Мечникова. Одеса, 2013, 419 с.

Аліна ЖУК, здобувач вищої освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:
Наталія ДАВИДОВА, старший
викладач кафедри українознавства
та іноземних мов
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

**SOCIOLINGUISTIC AND SOCIOCULTURAL COMPONENT
IMPLEMENTATION IN LINGUISTIC SOCIOCULTURAL
COMPETENCE**

In the modern digital world, where active transformation is occurring in all aspects of life and communication, knowledge of a foreign language is no longer sufficient. The global pandemic has further accelerated this process, leading to the expansion of online learning and a shift away from traditional forms of education. Language has become a key tool for effective communication in the global context, especially in the context of professional activities. In our case, the preparation of future professionals in the field of law and law enforcement requires attention to linguistic, sociocultural competence because they may interact with foreign colleagues and clients in the digital environment.

A single level of foreign language proficiency is insufficient for successful communication with foreigners due to significant cultural and mental differences. To facilitate effective intercultural communication, it is necessary to develop linguistic sociocultural competence (LSC). Cultural disparities can lead to difficulties in understanding values, traditions, behavioral norms, and other aspects specific to the native speakers' countries. Ignorance or misinterpretation of these differences can result in cultural barriers or even conflicts. LSC comprises three key components: sociolinguistic, sociocultural, and social. The sociolinguistic aspect encompasses language and linguistic means such as idioms, expressions, background vocabulary, and intonation. Sociocultural competence involves

understanding the historical, sociocultural, ethnocultural, and semiotic background of the native speakers' country. Each of these components is essential for comprehending and interacting within foreign language environments and should be actively developed during language learning sessions.

For example, to introduce the sociocultural component into the educational process, authentic video materials, genuine audio recordings, and even songs can be utilized. Additionally, reading authentic texts related to cultural life, history, culture, the governance of the country, and the language being studied is beneficial. The sociolinguistic component can be incorporated during practical foreign language sessions, where students become acquainted with non-equivalent vocabulary, colloquial expressions, and idiomatic phrases. It is also crucial to pay attention to the development of phonetic skills, including intonation. Therefore, the cultivation of linguistic sociocultural competence in foreign language classes becomes a pivotal aspect of education, involving the study of cultural heritage, history, and other facets of the country whose language is being learned. This not only helps students better understand their foreign colleagues but also nurtures their overall interest in learning and the culture of the country whose language they are studying.

Список використаних джерел:

1. Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студентів класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів. К.: Ленвіт, 2013. 590 с.
2. Ніколаєва С.Ю. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: підручник. Вид. 2-е, випр. і перероб. К.: Ленвіт, 2013. 328 с.
3. Шехавцова С.О. Формування соціокультурної компетентності майбутніх учителів іноземної мови, дисертація. Луганськ, 2009. 123 с

Юлія ЖУРБА, здобувач вищої освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:

Ганна ДЕКУСАР, старший викладач
кафедри українознавства та іноземних
мов Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

LEGAL LINGUISTICS AS A RAPIDLY DEVELOPING AREA OF SCIENTIFIC RESEARCH

Legal linguistics is a discipline that bridges the realms of law and language, exploring the relationships between linguistic structures and legal concepts, legal practice, and the linguistic realization of legal norms. This field involves the analysis of legal discourse, interpretation of legal terminology, the structure of legal documents, and the study of the language's influence on the processes of legal application and law enforcement.

Legal linguistics is a new and promising interdisciplinary direction that is gaining particular relevance in the context of building a rule of law state, reforming the legal system, and intensifying the codification process in Ukraine.

In Ukraine, legal linguistics is a rapidly developing area of scientific research. The study of linguistic aspects of the law is becoming increasingly important, as the correct understanding and use of legal language are crucial elements in ensuring the rule of law. Researchers, experts, and students actively study legal terminology, analyzing its lexical and semantic structure. Ukrainian legal linguistics is focused on studying the specifics of legal language, comparing linguistic features across different branches of law, and researching and standardizing legal terminology [2].

First and foremost, it is worth noting that the language of jurisprudence holds significant importance not only at a local, sectoral level but also in the broader context of contemporary state-building. In this field, critical issues include the unambiguous understanding of terms, the negative aspects of borrowing Russian forms, linguistic preparation of future lawyers, and more. As for state-building, these issues encompass the proper drafting of legislation and the establishment of the Ukrainian language as a priority in jurisprudence, among other considerations.

Important Aspects of Legal Linguistics comprises the following aspects:

1. Linguistic analysis of legal texts focuses on examining the linguistic characteristics of legal norms, contracts, court decisions, and other legal documents. Research includes the analysis of lexical composition, grammatical structure, style, and other linguistic features of texts.

2. Terminological analysis is oriented towards studying the structure and meanings of terms used in legal texts. This aspect involves the creation and improvement of terminological dictionaries and glossaries.

3. Research on the style of legal texts aims to identify the peculiarities of legal style, its norms, and functions. This includes the analysis of formal and informative aspects of language.

In global practice the study of legal linguistics is of great significance as well. In every country it is important to consider linguistic peculiarities and traditions in the field of law for the effective application of legislative acts, the avoidance of misinterpretation, and the promotion of legal enforcement at both national and international levels [1].

This discipline combines legal science and linguistics and plays several key roles: legal linguistics plays a crucial role in translating legislation from foreign languages into the country's native language. Accurate translation is critical since any inaccuracy can lead to misunderstandings and incorrect application of the law; legal linguists' study legislative texts, as well as court decisions and legal documents, to understand their content and specific semantic meanings. They help identify inconsistencies and contradictions in legislation and rectify them; legal linguists may be called upon as experts in legal cases to analyze texts, testimonies, and evidence. They assist courts in understanding linguistic nuances and determining the precise meanings of specific terms and expressions; legal linguistics contributes to the development and standardization of legal terminology. This helps avoid unwarranted ambiguities and ensures consistent understanding of the same terms in different legal contexts; it is an important component of educational programs for law and linguistics students. It prepares professionals capable of effectively working with legal texts and applying language skills in the legal field. All these roles of legal linguistics are crucial for a country's legal system, as they promote clarity, accuracy, and understanding of the law, which forms the foundation of justice and democracy.

Legal linguistics is a discipline that studies the linguistic aspects of the legal system and their influence on the judicial process, legislative process, interpretation of legal texts, and their implementation in practice. Research in the field of legal linguistics allows for the understanding and analysis of legal language, which serves as the primary tool in the legal sphere [2]. Ukraine, like many other countries, is witnessing a growing interest in legal linguistics. This is associated with the continuous development of the legal system, adaptation to international standards, and the necessity for precise and comprehensible linguistic expression of legal norms and concepts.

In Ukraine, scientific research on legal linguistics is actively conducted, and specialized courses are offered in higher educational institutions. On a global scale, legal linguistics is an important area of research in many countries. The development of international relations, globalization, and intercultural communication make legal linguistics exceptionally relevant. Current research

focuses on analyzing linguistic features of legal texts, developing specific terminological databases, and studying the impact of language on the processes of legal application and lawmaking. In conclusion, legal linguistics is a significant and topical field of research both in Ukraine and around the world. Its development contributes to the enrichment of legal and linguistic culture, the improvement of the legal system, and the enhancement of the efficiency of legal enforcement.

Список використаних джерел:

1. Про це свідчать матеріали конференцій: Право і лінгвістика: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Сімферополь-Ялта, 18-21 вересня 2003 р.). Сімферополь, 2003. Ч. 1-2.

2. Юридична лінгвістика – галузь права чи лінгвістики? (Рецензія на навчальний посібник Прадіда Ю. Ф. Вступ до юридичної лінгвістики) / В. М. Демченко // Право і Безпека. 2003. Т. 2, № 3. С. 218-219.

Анатолій ЗАГНІТКО,
доктор філологічних наук,
професор, член-кореспондент
НАН України, професор кафедри
загального та прикладного
мовознавства і слов'янської
філології Донецького
національного університету
імені Василя Стуса

**СУДОВО-ЛІНГВІСТИЧНА ЕКСПЕРТИЗА: НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ
ТА МЕТОДОЛОГІЙНО-КОДИФІКАЦІЙНІ ОСНОВИ**

***Анотація.** З'ясовано нормативно-правові та методологічно-кодифікаційні основи судово-лінгвістичної експертизи, що мають підґрунтям законодавчо-правові акти (закони, інструкції та ін.), і методологічно-кодифікаційні засади, що охоплюють усталені методи, прийоми та усталені методики. Перші пов'язані із сукупністю множини законних і підзаконних актів, їх коментуваннями, що визначають функції судово-лінгвістичної експертизи, її статус, кореляції з іншими різновидами судових експертиз і послідовно визначають порядок і процедуру провадження лінгвоекспертних досліджень, а другі визначають і регламентують множини застосованих методів, прийомів та використовуваних методик, встановлюють процедурні моменти та етапи проведення лінгвоекспертного розгляду з достатньою основою для кваліфікації, класифікації, характеристики відповідних мовленнєвих утворень та ін.*

***Ключові слова:** судово-лінгвістична експертиза, нормативно-правові основи, лінгвоекспертні дискурсивні практики.*

Наявний комплекс чинників, які цілком переконливо підтверджують належність лінгвоекспертних студіювань до прикладних (прикладна лінгвістика), іншим полем своєї проблематики вона пов'язана з юридичною

лінгвістикою. Наявність зв'язків лінгвістичної експертизи з проблематикою прикладної лінгвістики визначається тим, що лінгвоекспертні дослідження пов'язані з низкою актуальних питань аналізу усного і/чи писемного мовлення, ситуативними маркерами реалізаціями такого мовлення, технологіями діагностування і/чи ідентифікування. Без урахування таких чинників (ситуативно-мотивованих, прагматично-настановних і под.) лінгвоекспертний аналіз не відповідатиме вимогам кваліфікації та класифікації мовних фактів. Лінгвістична експертиза безпосередньо пов'язана з теоретичним мовознавством (послідовно застосовним є поняттєво-класифікаційний апарат – від усталеного розуміння й тлумачення граматичних, лексичних, словотвірних, семантичних категорій до парадигмальних, синтагмальних зв'язків мовних одиниць, урахування контекстного і/чи синтагмального оточення), комунікативною лінгвістикою (тлумачення статусу адресанта й адресата мовлення, інтенції першого й досягнення відповідного настановного ефекту), класифікація комунікативних і мовленнєвих жанрів та ін.), когнітивним мовознавством (тлумачення концепту, мовної картини світу лінгвоперсона, багатство її лексикону, емотикону і т. ін.), а також у межах прикладної лінгвістики – з психолінгвістикою, соціолінгвістикою, патопсихолінгвістикою, термінографією і под. **Актуальним** постає з'ясування *нормативно-правових і методологічно-кодифікаційних основ судової лінгвістичної експертизи з чітким диференціюванням методів і прийомів, їх сукупності, а також функційного навантаження підзаконних актів і методик.*

Судова лінгвістична експертиза покликана до життя вимогами визначення тих чи тих форм, конструкцій, фраз у межах певного висловлення, встановлення їхнього ситуативно-прагматичного обтяження експресивними, емоційними, комунікативно настановними смислами для визначення відповідного впливу на реципієнта. Так, наприклад, коли адресант говорить (1) *«Я вже зібрав свою базу, ти чуєш мене, на всіх, на ваших навіть родичів, дорогий мій, щоб ти не пропустив, бо в мене сюжет не готовий, а коли вийде сюжет, о, тоді побачимо що ти скажеш мені»*, то поза ситуацією спілкування, особливо інтонування досить складною постає кваліфікація наявності у висловленому погрози. Якщо ж врахувати розгортання тексту (2) *«А він вийде, незалежно від того. як ми з тобою спілкуємось, просто до тебе доношу інформацію, просто, що чим далі ви так спілкуєтесь із людьми і поводитесь так <..>, тим глибше ви себе закопуєте»* та відповідне емоційно-експресивне інтонування з чітко вираженими нотками погрози та фінальну фразу *«А всі ви вулицями ходите»*, то погроза в непрямій формі чітко простежується. Для належної кваліфікації відповідного факту експерт має застосувати прагматичний метод, метод інтенс-аналізу, функційно інтерпретаційний метод і под.

Загалом перші кроки становлення судової лінгвістичної експертизи були пов'язані з необхідністю ідентифікації і/чи діагностування адресанта,

потрактуванням конфліктного тексту, встановленням його основних і/чи неосновних ознак (С. Вул), інноваційною практикою диференціювання високого, середнього та низького рівня мовних знань реципієнта. Таким чином були сформульовані засадничо-концептуальні основи судової лінгвістичної експертизи. Згодом етапними постали напрацювання в техніках і методиках лінгвістичної експертизи (Т. Будко, С. Долинківська, Є. Ковкіна та ін.), пор. також основні підходи С. Вула [Вул 1973; 1980; 1982], О. Дамбраускайте [Дамбраускайте 1972], Т. Будко [2003; 2017], спроби кваліфікації функцій методик та з'ясуванням сукупності застосовності методів і прийомів.

Сучасна лінгвістична експертиза у законодавчо-правовому полі має чітке опертя на відповідну законодавчу базу (Кримінальний процесуальний кодекс України, Цивільний процесуальний кодекс України, Господарський процесуальний кодекс, Закон України «Про адміністративне судочинство» та ін., а також Закон України «Про судову експертизу», Закон України «Про наукову і науково-технічну експертизу»), чинні нормативні інструкції Міністерства юстиції України, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства охорони здоров'я України, Служби безпеки України та ін.), до яких прилягають і мають особливе функційне навантаження нормативні методики, що містять алгоритми проведення лінгвоекспертного дослідження з чіткою настановною частиною щодо експлікації і/чи імплікації відповідних інтенцій (погроза, пропозиція, пропаганда і т. ін.), а в мовознавчому вимірі – усталені лексикографічні праці з адекватним тлумаченням слів (Словник української мови: В 11-ти томах (1970 – 1980); Словник української мови: В 20-ти т. (2012 – 2023); Великий тлумачний словник сучасної української літературної мови та ін.), термінографічні словники (спеціалізовані з тих чи тих галузей лінгвістики: комунікативної, функційної, психолінгвістичної, дискурсологічної, праматичної і под.), лексикографічні праці з окремих стилістичних шарів лексики (словники сленгізмів, жаргонізмів, обценної лексики, вульгаризмів, застарілих слів, синонімів, антонімів та ін.), до цього потрібно додати також лексикографічні студіювання з нормативних лінгвістичних термінів і понять, що містять дефінування тих чи тих використовуваних експертом теоретичних підходів.

Методологічно-кодифікаційні основи судової лінгвістичної експертизи передбачають належне застосування відповідного поняттєво-категорійного апарату з чітким його потрактуванням та розумінням функційного статусу щодо відповідних текстів, мовленнєвих ситуацій і т. ін. Так, тлумачення **категорії автора** має опертям розуміння його соціально-правового статусу (тобто не абстрагований розгляд адресанта, а сприйняття його мовленнєвих дій у ситуативно-прагматичній моделі, однією з визначальних величин якої постає адресат (пор. (1), де адресант використовує власну обізнаність про адресата та спекулятивно підпорядковує цій обізнаності побудову висловлення), його змогу в інтерпретації та маніпуляції, що особливо

поширене в тенденційному ототожненні власного «Я» з масовою аудиторією. Останнє стає підґрунтям застосування маніпулятивної тактики. Підтвердженням такого й подібного функційного навантаження «Я ↔ МИ» постають різноманітні непрямі форми пропаганди: (3) «*Ми прекрасно усвідомлюємо, до кого звернена визвольна місія армії росії*», де адресант не лише виправдовує агресивну політику держави агресора, а й формулює інтенційну настанову на повну підтримку таких дій.

Загалом категорія автора ґрунтована на її активному текстотвірному й текстопороджувальному навантаженні та перебуває в постійному зв'язку з категорією адресата (пор. (1), (2)), поза яким сприйняття та розуміння висловленого автором не може ані кваліфікуватися, ані інтерпретуватися, ані стверджуватися та ін. Про категорію автора можна знайти важливі спостереження в Ж. Женетта, який термін *auteur implique* запозичив у Вейн Буз. Дослідник застосував запозичений термін для кваліфікації та характеристики виділеного ним образу автора художнього тексту. Останній формується в реципієнта через сприйняття тексту, але цілісність, будова та функційність такого образу цілком залежні і/чи підпорядковані особливостям сприйняття тексту, упізнавання його смислового спектру, що й підтверджує прихований діалог тексту й адресата. Останнє легко простежити в різноманітних зразках уподобайок у тих чи тих соціально орієнтованих мережах. Адресат у момент розпізнавання тексту (читання, розуміння, інтерпретування) вирізняє образ автора саме тому, що текст, його наповнення, організація, внутрішні настанови містять відбиток особисті адресанта. Навіть якщо автор прагне приховати власні уподобання, смаки, обтяження соціальними, територіальними, генераційними, корпоративними та іншими цінностями, вони впізнавані та діагностовані адресатом. Для лінгвіста-експерта істотним постає розпізнавання таких цінностей та їх кореляції із ситуативними завданнями, комунікативними настановами, послідовний аналіз, а також кваліфікація мовленнєвих дій як чинника прогностичного моделювання і/чи маніпулювання (пор. (1), (3)).

Істотним є питання про закріплення тих чи тих мовних і/чи мовленнєвих засобів за відповідними комунікативними ситуаціями, в такому разі можна сформувані індекс аналізованих засобів, пор., наприклад спроби ідентифікувати дискурсивні слова як настановні та функційні елементи тих чи тих дискурсів (Ф. Бацевич), маркування дискурсів, з одного боку, певними компонентами, а, з другого, обмеження функціонування тих чи тих мовних одиниць дискурсивними практиками. Сьогодні потрібно говорити про **категорію дискурсу** в лінгвоекспертних практиках із розмежуванням інституційних та неінституційних дискурсів. Орієнтування на дискурс умовживлює адекватний розгляд сформованих і/чи продукованих у їхніх межах текстів та ідентифікацію відповідних наративів (пор. (1), де адресант оперує не лише ситуативно мотивованими знаннями, а й підпорядковує їх відповідному наративу (3)). Так, наприклад, якщо текст сформований у

межах російськомовних компетентностей, то й лінгвіст-експерт має використовувати відповідні російськомовні джерела (словники російської мови), щоб належно скваліфікувати чи то семантику заклику, чи то семантику погрози, чи то семантику пропозиції та ін. Водночас лінгвоекспертне дослідження передбачає врахування емоційно-експресивного, сугестивного, інтонаційного та інших малюнків, особливості конструювання висловлення, вкраплення в його структурі елементів іншої стильової належності та ін.

У судовій лінгвістичній експертизі значущим постає розуміння її нормативно-правових основ, врахування правничо-законодавчих підстав для проведення певного експертного дослідження, його умотивування, структурування та ін. із розумінням законодавчо-нормативних підстав використання та функційного навантаження поняттєво-термінологічного апарату в структурі такого дослідження. Істотним є адекватне розуміння та сприйняття тих мовленнєвих і комунікативних практик, які відбиті в усній і/чи письмовій дискурсивних практиках, належне діагностування останніх і диференціювання внутрішніх смислів і конотацій, що має підґрунтям належний методологічно-кодифікаційний поняттєво-термінологічний апарат..

Перспективним постає укладення цілісної лексикографічної праці з дефінуванням множини використовуваних понять і термінів, а також методів, прийомів та усталених лінгвоекспертних методик.

Список використаних джерел

1. Бацевич Ф. *Частки як дискурсивні слова*. Львів: PAIS, 2014. 287 с.
2. Будко Т.В. *Проблемні питання судово-лінгвістичної семантико-текстуальної експертизи мовлення та рекомендації щодо їх вирішення (на матеріалах кримінальних проваджень)*. Київ: Національна академія СБУ, 2017. 88 с.
3. Вул СМ. *Криминалистическое исследование признаков письменной речи*. Киев, 1973. 82 с.
4. Вул СМ. Особенности оценки следователем и судом заключения идентификационной судебно-автороведческой экспертизы. *Криминалистика и судебная экспертиза*. 1982. Вып. 24. С. 81–84.
5. Господарський процесуальний кодекс України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text> (дата звернення 10.10.2022)
6. Довженко О. В., Гриненко Л. Г., Кузніченко Л. В. та ін. Встановлення автора та виконавця тексту документа, виконаного під диктування або шляхом переписування. Харків: ХНДІСЕ, 2008. 36 с.
7. Загальнометодичні положення судової лінгвістичної експертизи / О. В. Довженко, Г. В. Логвіна, С. В. Кузнецова та ін. Х.ХНДІСЕ, 2011.44 с.
8. Загнітко А. Сучасний лінгвістичний словник. Вінниця: ТОВ «ТВОРИ», 2020. Х, 920 с.
9. Закон України «Про наукову та науково-технічну експертизу». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/51/95-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 10.10.2022).

10. Закон України «Про судову експертизу». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text> (дата звернення 10.10.2022).
11. Ковкіна Є.В., Свиридова Л.В., Дідушок Н.Я. Семантико-текстуальні дослідження закликів. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. 2020. № 2. С. 280–292.
12. Кримінальний процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення 10.10.2022).
13. Методика лінгвістичних досліджень висловлювань образливого характеру в писемному мовленні. Харків : ХНДІСЕ, 2016. 18 с.
14. Методика семантико-текстуальних досліджень висловлювань, виражених у формі закликів. Харків. ХНДІСЕ, 2017. 22 с.
15. Науково-методичні рекомендації з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень, затверджені Наказом Міністерства юстиції України 08.10.1998 № 53/5 (у редакції наказу Міністерства юстиції України №661/5 від 17.02.2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98#Text> (дата звернення: 10.10.2023).
16. Недашківська О.А. Феномен поняття «експертна ініціатива» та сучасні проблеми її реалізації. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. 2020. № 22. С. 201–210.
17. Свиридова Л.В. Лінгвістична експертиза мовлення на сучасному етапі її розвитку. *Науковий вісник Дніпропетровського університету внутрішніх справ*. 2018. № 2. С. 120–125.
18. Судово-авторознавча ідентифікаційна експертиза. Методичні основи. Харків: ХНДІСЕ, 2007. 32 с.
19. Цивільний процесуальний кодекс України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (дата звернення 10.10.2022).

Євгенія ЗАЙЦЕВА, магістрант КЗ
«Харківська гуманітарно-
педагогічна академія» ХОР.

Науковий керівник:

Роман МІНЯЙЛО, професор
кафедри української лінгвістики,
літератури та методики навчання КЗ
«Харківська гуманітарно-
педагогічна академія» ХОР, доктор
філологічних наук, доцент

ЧИННИКИ СЕМАНТИЧНОГО РОЗВИТКУ ЛЕКСИЧНИХ І ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ МЕТАФОР УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКОГО КОНТИНУУМУ

Як відповідь на новітні виклики для України день-у-день тіснішають її освітні, наукові, культурні, військові зв'язки з Польщею. Поволі розсіюється й «туман» шкідливих історичних стереотипів. Зросла зацікавленість (а інколи навіть необхідність) у вивчанні й досліджуванні національної спадщини двох сусідніх держав.

У цьому аспекті важливим є й аналіз метафоричних слів і висловів крізь призму мовної свідомості, яка пояснює факти мовної поведінки окремих осіб і національних спільнот (у пропонованій розвідці – української і польської).

Уживання двох споріднених мов, з одного боку, полегшує розуміння кожної з них, з іншого – спричиняє чимало труднощів. Українська і польська належать до споріднених слов'янських мов різних груп, що зумовлює існування між ними закономірних контрастних явищ.

У польсько-українському континуумі семантичну еволюцію лексеми можуть спричинити особливості фонетичного складу неоднакових за кількістю та якістю приголосних і голосних звуків мов (зокрема, польська мова єдина зі слов'янських зберегла носові голосні). Регулярні міжмовні співвідношення фонетично різних звуків, сталі їх чергування позначаються на явищах міжмовної омонімії та паронімії [1]. Наприклад, українській назві **вѐнзель** зі значенням 'переплетені у вишуканий візерунок ініціали, що слугують для прикраси або як знак власника чи виробника' відповідає польська **monogram**. (*піджак, герб, келих із вензелем, прикрашений вензелем; торгова марка у вигляді вензеля*). Натомість польська лексема **węzeł** має чотири лексико-семантичні варіанти: **1.** Місце, де зв'язані кінці чогось; петля, затягнута на мотузку, лінві і т. ін. (також *перен.*, перев. стосовно до шлюбу та образно, перев. щодо волосся); вузол. *Luźny, mocny, podwójny węzeł. Węzeł na linie. Miejscowy proboszcz połączył nas węzłem małżeńskim. Rozsupłać, rozwiązać węzeł. Upiąć włosy nad karkiem w węzeł.* **2.** Місце, де сходяться,

перехрещуються колії, лінії тощо; вузол. *Nasze miasto jest ważnym węzłem komunikacyjnym*. **3.** Міра швидкості морського транспорту, що дорівнює одній милі на годину (1,852 км/год.); вузол. *Określony z prędkością 10 węzłów*. **4. mex.** Сукупність механізмів, споруд, що мають одне призначення й розташовані в одному місці. *Węzeł łączności* [3, с. 36].

У наведеному прикладі семантичний розвиток польського номена спричинений «як внутрішньосистемними, так і зовнішніми – позамовними – чинниками: розвитком культури, науки, технологій тощо» [2, с. 6].

У сучасній українській мові слова *ву́зол* і *вénзель* не сприймаються як навіть пароніми.

Відомо, що значення слова «еволюціонує» в процесі переносу назви з одного об'єкта на інший за подібністю. При цьому первинне значення може стати менш вживаним або взагалі зникнути, а вторинне (переносне) – основним. У сучасній лексикології метафору (перенесення за подібністю) і метонімію (перенесення за суміжністю) розглядають не як індивідуально-стилістичні, образні одиниці мови, а як стійкі зв'язки одиниць, що утворюють багатозначне слово.

Метафора – надзвичайно різноманітне й широке поняття, яке веде «активний спосіб життя». Упродовж свого існування вона піддається історичним і суспільним впливам. Одні безслідно зникають, інші з'являються. У конгитивній лінгвістиці метафора виступає в ролі ментально-мовного явища, яке є не мовною прикрасою, а засобом мисленнєвої діяльності людини. Часто міжмовні пароніми можуть мати відмінності, пов'язані зі специфікою вираження морфем в обох мовах, наприклад **дрібні́ця – drobnica**:

ДРІБНІ́ЦЯ, -і, ж. **1.** Щось дрібне, незначне, таке, що не має істотного значення; *пол. drobiazg, drobnostka, blahostka, głupstwo. Не хвилюйся через дрібниці.* **2.** у знач. присудк. сл. Не варте уваги, не має істотного значення; *пол. drobiazg, drobnostka, blahostka, głupstwo. Шкода вашого дорогоцінного часу. – Дрібниця.* **3.** *перев. мн.* Деталі, подробиці; *пол. szczegół.* *Проникнути в суть проблеми до найменших дрібниць.* **4.** Предмет невеличкого розміру і другорядного значення; *пол. drobiazg. Кілька дрібниць, на жаль, не вмістилося у валізу.*

DROBNICA, -у, ж., тільки одн., збірн. **1.** Дрібні предмети, речі (також *перен.*). *Sprzedaż metalowej i budowlanej drobnicy. Zyski z drobnicy (małych i średnich firm) mogą być większe, niż w przypadku dużych koncernów.* **2.** Промислові товари, призначені для перевезення, що становлять окремі штуки, *перев.* в упаковці, напр., в ящиках, бочках, мішках тощо. *Przewóz, wyładunek drobnicy.* **3.** Дрібна риба. *Półów drobnicy. Wygrał zawody wędkarskie, choć złapał tylko drobnicę.* **4. ліс.** Дерево діаметром до 7 см, враховуючи кору. *Wyrąb drobnicy* [3, с. 84].

Розходження в семантиці міжмовних омонімів (або паронімів) мають різний характер. У сфері українсько-польської міжмовної омонімії та паронімії можна виділити кілька семантичних типів таких пар слів [3, с. 6]:

1) слова, що повністю розходяться за значенням (або за всіма значеннями, якщо слово полісемантичне):

АКО́РД, -у, ч. **1.** Гармонійне поєднання кількох музичних звуків або голосів. *Гучні акорди. Звучать акорди.* **2.** перен. Важлива подія або момент чого-небудь. *Останній акорд студентського життя.*

AKORD, -u, ч. **1.** = **акорд 1.** *Akord harmoniczny, melodyczny.* **2.** = **акорд 2.** *Kapitulacja była ostatnim akordem wojny.* **3.** тільки одн. Відрядна праця. *Wolepracować na akord: im więcej zrobię, tym więcej zarobię* [3, с. 17];

2) слова, що різняться лише окремими лексичними значеннями (якщо хоча б одне слово пари полісемантичне):

А́УРА -и, ж. **1.** Гіпотетичне поле, яке створюється живим організмом; біополе. *Аура людини, тварини. Фізична природа аури. Дослідник аури.* **2.** мед. Особливий стан, що передує епілепсії, істерії тощо, і який має різноманітні вияви (відчуття заціпеніння, дзвону у вухах і т. ін.) *Аура епілепсії.* **3.** перен. Настрій, атмосфера якого-небудь середовища; те, що оточує когось, щось. *Сприятлива, приємна, важка аура.*

AURA, -u, ж. **1.** книжн. Погода. *W tym roku aura nas nie rozpieszcza.* **2.** книжн. ~ **аура 3.** *Jego osobę otaczała aura niesamowitości. Występom muzyka towarzyszyła aura nowości.* **3.** = **аура 1.** *Ktoś ma dobrą aurę.* **4.** = **аура 2.** *Aura epilepsji* [3, с. 21];

3) слова, які входять до одних лексико-семантичних або тематичних груп, але позначають різні предмети чи явища, наприклад **жирува́ти**^{1,2} - **żygować, żerować**:

ЖИРУВА́ТИ¹, -ую, -уєш, *недок.* **1.** розм. Дозволяти собі надмірне задоволення будь-яких потреб, бажань; *пол. szaleć, pławić się w luksusach.* *Вони не жирують, а лише купують собі найнеобхідніше.* **2.** мисл. Добувати надмірну кількість їжі (про тварин, птахів і риб). *В озері жирувала риба.* **3.** рідко. Поводитися несерйозно, пустувати, забавлятися з кимось; кокетувати з кимось; залицятися до когось; *пол. wygłupiać się, figlować.* *Стане жирувати, берися за діло.*

ŻYROWAĆ, -guję, -gujesz, *недок.* Давати гарантію сплати суми векселя, позики, кредиту. *Żyrować komuś kredyt.*

ŻEROWAĆ, -guję, -gujesz, *недок.* ~ **жирувати 2.** *Gąsienica żeruje na liściach kapusty. Ten drapieżnik zazwyczaj żeruje w nosy.* **2.** перен. Наживатися. *Żerował na ludzkim nieszczęściu, na ludzkiej naiwności* [3, с. 91];

4) слова, що розходяться передусім за стилістичними характеристиками, як-от **губа́** - **huba, gęba**:

ГУБА́, -й, ж. **1.** Кожна з двох шкірно-м'язових рухомих складок, що утворюють краї рота в людей і тварин; *пол. warga.* *Повні, червоні, фарбовані*

губи. **2.** *тільки мн.* Кінці кліщів, лещат та ін., що слугують для захоплювання, стискування предметів. *Губи лещат.*

ГУБА, -у, ж. (*Polyporus*). Гриб-паразит, що росте на стовбурах дерев; трутовик. *Na pniu rosła huba.*

ГЕБА, -у, ж. **1.** *розм.* Порожнина між верхньою і нижньою щелепами з отвором у нижній частині обличчя; рот. *Rozdziawić ze zdziwienia gębę.* **2.** *перен., розм.* Той, хто харчується за чийсь рахунок. *Oprócz siebie i żony miał jeszcze pięć gęb do wyżywienia.* **3.** *фам.* Обличчя, щоки; пика. *Nalana, ogorzała, smutna, pyzata, roześmiana, zakazana, potworna gęba* [3, с. 71].

Динамічність мови зумовлена функціонуванням і взаємодією в ній традиційних, нормативних знаків і нетрадиційних, інноваційних одиниць. Вони можуть виходити за межі норми, змінювати форму та зміст, збільшувати діапазон системних можливостей і стилістичних функцій. Фразеологічні одиниці, з огляду на образність і семантичну бінарність, чи не найбільш промовисто демонструють умовність загальноприйнятих мовних норм.

Складність трактування фразеологічного континууму зумовлена, з одного боку, розумінням його як частини складнішого цілого, з іншого – визнанням і врахуванням його особливостей порівняно з нормами, що функціують у межах інших мовних площин. У складі сучасних української та польської мов науковці виділяють стабільні одиниці, що функціують дуже давно і не змінюють своєї структури та значення, регресивні – що виходять з ужитку (у словниках біля них подають відповідний кваліфікатор *przestarzałe, dawne*), та експансивні – нові фразеологізми, що закріплюються в постійному використуванні. Перші свідчать про стійкість норми, другі – про її консерватизм, треті – про гнучкість. Можна спостерігати, як окремі значення слів, що актуалізуються в конкретному випадку, об'єднуються з іншими у відповідні семантичні системи [2, с. 8-14]. В результаті отримуємо, наприклад:

АЛЬФА І ОМЕГА, *книжн.* **1.** Початок і кінець чогось. *Все має свій початок і кінець – альфу і омегу.* **2.** *чого.* Головне в чомусь, основа, зміст, сутність чогось. *Слово – альфа і омега кожної мови.*

ALFA I OMEGA. Незаперечний авторитет в якійсь ділянці, чудовий знавець чогось, найважливіша особа. *Dziadek był dla malca alfą i omegą we wszystkich dziedzinach. Z artykułu wynikało, że jego autor jest prawdziwą alfą i omegą* [3, с. 308];

НА КОНЯ, *перев. зі сл. пити, випити.* **1.** За добру, щасливу дорогу; *пол. strzemiennego. Вип'ємо на коня, і можемо йти.* **2.** На завершення. *На вечеріці залишилося ще трохи вина – якраз на коня.*

NA KOŃ! *По конях! Na koń, wyruszamy!* [3, с. 318].

Походження українських і польських фразеологізмів неодноразово досліджували науковці, адже це один з аспектів особливостей мовної свідомості народів. О. С. Мельничук зазначав, що тісні історичні зв'язки

європейських народів, спільність релігії, політичних і культурних подій значною мірою зблизили їх. Ці зв'язки відбилися в лексиці і фразеологічних зворотах, які нерідко калькуються всупереч особливостям мовної свідомості певного етносу. Наприклад:

НА ХОДУ́, *заст.* **НА ХО́ДИ**. 1. Не відриваючись від якоїсь справи, якогось діла, одночасно з ними; попутно; під час руху. *Він їсть на ходу.* 2. Зразу, дуже швидко і без особливих зусиль. *Продавець обслуговував просто на ходу.* 3. В дії або готовий до дії. *Машина була на ходу, на ході.*

NA CHODZIE *coś*, *розм.* ~ **на ходу** 3. *Samochód, telewizor, pralka, lodówka na chodzie. Potrzebuję używaną lodówkę, ale, oczywiście, na chodzie.*

(JESZCZE) NA CHODZIE, *розм., фам.* Про літню особу, яка зберігає добру фізичну форму. *Mam już osiemdziesiąt lat, ale jestem jeszcze na chodzie* [3, с. 319].

Запропонована розвідка вповноважила до висновків, що українсько-польські взаємозв'язки в лексиці і фразеології потребують нині ґрунтовних досліджень і в історичному, і в культурологічному, й у власне мовознавчому аспектах. Семантичний же розвиток (зокрема виникнення міжмовної омонімії та паронімії) лексичних і фразеологічних метафор українсько-польського континууму можуть зумовити: міжмовні співвідношення фонетично різних звуків; специфіка вираження морфем в українській і польській мовах; калькування лексем і фразеологізмів; а також позалінгвальні чинники: особливості історико-культурного й науково-технологічного розвитку.

Список використаних джерел:

1. Беднаж М. Із спостережень над польсько-українськими міжмовними омонімами // Вісник Запорізького державного університету: Філологічні науки, 1999. № 2. С. 5–8.
<https://web.znu.edu.ua/herald/issues/archive/articles/1432.pdf>
2. Історія української мови. Лексика і фразеологія : монографія / В. О. Винник, В. Й. Горобець, В. Л. Карпова [та ін.]; АН УРСР, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні. Київ: Наукова думка, 1983.
3. Українсько-польський словник міжмовних омонімів і паронімів / За ред. І. Кононенка. Київ: Вища школа, 2008. 343 с.

Данііл ЗІНЧЕНКО, магістрант
Харківського національного
університету внутрішніх справ,
старший лейтенант поліції.

Науковий керівник:

Михайло ЗАВАЛЬНИЙ, доцент
кафедри Харківського
національного університету
внутрішніх справ, доктор
юридичних наук, старший науковий
співробітник

ЗАСОБИ ЮРИДИЧНОЇ ТЕХНІКИ В КОНТЕКСТІ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ

В сучасному світі питання захисту прав людини займає особливе місце. Якість правового регулювання в цій сфері залежить від застосування засобів юридичної техніки. Поглиблений аналіз цих інструментів дозволить вдосконалити систему захисту прав людини.

Юридична техніка вважається одним із ключових компонентів системи права, представляючи собою сукупність методів, прийомів та засобів, за допомогою яких формуються, систематизуються та застосовуються правові норми. Її головна мета полягає в оптимізації процесу реалізації та забезпечення прав людей шляхом створення чітких, однозначних та ефективних правових актів. В історичному аспекті юридична техніка виникла як відгук на потребу систематизації великої кількості правових норм, що існують у суспільстві. З розвитком держави і права стало очевидним, що для забезпечення стабільності та передбачуваності юридичної системи необхідно вдосконалювати методи її оформлення та викладення [1]. Основні елементи юридичної техніки включають: стандартні формули, що дозволяють уникнути двозначності при тлумаченні норм; специфічні терміни та поняття, що служать для створення єдиної термінологічної бази; правила побудови структури правових актів, які сприяють їх логічності та послідовності; а також методи кодифікації та систематизації правових норм, які спрямовані на створення узгодженої та послідовної системи права. Сучасні тенденції в галузі юридичної техніки вказують на постійний пошук оптимальних рішень для адаптації правової системи до змінних умов суспільства. Це вимагає від юристів не лише глибокого знання права, але й вміння застосовувати різноманітні інструменти юридичної техніки з метою забезпечення максимальної ефективності правового регулювання.

Засоби юридичної техніки представляють собою специфічні інструменти та методи, які використовуються для формування,

систематизації та застосування правових норм. Вони відіграють ключову роль у створенні чіткої, послідовної та логічної системи права, що служить гарантією захисту прав та свобод особи. Основними засобами юридичної техніки є стандартні формули, що забезпечують єдність та стабільність юридичного мовлення. Вони сприяють уникненню двозначності та невизначеності при тлумаченні правових норм. Специфічна юридична термінологія є ще одним важливим елементом, який сприяє створенню єдиної бази для правового діалогу. Додатково, структура правових актів, визначена правилами юридичної техніки, сприяє їх систематизації та ієрархії. Це забезпечує послідовність та логічність нормативних актів, що є основою для їх правильного застосування[2]. Методи кодифікації та систематизації, які є частиною юридичної техніки, дозволяють об'єднувати різні правові норми у єдині системи, спрощуючи їх вивчення та застосування. Вони спрямовані на створення цілісної та узгодженої системи права, яка відповідала б сучасним потребам суспільства.

Отже засоби юридичної техніки сприяють створенню ефективної та збалансованої правової системи. Вони відіграють вирішальну роль у забезпеченні прав та свобод особи, дозволяючи правовим нормам бути чіткими, однозначними та доступними для їх адресатів.

Юридична техніка, як набір методів і засобів щодо правових норм, служить засобом захисту прав людини, роблячи правове регулювання прозорим та доступним. Чіткість у формулюванні та структурованість правових актів гарантують, що інтереси особи будуть належним чином враховані. Основна цінність юридичної техніки полягає в тому, що вона гарантує доступність і зрозумілість правових норм для громадян, мінімізуючи можливість їх спотворення або зловживання на державному рівні. Відповідне формування правових актів за допомогою цієї техніки допомагає уникати юридичних конфліктів та невідповідностей, які можуть підривати права людини. Ця техніка також відіграє ключову роль у підтримці принципу верховенства права, сприяючи універсальності застосування правових норм. Інтегрований підхід до її використання гарантує, що права і свободи особи залишаються в центрі уваги правової системи.

Дотримання принципів юридичної техніки є вирішальним для забезпечення і захисту прав людини в сучасному правовому просторі.

У сучасному динамічному розвитку світу проблеми та виклики набувають особливого значення, вимагаючи глибокого наукового розуміння та аналізу. Від економічних криз до глобальних екологічних проблем, суспільства всього світу стикаються з викликами, що можуть впливати на якість життя майбутніх поколінь. Економічна нестабільність, спричинена глобалізацією, технологічними інноваціями та змінами на робочому ринку, породжує соціальну напруженість, нерівність та міграційні кризи. Суспільства шукають стратегії для забезпечення стабільного економічного росту, збереження робочих місць та захисту від економічних ризиків.

Екологічні виклики, такі як зміна клімату, втрата біорізноманіття та забруднення, вимагають спільних міжнародних зусиль. Це стосується не тільки держав, але й корпорацій, громадських організацій та окремих осіб, які повинні долати екологічні проблеми, щоб забезпечити сталий розвиток. Соціокультурні та політичні виклики також впливають на стабільність суспільства[3]. Розростання інформаційного простору призводить до конфліктів ідеологій, дезінформації та поляризації суспільної думки. Демократії по всьому світу стикаються з проблемами забезпечення свободи слова, захисту прав людини та забезпечення соціальної справедливості. Враховуючи ці виклики, наукове співтовариство повинно зосередити свої зусилля на розробці стратегій та рішень, які б допомогли суспільству адаптуватися до нових умов. Тільки комплексний та багатогранний підхід до вирішення цих проблем дозволить забезпечити гармонійний розвиток та благополуччя людства в майбутньому.

Отже, засоби юридичної техніки стали невід'ємною частиною сучасної системи правового регулювання, служачи містом між загальноприйнятими принципами прав людини та їх конкретним втіленням у житті громадян. Основна перевага юридичної техніки полягає в її спроможності надавати нормам чіткість та послідовність, уникнення неоднозначності в правових документах, які можуть перешкоджати здійсненню прав особи. Єдність та стандартність юридичної техніки допомагає протистояти потенційним зловживанням та спотворенням, встановлюючи межі для вольових рішень. Крім того, ця чіткість та прозорість забезпечують вищий рівень довіри громадян до їхньої правової системи, сприяючи загальному відчуттю справедливості та безпеки.

Список використаної літератури

1. Безуса Ю. Сучасний науковий дискурс щодо природи правових *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 4. С. 240-244. DOI: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.4.40>.
2. Лазарев В. Мова права і юридична термінологія: особливості співвідношення *Верховенство права: доктрина і практика в умовах сучасних світових викликів* ДДУВС. Дніпро. 2022. С. 204-206.
3. Невзоров І. Генеза та розвиток уявлень про природу «правової фікції» у вітчизняній та світовій юриспруденції. *Юридичний вісник*. 2020. №6. С. 19-30. DOI: <https://doi.org/10.32837/yuv.v0i6.2025>.

Данііл ЗІНЧЕНКО, здобувач вищої освіти Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ слухач магістратури Факультету № 3 Харківського національного університету внутрішніх справ старший лейтенант поліції.

Науковий керівник:

Олена МАКАРОВА, старший викладач кафедри психології та педагогіки, кандидат психологічних наук, доцент Харківського національного університету внутрішніх справ, майор поліції

СТАНДАРТИЗАЦІЯ ЮРИДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ: НЕОБХІДНІСТЬ ТА ПЕРЕШКОДИ

Стандартизація термінології є важливим елементом у будь-якій науковій, технічній чи професійній діяльності. В юридичному контексті це стає особливо актуальним, оскільки правова система в значній мірі базується на точному та консистентному використанні мови.

Стандартизація юридичної термінології виходить на перший план у сучасному світі, де правові системи стають все більш взаємозалежними і де технології набувають критичного значення в адмініструванні правосуддям. Специфічність юридичної мови та необхідність її точності роблять процес стандартизації надзвичайно важливим, але також складним. Це надзвичайно важливо в контексті глобалізації, де міжнародні юридичні взаємовідносини стають все більш ускладненими. Відсутність стандартизованої термінології може призвести до юридичних конфліктів, непорозумінь та навіть до юридичної несправедливості[4]. В умовах швидкого технологічного розвитку, включаючи розробку юридичних інформаційних систем на базі штучного інтелекту, необхідність стандартизації стає ще більш виразною. Штучний інтелект в юридичному полі потребує однозначних та консистентних термінологічних рішень для аналізу даних, автоматизації рутинних процесів і, в кінцевому підсумку, для підвищення ефективності правосуддя. Неконсистентна або двозначна термінологія може викривлювати результати аналізу штучного інтелекту, що може призвести до неправильних юридичних висновків або рекомендацій[1]. Необхідність стандартизації також впливає з прагнення до правової інтеграції. Міжнародні договори та конвенції, які стають все більш поширеними, вимагають єдиної мови для

ефективної реалізації їхніх положень. Стандартизація юридичної термінології сприяє цьому, полегшуючи процеси транспозиції міжнародного права в національні правові системи. Вона також полегшує міжнародну юридичну комунікацію та сприяє розвитку юридичної науки, дозволяючи правникам із різних юрисдикцій вести конструктивний діалог на основі спільного термінологічного фундаменту. В цілому, стандартизація юридичної термінології не лише спрощує міжнародну юридичну взаємодію, але і служить засобом підвищення якості та ефективності національних правових систем. Це, в свою чергу, веде до підвищення рівня довіри до правосуддя та до правової системи як цілого.

На мою думку, стандартизація юридичної термінології не є лише академічним питанням, але і практичною необхідністю, яка впливає на ефективність, справедливість та доступність правосуддя, а також на якість демократії та здатність правової системи адаптуватися до викликів сучасного світу. І хоча процес стандартизації є складним і потребує зусиль з боку різних зацікавлених сторін, він є не тільки доцільним, але і невідкладним для забезпечення ефективної, справедливої та прозорої правової системи.

Незважаючи на очевидні переваги стандартизації юридичної термінології, існує ряд значущих перешкод, які ускладнюють цей процес. Однією з найважливіших є культурна та лінгвістична різноманітність, яка забезпечує багатство, але також складність для глобального правового ландшафту. Юридичні системи різних країн виростають на ґрунті специфічних культурних, історичних та філософських традицій, що породжує унікальну термінологію та концепції[2]. Це створює значні виклики для стандартизації, оскільки не завжди можна знайти точний аналог однієї юридичної концепції в іншій юрисдикції. Іншою значущою перешкодою є інституціональна інерція, яка виявляється в тому, що юридичні системи і професіонали в сфері права часто опираються на усталені практики і традиції. Ця опірність до змін може бути дуже високою, особливо коли ідеться про модифікацію базових юридичних принципів або введення нових термінів, які можуть змінити існуючі інтерпретації або підходи. Також не можна знехтувати політичними факторами, які часто впливають на юридичну сферу. Стандартизація термінології може викликати опір з боку тих, хто бачить в цьому загрозу національному суверенітету або культурній ідентичності. Це особливо актуально в контексті міжнародного права, де питання стандартизації може стати предметом дипломатичних та політичних переговорів. Ще однією перешкодою є технічна складність процесу. Стандартизація юридичної термінології вимагає міждисциплінарного підходу, який б об'єднував експертів у сфері права, лінгвістики, інформаційних технологій та соціології. Це вимагає значних зусиль, ресурсів та координації, а також може зіткнутися з проблемами фінансування та інституціональної підтримки[4].

Я вважаю, що всі ці фактори роблять стандартизацію юридичної термінології дуже складним завданням, яке, тим не менше, важливе для адаптації правових систем до викликів сучасного світу. Це завдання вимагає комплексного підходу, який б враховував не тільки юридичні, але і культурні, політичні та технічні аспекти, що пов'язані з цим процесом.

Для ефективного подолання перешкод на шляху до стандартизації юридичної термінології необхідна системна стратегія, яка би включала ряд послідовних та взаємозалежних заходів. Одним з ключових напрямків дій є ініціація міждисциплінарного діалогу з відповідними фахівцями, такими як юристи, лінгвісти, соціологи та експерти в галузі інформаційних технологій. Ця співпраця повинна мати на меті створення консолідованої концептуальної бази для подальшої стандартизації. Інтеграція знань з різних сфер є ключовою для вироблення універсальних, але гнучких рішень, які можна адаптувати для різних юридичних систем та культурних контекстів. Важливо не просто зосередитися на розробці міжнародних стандартів, але й забезпечити їх широкий консенсус через активну діяльність міжнародних організацій, форумів та конференцій. Це сприятиме створенню універсальних термінологічних стандартів, які враховуватимуть культурні, юридичні та лінгвістичні особливості різних країн і юрисдикцій.

Технологічний аспект є не менш важливим у контексті стандартизації юридичної термінології. Сучасні комп'ютерні системи та бази даних можуть служити ефективними інструментами для систематизації, аналізу та класифікації термінів. Застосування високопродуктивних алгоритмів для текстового аналізу, таких як машинне навчання чи обробка природних мов, може значно прискорити процес вибору і впровадження стандартів. Додатково, розробка спеціалізованого програмного забезпечення для управління та моніторингу юридичних документів може сприяти створенню єдиної, консистентної та легко доступної термінологічної бази[5]. Заходи на законодавчому та адміністративному рівнях також відіграють критичну роль. Спеціальні закони, постанови або рекомендації можуть служити підтримкою процесу стандартизації на національному рівні. Реформи в юридичній освіті, введення нових навчальних курсів, що зосереджуються на стандартизації, а також активне використання стандартизованих термінів у судовій практиці можуть суттєво прискорити цей процес[1].

Прошу вашій увазі, що подолання перешкод на шляху до стандартизації юридичної термінології є завданням великої складності, але й великої важливості. Успіх у цій сфері потребує високо інтегрованого підходу, в якому би брали участь представники різних дисциплін, а також активної міжнародної співпраці та інноваційного використання сучасних технологій.

Отже, стандартизація юридичної термінології виявляється не тільки критичною потребою, але і складним викликом у контексті сучасної глобалізації та міжнародної співпраці. Позитивний ефект від такої уніфікації

відчутний на багатьох рівнях: від поліпшення міждержавних відносин до підвищення доступності та зрозумілості юридичних систем для громадян. Проте, існує кілька значущих перешкод на цьому шляху, що вимагають уважної уваги. Культурні та лінгвістичні відмінності в юридичних системах різних країн виступають першорядними чинниками, що ускладнюють процес стандартизації. Це вимагає гнучкого підходу, який може адаптувати стандартну термінологію до місцевих особливостей, не втрачаючи при цьому її єдності та консистентної. Також не можна знехтувати інституціональною інерцією, яка є результатом стабільності та традиційності юридичних систем. Це, разом із політичними факторами, які можуть сприймати уніфікацію як втручання у суверенітет, стає великим викликом для стандартизації на глобальному рівні. З іншої сторони, сучасні технології, зокрема високопродуктивні комп'ютерні системи та бази даних, можуть служити інструментами для подолання деяких з цих перешкод, прискорення процесу аналізу та систематизації юридичних термінів. Враховуючи всі ці фактори, успішна реалізація стандартизації юридичної термінології потребує комплексного, мультидисциплінарного підходу. Важливість цього завдання не можна переоцінити, але для його виконання необхідно залучення зусиль на різних рівнях — від експертів у галузі права до політичних діячів і технологічних спеціалістів.

Список використаних джерел

1. Василенко В. А. Юридична термінологія як спеціалізована система правових понять. *Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави* ХНУВС. Харків. 2016. С. 34-37.
2. Лазарев В. В. Мова права як унікальний напрям людської комунікації (теоретико-правові та філософські роздуми) *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2022. № 3 (98). С. 26-34.
DOI: <https://doi.org/10.32631/v.2022.3.02>.
3. Лазарев В. В. Поняття «юридична мова»: сучасні наукові інтерпретації *Нове українське право*. 2021. Вип. 3. С. 194-197.
DOI <https://doi.org/10.51989/NUL.2021.3.28>.
4. Чорний І. В., Єльнікова Н. І. Правове регулювання української мови як державної в українській освітній сфері. *Право і безпека*. 2023. № 1 (88). С. 88–98. DOI: <https://doi.org/10.32631/pb.2023.1.09>.
5. Chornyi, I. V., & Yelnikova, N. I. (2023). Legal regulation of the Ukrainian language as the state language in the Ukrainian education sphere. *Law and Safety*, 1(88), 88–98. <https://doi.org/10.32631/pb.2023.1.09>.

Данііл ЗІНЧЕНКО, здобувач вищої освіти Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ слухач магістратури Факультету № 3 Харківського національного університету внутрішніх справ старший лейтенант поліції.

Олександра ЗІНЧЕНКО, молодший інспектор 2-ї категорії відділу режиму і охорони Державної установи Миколаївського слідчого ізолятора молодший сержант внутрішньої безпеки.
Науковий керівник:

Олена МАКАРОВА, старший викладач кафедри психології та педагогіки, кандидат психологічних наук, доцент Харківського національного університету внутрішніх справ, майор поліції

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ЮРИДИЧНОЇ ТЕХНІКИ: ЯК ВПЛИВ НА СВІДОМІСТЬ ТА ПОВЕДІНКУ ОСОБИ

У світі юридичних взаємовідносин важливе місце займає психологія, яка вивчає процеси свідомості та поведінку людини.

Юридична техніка - це сукупність прийомів, методів та форм організації правового життя, які спрямовані на ефективне функціонування юридичної системи [1].

У сучасному світі юридична техніка включає в себе сукупність прийомів, методів та форм організації правового життя та знаходить відлуння в психологічних процесах особистості. Це взаємодія, яка обумовлює сприйняття та реакцію особи на юридичні дії та рішення, що, в свою чергу, впливає на формування її поведінки у юридичному полі[2].

Юридична техніка, заснована на психологічних основах, враховує механізми впливу на свідомість особи, такі як рефлексія, переконання, сугестія тощо. Завдяки цьому досягається не тільки позитивне ставлення до правової системи, але й забезпечення ефективного функціонування, формуючи правильну поведінку громадян.

Однак, поряд з позитивними моментами, існують ризики, які пов'язані з юридичною технікою, коли вона базується на психологічних методах впливу. Недобросовісне застосування таких методів може призвести до маніпуляції свідомістю та порушення прав особи. Тому, у юридичній практиці, важливо взаємодіяти з особою з повагою до її прав та

свобод, дотримуючись професійних та етичних норм. Врахування психологічних аспектів у юридичній техніці стає ключовим у формуванні правової культури, що підвищує довіру до юридичної системи та забезпечує захист прав та свобод кожної особи[1].

У різноманітних галузях діяльності, від комерційних до академічних, завжди присутні конкретні ризики та етичні питання, які мають потенціал впливати на досягнуті результати та імідж учасників[3].

Головні ризики, як правило, з'являються через нездатність прогнозувати зовнішні обставини, технічні нововведення або відсутність глибокого планування. Такі виклики можуть призводити до економічних збитків, втрати цінної інформації, порушень приватності або юридичних проблем. Тому детальний аналіз та можливих ризиків стають вирішальними для стабільності діяльності[4].

Поряд з ризиками, етичні питання займають особливе місце в структурі організаційних взаємовідносин. Недбале ставлення до етичних принципів може спричинити проблеми у відносинах між колегами, випадки дискримінації чи спотворення фактів. Етичні цінності мають бути інтегровані в організаційну культуру, це сприяє підвищенню авторитету та довіри з боку партнерів.

Усвідомлене ставлення до можливих ризиків та етичних викликів - це основа для забезпечення розвитку та досягнення цілей у будь-якій діяльності. Прозорий і відповідальний підхід до цих аспектів служить гарантією стабільності та успіху.

Отже, психологічні аспекти юридичної техніки відкривають перед нами глибоке розуміння того, як правові методи можуть взаємодіяти зі свідомістю та поведінкою людини. Юридичні системи та їх механізми часто засновані на певних психологічних принципах, що допомагають формувати сприйняття, ставлення та реакції осіб на закони та їх застосування. Вплив юридичних методів на свідомість особи виявляється через різноманітні канали.

Одним з ключових методів є сформульовані певним чином закони та правила, які враховують психологічні особливості сприйняття та інтерпретації. Це може бути використано для забезпечення норм права які будуть сприйматися як справедливі, об'єктивні та зрозумілі, які забезпечують високий рівень дотримання законів з боку громадян. Окрім того, психологічний вплив юридичних механізмів на поведінку особи може бути здійснений через систему стимулів та покарань. Врахування мотиваційних факторів, може підсилити ефективність правових заходів, спрямованих на попередження або корекцію небажаної поведінки.

Розуміння психологічних особливостей сприйняття та реакції на юридичні техніки є важливим для застосування правових норм. Це допомагає суддям, адвокатам та іншим фахівцям права бути більш ефективними у своїх ролях, намагаючись досягти правосуддя і гармонії у суспільстві.

Таким чином, психологічні аспекти юридичної техніки відіграють ключову роль у формуванні сучасних правових систем в суспільстві. Вони підкреслюють важливість людського фактору в юридичних процесах і наголошують на тому, що право не лише норма або принцип, але й могутній інструмент впливу на свідомість та поведінку особи.

Список використаної літератури

1. Бандурка О. М. Юридична психологія як навчальна дисципліна у ЗВО зі специфічними умовами навчання з підготовки поліцейських. *Психологічні та педагогічні проблеми професійної освіти та патріотичного виховання персоналу системи МВС України* : тези доп. наук.-практ. конф. МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС. 2021. С. 47-49.

3. Зінченко Д. А. Психологічна підготовка фахівців правоохоронних органів України в умовах воєнного стану *Підготовка правоохоронців в системі МВС України в умовах воєнного стану*: зб. наук. пр. конф. МВС України Харків. нац. ун-т внутр. справ. Каф. тактич. та спец. фіз. підгот. ф-ту № 3, Наук. парк «Наука та безпека». Вінниця. ХНУВС. 2023. С. 242-244.

4. Зінченко Д. А., Дерунов М.І. Теоретичні дослідження громадянської ідентичності *Питання сучасної науки і права* : матеріали XIII Всеукр. наук.-практ. конф. здобувачів вищ. освіти МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Сум. філ., Наук. т-во студ. Сум. філії ХНУВС, Сум. осередок Ліги студ., Асоц. правників України, Сум. осередок ELSA Україна. Суми: СФ ХНУВС. 2023. С. 185-187.

Юрій ІВАНОВ, здобувач освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:
Артур МАРГУЛОВ,
професор кафедри міжнародних
відносин та соціально-гуманітарних
дисциплін Дніпропетровського
державного університету внутрішніх
справ

МІГРАЦІЯ ЯК ФАКТОР ГЛОБАЛЬНИХ ЗРУШЕНЬ

Глобалізація має значний вплив на міграцію трудових ресурсів. З одного боку, вона забезпечує нові можливості для роботи в інших країнах, збільшуючи кількість мігрантів із різних країн. З іншого боку, глобалізація може призводити до того, що мігранти не отримують адекватну оплату за свою працю і їм доводиться жити в незадовільних умовах.

Одним із головних чинників, що стимулюють міграцію трудових ресурсів, є нестача робочих місць та низька оплата праці в країнах, зокрема у

розвинених країнах. У зв'язку з цим, міграція стає засобом забезпечення більш гідного життя та отримання кращих можливостей для розвитку кар'єри. Глобалізація також стимулює міграцію трудових ресурсів шляхом забезпечення більш вільного руху людей між країнами. Договори про вільну торгівлю та інші міжнародні угоди дозволяють компаніям перевозити свої виробництва в країни з низькими зарплатами та менш строгими вимогами до умов праці. Це призводить до того, що люди з цих країн можуть відправлятись на роботу в більш розвинені країни, де зарплати вищі.

Дефіцит робочої сили в Україні зумовлений двома причинами: по-перше, через високі зарплати значна кількість українців мігрує за кордон (до Польщі, Чехії). 2019 року в Польщі налічувалося майже мільйон українських трудових мігрантів. Друга причина - дисбаланс між попитом і пропозицією робочої сили в різних професіях і видах діяльності, що є наслідком невирішених демографічних та освітніх проблем. Часто цей дисбаланс пояснюється невідповідністю обраної та отриманої освіти потребам роботодавців. За даними обстеження робочої сили 2018 року, проведеного Національною статистичною комісією, молодь (у віці 15-34 років) становить лише 26% осіб з професійно-технічною освітою, порівняно з 41% осіб старшого віку (50-70 років). Загальноприйнято вважати, що демографічні тенденції в Україні розвиваються відповідно до загальносвітових трендів. Однак ці питання, безумовно, мають певну українську специфіку: варто зазначити, що з 2006 року Інститут демографії та соціології НАН України здійснює прогнозування основних демографічних чинників, які визначають майбутню чисельність та статеву-вікову структуру населення: у 2011 році чисельність населення України становитиме. За останнім перерахунком, згідно з середнім варіантом прогнозів, чисельність населення України у 2020 році очікувалася на рівні 44 302 тис. осіб. Зараз ми можемо констатувати, що цей процес значно прискорюється. Так, за даними Держстату, до 2020 року чисельність населення зменшиться на 2,4 млн осіб до 41 902 тис. осіб, до 2050 року - до 39 195 тис. осіб, а до 2060 року - до 37 147 тис. осіб. Таким чином, за нинішньої динаміки прогнози до 2050 року можуть бути реалізовані вже у 2024 році. Аналітики ООН також зробили прогнози демографічної динаміки України. Розрахунки експертів ООН базуються на 44 мільйонах українців. Відтак, за прогнозами міжнародних аналітиків, у 2050 році населення України може скоротитися до 35,2 млн осіб, йдеться у демографічній доповіді "Перспективи світового народонаселення 2019". Кількість людей в країні становитиме 2,5 мільйона. За даними ООН, у 2100 році українців залишиться лише 24 мільйони. Отже, за нинішньої демографічної ситуації в Україні можна припустити, що населення скоротиться до 35,9 млн у 2050 році (з 41,9 млн сьогодні), відповідно до прогнозів ООН.

Таким чином, демографічна динаміка країни є одним із визначальних факторів забезпечення стабільного та безпечного розвитку держави. Тому

питання оптимального демографічного розвитку слід розглядати як фактор і водночас як наслідок її функціонування, як головний інтерес держави. Виходячи з зазначеного, можна стверджувати не стабільна демографічна ситуація в Україні стала ще гіршою внаслідок російсько-української війни. А пріоритетним напрямом дій держави, після війни, повинні стати програми по поверненню українських мігрантів за кордону.

Список використаної літератури:

1. Алексєєнко, І. В., Курас, А. І., & Маргулов, А. Х. (2021). А 47 Глобальні проблеми міжнародних відносин та світової політики: безпековий вимір: підруч.; за заг. ред. д-ра політ. наук, проф. ІВ Алексєєнко/ІВ Алексєєнко, АІ Курас, АХ Маргулов. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ.
2. Єремєєва, І. А. (2023, May). ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ МІЖНАРОДНОГО ПОРЯДКУ В СУЧАСНІЙ ПОЛІТОЛОГІЇ. In The 21th International scientific and practical conference “Scientists and methods of using modern technologies”(May 30–June 02, 2023) Melbourne, Australia. International Science Group. 2023. 522 p. (p. 371).
3. Маргулов, А. Х. (2020). Соціальні зміни як фактор формування нової ідентичності.

Євгеній ІЛЬІНСЬКИЙ, провідний фахівець факультету № 3 Харківського національного університету внутрішніх справ, старший лейтенант поліції;

Данііл ЗІНЧЕНКО, магістрант Харківського національного університету внутрішніх справ, старший лейтенант поліції.

Науковий керівник:

Олена МАКАРОВА, старший викладач кафедри педагогіки та психології Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат психологічних наук, доцент

РОЛЬ МОВИ У ФОРМУВАННІ ПРАВОВОЇ ДУМКИ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ЮРИДИЧНУ ПРАКТИКУ

У світі права мова є ключем до розуміння, трактування та застосування нормативно-правових актів. Мовний інструментарій юриста не лише слугує для вираження його думок, але й впливає на саму структуру правової думки. У цій статті ми розглянемо, як мова визначає правову думку та впливає на юридичну практику.

У юриспруденції мова не лише відображає правову реальність, але й активно впливає на її формування та розвиток. Як засіб комунікації, мова забезпечує точність і зрозумілість юридичних норм, але її роль значно глибше, ніж просте передавання інформації. Суть юридичної мови полягає в її специфічній точності та строгості. Від кожного слова, фрази чи терміну залежить інтерпретація та застосування правових норм. Така вимога до юридичної мови випливає з необхідності уникнення двозначності та неоднозначності, які можуть призвести до юридичних конфліктів або неправильного застосування закону. Однак, мова не просто служить інструментом для вираження юридичної думки. Вона також активно впливає на формування цієї думки[1]. Вибір певного терміну може змінити сприйняття та трактування юридичного факту або ситуації, призводячи до різних юридичних наслідків. Тому важливе розуміння мовних нюансів може виявитися вирішальним у юридичному розборі або при формулюванні правової позиції. Крім того, мова є інструментом впливу на юридичну практику. Вміння майстерно оперувати мовними засобами дозволяє юристу переконливо аргументувати свою позицію, впливати на рішення суду або інших учасників правових відносин. Так, глибоке розуміння мовних особливостей може дати юристу перевагу в спорах, де ключовим є трактування тексту закону.

На мою думку, можна стверджувати, що мова у юриспруденції не лише інструмент комунікації, але й активний елемент, який формує правову думку і визначає хід юридичної практики. Вміння розуміти та використовувати мовні особливості є ключовим для ефективного вирішення юридичних завдань.

Мова не лише передає існуючі юридичні концепції, але й визначає спосіб, яким юристи сприймають, аналізують та творять право. Ця взаємодія мови та правового мислення є критичною для розуміння процесів інтерпретації та застосування права в різних юридичних системах. У глибині юридичного тексту мова виконує функцію більшу, ніж просте вираження ідей. Вона структурує логіку доказів, формує класифікації та категорії, що в свою чергу впливають на сприйняття правових ситуацій[2]. Точність мовного вираження є критичною у контексті права, де найменший нюанс може змінити зміст та наслідки нормативного регулювання. Особливості мови також можуть впливати на юридичний резонанс та логіку. Наприклад, деякі мови можуть мати більше термінів для опису певних правових концепцій, в той час як інші можуть використовувати одне слово для вираження різних ідей, залежно від контексту. Така мовна специфіка може впливати на глибину аналізу або акцентування уваги на певних аспектах правової проблеми. З іншого боку, мова може обмежувати або розширювати правове мислення. Вона може визначати, які питання є релевантними або важливими в певному юридичному контексті. Таким чином, юридична мова не лише відображає існуюче право, але й активно бере участь у його формуванні та розвитку. Враховуючи

вищевказане, можна зробити висновок, що мова не просто служить засобом для передачі юридичних ідей, але й грає ключову роль у формуванні та розвитку правового мислення. Вивчення цього взаємозв'язку допомагає глибше зрозуміти механізми юридичної думки та практики.

Мовні бар'єри у юридичній практиці не лише ускладнюють комунікаційний процес, але й можуть призвести до непорозумінь та юридичних помилок. Розуміння та врахування мовних особливостей є критично важливим для ефективного правозастосування та гарантії прав осіб у міжкультурних та мультязикових контекстах. Юридична мова вже є специфічною та складною для сприйняття[3]. Проте, коли додати до цього мовні бар'єри, виникають додаткові труднощі. Невідповідність мовних структур, втрати в перекладі або відсутність еквівалентів певних термінів можуть спотворювати первісний зміст та призвести до неправильної інтерпретації юридичних документів або вимов. Також важливо зазначити, що мовні бар'єри можуть виникати не лише через різницю в мовах, але й через культурні розбіжності, що впливають на способи вираження та сприйняття юридичних концепцій. Культурно-зумовлені погляди на право, справедливість та порядок можуть мати відмінності в різних мовних спільнотах, що призводить до потреби глибшого розуміння контексту при юридичній комунікації. Щоб протистояти цим викликам, юристи та перекладачі мають докладати зусиль до вивчення не лише мовних особливостей, але й культурних та соціальних контекстів, в яких вони працюють. Освіта та навчання, спрямовані на розвиток міжкультурних комунікативних навичок, стають все більш актуальними в глобалізованому світі, де юридичні питання часто перетинають національні межі.

Юридична мова є невід'ємною частиною людської комунікації, що використовується не лише для передачі інформації, але й як потужний інструмент впливу на особистість, групи людей та суспільство в цілому. Через риторичні прийоми, емоційне навантаження та конкретну лексику, мова може формувати сприйняття, впливати на емоційний стан та мотивувати до певних дій. Мова може бути використана як засіб маніпуляції свідомістю. Реклама, політична промова, риторика у медіа - всі ці аспекти активно користуються мовними засобами для того, щоб впливати на аудиторію. Через метафори, алегорії та інші стилістичні прийоми можна викликати певні асоціації, почуття та емоції, які можуть спонукати людей думати або діяти певним чином. Однак мова також може бути використана як засіб педагогіки та освіти. Викладачі, тренери, коучі використовують мову для мотивації, інструктажу, пояснення складних концепцій та ідей[3]. Через ефективне використання мови можна сприяти кращому засвоєнню інформації та стимулюванню критичного мислення. Також необхідно звернути увагу на соціокультурний вплив мови. Мовні ідіоми, сленг, жаргони - всі ці елементи відображають культурні, соціальні та історичні особливості

певної спільноти. Мова може відігравати роль у формуванні національної ідентичності, сприяти інклюзії або, навпаки, виключенню певних груп[4].

Слід підкреслити, що мова є не лише засобом комунікації, але й потужним інструментом соціального, психологічного та культурного впливу. Розуміння механізмів цього впливу є важливим для того, щоб користуватися мовою відповідально та ефективно.

Отже, роль мови у формуванні правової думки не може бути недооціненою. Мова служить не лише засобом передачі та обміну інформацією в юридичній сфері, але й інструментом, що визначає способи розуміння та інтерпретації правових норм і принципів. Через особливості мови формуються певні правові концепції, які, у свою чергу, впливають на юридичну практику та рішення, які приймаються на різних рівнях. Мовні нюанси, втрати в перекладі, або навіть культурні особливості, пов'язані з мовою, можуть суттєво вплинути на правову інтерпретацію. Це, в свою чергу, може призвести до непорозумінь або, ще гірше, до юридичних помилок, які можуть мати серйозні наслідки для осіб або організацій, які опинилися в центрі правового спору. Додатково, мова, як інструмент комунікації між юристами, суддями, адвокатами та їхніми клієнтами, повинна бути ясною, точною та зрозумілою. Кожне слово, кожний термін має свою вагу та значимість. Невірне використання мови може не лише спотворити правовий зміст, але й внести хаос та невизначеність у юридичний процес. У світлі глобалізації та зростання міжнародного співробітництва, знання мов і здатність правильно інтерпретувати юридичний контент на різних мовах стає все більш актуальним. Це стосується не тільки мовних знань, але й культурної чутливості та глибокого розуміння контексту. Підсумовуючи, можна стверджувати, що мова відіграє ключову роль у формуванні правової думки. Вона служить мостом між правовими принципами та їх практичним застосуванням, а також визначає, як юридична інформація буде сприйнята та інтерпретована. На юридичних професіоналів покладається відповідальність за коректне та ефективне використання мови, щоб гарантувати справедливість та правову визначеність у всіх аспектах їхньої діяльності.

Список використаної літератури

1. Василенко В. А. Юридична термінологія як спеціалізована система правових понять *Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави*. Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2016. С. 34-37.

2. Лазарев В. В. Мова права як унікальний напрям людської комунікації (теоретико-правові та філософські роздуми) *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2022. № 3 (98). С. 26-34.

DOI: <https://doi.org/10.32631/v.2022.3.02>.

3. Лазарев, В. В. Поняття «юридична мова»: сучасні наукові інтерпретації *Нове українське право*. 2021. Вип. 3. С. 194-197.

DOI <https://doi.org/10.51989/NUL.2021.3.28>.

4. Чорний І. В., Єльнікова Н.І. Правове регулювання української мови як державної в українській освітній сфері. *Право і безпека*. 2023. № 1 (88). С. 88-98. DOI: <https://doi.org/10.32631/pb.2023.1.08>.

Ріта КАЛЬКО, професор кафедри українознавства та іноземних мов Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, доктор педагогічних наук, доцент
Богдан АНТРОПОВ, магістрант 1 курсу Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

НЕОБХІДНІСТЬ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У СУЧАСНИХ РЕАЛІЯХ

Актуальні питання іноземної філології у ХХІ столітті можуть бути вирішені за умови залучення принципово нових підходів до вивчення мови, що відображають сучасний розвиток лінгвістики. Перші спроби використання таких підходів показали їхню надзвичайну складність та неможливість швидкого прориву в нові стадії розвитку філології. Ця неспроможність може бути пояснена за допомогою панівних у світовій лінгвістиці американських теорій, оскільки вони описують феномен мови, а не пояснюють його з позиції єдиної теорії. Розвиток описових теорій у ХХ столітті та збільшення мовного матеріалу спричинили необхідність використання більш досконалих технічних способів лінгвістичного аналізу й призвели до використання лінгвістичних теорій, заснованих на формальному математичному апараті та моделюванні мовної діяльності, зокрема теорії генеративної або породжувальної граматики Н. Хомського. Монополярність сучасного світу не сприяє залученню європейських лінгвістичних теорій, які, відповідно, намагаються створити несуперечливу концепцію феномену мови, а вже потім на його основі пояснити актуальні проблеми філології. Сучасні зарубіжні лінгвісти (А. Кібрик, І. Кобозева, І. Секеріна) відзначають, що у світі існує низка національних лінгвістичних традицій, і немає сумнівів у тім, що американська традиція посідає особливе місце, відзначаючись максимальним різноманіттям і суттєвим, повсякчас зростаючим впливом на науку інших країн.

Наше сьогодення виокремлює низку проблемних питань, як от: державного, економічного, наукового та соціального характеру, які можуть бути успішно вирішені за умови застосування світового досвіду. Одне з таких питань полягає у поглибленому вивченні англійської мови та формуванні відповідного рівня знання фахівцями з державного управління відповідного рівня володіння державною мовою України. Звісно, знання рідної мови є необхідним інструментом різноманітних соціальних сферах та існування індивідуумів у соціумі. Однак, у зв'язку із інтеграційними процесами та відкриттям нових можливостей у сфері міжнародної співпраці

із іншими країнами Європи або світу, співпраця із набуття військового досвіду, знання інших мов, зокрема англійської, набуває великого значення.

Нові виклики дають можливість відкривати як для країни, так і для себе різні шляхи вдосконалення інститутів держави та відповідних вмінь та навичок всьому населенню країни. Крім того, саме знання англійської мови зможе надати змогу спілкуватися не тільки у повсякденному житті, а й у професійному спрямуванні для комунікації між фахівцями з різних країн, а саме: з міжнародними партнерами під час проведення конференцій, симпозіумів, ділових зустрічей, під час навчання чи стажування, з особистісною метою тощо, що надає людині додаткових можливостей для самореалізації.

Нині є актуальною проблематика, що полягає у некомпетентності як пересічних громадян, так і фахівців з англійської мови. Хоча, на сьогодні й розвинуті електронні перекладачі, які реально і безкоштовно можливо завантажити у смартфоні й використовувати за потреби, все ж таки люди допускають помилок при такому варіанті перекладу, спілкуванні або написанні слів. Англійська мова є складною, а слова або словосполучення мають декілька значень, які електронні перекладачі не можуть вірно перекласти. Тому на сьогодні і виникає необхідність саме фахового вивчення англійської мови, не лише самостійно: з електронним перекладачем, художнім твором, фільмом, а із спеціалістами у сфері перекладу та викладання.

При вивченні наукового матеріалу з визначеної проблематики, автори звернули увагу на офіційні статистичні дані, а саме звіт Internet World Stats, станом на червень 2020 року 985 млн. (25.3%) користувачів Інтернету спілкувалися англійською. Крім того англійською говорять щонайменше в 115 країнах (із приблизно 200 країн світу), а офіційною мовою вона є в майже 60 країнах, в таких світових лідерах, як Великобританії, США, Індії, Канаді, Австралії тощо. Також англійська мова є однією з шести робочих мов ООН. Дві третини наукових праць і половина газет у світі публікуються англійською. 51% інтернет-сайтів у світі є англійськими [1]. Беручи до уваги такі дані, можна зазначити, що англійська мова, є універсальною для усього світу та її знання є необхідним джерелом розвитку для суспільства, яке прагне поступу та модернізації.

Також, ми розглянули питання щодо євроінтеграційних процесів, які теж вказують на необхідність вивчення та знання мови інших країн Європи, зокрема власне англійської мови. Як зазначив Савчук К. Ю., є відповідні переваги Європейської інтеграції в контексті сучасної геополітики, один із них це вдосконалення знань англійської та інших мов в Україні. Знання мов, надасть можливість наблизитись до країн Європи [2, с. 5–6]. Підняття рівня знань англійської та інших мов в Україні теж є одним із кроків, який позитивно вплине на євроінтеграційні процеси, адже входження до єдиної сім'ї європейських народів, потребує певних знань європейських політичних

і культурних традицій, знання іншої мови пришвидшує процес пізнання політичних і культурних традицій, що є позитивним для країни та для суспільства в цілому. На нашу думку, знання суспільством англійської мови на достатньому рівні для спілкування, зіграє вагомий роль у житті країни та самої інтеграції, адже знання англійської мови надасть змогу демонструвати не лише політичну, економічну силу країни а й соціальну, яка теж важлива [3].

Отже, згідно вказаних даних, вивчення англійської мови позитивно вплине на визначені соціальні аспекти суспільства. Крім того, саме аудиторне вивчення англійської мови, підвищить якість знань іноземної та рідної мов. Також, головним аспектом, щодо геополітичних можливостей України, знання англійської мови та інших мов зможе наблизити нашу країну до визнаних європейських стандартів, розширить соціальні можливості наших громадян. Щодо останнього, та вирішення питання підвищення індивідуального рівня володіння англійською мовою, на сьогодні існують різноманітні школи іноземних мов, в яких за допомогою ІТ-технологій існують дистанційні та зручні платформи, де відповідно можна сформулювати та отримати певні навички та вміння спілкування англійською мовою тощо. Також, у ДДУВС та інших навчальних закладах, на думку авторів, для підвищення рівня володіння англійською мовою, навчальні заняття повинні завжди спиратися на відпрацювання практичних моментів застосування англійської мови, а не лише накопичення пасивного словникового запасу. Крім того, застосування різноманітних методик та прийомів роботи на практичних заняттях, а саме: Універсального підходу до вивчення мови Н.Хомського, Прямого, Перекладного, Когнітивного Комунікативного методу та їх елементів в процесі вивчення англійської мови, зможе поповнити багаж знань та вмінь нашої молоді України для її сталого розвитку.

Список використаної літератури

1. Internet World Stats. URL: <https://www.internetworldstats.com/>[дата звернення 27.09.2023]
2. Савчук К. Ю. Плюси та мінуси євроінтеграції України. Європейська інтеграція в контексті сучасної геополітики : матеріалами наук. конф., м. Харків, 24 трав. 2016 р. – Харків, 2016. 467–472 с.
3. Єрмолаєв А. В., Парахонський Б. О., Яворська Г. М., Європейський проект та Україна. 2019. – 192 с.
4. Калько Р. М. Універсалії мовної свідомості (у світлі концепції вродженої здібності Н. Хомського). Слов'янськ: Вид-во Б. І. Маторіна, 2016. – 348 с.

Ріта КАЛЬКО, професор кафедри українознавства та іноземних мов Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, доктор педагогічних наук, доцент.

Ангеліна ЛІСОВИК, магістрантка 1 курсу Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

СУЧАСНЕ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНІЙ МОВІ ЯК ВАЖЛИВА ПЕРЕДУМОВА УСПІШНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Методологія викладання іноземної мови за професійним спрямуванням має значення квінтесенції всього процесу оволодіння іншомовним спілкуванням, яке наповнює практичним змістом теоретичні проблеми методики викладання. Тому не дивно, що методологія викладання англійської мови є провідною як у становленні людини, так і всього суспільства у всіх культурних ареалах різних етносів. Початий процес реформування вищої освіти в Україні спрямований на її інтеграцію в європейський освітній простір та модернізацію існуючих освітніх підходів. Ця ініціатива передбачає зміни у методах навчання, оцінюванні, перегляді ролі викладача та поліпшенні методів забезпечення якості навчання. Згідно з вимогами Закону України «Про вищу освіту» [1], науково-педагогічні працівники повинні готувати фахівців, здатних відповідати потребам сучасного ринку праці. У цьому процесі особливий акцент робиться на поглибленому вивченні англійської мови, оскільки зміни у структурі міжнародних відносин, глобальні та міграційні процеси, а також інтеграція України до європейського та світового співтовариства вимагають переосмислення цілей вивчення іноземних мов. Ці зміни впливають на мотивацію навчатися англійською мовою як засобу міжнародного спілкування.

Основною ідеєю, що лежить в основі сучасних підходів до вивчення вимови, є досягнення міжнародної зрозумілості при вимові англійської мови, тобто здатність висловлюватися так, щоб бути зрозумілим для інших людей, які теж не є носіями англійської мови. На цьому етапі розповсюдження англійської мови, успішні англійські співрозмовники не обов'язково повинні мати акцент носія, важливою є міжнародна зрозумілість, яка ґрунтується на загальних особливостях вимови, що спільні для багатьох акцентів англійської мови і утворюють спектр міжнародно-розбірливої вимови англійської мови. В цьому підході основний акцент робиться на тому, щоб учні/слухачі розуміли, як англійська мова функціонує у сучасному світі, як досягається міжнародна зрозумілість і як важлива є правильна вимова для успішного

усного спілкування. Ефективне навчання вимови надає змогу учням впоратися з різними акцентами як носіїв мови, так і не-носіїв, і воно інтегроване в роботу над іншими мовними навичками, включаючи стандартизоване оцінювання на уроках [2].

Поширення англійської мови та її визнання як міжнародного засобу комунікації ставлять перед викладачами завдання перегляду головних цілей вивчення вимови англійської мови. З огляду на те, що не носії англійської мови нині володіють нею на рівні, що конкурує з рівнем носіїв, виникла потреба у розширенні стандартів навчання вимові англійської мови. Зміни в Європейському стандарті володіння мовами дали можливість тим, хто вивчає англійську мову, вибирати між досягненням стандартної вимови носіїв мови (британської чи американської вимови) або досягнення високого рівня міжнародної розбірливості вимови для інших співрозмовників, при цьому залишаючи можливість зберігати власну національну ідентичність через вплив нюансів вимови рідної мови на англійську мову [3].

Ми вважаємо, що національні уряди повинні приймати комплексний підхід на національному рівні у сфері освіти та науки. По-перше, вони повинні сприяти та заохочувати впровадження англійської та інших мов міжнародного спілкування у сфері освіти та науки, щоб визнавати та поширювати академічні досягнення національної культури. По-друге, вони повинні активно підтримувати розвиток освіти та науки національною мовою та методологією для збереження і поглиблення національної ідентичності. Оцінювання наукових досягнень дослідників не повинно ґрунтуватися виключно на їх міжнародному визнанні у світових рейтингах, а має бути заснованим на балансі між локальними та глобальними показниками їхньої діяльності. Усвідомлення важливості та цінності формування національних науково-інтелектуальних спільнот та їхнього вдосконалення на міжнародному рівні є критично важливим для сталого розвитку нації та збереження її інтелектуальної незалежності [4].

Названий процес було репрезентовано філологічними дискусіями про методи й форми навчання, які стали вже не тільки вузькоспеціалізованими, але й суспільнозначущими. Звертає на себе увагу тенденція згаданої полеміки до загальнонаукової та методологічної рефлексії в царині гуманітарних наук. Отже, сучасне навчання іноземній мові стало необхідною складовою загальної та професійної освіти, і володіння міжнародною мовою спілкування визнається як не лише ознака високого культурного рівня особистості, але і важлива передумова для успішної професійної діяльності. У сучасних міжнародних відносинах писемне ділове спілкування має велике значення, тому однією з цілей викладання іноземної мови у вищих навчальних закладах повинно бути навчити студентів письмовому мовленню, що відповідає їхній професійній спрямованості.

Використана література

1. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014. № 1556-VII. Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 02.10.2023).
2. Таловиря Г.М., Петрук Л.А. Сучасні тенденції у навчанні вимови англійської мови. URL: https://reposit.nupp.edu.ua/bitstream/PoltNTU/13155/1/92_%d0%a2%d0%b0%d0%bb%d0%be%d0%b2%d0%b8%d1%80%d1%8f.pdf (дата звернення: 02.10.2023).
3. Council of Europe. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment: Companion volume with new descriptors. 2018. Retrieved from rm.coe.int/cefr-companion-volume-with-new-descriptors-2018/1680787989 (дата звернення: 02.10.2023).
4. Авшенюк Н. Виклики домінування англійської мови у транснаціональному освітньо-науковому просторі. // Збірник наукових праць III Міжнародної науково-практичної конференції «Інформаційно-комунікативні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи» С. 226-228.
5. Калько Р. М. Універсалії мовної свідомості (у світлі концепції вродженої здібності Н. Хомського). Слов'янськ: Вид-во Б. І. Маторіна, 2016. – 348 с.

Ріта КАЛЬКО, професор кафедри українознавства та іноземних мов Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, доктор педагогічних наук, доцент.

Сергій КРИПОВИЧ, магістрант 1 курсу Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ПЕРЕДУМОВИ ВПРОВАДЖЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ПРАКТИЦІ ВІТЧИЗНЯНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Наше сьогодні характеризується цивілізаційною парадигмою, коли подальший поступ суспільства вимагає пошуку актуальних відповідей на принципово нові виклики людства. Одним із таких викликів є процес глобалізації, що вимагає розуміння необхідності діалогу з іншими культурами і готовності кожної людини до такого спілкування. Поставлену проблему неможливо вирішити без опанування іноземних мов, а саме англійської, у професійній сфері. В даний час проблематика питання розширення сфер застосування англійської мови є досить вагомим, що пов'язано із змінами в законодавстві України та перехід на Європейські стандарти, які в майбутньому допоможуть нам пришвидшити вступ до складу Європейського союзу. Тому зараз продовжується активна робота над Законопроектом «Про

запровадження англійської мови як другої державної мови». Міністерство культури та інформаційної політики розробило законопроект про особливий статус англійської мови в Україні, як мови міжнародного спілкування (№9432 «Про застосування англійської мови в Україні»). Про це повідомив заступник міністра культури та інформаційної політики Р.Карандеєв під час брифінгу в Медіацентрі Україна-Укрінформ. Згідно із запропонованою редакцією законопроекту, англійською обов'язково мають володіти держслужбовці, зокрема, голови місцевих адміністрацій, військові (офіцери), керівники середнього й вищого складу Національної поліції, науково-педагогічні працівники вишів. Тож передбачається удосконалення існуючих стандартів освіти, спрямованих на поглиблення вивчення англійської мови всіма здобувачами освіти, а також впровадження додаткових курсів для дорослих [1].

Сьогодні англійська мова є визнаною мовою світового спілкування, тому що вона дозволяє об'єднувати багатьох людей по всьому світу. Наразі Україна за світовим рейтингом щодо рівня володіння громадянами англійською мовою займає лише 40 позицію зі 112 країн. З цього приводу мусимо зазначити, що саме дає для особистості володіння англійською мовою:

- доступ до інформаційних ресурсів світу, досягнень сучасної науки та економіки;
- кар'єрні перспективи – пріоритет при влаштуванні на роботу, більш оплачувані посади, можливість працювати за кордоном, налагодження контактів із зарубіжними партнерами;
- розширення світогляду, пізнання культури і звичаїв інших народів;
- можливість подорожей, знайомство з людьми з різних країн [2]

Це перше, що спадає на думку пересічній людині. Насправді знання англійської мови дає набагато більше ніж вона може собі уявити. В наш час дуже активно застосовуються стандарти Європи та інших Західних країн в діловодстві та навчанні як дітей в школах, так і дорослих людей в інших сферах діяльності. На прикладі Національної поліції яку сьогодні почали навчати за стандартами НАТО бо це є ефективним практичним та теоретичним навиком в професійній діяльності. В закладах освіти почали запроваджувати новітні системи навчання згідно Європейським стандартам.

Міністерство культури та інформаційної політики у співпаці з іншими міністерствами та відомствами (включаючи МВС) розробило Законопроект про особливий статус англійської мови в Україні, як мови міжнародного спілкування. За ініціативи міністерства створюється міжвідомча робоча група. До її складу будуть входити народні депутати України, представники державних органів та громадськості. Робоча група напрацює пропозиції до Законопроекту. Наступний етап — громадське обговорення, а потім проект Закону планується подати на розгляд Уряду [3]. Розширення сфери застосування англійської мови в Україні сприятимк активізації процесів

інтеграції українців у європейську спільноту. Всі хто буде сумлінно вивчати та вільно володіти англійською мовою будуть всебічно компетентним не тільки у професійній діяльності, але і у суспільному житті європейської спільноти та гідними будівничими громадянського суспільства сталого розвитку.

З приводу вивчення порушеного питання можна зробити попередній висновок, що запровадження англійської мови в нащій країні є іновацією, яка допоможе нам глибше зрозуміти власну культуру та історію та наблизитись до вступу в ЄС, шляхом адаптації вітчизняного законодавства до світового досвіду. Наразі розширюються сфери застосування англійської мови в Україні в багатьох сферах нашої країни, починаючи від торгівельних сфер закінчуючи підрозділами Державних служб України, в яких впроваджують новітні системи навчання та підвищення кваліфікації працівниками.

Список використаних джерел:

1. <https://nubip.edu.ua/node/113772>
2. https://odnb.odessa.ua/view_post.php?id=3906
3. <https://suspilne.media/270601-minkult-hoce-nadati-anglijskij-movi-osoblivij-status-v-ukraini/>
4. Калько Р. М. Універсалії мовної свідомості (у світлі концепції вродженої здібності Н. Хомського). Слов'янськ: Вид-во Б. І. Маторіна, 2016. – 348 с.

Олександр КАЛЬМУС, здобувач вищої освіти Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ
Науковий керівник:

Ганна ДЕКУСАР, старший викладач кафедри українознавства та іноземних мов Навчально-наукового інституту права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

LEGAL LINGUISTICS DEVELOPMENT IN UKRAINE AND IN THE WORLD

This research article examines the role and importance of legal linguistics as an interdisciplinary field that combines legal and linguistic science. The history of legal linguistics development in Ukraine and the world, as well as its influence on the modern legal system and practice, is studied. The article also provides

examples of specific issues that are studied in the field of legal linguistics, using Ukrainian and international research in this area.

Legal linguistics is an integral part of modern jurisprudence, as it allows us to understand and analyze the language of law, which has its own peculiarities and nuances. This interdisciplinary field studies the specific vocabulary, grammar and structure of legal texts, as well as the impact of language on the understanding and application of laws. The article examines the history of legal linguistics in Ukraine and the world, its current state and prospects for further development.

History of legal linguistics development

Legal linguistics as an independent science began to develop in the second half of the twentieth century. Ukraine is no exception in this process. In the Soviet period, legal linguistics was somewhat limited due to ideological restrictions and lack of access to foreign sources. However, after Ukraine's independence in 1991, new opportunities for the development of this field opened up.

Legal linguistics has also developed worldwide, especially in the European Union. It has become common practice to create specialized legal terminology databases and other resources to ensure the quality of legal texts.

The history of legal linguistics shows a gradual recognition of the importance of language and linguistics in legal science and practice. An important stage in the formation of this field was associated with the development of linguistics and jurisprudence in Europe and Ukraine.

In Europe, the ideas of legal linguistics began to develop actively in the nineteenth century, when lawyers and linguists began to realize the importance of language in the creation and interpretation of legal texts. Fundamental research on the linguistic aspects of law was carried out by prominent scholars such as Ferdinand de Saussure and Rudolf von Jarich [1]. The creation of the first legal dictionaries and terminology databases contributed to the clear formulation of legal provisions.

In Ukraine, the ideas of legal linguistics have an earlier history. As early as the Middle Ages, Ukrainian lawyers actively studied the law and legal texts, improving their language. However, after the annexation of Ukraine to the Russian Empire in the nineteenth century, the development of national legal linguistics was limited [2].

After gaining independence in 1991, Ukraine was able to actively develop this field. As the legal system and language of the independent state were being established, Ukrainian scholars began to study legal terminology, court decisions, and legislative acts.

Current state and development prospects

Today, legal linguistics is an active field that is of great importance for the legal system of Ukraine and the world in general. Ukrainian scholars are currently researching various aspects of legal linguistics, including:

- Translation of legal texts: The study of translating legal acts from one language into another is an important aspect of legal linguistics. It is crucial to

ensure that the content of laws and documents is accurately reproduced in different languages.

- Analysis of legal terminology: Studying and standardizing legal terminology helps to avoid ambiguities and confusion in legal texts.

- Language of court decisions: The study of the language of court decisions and acts of public authorities helps to ensure their comprehensibility for all participants in the legal process [3].

The current state of development of legal linguistics shows that this field has great potential for further development and contribution to improving the quality of the legal system in Ukraine and the world.

Legal linguistics in Ukraine and worldwide is an important field that contributes to the clarity and accuracy of the language of law. It plays a key role in modern jurisprudence and contributes to the comprehensibility and accessibility of legal texts for all citizens. Research in this area can help improve the quality of the legal system and practice.

Список використаних джерел

1. Семенова, Н. І. (2010). "Лінгвістика тексту правового акта". Київ: Видавництво "Юридична література".
2. Гаряча, Г. В. (2015). "Юридична лінгвістика: теорія і практика". Харків: Видавництво "Харківський національний університет".
3. Шарова, І. П. (2018). "Юридична лінгвістика: проблеми та перспективи". Київ: Видавництво "Преса".
4. Європейська комісія. (2009). "Юридична лінгвістика та її важливість для Європейського Союзу". Брюссель: Європейська комісія.

Тетяна КАРПЕЦЬ, здобувач вищої освіти Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Юлія ГАЛЕНКО, старший викладач кафедри українознавства та іноземних мов Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

THE ESSENCE OF THE LINGUISTIC CONCEPT OF TRANSLATION

The language aspect of translation is a fundamental component of the translation process and is essential to ensure successful communication between different linguistic and cultural communities. The translation itself is a process of transferring text from one language to another in such a way as to preserve information, style, expressiveness and other important aspects of an original text.

Such key concepts as equivalence, adequacy and identity are of great importance in ensuring high quality translation.

Equivalence in translation indicates that each element of the original must have a corresponding element in translation. This means that the translator must find a correspondence between the words, expressions and constructions of the original and the target language. The use of equivalent words and phrases helps to preserve the accuracy and meaning of the original text.

Adequacy in translation indicates that a translator must convey not only the words, but also the meaning, ideas and emotions of the original text. This means that the translation must reproduce the content and structure of the text so that it is understandable and acceptable to the target audience. An adequate translation may require reformulation or additional explanations to convey the meaning of the original.

The identity in translation indicates that a translator must adhere to the structure and style of the original text as much as possible. This means that a translator must reproduce the structure of sentences, use of grammatical forms and stylistics as it is done in the original. Identity helps to preserve the authenticity of the text.

As a result, equivalence, adequacy and identity are important principles in the art of translation – these are the key principles that ensure high quality of translation and its understanding by the target audience. Without equivalence, the translation may be incorrect or incomprehensible. Without adequacy, translation can lose the meaning and emotional scope of the original. Without identity the translation may look artificial and incorrect [2, p. 24].

Among all the aspects of translation the most important one is the linguistic aspect, because it helps to transmit all the information contained in the original to the translated text. Without deep knowledge of languages there would be no translation itself. Therefore, the success and adequacy of translation depends on the proper knowledge of the source and target languages and the features of speech in these languages as well as proper translation skills.

Especially important is the knowledge of such general differences in the target language as various features of the distribution of information in the sentence, the nominality and verbality of various fragments of the structure of the language, the peculiarities of functioning of language elements and their ethnic specificity as well as equivalents in the target language of those linguistic phenomena of the original language that are absent in the target language. As it is known, speech act with its propositional and illocutive structures is the basic unit of translation, since the main translation operations take place mainly on its basis and within it.

Thus, the essence of the linguistic aspect of translation is the formation of a sentence in the language of translation based on the meaning of the speech act of the original and in accordance with its illocutive characteristics. It should be noted that some significant features of the formation and functioning of English speech in comparison with Ukrainian speech that are directly related to the translation

process still remain insufficiently studied. A significant drawback of translators-beginners when translating into a learned foreign language, in contrast to translating into their native language, is non-use in translating those language elements that are absent in their native language. In the case of translation from Ukrainian into English, these are primarily various kinds of word forms (for example, gerund) and constructions (for example, subjective and object-infinitive constructions).

An interesting yet complex linguistic aspect of translation is the stylistic problems of translation, such as the transmission of metaphor, metonymy, meiosis, dialectisms, phraseologisms, proverbs and the use of foreign words in English translation. Recently, the pragmatic aspect of translation has attracted more and more attention of translators [1, p. 16].

Considering all the above, it can be concluded that the linguistic aspect of translation is an important component of the process of translating a text from one language into another. Its key role is to ensure the transmission of not only the verbal content, but also the meaning, expressiveness and context of the original. The language aspect helps to make the translation more accurate, understandable and acceptable for the target audience. In the process of translation it is important to take into account equivalence, adequacy and identity in order to ensure compliance with the text of the original. Equivalence helps you find the appropriate expression in the target language. Adequacy ensures the transmission of meaning and ideas. Identity helps preserve the structure and style of the text.

References

1. Karaban V.I. Mace J. K 21 Translation from Ukrainian into English. Tutorial - directory for students of higher educational institutions. Vinnitsa. NEW BOOK, 2003. 608 p.
2. Mamrak A.V. M 22 Introduction to the theory of translation: textbook. - K.: Center for Educational Literature, 2009. 304 p.

Сергій КАПУСТІН, здобувач вищої освіти Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Ганна ДЕКУСАР, старший викладач кафедри українознавства та іноземних мов Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

MEDIA EDUCATION AND MEDIA INFLUENCES ON THE AUDIENCE

The person of the new era has become dependent on information, because every day it is necessary to adapt to new challenges and risks arising in connection with the media.

It is not for nothing that they say that modern conflicts have moved to the level of the people's consciousness. Few people check what they hear or see in several sources, most don't bother with it. The paradox is that there is access to information, it is open and available to everyone, but we do not want to deal with it, it is easier for us to trust someone who did it for us not very responsibly. Thus, the skills of searching, selecting, creating, distributing, perceiving and understanding information are not formed in society at all, and this is primarily the result of insufficient education, which does not provide people with a knowledge system of this type.

The world has responded to the need for media education, and this is reflected in a number of international documents. Among them are the UNESCO Paris Recommendation Program on Media Education (2007), the European Parliament Resolution on Media Literacy in a Digital World (2008), the UNESCO Fez Declaration on Media Information Literacy (2011) and the UNESCO Paris Declaration on Media Information Literacy in the Digital Age (2014).

Ukraine has also started implementing media education at the state level. In 2010, the Presidium of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine created the Concept for the Implementation of Media Education in Ukraine, and from 2011 to 2016, the experimental stage continued. As part of this stage, students of 10th grades in the schools that participated in the experiment were offered the elective course "Media Culture". More than 40,000 students from 250 secondary schools took part in studying this new subject. [1]

The purpose of this Concept is to promote the creation of an effective system of media education in Ukraine, which will become the basis of the country's humanitarian security, development and strengthening of civil society, and countering external informational aggression. The main task is the comprehensive preparation of children and youth for safe and effective interaction with the modern media system,

the formation of citizens' media information literacy and media culture, taking into account their age, individual and other characteristics.

The main goals of media education are aimed at:

- development of media information literacy, which includes a set of skills, knowledge and understanding necessary for effective and safe use of media.
- the development of media immunity of the individual, which helps to become resistant to the aggressive media environment and destructive media-information influence.
- development of reflection and critical thinking as psychological mechanisms that allow conscious consumption of media products and self-regulation of interaction with the media.

In addition to the main goals, media education is also aimed at:

- development of creative skills and abilities in the media. This includes the ability to create your own media products such as videos, photos, blogs, podcasts, and more. It allows people to express their thoughts, ideas and create their own content, which promotes creativity and self-expression.
- supporting the understanding of media culture and its impact on society. This includes awareness of the media's role in shaping worldviews, values, stereotypes, and cultural norms. Media education promotes understanding of different media formats, genres and styles, and also exposes important aspects of the media industry, such as advertising, journalism, ethics, etc.
- support for the development of social responsibility in the use of media. This includes awareness of the media's impact on society, including issues of equality, human rights, stereotypes and discrimination. Media education contributes to the formation of a critical attitude to the negative aspects of the media and the support of positive changes in society through media activity.
- development of media competence in the use of technologies. This includes understanding the basic principles and skills of using media technologies such as computers, the Internet, social networks, etc. Media education contributes to the formation of critical thinking skills when using these technologies, protection of personal information and digital security. [3]

Media literacy is important in today's world where media influences many aspects of our lives. It helps to form a conscious and critical attitude towards the media, which is important for understanding the world around us and preserving personal freedom in the information society. [2]

We are facing problems such as children's addiction to social networks, the spread of gaming addiction as an official disease, the spread of propaganda and PR in journalism, the loss of reason by people under the influence of harmful information, the possibility of information wars and the victory of enemies without much effort.

Society becomes dependent on the destructive influence of information, and it needs to be treated, and a media-competent person shows effective resistance to misinformation, informational aggression, and terror. It is difficult to become a victim of information bombardment and is almost inaccessible to manipulation. Her

critical thinking is developed through learning to analyze different sources, which gives her the ability to form independent judgments. She understands the importance of paying attention to the owner of the mass media, information about the author and the date of the message. She is also able to understand the purpose of the material, scrutinizing the key concepts of the text to detect possible neurolinguistic programming with a hidden purpose.

This person knows how to distinguish facts from comments and interpretations, detect propaganda in journalistic materials, and understands concepts such as alternative fact, post-truth, communication effects, and barriers to understanding. She carefully checks information that seems false or manipulative, does not panic about the spread of fake news, but simply judiciously compares it with reality. She has techniques for filtering information and does not allow anyone to influence her consciousness. She has the right to independently choose what to read, listen to and watch, and also knows how to independently create an information product. Such a person is healthy, armed and protected from the destructive effects of information.

References:

1. Education for the Media and the Digital Age. Vienna: UNESCO, 1999, p.273-274. Reprint in: Outlooks on Children and Media. Gothenburg: UNESCO & NORDICOM, 2001, p. 152].
2. Concept of implementation of media education in Ukraine (new edition) [Electronic resource] // Media detector. - April 24, 2016. - Access mode: http://ms.detector.media/mediaprosvita/mediaosvita/kontseptsiya_vprovadzhennya_mediaosviti_v_ukraini_nova_redaktsiya.
3. Plakhta D. Why it is important to be media literate, or How to develop an informational "immune system" [Electronic resource] / D. Plakhta // Day. – February 3, 2017. – Access mode: <https://day.kyiv.ua/uk/blog/suspilstvo/chomu-vazhlyvo-buty-mediagramotnym>.

Дар'я КОЧКІНА, здобувач вищої освіти Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Ірина ЦАРЬОВА, професор кафедри українознавства та іноземних мов Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, доктор філологічних наук, доцент

ПОХОДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО БОРЩУ АБО ЧИ СПРАВДІ УКРАЇНСЬКИЙ БОРЩ «УКРАЇНСЬКИЙ»?

За даними етимологічних словників слов'янських мов, слово *борщ* походить від праслов'янської назви рослини «*брьць*» (сучасна назва борщівник), чиє їстівне листя первісно використовувалось при приготуванні борщу.

Кулінарні науковці стверджують, що існує три різновиди традиційного борщу: червоний, щавлевий або зелений, холодний.

Перша українська весняна юшка – щавлевий борщ, який є справжнім, споконвічним, автохтонним, національним борщем.

Наш кулінарний бренд – український борщ, за походженням інгредієнтів, – не зовсім український, а має світове походження.

Щоб відповісти на це запитання, я провела опитування серед здобувачів вищої освіти. 95% відповіли стверджувально, тобто мої однолітки впевнені в тому, що борщ у наших предків був завжди! Як виявилось, мої товариші не замислювались над цим питанням, не зважаючи на отримані знання з географії та біології щодо центрів походження культурних рослин, пізніше відомих сільськогосподарських культур.

Першим висунув ідею про те, що всі види мали центри походження, де вони виникли вперше Чарльз Дарвін, пізніше Альфонс Декандоль. Але більш цілісну теорію центрів походження видів культурних рослин сформував Микола Васильович Вавилов. Під час дослідження М.І. Вавилова, якого однаковою мірою можна назвати і генетиком, і селекціонером, і географом, було виявлено 7 основних географічних центрів походження культурних рослин. Спочатку сільське господарство в цих центрах розвивалось ізольовано. Згодом світова торгівля сприяла поширенню деяких видів рослин на інші континенти. Що ж виявляється? Коли щавель наша автохтонна рослина, то решта інгредієнтів борщу прибули до нас здалеку. Із Середземномор'я було завезено більшість інгредієнтів: капуста, буряк, морква, цибуля, кріп, петрушка. А завдяки відкриттю Америки

Христофором Колумбом на територію сучасної України потрапила квасоля з Центральної Америки, з Анд – картопля і помідори. І лише з Азії до борщу потрапив чорний перець.

Отже, наш кулінарний бренд – український борщ, за походженням інгредієнтів, – не зовсім український, а має світове походження та ще й цілющі властивості!

Оксана КЛЄЩОВА

завідувач кафедри української мови
Державного закладу «Луганський
національний університет імені
Тараса Шевченка», м. Полтава,
кандидат філологічних наук, доцент

ЗВЕРТАННЯ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

Звертання – це своєрідний спосіб, визнана форма звернення до відповідної особи, яка є офіційною юридичною чи історичною; у формі звертання часто використовують прізвище чи ім'я (ім'я по батькові). Форма звертання може бути строковою, довічною чи спадковою. Почесна форма звертання може бути надана конкретній особі. Форма звертання, за традицією чи законом, передує прізвище, ім'я, по батькові людини, яка обіймає посаду чи має відповідний статус, або використовується для позначення самої установи / структури чи роду занять.

«Звертання в українській мові передається вокативом, який ще називають **кличним відмінком**. Пам'ятаймо, що ігнорування кличного відмінка (у розмові, під час інтерв'ю чи у листуванні), або заміна його називним відмінком, є, по-перше, помилкою, відхиленням від морфологічної норми; по-друге, свідченням неповаги до української мови; по-третє, ознакою невибагливості до свого та чужого мовлення. Варто пам'ятати, що використання у звертаннях форм називного відмінка для української мови є ненормативним. Тому звертаймося правильно і пам'ятаймо про той приємний факт, що українська мова належить до тих слов'янських мов, які зуміли зберегти кличний відмінок; бо скажімо, такі мови, наприклад, як російська, білоруська втратили його: звертання в них кваліфікується формою називного відмінка» [2, с. 247–248]. Серед вокативів, якими послуговуються мовці, найчастіше трапляються однокомпонентні, зрідка двокомпонентні. Перевага надається реченням, у яких вокатив стоїть у препозиції, а не в постпозиції чи інтерпозиції [1, с. 16].

Пам'ятаймо, що кличний відмінок властивий іменникам I, II, III відміни, майже у всіх іменниках IV відміни він збігається з формою називного відмінка.

• Іменники **I відміни твердої групи** у кличному відмінку прийматимуть закінчення **-о**: *мамо, матінко, сестро, невістко; старосто, бідолахо; Вітчизно, Україно, Львівщино; Оксано, Зоряно, Надійко, Софійко, Саво, Славо, Миколо, Олексю; ластівко, пташко, рибко; м'якої та мішаної – -е (є): доле, пісне, Ілле, душе, відміннице, молодиче, царице; Ксеніє, Лідіє, Меланіє, Юліє (від Юлія);* закінчення **-ю** утворює кличний відмінок іменників **м'якої групи**, що позначають пестливі жіночі імена та назви осіб жіночої статі: *матусю, бабусю, бабуню, доню, Ганнусю, Лесю, Таню, Олюню, Орисю, Славию, Юлю (від Юля).*

- Іменники **II відміни** утворюють кличний відмінок за допомогою закінчень **-у, -ю, -е**: а) на **-у** закінчуються іменники **твердої групи** (із суфіксами – *ик, –ок, –к*), власні (частіше іншомовні) імена з основою на **г, ґ, х, к**; деякі іменники мішаної групи з основою на шиплячій та **р** (крім **ж**): *діду, сину, тату; братику, Михасику, Ромчику; критику, читачу, викладачу, полковнику; Аристарху, Олегу, Джеку, Фрідріху;* б) закінчення **-ю** мають іменники **м'якої групи**: *дідусю, татусю, татуню, красеню, легеню, дурню, мудрецю, очевидцю, вихователю, учителю, скрипалю, герою, лікарю, князю; водограю, краю; Анатолію, Григорію, Ігорю, Євгенію, (від Євгеній), Назарію, Тимофію, Толю, Михасю, Цезарю, Юрію;* в) на **-е** закінчуються іменники **твердої групи**: *вітре, куме, козаче, парубче, юначе, Києве, Львовє, Антоне, Євгене (від Євген), Любомире, Мар'яне, Олеже;* також іменники **твердої групи** із суфіксами *-ист, -іст, -ор, -тор, -ер, -ир*: *альпіністе, професоре, директоре, ректоре, режисере, майстре, командире;* частина іменників **м'якої групи** із суфіксом **-ець**: *хлопче, женче, молодче, кравче, шевче (але добровольцю, бійцю, знавцю, українцю);* деякі іменники **мішаної групи** (власні назви з основою на **ш, дж** і загальні назви з основою на **р, ж**): *Довбуше, Джордже, газетяре, малярє, теслярє, пісняре, стороже;* усі чоловічі імена по батькові: *Євстахійовичу, Ігорьовичу, Максимовичу, Юрійовичу.*

- Іменники **III відміни** у кличному відмінку мають закінчення **-е**: *радосте, розкоше, подороже, юносте, Любове, Умане;* іменник **мати** кличного відмінка не має, оскільки в цьому значенні вживається форма називного відмінка однини.

Варто пам'ятати, що від 3 червня 2019 року почав діяти новий «Український правопис», внесено зміни в деякі норми відмінювання іменників: 1) в імені Ігор змінений кличний відмінок: тепер правильно звертатись *Ігорю* (раніше було *Ігоре*); також форма по батькові від нього тепер подається як *Ігорьович*, (раніше була *Ігорович*); 2) для імені Олег встановлена форма кличного відмінка *Олеже*, що раніше вважалася архаїчною, але як варіант залишена і стара форма *Олегу*.

Культура ділового мовлення українців передбачає певні правила: по-перше, ділову кореспонденцію – лист – необхідно починати зі звертання, яке

є загальноприйнятою формою ввічливого, делікатного та шанобливого ставлення до особи, якій адресовано письмове звернення, наприклад:

Шановний Вікторе Сергійовичу!
Шановний пане Володимире!
Шановна Олено Дмитрівно!
Шановна пані Світлано!
Шановні пані й панове!
Шановні колеги й колежанки (коліжанки)!
Шановний Президенте України!
Вельмишановна вчительська спільното!
Вельмишановний добродію Маланюче!
Вельмишановна добродійко Вишенько!
Високошановний Іване Свиридовичу!
Високошановна Маріє Петрівно!
Високоповажні члени спеціалізованої вченої ради!
Ваша Високодостойносте Пане Президенте!
Ваша честь пане суддя!
Вельмишановний пане голово!
Високоповажний міністре!
Високоповажний пане прокуроре!
Високодостойний пане амбасадоре!
Високошляхетний Іване Васильовичу!
Вельмишановний професоре Білоусенку!

По-друге, варто нагадати, що в давніх народних піснях, українському фольклорі, літературних текстах звертання завжди кваліфікувалося кличним відмінком. Згадаймо, наприклад, «Думу-заповіт» гетьмана Івана Мазепи:

*«Єй, братіща, пора знати,
Що не всім нам панувати...»*
*«Єй, Панове Єнерали,
Чому ж єсьте так оспалі!
І ви, Панство Полковники,
Без жадної політики,
Озмітеся всі за руки,
Не допустіть горкой муки
Матці своїй больш терпіти!
Нуте врагов, нуте бити!
Самопали набивайте,
Острих щабель добувайте,
А за віру хоч умріте,
І вольностей бороніте!
Нехай вічна буде слава,
Же през шаблі маєм права!»*

По-третє, до церковних осіб варто звертатися так:

Високопреподобний Отче!

Всечесніший отче! (до священника).

Святий Отче!

Паніматко! чи *Матінко!* (до дружини священника).

Найпревелебніший владико! (до митрополитів, єпископів, архімандритів).

Блаженніший і вельмишановний Митрополите!

Ваша Екселенціє! (до кардиналів).

Ваша Святосте! (до Папи Римського, Далай Лами, патріархів).

Ваша Всесвятосте! (до Вселенського патріарха).

Ваша Ясновельможносте!

Ваша Ясносте!

Якщо говорити про конфесійний стиль, наприклад, у Господній молитві ми звертаємося до Бога, як до рідної особи, а не як до чужої чи темної, невідомої нам сили. У звертанні «Отче наш» є важливим і друге слово «наш», не «Отче мій» промовляємо, а саме «наш», бо він є Отцем – батьком усіх людей. Промовляючи «Отче наш», звертаємося до нашого Небесного Батька: **Отче наш**, що єси на небесах, нехай святиться ім'я Твоє, нехай прийде Царство Твоє, нехай буде воля Твоя, як на небі, так і на землі. Хліб наш насущний дай нам сьогодні, і прости нам провини наші, як і ми прощаємо винуватцям нашим, і не введи нас у спокусу, але визволи нас від лукавого. Амінь.

Наприклад, якщо говорити про художній дискурс, у «Молитві до мови», послуговуючись поширеними звертаннями, Катерина Мотрич порушує гострі проблеми сучасності, бо письменницю хвилює стан рідної мови, її трагічна доля в минулому: **Мово! Пресвята Богородице мого народу!** З чорнозему, рясту, любистку, м'якоти, євшан-зілля, з роси, з дніпровської води, від зорі і місяця народжена!

Мово! Мудра Берегине, що не давала погаснути зеленому вогнищу роду нашого і тримала народ на небесному олімпі волелюбності, слави і гордого духу.

Мово! Велична молитво наша у своїй нероздільній трійці, що єси Ти і Бог – Любов, і Бог-Віра, і Бог-Надія. То ж стояла Ти на чатах коло вівтаря нашого національного храму й не впускала туди злого духа виродження, злого духа скверноти, злого духа ганьби! І висвячувала душі козацького роду спасеними молитвами й небесним вогнем очищення...

Мово моя! Звонкова кринице на середохресній дорозі нашої долі. Твої джерела б'ють десь від магми, тому й вогненна така. То ж зілювала ти втомлених духом, давала силу, здоров'я, довгий вік і навіть безсмертя тим, що пили Тебе, цілющу джерелицю, і невмирущими ставали ті, що молилися на дароване Тобою Слово...

Мово наша! Пречиста незаймана Діво! Яничарами в степах ввіймана, на курному шляху згвалтована, в дикий кривавий ясир погнана, на

продажній толоці розтоптана, в рабство за безцінь на тому торжищі продана!

Мово наша! Передчасно постаріла, змаліла, на хресті мук розіп'ята, на палю посаджена, за ребро на гак повішана дїтьми-покручами. **Стражденице, великомученице, Матір-Божя наша**, в сибїри й на колїми погнана, в соловецьких ямах згноєна, за моря й океани розвіяна, голодомором викошена, лютим чоботом розтоптана, стонадцять раз розстріляна, Чорнобильською смертю засіяна.

Мово наша! Убога прочанко з простягнутою рукою! Осквернена й знеславлена рідними дїтьми!...»

Письменниця звертається до українців, які вболївають за долю рідної мови, і просить вибачити нерозумним дїтям яничарство, змагає у помислах, щоб наша нація трудівників і хліборобів воскресила нашу мову, яку осквернили знеславлені діти. В уяві Катерини Мотрич мова є втіленням усіх людських чеснот: *Пресвята Богородиця, мудра берегиня українського народу* і водночас *Страждениця та великомучениця*, яку було розіп'ято на хресті. «Усі страждання української мови, – говорить письменниця, – від її носіїв, які немудро відсторонилися від неї. **Молитва – це звернення до божественної основи, яка має втілитися в мові:** «Прости! Воскресни! Повернися! Возродися! Забувай вічним і віщим словом від лісів – до моря, від гір – до степів. Освіти від мороку і освяти святоруську землю, Русь-Україну возвелич, порятуй народ її на віки».

У «Молитві за убієнних голодом» письменниця звертається до Богородиці: **«Богородице, Матір наша небесна! Свята Покрово, покровителько люду святоруського! Куди ж ви всі відійшли? Чого ж залишили мою землю і нарід мій на поталу червоних дияволів? Чи ж не бачите, що вони доточують кров із могутнього українського дерева? Чи ж не бачите криниці, повної українських сліз? Чи ж не бачите, що то не Україна вже, а велетенська могила? Де ж ви, сили небесні?»**

«Слухаєш давню народну пісню і тішишся: як же ласкаво, ніжно вмїли наші люди через пісню і спів звертатися до всього живого, до явищ природи, до предметів, які персоніфікуються. Засвідчують це вже самі назви народних перлин: **«Ой дівчино, шумить гай»**, **«Гей, чого, хлопці, славні молодці?»**, **«Ой гилля-гилля, гусоньки, на став»**, **«Ой, зійди, зійди, ясен місяцю»**, **«Плавай, плавай, лебедонько»**, **«Подай же, дівчино, подай же рученьку»**, **«Ой вербо, вербо»**, **«Ох і не стелися, хрещатий барвінку»**... Упродовж сторіч витворено великий арсенал мовних засобів для звертань, здатних задовольнити найвибагливіші смаки. При іменникові у формі кличного відмінка вживали прикметники, займенники, вигуки, непоширені й поширені прикладки. Згадаймо Шевченкові рядки: **«Прилітай же, мій соколе, Мій голубе сизий!»**, **«Думи мої!»**, **«О славо злая!»**, **«А ти, моя Україно, безталанна вдівко, Я до тебе літатиму з хмари на розмову»**, **«Петрусю! Друже мій єдиний! Моє ти серце!»**. Кличний відмінок посилює стилістичні функції звертань, надає їм

української національної специфіки та колоритності. Може, саме це найбільше і стривожило більшовицьких ідеологічних наглядців, і з граматик, виданих у радянські часи, «крамольний» відмінок викинули, а при звертанні замість нього дозволили вживати іменники у формі відмінка називного. І цілком справедливо дорікав Максим Рильський: «Сахаються у нас також і кличного відмінка, що становить одну з особливостей української мови... Мені, напр., просто-таки прикро читати, коли люди пишуть у звертанні «дорогий наш учитель», бо все моє українське єство тягнеться сказати „**дорогий наш учителю**”».

Проте борці за культуру рідної мови обстоювали законні права цієї повноцінної граматичної категорії, засобу живого спілкування, й у виданнях років незалежності знову бачимо її на своєму місці» [3].

Висновкуємо: пам'ятаймо, що важливо вміти правильно вживати кличний відмінок, послуговуватися у своєму мовленні звертанням, оскільки український вокатив зберігає значний потенціал для зміцнення української ідентичності, культури. Зберігаючи важливий граматичний елемент нашої мови, яка набуває при цьому особливої милозвучності, ви швидко відчуєте красу та унікальність мовленого українського слова: і в офіційно-діловому та науковому стилях, і в публіцистиці та конфесійному стилі, і в художньому дискурсі, і в щоденній розмові у побуті: спілкуючись із батьками, друзями чи незнайомими людьми у метро, автобусі, кав'ярні, крамниці, бібліотеці чи спортзалі.

Список використаних джерел:

1. Єрмоленко С. Вплив персоніфікації на вокатив (на матеріалі сучасної української прози). *Південний архів (філологічні науки)*. 2019. Вип. 78. С. 14–18. <https://doi.org/10.32999/ksu2663-2691/2019-78-2>
2. Клещова О. Є. Кличний відмінок: особливості вживання. *Міжнародний науковий журнал «Грааль науки»*. № 30 (серпень, 2023). С. 243–248. / *International scientific journal «Grail of Science»*. № 30 (August, 2023). P. 243–248. URL: <https://archive.journal-grail.science/index.php/2710-3056/article/view/1523>
3. Сердунич Л. Як треба звертатися. Кличний відмінок. *Сайт «UaModna»*. 17 листопада 2017 року. URL: <https://uamodna.com/articles/yak-treba-zvertatysya-klychnyy-vidminok/>

Юлія КОБЗАР, магістрант КЗ
«Харківська гуманітарно-
педагогічна академія» ХОР.

Науковий керівник:

Роман МІНЯЙЛО, професор
кафедри української лінгвістики,
літератури та методики навчання КЗ
«Харківська гуманітарно-
педагогічна академія» ХОР, доктор
філологічних наук, доцент

ОЦІНЮВАЛЬНА СЕНСОРНА МЕТАФОРА В УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКОМУ КОНТИНУУМІ

У системі антропоцентричного підходу до опису мовних явищ «будь-який об'єкт природного або соціокультурного буття сприймається суб'єктом у контексті конкретної пізнавальної ситуації», де «об'єкт пізнання концептуалізується як сенсорний образ» [2, с. 10, с. 12].

Дослідники відзначають: вторинні (метафоричні) найменування «є результатом природного розвитку мови, зумовленим пізнавальною і комунікативною потребою людини в її соціально-історичній практиці»; в основу такої номінації «покладено асоціативність людського мислення» [3, с. 94].

Асоціативно-образні метафоричні номінації, у яких виявляються етнокультурні стереотипи сенсорного сприйняття довкілля, відображають «особистісно-прагматичне ставлення носіїв мови до позначуваної реалії», а внутрішня форма таких метафор «тісно пов'язана з експресивно-оцінним компонентом значення» [4, с. 63].

В аспекті ж тісного зв'язку емоційності з оцінкою «безсумнівний лише той факт, що конотації номінативних одиниць характерні для всіх мов, з іншого – вони можуть помітно відрізнятись», тому «конотативно-забарвлені вторинні номінації особливо цінні для етнолінгвістичного аналізу», для встановлення особливостей внутрішньої форми, характеру та змісту «національно-культурної інформації, відбитої у номінантах» [1, с. 140].

В українсько-польському континуумі спостерігаємо основані на сенсорних відчуттях оцінювальні метафоричні номінації, які є для українського і польського народів спільними (а), відмінними (б) і дещо відмінними (в). Наприклад:

grúztu – *gryżć*:

а) 'мучити, непокоїти, хвилювати: про думки, почуття' (*Думка про екзамену гризла його вдень і вночі – Sumienie, tęsknota kogoś gryzie*);

б) 'надокучати докорами, лайкою' (*Вона постійно гризе свого чоловіка за неохайність*) – 'роз'ятрювати, роз'їдати, їсти: про дим, пилюку тощо' (*Gaz łzawiący gryzł oczy*) [5, с. 69];

ричати – ryczeć (недок.), **ryknąć** (док.):

а) 'кричати, говорити грубим, злим, дратівливим голосом' (*Стане вже тобі, жінко, ричати на чоловіка – Ryknąć na kogoś*);

б) 'голосно сміятися, плакати, верещати' (*Sala ryknęła śmiechem. Ryknąć z bólu. Dziewczyna ryknęła płaczem*) [5, с. 233];

душити – dusić:

а) 'жорстоко пригноблювати, придушувати когось; заважати розвитку, прогресу' (*Режим душив культуру – Dusić przedsiębiorców podatkami. Kredyt kogoś dusi*);

б) 'варити щось (м'ясо, овочі і т. ін.) у закритому посуді, в дуже малій кількості рідини на слабкому вогні; тушкувати' (*Dusić mięso z pieczarkami*);

в) 'неприємно діяти на органи дихання, ускладнювати процес дихання' (*Дим, пил душить. Кашель, сміх душить*) – 'стримуватися від плачу, сміху та ін., приховувати якесь почуття, настрої' (*Dusić w sobie szloch. Nie dzielił się z nikim swoimi kłopotami, wszystko dusił w sobie*) [5, с. 87];

світлий – światły:

в) 'ясний, логічний, чіткий: про розум, думки тощо (*Світлий розум*) – 'освічений, з широким кругозором, а також характерний для такої особи, групи осіб; такий, що засвідчує наявність цих рис в когось' (*Światły człowiek. Powoli zaczęła kielkować światła idea zniesienia niewolnictwa. Światłe ideały. Światłe rządy*) [5, с. 248];

гарчати – charczeć:

а) 'утворювати низькі звуки зі скреготом, гуркотом і т. ін. під час ударів або тертя: про металеві предмети, інструменти, механізми' (*Дриль гарчить. Мотор гарчав – Silnik charczy*);

в) 'сердито бурчати, висловлюючи незадоволення' (*Бабуся гарчала на онука*) – 'те саме, що *xrupiti* – видавати горлом хрипкі звуки' (*Dziadek krztusił się i charczał*) [5, с. 290];

черствий – czerstwy:

б) 'здоровий; рум'яний; міцний' (*Czerstwa cera. Czerstwy dziadek. Czerstwe ciało*);

в) 'позбавлений душевного тепла, нечуйний, нечулий до інших, байдужий; суворий; жорстокий' (*Черствий чоловік. Черства людина. Він настільки черствий, що навіть до своєї дитини не усміхнеться*) – 'нікчемний, нікудишній' (*Czerstwe teksty. Czerstwepoczucie humoru. Czerstwy kawał. Czerstwy występ, koncert. Czerstwy facet*) [5, с. 297-298];

клепати – klepać, klepnąć:

в) 'зводити наклеп на когось' (*Не треба на нього клепати*) – 'бездумно щось повторювати' (*Klepać jęzorem*) [5, с. 131];

плавитися – pławić się:

б) ‘насолоджуватися, *перев.* багатством, купатися в розкошах’ (*Pławić się w luksusie, bogactwie, przepychu*) [5, с. 205];

прі́ска́ти – прыска́ць:

б) ‘дуже сердитися, гніватися, не стримуючи себе; спалахувати гнівом’ (*Він просто прускає гнівом*) – ‘швидко втікати’ (*Prysnął z wagonu za nim zdążył do niego podejść kanar*) [5, с. 222];

розбуха́ти – rozbuhać:

в) ‘надмірно збільшуватися, розростатися, розтягуватися’ (*Портфель розбух від паперів*) – ‘навмисне перебільшити щось; роздути’ (*Rozbuchać temat, sprawę, wątek, problem*) [5, с. 236].

Наведені приклади вповноважують до попередніх висновків, що оцінювальні сенсорні метафоричні номінації можуть різнитися: ступенем розвитку «абстрактності» (*światły człowiek*); номінуванням емоцій, схожих за зовнішньою «формою», але відмінних за «психологічним підґрунтям» (*ryknęła śmiechem*); конкретизацією («спеціалізацією») метафоричного перенесення (*dusić mięso*); зовсім відмінною етнокультурною «синтагматикою» (*czerstwy dziadek*).

Список використаних джерел:

1. Головенко К. Вторинна номінація та внутрішня форма слова. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки (мовознавство)*. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2012. Вип. 105 (1). С. 137–140.
2. Деменчук О. Мовна семантика у вимірах філософії інтервальності. *Лінгвістичні студії*, 2018. С. 9–16.
3. Лучечко Т. М. Специфіка механізмів вторинної номінації. *Інтеграція освіти, науки та бізнесу в сучасному середовищі: зимові диспути: тези доп. II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 4-5 лютого 2021 р. Дніпро, 2021. Т. 2. С. 94–96.*
4. Сучасна українська літературна мова: Лексикологія. Фонетика : підручник / А.К. Мойсієнко, О.В. Бас-Кононенко, В.В. Бондаренко та ін. Київ : Знання, 2010. 270 с.
5. Українсько-польський словник міжмовних омонімів і паронімів / За ред. І. Кононенко. Київ: Вища школа, 2008. 343 с.

Анатолій КОВАЛЕНКО, здобувач вищої освіти Луганського навчально-наукового інституту імені Е. О. Дідоренка Донецького державного університету внутрішніх справ.

Науковий керівник:

Вікторія ПИЛИПЕНКО, доцент кафедри загальнотеоретичних правових і соціально-гуманітарних дисциплін Київського університету права НАН України, кандидат історичних наук, доцент

КОМУНІКАТИВНА ПІДГОТОВКА ПРАЦІВНИКА ПОЛІЦІЇ: ПРАВОВІ АСПЕКТИ І ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД

Згідно ст. 23 Закону України «Про національну поліцію» здійснення превентивної та профілактичної діяльності, спрямованої на запобігання вчинення правопорушень є однією з основних підстав до реалізації комунікаційної функції поліцейського [1]. Остання в себе включає попередню підготовку з володіння професійною лексикою, мовленнєвим етикетом, тактикою вербальної взаємодії та способами мовного впливу в залежності від обставин [2]. При цьому необхідно зауважити, що будь-яка складова комунікаційної діяльності поліцейського має відповідати основному завданню його функціональних обов'язків – підвищувати рівень довіри населення до органів правопорядку. Це стає можливим якраз завдяки проведенню превентивних заходів, до яких можна віднести участь у соціальних проєктах, реалізацію програм взаємодії з громадськістю, шкільною молоддю, тісну співпрацю зі ЗМІ та при безпосередньому виконанні службових обов'язків.

На підставі наказу Національної поліції України «Про впровадження експерименту «Шкільний офіцер поліції» від 19.08.2016 № 729 та наказу департаменту патрульної поліції «Про забезпечення реалізації експерименту «Шкільний офіцер поліції» від 22.08.2016 № 2450 в системі патрульної поліції Національної поліції України започатковано категорію поліцейських «шкільний офіцер поліції», які безпосередньо працюють зі школярами. Це нова модель співробітництва шкіл та поліції, направлена на виховні процеси усвідомлення себе як законослухняного громадянина правової держави [3]. Тому на такі посади рекомендуються люди з високим рівнем комунікаційних навичок, вищою освітою у сфері педагогіки або психології. Суть комунікаційної взаємодії шкільного поліцейського з учнями полягає у

донесенні в доступній формі питань особистої безпеки, профілактики правопорушень, сприяння патріотичному вихованню і підготовці молоді до життя.

Усі необхідні базові знання з тактичної комунікації патрульний поліцейський отримує на первинному курсі підготовки. Складовими тактичної комунікації є вивчення механізмів вербальної самооборони, структури комунікації, «континіуму сил» або шляхів деескалації конфлікту, встановлення позитивного контакту з активним слуханням, принципів взаємодії з «проблемними суб'єктами», способів реагування на вербальні образи. Усі ці складові мовленнєвої активності постійно присутні в практичній діяльності поліцейських, особливо в забезпеченні безпеки на шляхах загального користування при регулюванні руху, недопущення порушень вимог ПДР та притягненні до відповідальності згідно чинного законодавства. Візьмемо для прикладу ДТП, як найбільш відчутний та зрозумілий наслідок недотримання мір безпеки та одночасно перевірку поліцейського на засвоєння ним тактичного спілкування.

Окрім позитивного результату фіксації ДТП одним з першочергових факторів є швидкість опрацювання даного виклику. При цьому одномоментно патрульному поліцейському доводиться виконувати ролі медика, юридичного консультанта, психолога, медіатора, інженера, паралельно діючи згідно інструкції. Першочергово необхідно створити безпечні умови на ділянці проїжджої частини, де виникло ДТП, оцінити фізичний стан та психологічне здоров'я учасників пригоди, надати домедичну допомогу до прибуття «швидкої». Усе це реалізується за допомогою низки комунікаційних прийомів, де поліцейський виступає над ситуацією, будучи об'єктивним фіксатором як свідчень, так і опосередкованих доказів. При цьому необхідно використати тактику активного слухання, юридично вірно оформити всі необхідні документи та посприяти безболісному виходу сторін зі стресової ситуації.

Разом з тим, інспектор, перебуваючи на місці ДТП, має змогу запропонувати три шляхи вирішення ситуації: розібратися самостійно, укласти євро протокол або доводити позиції в суді. Дана ситуація вибору створює додаткове комунікаційне навантаження на інспектора поліції, від якого очікують конкретики у кваліфікації потерпілого й винуватця пригоди, хоча це не входить в його функціональні обов'язки. В цій ситуації поліцейському потрібно втримати межу між рекомендацією здійснення вибору і дотриманням посадової інструкції.

Отже, як було попередньо зазначено, лівова частина всієї роботи поліцейського побудована на комунікації, яка є основним інструментом досягнення мети поліцейського, а саме формування здорового суспільства.

Список використаних джерел:

1. Про національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 р. №580-VIII. Дата оновлення 05.10. 2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення: 12.10.2023 р.).
2. Романенко Є. С. Комунікативна підготовка співробітника органу Національної поліції України. Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України. Харків, 2019. С. 178-180.
3. Про апробацію національної моделі співпраці навчальних закладів і поліції «Шкільний офіцер поліції» : Лист міністерства освіти і науки України від 27.05.2016 р. №2/2-14-966-16. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MUS27097> (дата звернення: 12.10.2023 р.).

Наталія КОВАЛЕНКО, професор
кафедри української мови Кам'янець-
Подільського національного
університету імені Івана Огієнка,
доктор філологічних наук, доцент

**ЗНАЧЕННЯ ЕТНОЛІНГВІСТИКИ В ЗБЕРЕЖЕННІ
КУЛЬТУРНО-НАЦІОНАЛЬНОГО КОДУ ЕТНОСУ**

Мова завжди була і є визначальним чинником ідентифікації етносу. Усне мовлення виразно демонструє колективно сформований ментальний простір українців, їхню етнічну свідомість, вірування та звичаї, мораль, соціокультурний досвід. У спілкуванні постійно продукуються закодовані у внутрішній формі мовні одиниці, які здатні зберігати узагальнене надслівне вираження елементів культури етносу.

Мова крізь призму етнолінгвістики – це передусім «система виражених у ній духовних вартостей, «дім буття» народу, відображення його психології, яку потрібно пізнати і передати у спадок майбутнім поколінням, зберігши все найкоштовніше і збагативши новими набутками» [2, с. 547].

Записи та ґрунтовний аналіз лексики та фразеології ареального українського мовлення є сьогодні одними з першочергових завдань. Втрата навіть невеликої кількості одиниць призведе до частковості в інформаційному наповненні національної мовної бази, неможливості з'ясування територіального поширення одиниць, варіативності відтінків значення мовних одиниць, міжговіркових та міжмовних зв'язків.

Дослідження етнолінгвістичної складової одиниць української мови помітно активізувалося в кінці ХХ – на початку ХХІ ст., що реалізовано в накопиченні великого емпіричного матеріалу, укладанні словників (регіональних, загальномовних; етнолінгвістичних, символів, міфілогії та ін.)

та апробацією нових методик аналізу культурно значущих слів та фразеологізмів. Науковці підтвердили постійний розвиток відтінків семантики культурно-обрядової номінації, образного осмислення дійсності, розширення використовуваних символіки лексем як компонентів сталих виразів, активне залучення етнолінгвістичного аспекту у з'ясуванні мотивів номінацій, генези національнокультурних символів і явищ духовної культури.

Теоретичні напрацювання з етнолінгвістики загалом та української зокрема (Є. Бартмінського, Н. Венжинович, В. Конобродської, К. Глуховцевої, В. Жайворонка, Л. Скрипник, Н. Бабич, В. Ужченка, Н. Хобзей та ін.), лексикографічні праці, збірки текстів говіркового мовлення та фольклору уможливають зіставний аналіз різних українських ареалів з метою дослідження питань про етнічність, своєрідність, етимологію та генезу мовних явищ; пошук джерел витворення лінгвокультурам; причин втрати формальних варіантів сталих виразів чи навпаки їх активізації у певний час.

Прикметно, що в сучасних мовознавчих дослідженнях беруть до уваги різні етнолінгвістичні фактори, виокремлюють плани змісту і вираження, аналізують проєкцію культурних явищ на всю мовну систему, інші системи [1, 3, 4, 5]. Зазначимо, що матеріали дескриптивних праць, тексти народного мовлення із так званих діалектних хрестоматій ще й до цього часу залишаються поза увагою етнолінгвістів.

Для ґрунтовного вивчення історії мови та культури народу, реконструкції етапів їх розвитку важливим є комплексний підхід через призму культурного явища як семіотичної цілості.

Визначено, що однією з визначальних рис народних фразеологізмів є їхня здатність передати усі відтінки людських емоцій, психологічних станів. Мовець намагається чіткіше й повніше передати співрозмовникові зміст свого повідомлення, найтонші емоції та стани, дошукуючи слова, влучні фраземи, що є важливим показником мовної компетенції, а дослідникові говірок додає знань про говірку як ідіом.

Реалізуючись у нових мовленнєвих ситуаціях, культурні мовні одиниці метафорично номінують реальності у різних планах: природному, фізіологічному, історичному, релігійному. Важливими є дослідження текстів (культурних діалектних, фольклорних), зокрема, виявлення слів, словосполук, якими заступають фразеологізм і навпаки.

Зазначимо, що саме фразеологізми як мовні одиниці здатні «утримувати» у своїх значеннях світогляд носіїв мови (літературної, діалектної), який має загальнолюдську символіку та власне національні категорії культури, здатні набувати нових семантичних відтінків. Важливо, що фразеологізми, завдяки спостережливості українців, образно-узагальнювальному мисленню, етнопам'яті про давні звичаї та обряди, репрезентують стереотипи та оцінки людини, її поведінки та мовлення,

морально-етичні якості, соціальні відносини, а також характеристики природних явищ, навколишнього світу.

Отже, важливим елементом народної культури є мова етносу, у якій фіксуються знання й соціальний досвід, нагромаджуються духовні та культурно-звичаєві цінності. Актуальними є новітні дослідження з етнолінгвістики, яка накопичує образні вторинні номінації, свідчить про специфіку відтворення національної мовної картини світу, має зв'язок з культурою (духовною та матеріальною) нації, зберігає національно-культурні коди.

Список використаних джерел:

1. Венжинович Н. Ф. Фраземіка української літературної мови в контексті когнітології та лінгвокультурології : монографія. Ужгород : ФОП Сабов А.М., 2018. 463 с.
2. Гуйванюк Н. В. Слово – речення – текст : вибр. праці. Чернівці : Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2009. 664 с.
3. Жайворонок В. В. Українська етнолінгвістика: Нариси. Київ : Довіра, 2007. 262 с.
4. Ужченко В. Д., Ужченко Д. В. Фразеологія української мови. Київ : Знання. 494 с.
5. Хобзей Н. В. Наукові студії: діалектологія, етнолінгвістика, лексикографія / упор. О. Сімович; Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України. Львів, 2019. 832 с.

Вадим КОВАЛЬ, здобувач вищої освіти Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ
Науковий керівник:
Наталія ДАВИДОВА, старший викладач кафедри українознавства та іноземних мов
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

**CRIMINAL AND-LEGAL PROVISION AGAINST
WOMEN DISCRIMINATION**

Today we take it for granted that women can vote, but it wasn't always that way. After all, with the exception of a few countries, such as New Zealand, Australia and Finland, universal suffrage became a reality only after the First World War. In fact, the right of women to vote was introduced into international law only in 1948 by the United Nations Commission on Human Rights [1].

At the moment, women also have the opportunity to be leaders in certain fields, which was not possible before. In 2019, women held almost one in four

seats in legislatures worldwide, more than double the figure in 1995. Women are also now more likely to hold leadership positions than they were twenty years ago, although parity is still a long way off [2].

Around the world, many national reforms have been implemented in recent years to improve the position of women in the workplace, in marriage, and especially to protect women from violence. But there is still a long way to the equal existence of men and women.

Discrimination against women can be briefly defined as the restriction or deprivation of rights based on gender, resulting from a prejudiced negative attitude towards women.

However, despite this significant progress, significant gender gaps still persist. In different countries, they differ in their scale and form - from physical violence and material misappropriation to unequal opportunities in the field of employment or political life [3].

Unfortunately, the risk of violence increases during disasters such as the COVID-19 outbreak. The UN Special Rapporteur on violence against women, Dubravka Simonovych, warned that "the prevalence of domestic violence is likely to increase, as previously predicted by initial police and hotline reports."

Gender inequality is also manifested in unequal opportunities for full participation in economic life. The structure of "UN-Women" came to the conclusion that women are less likely than men to participate in the labor market and are more likely to be unemployed [1].

Women are paid less, earning 77 cents for every dollar earned by men, and are disproportionately responsible for unpaid caregiving work for family members and for housework (doing 76 percent of the total hours of unpaid care work worldwide world). A study conducted in six countries around the world showed that if women's unpaid work were valued in money, it would amount to between 10 and 39 percent of GDP.

Women are less likely than men to have access to financial institutions or bank accounts. Although women-owned businesses make up more than 30 percent of registered businesses worldwide, only 10 percent of female entrepreneurs have the capital they need to grow their business.

Legislation directly aimed at ensuring equal rights and opportunities for women and men includes, first of all, the Constitution of Ukraine, which prohibits discrimination on the basis of gender and proclaims equality, as well as the Law of Ukraine "On Ensuring Equal Rights and Opportunities for Women and Men" (2005). This Law of Ukraine was adopted with the aim of achieving a parity position of women and men in all spheres of life in society through legal provision of equal rights and opportunities for women and men, elimination of discrimination based on gender and the application of special temporary measures aimed at eliminating the imbalance between the opportunities of women and men to realize equal rights granted to them by the Constitution and laws of Ukraine. Article 1 defines the concept of "gender equality" as "equal legal status of women

and men and equal opportunities for its implementation, which allows persons of both sexes to participate equally in all spheres of life in society" [3].

"The limited gains in gender equality and women's rights that have been made over decades could be nullified by the COVID-19 pandemic," the UN Secretary-General said in April 2020, calling on governments to put women and girls at the center of government capacity. Not only are women the hardest hit by this pandemic, they are also at the heart of community recovery. Putting women and girls at the center of economies will help achieve better and more sustainable development outcomes for all, support faster recovery and put the world back on track to achieve the Sustainable Development Goals [4].

All COVID-19 response plans, as well as recovery packages and resource budgeting, must consider the gender implications of this pandemic.

This involves:

- 1) inclusion of women and women's organizations in the process of planning and decision-making about response measures in connection with COVID-19;
- 2) transforming unfair unpaid care work into a new, inclusive "care economy" that benefits everyone;
- 3) development of socio-economic plans deliberately oriented to the life and future of women and girls.

UN Women has developed operational and targeted responses to mitigate the impact of the COVID-19 crisis on women and girls and to ensure that long-term recovery benefits them; these measures are focused on five priority areas:

- mitigating and reducing gender-based violence, including domestic violence;
- orientation of social protection packages and economic stimulation for the benefit of women and girls;
- support and implementation by people in practice of equal distribution of care work;
- the leading role and participation of women and girls in the process of planning and decision-making about response measures in connection with COVID-19;
- inclusion of gender aspects in data and coordination mechanisms [5].

The COVID-19 pandemic presents an opportunity to take radical positive action to address long-standing inequalities in many areas of women's lives and to build a more just and sustainable world.

So, as we can see, equality between the sexes is guaranteed in Ukraine, the regulatory and legal "field" is being developed to ensure equal opportunities for women and men. However, as V. Gursky rightly points out, despite the legal acts adopted in our country, "women still face obstacles in exercising their political, economic and social rights. Gender inequality is primarily a problem of our mentality. Reforming, first of all, should take place at the level of public consciousness, after which it is possible to implement legislative norms in life".

References

1. Yaroshenko A.A., Semigina T.V. Recognizing Inequality: A Gender Analysis of Educational Materials in Social Work. Collection of scientific works of Kamianets-Podilskyi National University named after Ivan Ohienko. Series: Socio-pedagogical. 2019. Issue 32. С. 183-198.
2. Chychkalo-Kondratska, I. B., A. K. Derevyanko, and D. S. Kondratska. "Gender inequality in foreign countries: causes of occurrence, features of development and state policy to overcome it." Problems of the systemic approach in economics 5. 2019. P. 41-46.
3. Nikyforenko, V. G., and A. I. Tabanova. "Gender equality in Ukraine: problems and ways of improvement." Bulletin of Socio-Economic Research 2 (2014): 218-225.
4. Matsegora, E. O. "GENDER INEQUALITY IN THE ECONOMY." Public management and administration in the processes of economic reforms: a collection of abstracts of reports of the 5th All-Ukrainian scientific and practical conference with remote participation, March 24, 2021 - Kherson: DVNOZ "HDAU", 2021. - 271 p. The materials of the conference highlight advanced scientific and practical research results obtained in the field of public management and administration. For students, graduate students (2021): 50.
5. Myronyuk, Olga Ivanivna. "'GENDER INEQUALITY' OR 'GENDER DISCRIMINATION': RECONCILIATION OF TERMS." Donchenko OP Myronyuk OI, 2021.

Орина КОВІНЕНКО, здобувач
вищої освіти Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ
Науковий керівник:

Інна КОЗУБАЙ, старший викладач
кафедри міжнародних відносин та
соціально-гуманітарних дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТЕКСТІВ МІЖНАРОДНИХ ДОКУМЕНТІВ З АНГЛІЙСЬКОЇ НА НАЦІОНАЛЬНІ МОВИ

Злагоджено налаштована система існування цивілізованого світу являє собою застосування міжнародних конвенцій, договорів, угод та багатьох інших законодавчих актів і документів між цілими державами та окремими юридичними чи фізичними особами, якими врегульовано різних сфер правові питання.

Досліджувану тему можна вважати актуальною і важливою у контексті політичної глобалізації та міжнародного співробітництва. Ця тема може посприяти глибинному визнанню в колі науковців необхідності точно та вірно перекладати тексти у контексті міжнародного права та відкрити шляхи для досліджень цієї області знань і вмінь у подальшому.

У науковій роботі розглянуто аспекти лінгвістичних і культурних відмінностей між англійською мовою та національними мовами інших країн, визначено термінологічні труднощі, вивчено вплив правових систем із власними правилами та нормами щодо тлумачення та перекладу правових актів, а також роль і відповідальність перекладачів та експертів з юриспруденції у процесі перекладу міжнародних законодавчих актів і як їхня робота може суттєво впливати на заключний етап – те, як читачі зрозуміють і сприймуть викладену інформацію, адже неврахування культурних і правових відмінностей між країнами змінює суть і зміст того, як на початку хотіли висловитися автори, тому такі аспекти частіше за все потребують уважності та професіоналізму з боку перекладачів.

Проблематика точності перекладу міжнародних законодавчих актів з інтернаціональної англійської на інші мови проявляється у різниці в мовних конструкціях, термінології та контексті, що може викликати непорозуміння або спірні тлумачення.

При бажанні уявити себе на місці перекладача, рекомендуємо звернутися до результатів наукової діяльності Артjomцева О. В., він зазначає: «більшість німецьких юридичних термінів мають форму складних слів. Поміж них виділяються композити з чітко вираженими релевантними ознаками, що викликають певні перекладацькі труднощі, наприклад: Führungsbericht (повідомлення про оцінку поведінки ув'язненого), Fremdenrecht (норми міжнародного і державного права, які регулюють статус іноземців). При перекладі на українську мову вони трансформуються у словосполучення або навіть досить довге підрядне речення» [1]. Ймовірно, що в разі перекладу документів з англійської на німецьку передача змісту подібних юридичних явищ не менш ускладнюється.

Вищенаведені приклади вказують на лінгвістичні нюанси та розбіжності мовних конструкцій і виразів, які важко відтворити в інших мовах без високого рівня володіння обидвома мовами, і, на додаток, розуміння юридичних концепцій правових систем: як саме той чи інший термін вживається у конкретному контексті міжнародного акта, в інших документах, в якому історичному та культурному контекстах він згадується у тексті оригінального документу. Врахування усіх цих моментів підвищує максимально точне передання специфічних термінів і понять з тексту оригіналу, та віднаходження їх еквівалентів у цільовій мові.

Має чинність міжнародний акт конкретно з приводу скріплення та ефективності співпраці України та Європейського Союзу залежно від близькості законодавчої бази з усуненням перекладацьких проблем – це Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії та їхніми державами-членами, з іншої сторони, від 27 червня 2014 р. щодо забезпечення сумісності чинного законодавства та майбутніх законодавчих актів України із законодавством ЄС, яка є частиною національного

законодавства, та її 114 статтею передбачається виконання Україною зобов'язань з приводу доведення існуючих законів і майбутнього законодавства до сумісності [2].

Помітна обов'язковість проведення перевірного редакційного контролю та рецензії для впевненості у правильності перекладу та затвердження акта, що вноситься до системи національного законодавства через наказ Президента України чи постанови інституції уряду для ратифікації, після чого публікується в офіційних виданнях для доступності широкій громадськості, бо «помилки у перекладі, внаслідок яких змінюється значення, звужується чи розширюється сфера застосування визначень та положень документа, мають наслідком невідповідність перекладеного документа оригіналу, його застосування в юридичній практиці стає сумнівним і може призвести до непередбачуваних наслідків» – пише у своїй роботі кандидат юридичних наук, доцент Чулінда Л. І. [3]. Тобто навіть невеликі неточності впливають на тлумачення норм права.

Деякі країни мають спеціалізовані агентства чи перекладацькі служби, які спеціалізуються на перекладі міжнародних юридичних документів, документів, виданими урядовими органами, куди наймаються висококваліфіковані працівники. Ці агентства або служби можуть ідентифікувати себе як пов'язаними з урядовими представництвами, так і як приватними консультативними фірмами.

У Німеччині функціонує Федеральне агентство з перекладу та мовознавства (Bundesamt für Justiz), Франція має основний Національний центр перекладу (Centre National de Traduction), в Іспанії функціонує Головна служба перекладів (Servicio de Traducción de la Administración de Justicia), а у Швейцарії є Федеральне бюро перекладів (Bureau fédéral de la traduction).

І в Україні діє власна система перекладу міжнародних актів для національного законодавства. Зазвичай цей процес включає такі етапи, як:

- 1) Перегляд: зрозуміння перекладачами контексту, ключових понять, змісту;
- 2) Пошук еквівалентів (вимагає великої концентрації з ціллю віднайти подібні правові поняття у цільовій мові);
- 3) Фактичний переклад офіційними мовниками і редакція тексту для виправлення орфографічних, граматичних, стилістичних неточностей;
- 4) Експертна рецензія від юристів для переконання в точному відображенні юридичного контексту;
- 5) Лінгвістична рецензія за потребою (для переконання, що переклад зрозумілий для читачів);
- 6) Кінцеве затвердження;
- 7) Публікація (введення перекладу в обіг на веб-сайтах урядових структур чи міжнародних організацій для загального доступу).

Цей процес дає гарантію правильності висвітлення ідей міжнародних актів у національному законодавстві України та відповідності нормам та цілям України.

Підсумовуючи, при перекладі міжнародних договорів, угод чи конвенцій з англійської на національні мови країн для ратифікації виникають різного роду проблеми:

1) Культурні відмінності: вирази та формування, нормальні та зрозумілими в одній культурі, можуть бути неприйнятними або невірно зрозумілими в іншій. Терміни, які навіть часто зустрічаються у міжнародних документах, можуть мати різне тлумачення в різних культурах і правових системах, які можуть бути важкими для вірного перекладу.

2) Правові відмінності: правові системи різних країн можуть мати значні відмінності у структурі та принципах;

3) Відмінності у змісті: текстові моменти можуть виявлятися складними для точної передачі інформації на іншу мову, особливо якщо текст побудований на специфічних правових або історичних контекстах.

Під час перекладу законодавчих текстів також варто дотримуватися заданих стандартів мовлення, включаючи відповідну лексику та виразові засоби. Урахування цих особливостей і співпраця між досвідченими перекладачами і юридичними експертами – ключ до вдалого перекладу міжнародних нормативно-правових актів, до прикладу, з ціллю ратифікації.

Список використаних джерел:

1. Артjomцев О. В. Особливості відтворення німецьких юридичних термінів українською мовою. Актуальні проблеми перекладознавства та методики навчання перекладу. Харків, 2021.

2. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. Верховна Рада України. з ред. від 25.10.2022.

3. Чулінда Л. І. Особливості юридико-лінгвістичного аналізу в процесі перекладу актів Європейського Союзу. Українська мова в юриспруденції: стан, проблеми, перспективи. Національна академія внутрішніх справ. Київ, 2019.

Лілія КОРНІЄНКО, здобувач вищої освіти Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

Науковий керівник:

Артур МАРГУЛОВ, професор кафедри міжнародних відносин та соціально-гуманітарних дисциплін Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ

В умовах глобальних фінансово-економічних криз, революцій і війн, а головне недовіри людей до національних політичних лідерів і виконавчої еліти, суспільство завжди відчувало зростаючу потребу в повній інформації. По-перше, це врятувало націю від моральної втоми, ідеологічної розгубленості та сильного державного тиску. Під впливом знань суспільство відновило природний цикл інновацій, вказавши ті елементи життя, які вже вижили, непридатні або були повністю скомпрометовані. Починаючи з середини 20 століття, інформація, наука та освіта стали невід'ємними складовими для розвитку країн і суспільств. Відомі країни віддали перевагу створенню "суспільства знань" і визначили його як ідеал майбутнього. Цей перехід до нового економічного і соціально-культурного порядку привніс уяву про кількість людей, постійно залучених до інтернету, як свідчення цього ідеалу. Для них інформація стала реальною та фізично відчутною силою, що слугує джерелом розвитку. В сучасних умовах вона набула такого самого значення для держав, як природні, фінансові, працездатні та інші матеріальні ресурси. Її вплив на розвиток держав, суспільств та громадян є більш ефективним з економічного погляду, ніж політичний, промисловий чи навіть військовий вплив.

Справді, у XXI столітті інформація є важливим стратегічним ресурсом держави, а З. Бжезінський вважає, що інформаційно-культурна складова є однією з основних основ її сили та авторитету [1, с. 12]. Інформаційна політика повинна охоплювати як внутрішні, так і зовнішні аспекти діяльності держави і є невід'ємною частиною її геополітики. Внутрішньополітичний аспект спрямований на задоволення інформаційних потреб суспільства та оптимізацію державного управління, а зовнішньополітичний аспект на просування інтересів країни у світі та формування позитивного іміджу. Згідно з експертами, раціональне використання інформації в розвиненій

інформаційній сфері має вирішальне значення для основних принципів державної політики. [2, с. 156]. Сьогодні можна з упевненістю сказати, що вирішення політичних, економічних і соціальних проблем цілком залежить від якості інформаційної політики держави.

Стратегічна категорія міжнародних відносин - інформаційні ресурси, визначаючи політико-культурні принципи державних відносин у світовій ієрархії, приділяють велике значення проблемі міжнародного співробітництва в інформаційній сфері. Інформація є суттєвим фактором міжнародного впливу, дипломатії та глобальної стратегії світового порядку. Значний вплив інформаційно-комунікаційних революцій помітний в усіх аспектах міжнародного співробітництва, зокрема в області інформації, прийняття рішень, навчання та управління. Інформація є потужною силою, що сприяє міжкультурному взаєморозумінню та збільшує участь людей у процесі прийняття рішень.

Створення глобальної інформаційно-комунікаційної мережі, Інтернету, виявилось ключовим механізмом трансформації сучасного світу. Інтернет поступово оживає в віртуальному комп'ютеризованому середовищі, крок за кроком. Не тому, що це «нереальний», «фіктивний» світ, а тому, що штучно сконструйований простір створив мінімальну кількість перешкод для поширення та циркуляції інформації. У процесі освоєння віртуального простору виявилось, що Інтернет як інформаційно-комунікаційне середовище сформоване таким чином, що містить особливу матрицю цінностей. Користувач може цього не знати, але потрапляючи туди, автоматично починає слідувати його правилам.

Вчені вважають, що нові тенденції глобалізації світової економіки виникають внаслідок поширення інформаційних технологій, значного зростання інвестицій у сектор інформаційної сфери, жорсткої міжнародної конкуренції транснаціональних корпорацій на світових ринках інформаційних продуктів та послуг, а також політичних взаємодій. Ці фактори створюють необхідні передумови для зв'язку між процесами глобалізації та економічним розвитком країн, що беруть участь у міжнародних відносинах. З цього випливає, що важливо розробляти міжнародні підходи до сталого переходу світової економіки на рівень високих технологій [3, с. 9]. У цьому контексті першочерговим завданням постіндустріального суспільства експерти визначають принципово новий спосіб організації технологічної сфери, що визначається створенням високоінтелектуальних технологій, тобто нової соціальної моделі, що є результатом «другої «революції», яка базується в основному на суперкомп'ютерах, волоконній оптиці, нано- та мікроелектронних технологіях. До інформаційних сфер належать засоби масової інформації, телекомунікації та зв'язок, глобальні комп'ютерні мережі та індустрія різноманітних інформаційних послуг [4, с. 4].

Крім того, значні зміни відбуваються в політичній сфері – у поширенні демократії як форми політичної системи та глобальної моделі міжнародної взаємодії. На думку дослідників, ключовим фактором для існування демократії є прозорість політичного процесу, що означає відкритість і доступність всіх політичних дій. Громадяни мають право знати про дії та наміри політичних сил і органів влади. Вони повинні мати можливість впливати на формування законодавства, якість роботи уряду, рівень освіти і громадянську свідомість політиків, які приймають політичні рішення [5, с. 91]. Особливо важливою у сучасних умовах є публічна політика, яка є формою політичного процесу, що відбувається в публічному просторі і підтримується за допомогою інформаційно-комунікаційних та інших ресурсів. Вона представляє собою комплексну взаємодію між учасниками політичного процесу, що включає вертикальні та горизонтальні зв'язки. Публічна політика виступає як особлива форма комунікації між політичними суб'єктами, що дозволяє активізувати участь громадян у формуванні, розробці та реалізації політичного курсу. Варто відзначити, разом з С. Телешуном, що публічна політика не є лише ареною боротьби за владу, але є особливим видом спілкування. [6].

З цієї точки зору кожна країна є відкритою системою, яка бере участь в циркуляції інформації. І якщо не буде природного обміну в інформаційному просторі, система завалиться. Завдання політики на інформаційному рівні управління процесом обміну. Останній не є хаотичним і підпорядковується суворо визначеним законам, один із яких сформульований О. Олійником, О. Сосніним та Л. Шиманським так: інформація не викидається в інформаційний простір довільно, а спрямовується насамперед туди, куди вона необхідний і здатний їх отримати [7].

Транспарентність (прозорість, очевидність) є однією з необхідних характеристик влади в сучасному суспільстві та державі. Поняття "прозорість" означає, що громадяни повинні мати повну інформацію про політичні рішення та доступ до інформації про суспільні, економічні та політичні процеси. Згідно з Т. Берегою, прозорість включає нормативний аспект - законодавче закріплення прозорості та відкритості в органах влади, інституційний аспект - наявність організаційних структур, механізмів та процедур як в органах влади, так і в громадянському суспільстві (внутрішній аспект - між самими органами влади, зовнішній аспект - між владою та громадянами) і особистий аспект - прозорість та відкритість дій посадових осіб, що передбачає високий рівень політичної культури, етики та професіоналізму [8, с. 125]. Розвиток прозорості та відкритості є природним наслідком процесів демократизації у світі (багато законів і документів було прийнято протягом останніх 20 років) і відповідає вимогам міжнародних організацій, ЗМІ та міжнародних кредиторів.

Зараз держава вимушена бути відкритою в інформаційному просторі на рівні з іншими джерелами інформації. Якщо вона не надає об'єктивну

інформацію, то це роблять інші. Цифрова дипломатія має на меті швидко надавати актуальну інформацію, спростовувати неправдиві дані та підтверджувати інформацію з офіційних джерел. За міжнародним досвідом, вже є великий набір методів і підходів у цифровій дипломатії, які можна використовувати для вирішення зовнішньополітичних завдань.

Комп'ютеризація суспільства різким чином змінила процес і методи діяльності державного управління. У традиційному тріумвіраті методів - переконання, заохочення і примусу - примус і заохочення вважалися головними. Проте в сучасних умовах розвитку суспільства і зростання соціальної активності індивідів, переконання стає основним методом на передній плані [9, с. 52]. Тому збільшення довіри стає важливим аспектом як внутрішньополітичної легітимності управління, так і міжнародної системи.

Отже, комп'ютеризація, знання та обізнаність стають важливим фактором не лише для забезпечення демократичних відносин на державному та глобальному рівнях, але й для перспективи розширення демократичних систем.

Список використаної літератури:

1. Бжезінський З. К. Велика шахова дошка (Панування Америки та його геостратегічні імперативи). 2009. 280 с.
2. Чиж І. С. Інформаційний простір: як жити і діяти в ньому Українській державі. Стратегічна панорама. 2012. № 4. С. 156– 65.
3. Макаренко Є. А. Європейська інформаційна політика в добу інформаційного суспільства: перспективи для України. Актуальні проблеми міжнародних відносин. 2016. Випуск 59. Ч. I. С.153–160.
4. Бутузов В. М. Злочини у сфері використання електронно- обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку. Київ: Міністерство внутрішніх справ України, 2015. 87 с.
5. Шпортко О. Поле публічної політики. Політичний менеджмент. 2010. № 5 (44). С. 90–96.
6. Телешун С. О. Суспільні виклики та ефективна публічна влада: українські реалії. 2020. № 7–8. URL: <http://www.vidkryti-ochi.org.ua/2010/11/blog-post.html>.
7. Олійник О. В. Політико-правові аспекти формування інформаційного суспільства суверенної і незалежної держави. Держава і право. 2021. № 13. URL: <http://www.niss.gov.ua/book/Sosnin2.html>.
8. Берегой Т. А. Європейські стандарти регіональної політики та проблеми їх впровадження в Україні. Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. праць ДРІДУ. Випуск 2. (28). Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2007. С. 123– 130.
9. Кривоконь О. Г. Чинники соціального формування особистості в умовах розбудови інформаційного суспільства (соціально- філософський аналіз): автореф. дис. канд. філософ. наук: 09.00.03. Харків, 2007. 19 с.
10. Алексеєнко, І. В., Курас, А. І., & Маргулов, А. Х. (2021). А 47 Глобальні проблеми міжнародних відносин та світової політики: безпековий вимір: підруч.; за заг. ред. д-ра політ. наук, проф. ІВ Алексеєнко/ІВ Алексеєнко, АІ Курас, АХ Маргулов. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ.
11. Скиба, Е. К. (2023). Вплив процесу цифровізації на впровадження загальнолюдських цінностей. Загальна редакція, 36.

Аліна КОРЯГІНА, здобувач вищої освіти Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

Науковий керівник:

Тетяна ІЩЕНКО, старший викладач кафедри міжнародних відносин та соціально-гуманітарних дисциплін Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ АНГЛОМОВНОЇ ЮРИДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Юридична термінологія є дуже важливою частиною літературної лексики, оскільки вона має інформаційний характер для кожної країни. Юридичні терміни виражають поняття правової сфери суспільного життя та визначаються в юридичних документах (законах, законопроектах, словниках тощо).

Метою даної тези є виявлення проблем використання юридичних термінів у законодавстві України.

Основна проблема юридичної термінології – це вивчення юридичної термінології, її правильне використання професійними юристами і адвокатами та умови її правильного вживання. Оскільки вона є однією із найбільш зрозумілих галузей у сфері юридичної термінології, слід зазначити, що вона широко вживається не тільки у професійній мові, а й у повсякденному середовищі та мовному спілкуванні. Вивчення та встановлення юридичних термінів є свідченням рівня розвитку правосвідомості у країнах, народах, суспільствах та різних проявах культури, таких як політика, мова, освіта. Юридичний словник ґрунтується на багаторічному досвіді регулювання суспільних відносин. Юридична термінологія розвивалася та поширювалася з роками, але її застосування у багатьох областях є неточним та непослідовним. Юридичні терміни мають широке та різноманітне значення, тому їх необхідно правильно використовувати у своєму місці, інакше юридичні терміни втрачають своє значення та застосування.

Інша проблема з юридичними термінами, на мою думку, полягає в тому, що юридичні терміни — це здебільшого запозичені слова, які використовуються не лише в українській, а й у багатьох мовах світу. Багато

слів мають одне джерело, між цими словами немає різниці, і їх слід розглядати як різні поняття (3). Відсутність єдиного, чітко обґрунтованого стандартного визначення терміну ускладнює його використання (4). На жаль, українське законодавство не приділяє уваги правовим умовам.

Особи, відповідальні за дотримання закону, часто не розуміють значення терміну, що використовується в конкретному законі, а також чи дійсно цей термін відповідає встановленому законодавству.

Відмінність «термінів» від «простих слів» визначив український лінгвіст, доктор мовознавства, професор Є.Ф. Скороходько. Він зазначив, що термін має явні ознаки, які є неприпустимими серед загальноживаних слів, або в терміні відсутні ознаки, притаманні «простим словам», відповідна ознака — числове співвідношення ступеня вираження кожної ознаки порівняно з цими ознаками (1, 2). Тобто, якщо ви замислитеся над цією ідеєю, ви зрозумієте, що будь-яке слово може бути терміном, але перш ніж воно стане терміном, воно розпізнається, виводиться із лексичної системи літературної мови та входить до системи.

Я повністю погоджуюсь з необхідністю вирішення питання юридичної термінології, оскільки неправильне використання термінології в науці та праві може призвести до плутанини серед юридичних осіб. Закони мають бути зосереджені на відтворенні юридичних термінів та забезпечувати правильне використання та перевірку їх. Я вважаю, що ця проблема ускладнює тлумачення правових норм і має бути вирішена.

Література:

1. Боярова Л. Г. Терміни-варіанти в українській загальній лексиці // 2015 С.189-195.
2. Василькова Л. М. Різновиди словникових статей термінів в юридичній лексикографії : Зб.наук.пр.КІУМ НАНУ,2011. 268с.
3. Любченко М. В. «Юридична термінологія: поняття,особливості,види.// Харків «Права людини»//2015, 239с.
4. Яцишин Н. П. «Юридична термінологія як спеціалізована система правових понять» // Термінологічний вісник, 2016/ 113с.

Дарина КОХАНОВСЬКА, здобувач
вищої освіти Дніпропетровського
державного університету внутрішніх
справ

Науковий керівник:

Юлія ГАЛЕНКО, старший викладач
кафедри українознавства та іноземних
мов Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

UKRAINIAN LANGUAGE IN JURISPRUDENCE: STATUS, PROBLEMS, PROSPECTS

Ukrainian language in the field of jurisprudence is used as a tool for legal activities, legislative process and law enforcement in Ukraine. It is an object of legal regulation and a channel for modern legal communication. Studies of the Ukrainian language in jurisprudence are conducted in both forms of its use – oral and written [1, p. 64-69].

Scientists and practicing lawyers are actively studying lexical and semantic core of the language of jurisprudence, namely legal terminology. This terminology is an open, codified and hierarchized system of interdependent verbal signs that reflect the legal reality. Legal terminology operates in two interrelated areas: the area of its use and the area of its documentation represented by terminological dictionaries, professional legal directories, glossaries and encyclopedias.

Ukrainian legal terms, their characteristics and definitions are studied by both scientific researchers and linguists [3].

Today, the population is guided by the Law of Ukraine “On Ensuring Ukrainian Language as the State Language”, which was adopted in 2019 to promote the development of the Ukrainian language and support its national value. This law is the result of many years of efforts taken by various state representatives, including lawyers, philologists and civic activists who collaborated to create it, as well as MPs who supported it [2, p. 134-138].

The new law significantly strengthened the status of Ukrainian language and had a positive impact on the situation in the country. Ukrainian language is now considered one of the symbols of national statehood, and any violations of the law are now subject to legal liability, including fines. Officials and representatives of educational, healthcare and service sectors are also subject to verification of compliance with the language requirements of the above mentioned law [4, 5].

For many people, language is not only a tool of communication, but also the foundation of national identity, and this law is an important element of development. However, for those who does not benefit from Ukrainian language, this reform may cause conflicts and disputes. It is important to note that the

purpose of the law is not to ban other languages, but to promote the development of Ukrainian.

This draft law is important to counteract Russia's influence on Ukraine during the hybrid war and to promote the process of Ukrainianization, which is an important part of the nation-building process.

Generally speaking, language in Ukrainian jurisprudence is a complex and multifaceted phenomenon, as it plays a variety of roles:

- It is the subject of legal regulation, covering such aspects as the state language, the language of legal proceedings and the use of texts as copyrighted works.

- Language is used as a tool for legislative activity.

- It is a means or object of law enforcement activities, including the interpretation of the texts of regulatory acts.

- Language plays an important role in legal science.

Language has a significant impact on the development of the legal system as a tool for managing social processes and can only be effective when it is reflected in the language. Legal concepts and norms exist due to the respective language forms. According to the legal sources, language serves as the source material, on which the formation of legal opinion and the transmission of legal information are based.

The accuracy and clarity of language in legal formulations, the precise use of legal terminology and the correctness of speech contribute to a better understanding of regulations and acts.

In the process of building a democratic state governed by the rule of law and reforming the legal system, language training of lawyers is of great importance. The use of linguistic achievements in jurisprudence is particularly important, especially when developing a concept for advancing legal education and reforming judicial system along with law enforcement agencies.

Proficiency in a professional language requires knowledge of literary norms, functional styles, and the specifics of language in legal texts, as well as clarity, accuracy, consistency, and comprehensibility in expressing opinions both in writing and orally. This is an important part of the training of legal professionals, which contributes to their professional development.

The language of jurisprudence (legal language) is a specialized type of literary language having its own special stylistic, structural and genre features, determined by the specifics of the legal sphere and the professional needs of lawyers. This language is a key aspect of legal activity and is expressed through various types of communication, including the legislative process, law enforcement practice and other aspects of legal process.

The main features of the language of law include the following:

- Specific professional vocabulary and terminology used in legal texts.

- Adherence to the language norms of the modern literary language.

- Use of language subordinate to specific legal activities, including dialogic and monologic modes of communication.

- Logical and structured way of presenting information in texts.
- Accuracy and clarity of legal wording to avoid ambiguous interpretation.
- Objectivity of language expressed in statements representing the positions of legislative bodies or the state.
- Tendency to internationalization, especially through the use of international terms and concepts.
- Documentary nature of language expression, where the will of the legislator is expressed through official documents and forms.
- Standardization and stereotyping of language expression.
- Concise way of presenting information while maintaining the completeness of its content [6, p. 84-89].

Language of jurisprudence performs various functions, including nominative, cognitive, axiological, cultural, aesthetic, communicative and others. It is a necessary tool for the implementation of legal activities and requires from lawyers to master it at a high professional level [7, p. 214].

Ukrainian language in jurisprudence is an important tool for ensuring legal activity and mutual understanding in the legal sphere. It serves as a means of communication between lawyers, legislators and other participants in the legal process, as well as a means of recording legal norms and concepts.

The language of jurisprudence has its own special features that separate it from the general literary language. Among these features, it is important to note the presence of specialized vocabulary and terminology, accuracy and clarity of wording, logical way of presenting information and objectivity.

Thus, proficiency in the language of law is an important part of lawyers' training and contributes to effective legal practice. Its application helps to avoid misunderstandings, clarifies legal norms and strengthens the rule of law in society.

Preserving and developing Ukrainian language in jurisprudence is an important task that contributes to the development of national identity and protection of national values. In this context, it is important to maintain the standards of correct speech in legal texts and to give importance to the quality language training of future lawyers.

References

1. Artykutsa N.V. Fundamentals of the doctrine of legal term and legal terminology. Ukrainian terminology and modernity. Kyiv, 2005. p. 84-89.
2. The Law of Ukraine "On the Principles of State Language Policy" (Document 5029-VI, current version – Declaration of unconstitutionality as of 28.02.2018). Available at: <http://www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/5029-17>.
3. "The Law on Language: What regulates it and how it will work. A complete list of innovations". Online: http://texty.org.ua/pg/article/editorial/read/93769/Zakon_pro_movu_shho_vin_reguluje/
4. Tokarska A. S. Culture of professional speech of a lawyer: a textbook. Lviv: Svit, 2003. 312 p.

5. Tolstaya S.A. Research of logical and conceptual relations in legal terminology // Ukrainian language in jurisprudence: state, problems, prospects: Collection of scientific works. - K.: Kyiv National University of Internal Affairs, 2006. - P. 133 - 140.

6. Tolstaya S.A. Topical issues of unification and standardization of legal terms // Humanitarian education in technical higher education institutions: Collection of scientific works of the Faculty of Linguistics of the Humanitarian Institute of the National Aviation University. - K.: IVC of the State Statistics Committee of Ukraine. - 2003. - Issue 7. - P. 64 - 69.

7. Tolstaya S.A. To the question of formation of the culture of professional language of a lawyer // Formation of the culture of professional language of a specialist: theory and practice: Collection of scientific works. - Donetsk Institute of Internal Affairs. - Donetsk, 2003. - P. 134 - 138.

Іван КУДЛА, здобувач вищої освіти Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

Науковий керівник:

Наталія ДАВИДОВА, старший викладач кафедри українознавства та іноземних мов Навчально-наукового інституту права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

THE ENGLISH LANGUAGE USAGE IN THE POLICE OFFICER WORK

In the realm of law enforcement, effective communication is not merely a skill but a fundamental necessity. The English language, as a universal tool for communication, plays a pivotal role in the multifaceted responsibilities and duties of a police officer. This presentation will explore how the English language is utilized professionally in various aspects of police work. Certainly, let's delve deeper into the importance of interpersonal communication for police officers:

Effective interpersonal communication skills are the cornerstone of community-oriented policing. Police officers must build positive relationships with residents to gain their trust and cooperation. The ability to engage with community members in English fosters mutual understanding and collaboration in addressing local issues and concerns. Police officers often find themselves in situations where they must mediate disputes and conflicts. Proficient English communication

enables officers to listen actively, empathize, and communicate solutions effectively. Skillful conflict resolution can prevent escalation and maintain community harmony [1].

When conducting interviews with witnesses, victims, or suspects, officers must use English to elicit accurate and detailed information. Strong interpersonal communication skills aid in building rapport, asking open-ended questions, and obtaining reliable statements crucial to investigations and legal proceedings. Policing often involves interacting with people from diverse backgrounds and cultures. Police officers need to demonstrate empathy and cultural sensitivity in their interactions. Effective English communication helps bridge cultural gaps and ensures that officers approach each individual with respect and understanding.

In high-stress situations, officers must employ de-escalation techniques to reduce tension and prevent violence. Proficient English communication enables officers to issue clear and authoritative commands while maintaining a calm and reassuring demeanor, promoting compliance without resorting to force.

When dealing with victims of crimes, officers must convey empathy and support. Effective English communication allows officers to provide information about victim services, legal rights, and available resources, assisting victims in their recovery process [2]. Police officers often serve as public representatives of law enforcement agencies. They engage with the media and participate in community events and meetings. Strong interpersonal communication skills are essential for conveying messages clearly, addressing public concerns, and fostering transparency.

Interactions with minors require specialized communication skills. Officers must communicate effectively with children and teenagers, ensuring their rights are respected and their concerns are heard. English proficiency is vital for building trust and ensuring that minors feel safe and supported. In summary, effective interpersonal communication skills are vital for police officers in their daily interactions with the public.

Accurate and detailed documentation is a legal requirement in law enforcement. Police officers use English to write reports that serve as official records of incidents, investigations, arrests, and interactions with the public. These documents are crucial for legal proceedings, ensuring that evidence is properly recorded and can be used in court.

The English language is the medium through which officers convey the facts of a case. Officers must write reports that are precise, unbiased, and free from personal opinions or biases. Factual accuracy is vital to ensure that the report is a reliable source of information for investigations, court proceedings, and other law enforcement activities. Reports serve as a means of preserving evidence. Officers describe the scene of a crime, collect physical evidence, and document witness statements in English. This documentation is essential for maintaining the chain of custody and ensuring the integrity of evidence throughout the legal process.

English-language reports help track the progression of cases. Investigators, attorneys, and other stakeholders rely on these reports to understand the sequence of events, identify leads, and develop strategies for solving crimes. Well-documented reports facilitate efficient case management.

Accountability and Transparency: Proper documentation promotes accountability and transparency within law enforcement agencies. Supervisors and internal affairs units use reports to evaluate officers' actions and adherence to departmental policies and procedures. It also allows for the identification of any misconduct or improper procedures. Police officers often collaborate with attorneys, prosecutors, and defense attorneys. English proficiency is vital for drafting affidavits, search warrants, and other legal documents. Clear and concise writing is necessary to ensure that legal professionals can comprehend and act upon the information provided.

Law enforcement agencies maintain extensive records. English-language reports become part of a broader records management system. Effective documentation ensures that historical records are easily accessible for future reference, audits, or research purposes.

Police departments often rely on grants and funding for various initiatives and programs. Accurate report writing is crucial when applying for grants, as it allows agencies to present a compelling case for funding based on the data and information recorded in reports.

Reports can serve as valuable training tools for new officers. Well-written reports, especially those detailing complex investigations, can be used for training purposes, helping officers learn best practices in report writing and documentation.

In cases involving public interest or scrutiny, English-language reports are subject to public records requests. Transparency and trust-building with the community are enhanced when law enforcement agencies provide accessible and comprehensible documentation of their activities.

In conclusion, documentation and report writing in English are foundational skills for police officers. These reports serve as critical tools for legal, investigative, and administrative purposes, ensuring that law enforcement activities are conducted transparently, accurately, and in accordance with the law. Effective report writing is not only a professional duty but also an essential component of maintaining public trust and confidence in law enforcement agencies. **Radio Communication:** Police officers often use radio systems for real-time communication with colleagues, dispatchers, and other law enforcement agencies. Effective English communication over the radio is imperative for swift response to emergencies, coordinating operations, and sharing critical information, such as suspect descriptions and license plate numbers.

When conducting interviews or interrogations, officers must employ English to extract pertinent information while respecting the rights of individuals. Language proficiency aids in understanding witnesses, suspects, and victims, ensuring that statements are accurately recorded and used as evidence within the

legal framework.

In diverse communities, English may not be the first language of all residents. Police officers often encounter individuals who speak limited English or none at all. Officers must navigate language barriers professionally and ethically, employing interpreters when necessary to ensure effective communication and adherence to due process.

Continuous training is integral to a police officer's career. English is frequently the medium of instruction for advanced training programs, courses on legal procedures, and seminars on new technologies and investigative techniques. Proficiency in English allows officers to stay updated and enhance their skill sets.

In high-stakes situations involving hostages or barricaded suspects, police negotiators rely on their English language skills to establish rapport and resolve crises peacefully. Effective communication can mean the difference between a successful negotiation and a tragic outcome.

In conclusion, the use of the English language in the work of a police officer is not limited to basic communication; it extends to all aspects of their professional responsibilities. Proficiency in English is essential for maintaining public trust, upholding the law, and ensuring the safety and well-being of communities. As law enforcement continues to evolve, the role of the English language in this context remains paramount.

References:

1. Volik O., Mamonova O. features of teaching a foreign language to cadets of the Western Military District of the Ministry of internal affairs of Ukraine (from work experience). Actual issues of Humanities. Drohobych, 2020. Issue 28. Vol. 2. pp. 260-265
2. Legal Information Institute (LII) <https://www.law.cornell.edu/>

Людмила КУЗНЕЦОВА, т.в.о. декана факультета права та гуманітаристики, кандидатка юридичних наук, доцентка Східноєвропейський університет імені Рауфа Аблязова

ЮРИДИЧНА ТЕХНІКА ТА ТЕХНОЛОГІЇ В ПРАВНИЧІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

З прагненням України бути дієвим членом Європейського Союзу, а тим самим приведення національного законодавства до європейський стандартів актуальності набуває питання належного використання юридичної техніки та застосування юридичної технології.

Техніко-юридичний інструментарій тлумачення норм права складається з двох частин:

1) власне техніка тлумачення норм права: технічні засоби (тексти нормативних документів, наукова література, розмножувальна, комп'ютерна техніка, прилади);

2) технологія тлумачення норм права: прийоми, способи, методи, які мають нематеріальний характер і відносяться до вміння (мистецтва) проводити інтерпретаційну роботу [1, с.20].

Юридична техніка – це сукупність правил, приписів, прийомів, способів дій щодо створення, систематизації і застосування відповідними уповноваженими суб'єктами (фізичними та юридичними особами) нормативно-правових актів і юридично значущих документів, що є необхідною складовою єдиного процесу виникнення та реалізації прав, закладених у відповідній нормі чи документі [2, с.218].

На думку пані Н.Левицької головної мета юридичної техніки – прийняття нормативно-правових актів, які є запорукою їх якості. Діяльність з формування юридичного тексту нормативно-правового акта мусить бути підпорядкована певним законам. Недотримання правил юридичної техніки може призвести норми права до неправильного або до зовсім неможливого їх застосування. Юридична технологія ставить за мету узгодження і забезпечення послідовності дій, стадій, етапів, що визначають процеси підготовки і прийняття законів, підзаконних нормативних актів, правозастосовних та інших юридичних актів [3, с.31].

Юридичні технології невід'ємно пов'язані з юридичними алгоритмами. Саме юридичні алгоритми є ланкою, яка поєднує науку і чинні правові акти в контексті юридичної діяльності. Юридичний алгоритм – це закріплена у правовому акті юридична конструкція зобов'язуючого волевиявлення, якою чітко регламентується хто, в якому порядку та що має зробити або утриматися від дій. Це закріплена послідовність, яка зумовлює напрям і характер протікання юридичного процесу або правової процедури. Юридичний алгоритм завжди орієнтовано на суб'єкта права, бо в ньому закріплена модель поведінки [4, с.2091].

Основними засобами юридичної техніки є правові символи та правові фікції. Правовий символ визнається як встановлений чи санкціонований на законодавчому рівні опис певного зображення або змісту зображення та є зрозумілим для пересічного громадянина. На відміну від правового символу фікції нічого собою не втілюють та не потребують тлумачення. В основі конструкції фікції лежить невизначена ситуація, що потребує вирішення. У більшості випадків застосування фікції покладено принцип гуманності вирішення правової ситуації.

Юридична техніка має три основні прояви, три форми існування:

1. Сукупність засобів і прийомів нематеріального, технічного характеру – зовнішні інструменти і способи організації правового матеріалу, які використовуються при виробленні, оформленні й систематизації багатьох різних актів. Проте вони мають також і нематеріальний характер через

вираження в певних ідеологічних явищах і категоріях (юридичні конструкції, прийоми викладу норм).

2. Правила (норми), відповідно до яких використовується юридична техніка. Ефективне застосування технічних засобів і прийомів закріплюється в правилах юридичної техніки, які містяться в нормативних актах (наприклад, інструкції з підготовки і оформлення законопроектів).

3. Рівень досконалості нормативних актів в якості форми права, який в країні визначається за реальним використанню технічних засобів і прийомів у законодавстві, в правових актах [5,с.25].

Виклики сьогодення підвищують і роль інформації, яка перетворюється на юридичний продукт. Виникають нові поняття: електронна демократія, електронне урядування, «цифрова» юриспруденція і її мета повинна полягати в тому, щоб усі управлінські або адміністративні процеси зробити сучасними, прозорими, ефективними, заснованими переважно на інформаційних технологіях.

Отже, щоб нормативні правові приписи були здатні ефективно регулювати суспільні відносини, вони повинні характеризуватися поряд з належною визначеністю адекватним ступенем узагальнення.

Список використаних джерел:

1.Шутак І.Д. Юридична техніка та тлумання норм права. *Науково-інформаційний Вісник*. 2015. № 11. С. 18-24.

2.Назаренко К., Басенко Р. Поняття та сутність юридичної техніки. *Правові, економічні та соціокультурні засади регулювання суспільних відносин: сучасні реалії та виклики часу*: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Полтава, 10 грудня 2019 року. Полтава : Полтавський інститут економіки і права Університету «Україна», 2019. 341 с. С.218-221.

3.Левицька Н.О. Поняття юридичної техніки та юридичної технології в сучасній правовій науці. *Порівняльно-аналітичне право*. 2018. № 3. С. 31-33.

4. Манько Д.Г. Технології та алгоритми юридичної діяльності Дисертація на здобуття наукового ступеня д.ю.н. Спеціальність 12.00.01 - теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень. Одеса. 2020. 460с.

5.Антошкіна В.К. Проблеми реалізації вимог юридичної техніки та її вплив на процес тлумачення. *Часопис Київського університету права*. 2019. № 4. С. 22-28

Каріна КУРІЛЕНКО, здобувач вищої освіти Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

Науковий керівник:

Наталія ДАВИДОВА, старший викладач кафедри українознавства та іноземних мов Навчально-наукового інституту права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

INTERPRETATION AND TRANSLATION IN PROFESSIONAL ACTIVITIES

Translation is a very important part of today's world.

It maintains communication between civilizations, influences the international image of this or that country and is a great indicator of culture as well as a way of acquiring knowledge. Transposition or so called translation is one of the ways to make Ukraine more visible for representatives of other countries and to present it on the international scene as one of the most knowledgeable.

Translation is very closely connected with civilization and practically accompanies it from the very beginning. A large number of people believe that translation and oral translation are one and the same thing. The truth is that these translations are two separate processes and, in truth, have a common goal.

Translators are required to have excellent abilities to look at the text and have a solid grasp of grammar. Translations need to be specific, clear and concise.[1]They need to have good writing skills and be focused on document formatting and concreteness of terminology. Translations are often working on computers. Translators have to work in a peaceful environment because they are very serious and responsible to the translation. Professional translators have an obligation to be perfectionists. They are required to have experience as well as a special regard for document style and accuracy of terminology. Translators mostly work on computers and are often specialized in a particular field of human activity. [2] They must work in a calm environment that encourages their work. They are serious and, above all, responsible for the translation.

Excellent interpreters are required to have such skills as a good knowledge of the cultures of both countries, a rich vocabulary, the ability to translate in sequence, the ability to speak briefly and clearly, and also to have good skills in simultaneous interpreting.

These translators must be able to speak with a straightforward voice. They do not do word-for-word translations. Professionally trained, translators who are dedicated to their task have very strong reflexes as well as an excellent memory and a distinctive language. They rely primarily on a linguistic review for the benefit of their own skills and distinctive expertise. It is important for a skilled translator to be able to compete with full accuracy in live communication. Without a fundamental basic material, some of the main details of the real language can be missed.

Most Ukrainians believe that written and oral translations are, in principle, the same thing. Actually, these translations are different processes, but they have a common goal which is very important in the 21st century. In summarizing all the information presented, we should note the importance and practical relevance of translation and not forget the value of the work of translators in general.

List of literature:

1. Interpretation activities. Resource: <http://antei.kiev.ua/ua/interpreting-translating.html>
2. Features of interpretation activities Resource: <https://www.4594.com.ua/list/72534>

Дар'я ЛАВРЕНКО, викладач
кафедри загальноправових
дисциплін Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ

**ЮРИДИЧНА ТЕХНІКА: ПОНЯТТЯ, ОСОБЛИВОСТІ ТА
ЗНАЧЕННЯ В ЮРИСПРУДЕНЦІЇ**

Юриспруденція розвивається з кожним днем. З'являються нові способи удосконалення права. До важливої складової юридичної науки відноситься юридична техніка, без якої неможливо уявити існування правових документів. Якщо поставити питання “Що повинен вміти професіональний юрист?”, то окрім досконалого знання законів та теорії має обов'язково бути вміння правильно та якісно складати правові документи. Юридична техніка підтримує стабільність в ефективності впливу нормативно-правових актів та забезпечує досконалість оформлення юридичних документів.

Про саме поняття юридичної техніки та проблеми писали та досліджували багато відомих вітчизняних вчених, серед них О.Ф. Скакун, О.В. Петришин, В.Ф. Калина, Т.В. Кашанина, Л.О. Морозова, В.С. Нерсисянц, Ю.К. Краснов та ін. Суттєвий внесок зробила Т.В. Кашанина, детально описуючи у своїй роботі про юридичну техніку.

У вітчизняній літературі юридичній техніці чітке та зрозуміле поняття дає Ю.К. Краснов, який визначає її як сукупність методів, принципів, засобів і прийомів, використовуваних відповідно до прийнятих правил при виробленні та систематизації нормативно-правових актів для забезпечення їх досконалості та ефективного використання [1, с. 6].

В свою чергу юридична техніка має свій різновид. Так, юридична техніка зазвичай науковці поділяють на нормотворчу та правозастосовну. Нормотворча техніка це сукупність правил та засобів, яка забезпечує чітке, стисле, повне, точне та ясне вираження змісту нормативно-правових актів або договорів. Вона має свої правила оформлення юридичних документів, а саме нормативно-правових актів. В основному, це наявність основних реквізитів (назва та тип документу; дата та місце прийняття нормативно-правового акту; номер акту; грифи (“затверджено”, “погоджено” тощо); підписи;), структурних складових (преамбули (у разі потреби); частини, глави, статті, розділи, пункти; прикінцеві положення (у разі потреби); перехідні положення (у разі потреби);) та дотримання стилістики викладу нормативно-правового акту: чіткість, точність, зрозумілість, ясність, послідовність, стандартність, логічність та інше.

Другий вид юридичної техніки – правозастосовна. Різновидом юридичної техніки, який визначає специфіку юридично-технічної будови актів правозастосування за допомогою уніфікованих правил і прийомів розгляду юридичних справ, набору сучасних технічних засобів (в тому числі комп'ютерної техніки), стандартів діловодства та спрямована на забезпечення законності і дійсності судових рішень визначають правозастосовну техніку. [2, с. 425]

Правозастосовна техніка відрізняється від нормотворчої тим, що нормотворча техніка охоплює законодавчий сегмент (нормативно-правові акти, постанови та інші), а правозастосовна відноситься, наприклад, до вироку суду.

Юридична техніка – дуже важлива складова юриспруденції. У ВНЗ зараз багато уваги приділяється теорії та практиці, але юридичній техніці слід приділити більше часу. Якщо теорії у юридичних ВНЗ приділяють достатню кількість часу, то складанню, аналізу юридичних документів або приділяють мало часу, або взагалі не приділяється. Це обумовлюється тим, що молодий юрист повинен це охопити на практиці після закінчення вищого навчального закладу, хоча базові знання щодо правових документів, функції з ними повинна бути у програмі ВНЗ. Важливість юридичної техніки полягає у тому, що юрист завжди має роботу з документами, чи то нотаріус, чи поліцейський.

Недотримання правил юридичної техніки при складанні юридичних документів часто призводить до непоправних наслідків, таких як незаконне затримання, неможливість однозначного розуміння диспозитивних норм цивільного права, а отже, існування безлічі протиставлень одна одній норм

права тощо. Таким чином, дотримання правил юридичної техніки при підготовці юридичних документів – запорука їх якості. [4, с. 86]

Отже, юридична техніка, знання її правил є важливим у сфері юриспруденції. Будь-який нормативно-правовий документ, постанова, указ та інші правові документи різного масштабу не може бути досконалим та ефективним без знання юридичної техніки.

Список використаних джерел:

1. Шутак І. Д., Онишук І. І. Юридична техніка: навч. посібник для вищих навч. закл. Івано-Франківськ: Лабораторія академічних досліджень правового регулювання та юридичної техніки. 2013. 496 с.
2. Манько Д. Г. Юридична техніка й технології: курс лекцій. Міжнар. гуманітар. ун-т, Каф. теорії та історії держави і права. Херсон: Грінь Д. С. (вид.), 2014. 191 с.
3. Комаров В. В., Шутак І. Д. Юридична техніка: доктринальні основи та проблеми викладання: тези доповідей та повідомлень учасників науково-практичної конференції. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2015. 178 с.
4. Дзюбенко О. Л. Історія та передумови формування юридичної технік. *Юридичний науковий електронний журнал*. Запоріжжя: *Запорізький національний університет*, 2018. №3. 248 с.
5. Красницька А.В. Юридичні документи: техніка складання, оформлення та редагування: посібник (2-ге вид., доповн. і переробл.). Київ: Парламентське вид-во, 2006. 532 с.

Олег ЛЕВІН, доцент кафедри міжнародних відносин та соціально-гуманітарних дисциплін
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ,
кандидат історичних наук

МОВА КИЇВСЬКОЇ РУСІ. ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ

Розглядаючи мовні проблеми в Київській Русі, слід чітко розрізняти два рівні функціонування мови в давньоруському суспільстві – діалектний і літературний.

У Київській Русі існували дві форми усної мови (усне народне та усне літературне, тобто «спільні діалекти» для багатьох верств населення і дві писемно-літературні мови- давньокиївська (давньоруська) і церковнослов'янська.

Про стан і особливості давньоруського мовлення ніяких прямих свідчень ми не маємо, бо ніхто це не міг зафіксувати. Не залишилось і описів особливостей той народної мови.

Про це можна міркувати лише на основі писемних пам'яток, але при встановленні часу появи окремих діалектних рис за давніми писемними текстами треба бути дуже обережним і ставиться до них критично.

Адже до нас дійшли писемні пам'ятки, починаючи з другої половини XI ст., тобто через сто років після прийняття християнства.

Крім того, час фіксації в писемних текстах певного діалектного явища можна було б вважати й часом виникнення в живому народному мовленні лише в тому разі, якби давньо київські книжники мали своїм завданням стежити за появою нових рис та особливостей у народних діалектах й обов'язково використовувати їх у писемній мові.

Насправді ж усе було навпаки: книжники свідомо уникали будь-яких простомовних народних рис, бо керувалися офіційною настановою про те, що живе народне мовлення не слід допускати у священні книги – це вважалося блюзнірством (святотатством).

Розрив між літературною і народно-діалектною мовами в епоху Середньовіччя був дуже істотним, і про це слід пам'ятати. Тому не можна, наприклад, цитувати уривок з «Повісті минулих літ» або зі «Слова про Ігорів похід», написаних тодішньою літературною мовою з багатьма церковнослов'янськими рисами, і на тій підставі, що вона не схожа на сучасну українську мову, робити висновок, нібито ніякої української мови в той час ще не було. Але вона існувала в усному, народно розмовному варіанті.

При обстеженні церковнослов'янських пам'яток XI ст. і пізніших, таких як Остромирове Євангеліє 1056-1057 рр., Збірники Святослава 1073 і 1076 рр., Архангельське Євангеліє 1072 р. та інших книг київського походження, створених церковнослов'янською мовою, знаходимо десятки й сотні прикладів відбиття мовних рис, характерних для живої української мови.

Чимало притаманних українській мові морфологічних особливостей було виражено в місцевих словах, таких як багатьє, багно, гай, глечик, гребля, жадати, жито, зоря, кожух, криниця, лазня, оболонь, полонина, тулитися, ховатися, яр та чимало інших.

Рубіж XI-XII ст. можна умовно визнати часом завершення формування української мови і початком нового етапу її історії, коли вона в розмовному варіанті народу вже набула в основному всіх притаманних їй мовних рис. Такий висновок збігається і з поглядами українських мовознавців XIX-першої половини XX ст. на час виникнення української мови. Наприклад П. Житецький ще в 1876 р. дійшов висновку, що система голосних звуків української мови визначилася вже у XII-XIII ст. На думку О. Потебні, українська мова за часів Київської Русі вже існувала.

Учений всесвітнього рівня академік А. Кримський, дослідивши величезний матеріал, категорично твердив, що жива українська мова XI ст. «стоїть посеред східного слов'янства цілком уже відокремлена» [1].

Для всієї території Київської Русі спільними були дві літературні мови-церковнослов'янська і давньокиївська.

Церковнослов'янська мова за походженням – старослов'янська. Ця мова прийшла до нас разом із священними книгами після прийняття християнства і стала мовою православної церкви, освіти і культури. На східнослов'янському ґрунті ця мова зазнала впливу місцевих народних говорів і стала помітно відрізнятися від староболгарської мови. Але вона не змінила своєї суті. Вона залишилася спільною мовою всіх православних.

Усі державні й світські культурні функції на всій території Київської Русі виконувала давньокиївська (давньоруська) писемно-літературна мова. Вона виникла на основі місцевих мовних традицій, фольклору, суспільно-політичної практики за зразками мови слов'ян.

Це – мова збірника законів «Руська правда», літопису «Повість минулих літ» та інші.

На жаль, починаючи з Указа Петра I від 20 грудня 1720 року про заборону друкування всіх церковних книг на українській мові [2] і до 1991 року, коли Україна стала незалежною, продовжувався наступ на нашу мову, історію, традиції. Особливо зараз, коли росія веде загарбницьку війну проти нашої країни. Українська мова злить росію. Кремль знає, що мова є ідеологічним інструментом. Тому починаючи з 2014 року людинонеависницька політика «російського фашизму» нищить все на своєму шляху.

Мова – наш національний код. Тому і воює вона з нами всіма засобами. Зараз, незважаючи на війну, наша країна продовжує мовні традиції Київської Русі.

Список літератури

1. Шахматов О. , Кримський А. Нариси з історії української мови та хрестоматія з пам'ятників письменської староукраїнщини XI-XVIII вв. К., 1924. С. 107. URL: <http://traxel71.livejournal.com/6087.html> <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ukrayinska-mova-pid-chas-viyny-klyuchovi-tendentsiyi-rozvytku>;
<https://www.nas.gov.ua/UA/Messages/Pages/View.aspx?MessageID=9617>

2 .Дорош М. Мова ворожнечі – нові прояви та наслідки. [Електронний ресурс] / М. Дорош. URL: http://search.ukr.net/?go=http%3A%2F%2Fosvita.mediasapiens.ua%2Fmedia_law%2Flaw%2Fmova_vorozhnechi_novi_proyavi_ta_naslidki%2F

Ганна ЛОБОДА, здобувач вищої освіти Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Інна КОЗУБАЙ, старший викладач кафедри міжнародних відносин та соціально-гуманітарних дисциплін Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ФІЛОЛОГІЧНОМУ КОНТЕКСТІ З УРАХУВАННЯМ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Протягом останніх десятиліть підхід до викладання та вивчення іноземних мов набув широкого поширення у галузі освіти. Дійсно, оскільки процес вивчення іноземної мови все більше пов'язаний з вивченням культури, викладачі та освітяни в усьому світі прагнуть просувати, розвивати та використовувати цей напряму своїх навчальних програмах. Тому феномен міжкультурної комунікації як основи для вивчення мови є важливою частиною міжкультурної взаємодії, яка переважає в сучасній лінгвістиці. Використання важливих аспектів міжкультурної комунікації у навчанні дає здобувачам не лише теоретичні знання, але й навички та вміння використовувати їх у відповідних соціальних та культурних контекстах.

Це вимагає постійного вдосконалення в культурних аспектів у навчання іноземних мов. Одночасно реалізація міжкультурного підходу під час вивчення іноземних мов є важливою для розвитку актуальних соціальних

навичок, які в даний час є популярними на ринку праці. Таким чином, основне завдання викладачів полягає в тому, щоб докладно пояснити причинно-наслідкові зв'язки між різними соціокультурними процесами, охарактеризувати їх вплив на конкретні мовленнєві зміни та сприяти розвитку індивідуального освітнього підходу. Аналіз останніх досліджень та публікацій показує, що вивчення міжкультурної комунікації з філологічної точки зору є актуальним та набуває більш практичного спрямування. Наприклад, Гродська Е. та Шапа Л. визначили основні культурно-лінгвістичні аспекти викладання іспанської мови. Зокрема, Герасименко Ю. охарактеризував сучасні інноваційні технології викладання англійської мови та описали зміст та ключові аспекти використання деяких засад міжкультурної комунікації у процесі вивчення іноземних мов. Визначили ключові особливості викладання іноземних мов у період дистанційного навчання. Також описали значення міжкультурної комунікації як основу міжкультурного підходу у викладанні іноземних мов. Вивчення іноземної мови неможливо відокремити від культурного контексту. Розуміння ментальності та культурних особливостей є не менш важливим, ніж знання самої мови. Для сприяння взаєморозуміння між представниками різних спільнот необхідно не лише володіти мовою, але й розуміти основні соціокультурні цінності.

Сучасні лінгвістичні та культурологічні дослідники підкреслюють, що культурний компонент є ключовим у комплексних мовних програмах. Культурні аспекти можна впроваджувати вже на початковому етапі навчання мові, особливо коли це стосується першої іноземної мови. Зокрема, в рамках дослідження міжкультурної комунікації. На першому етапі особи, що вивчають мову, знайомляться з основними історико-культурними фактами та подіями, формуючи загальні уявлення про культуру певного регіону. Другий етап міжкультурної комунікації призначений для учнів середнього рівня. На цьому етапі студентам потрібно порівняти культурні традиції своєї країни з традиціями мови, яку вони вивчають. Третій етап є ключовим для тих, хто вивчає мову на поглибленому рівні. Цей етап передбачає глибоке вивчення цільової культури, причому цілі попередніх етапів повністю досягаються. Для ефективної міжкультурної комунікації надзвичайно важливий високий рівень культурної грамотності у педагогів, які викладають іноземну мову. Культурна грамотність стосується рівня освіченості щодо культурних особливостей конкретного суспільства. Проте, для успішного формування навичок міжкультурної комунікації необхідно більше, ніж просто комунікативна компетентність. Усі учасники навчального процесу повинні вміти використовувати наявні в конкретній мові експресивно-емоційні та логічні засоби, зокрема, розвивати «риторичну компетенцію» або «мовну культуру».

Це визначається особливістю функцій мови в філології, в формуванні свідомості особистості та в реалізації особової та комунікативної діяльності.

Отже, вивчення іноземної мови сьогодні передбачає навчання мові як ефективному та цінному засобу спілкування, і важливою частиною цього процесу є занурення у культуру народу, який користується цією мовою. У цьому контексті міжкультурна комунікація стає ключовим компонентом вивчення іноземної мови з філологічної перспективи, оскільки вона дозволяє вивчати культурні особливості та цінності певної етнічної групи. Це дає змогу для комунікації з представниками різних культур, допомагаючи оволодіти не лише мовою, а й розуміти різні аспекти культурного контексту, в якому ця мова функціонує. Основні принципи міжкультурної комунікації включають культурну чутливість, вивчення культури, розуміння ключових культурних контекстів та розвиток мовленнєвих навичок. Взаємодія з представниками іншої культури допоможе учням навчитися розуміти нелінгвістичні сигнали, зокрема мовиться про міміку, жести та інтонацію. Це допоможе уникнути непорозумінь та помилкових інтерпретацій під час ведення комунікації. Взаємодія з носіями мови покращує мовленнєві навички, такі як правильна вимова, лексика, граматики та вживання мовних конструкцій у реальних ситуаціях. Вивчення мови в контексті культури допомагає учням набутти практичних навичок та відчуття впевненості в комунікації. Вивчення мови повинно відбуватися з дослідженням культури народів, які розмовляють цією мовою. Елементи, які містять національно-характерні риси, є основними компонентами іноземних культур.

Отже, теоретичні мовні знання повинні доповнюватися практичними вміннями здобувачів освіти використовувати власний словниковий запас у конкретних контекстах, а саме тому важливим є вивчення світу мови, тобто культурного середовища тої країни, мова якої вивчається. При використанні міжкультурної комунікації варто не лише вивчати національно-культурні аспекти. Окрему увагу варто приділити вивченню фраз та виразів, які використовуються в певних ситуаціях. При цьому ж варто акцентуватися на міжкультурних відмінностях. Здобувачі освіти повинні знати про різницю між культурами та розуміти, які існують відмінності в методах спілкування, жестах, поглядах та звичаях. Вони повинні усвідомити, що є різні способи вираження однієї і тієї ж думки в залежності від культурного контексту.

Важливим педагогічним методом реалізації міжкультурної комунікації є групова бесіда за участю всіх здобувачів освіти. Вона супроводжується короткими монологіями із сторони викладача, однак діалогічна форма комунікації повинна переважати. Бесіди в таких групах мають бути інформативними. Важливою умовою таких бесід є зацікавленість студентів та усвідомлення ними цінності обговорюваних тем. Роль викладача в проведенні таких бесід поступово зводиться до загального управління навчальним процесом, забезпечення послідовних, асоціативно обумовлених та логічних переходів від теми до теми. Підготовка до участі в інформативних бесідах здійснюється за допомогою спеціального навчання основними міннями діалогічного мовлення.

Отже, використання міжкультурної комунікації є перспективним напрямом розвитку освітніх підходів у сучасній філології. В дослідженні зазначено, що основними принципами міжкультурної комунікації в філологічному контексті є культурна чутливість, вивчення ключових історичних та культурних особливостей, розуміння ключових нюансів та культурних контекстів, уникнення непорозумінь та розвиток мовленнєвих навичок. Зазначено, що процес вивчення іноземної мови має бути нерозривно пов'язаний з вивченням культури народу, який розмовляє цією мовою, що є основним компонентом іноземної культури, що вивчаються і є характерними елементами для країни.

Список використаних джерел:

1. Герасименко Ю. Інноваційні технології у викладанні англійської мови у закладах вищої освіти. Молодь і ринок. 2022. Т. 11-12, № 197-198. С. 115–120.
2. Гураль О.І. Інноваційні методи викладання іноземної мови / Сучасні підходи та інноваційні тенденції у викладанні іноземних мов: матеріали XIII Міжнародної науково-практичної конференції, 12 квітня 2018 р., Київ: НТУ КПП, 2018. С.45– 48.
3. Попсуй А. Роль міжкультурної комунікації у навчанні іноземних мов у ЗЗСО.

Ангеліна ЛИСЕНКО, здобувач
вищої освіти Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ

Науковий керівник:

Інна КОЗУБАЙ, старший викладач
кафедри міжнародних відносин та
соціально-гуманітарних дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

АНГЛОМОВНИЙ ЮРИДИЧНИЙ ДИСКУРС ТА ЙОГО ОСОБЛИВОСТІ

Юридичний дискурс цілком є специфічним типом комунікації та мовленнєвого середовища, який використовують у сфері права та юриспруденції для обговорення, тлумачення та виявлення правових концепцій, положень, понять та норм. Англomовний же юридичний дискурс – це складний вид мовленнєвої діяльності, якому притаманні власні особливості, і який використовується в області англomовного права та юриспруденції. Він охоплює всі аспекти правової системи, включаючи

законодавство, судову практику, адвокатську роботу, юридичну доктрину, міжнародне право і багато інших аспектів правової сфери.

Звичайно, що англomовний юридичний дискурс має свої особливості і вимоги щодо мовного стилю, свої правила та ясності вираження. Він включає в себе специфічну лексику, термінологію та фразеологію, які притаманні юридичному середовищу [4, с. 45]. Сюди можна віднести такі терміни, як «plaintiff», «defendant», «arbitration proceedings», «case», «claim», «suspected», «accused», «culprit» та інші.

Англomовний юридичний дискурс також відрізняється своєю формальністю та суворою логічністю висловлювань, оскільки від нього часто залежить вирішення правових питань і розгляд судових справ.

Як вже зазначалось, що для юридичного дискурсу притаманна власна специфічна термінологія, і це є його найголовнішою особливістю. Фахівці використовують спеціалізовані терміни і визначення, які часто мають точні юридичні визначення і можуть відрізнятися від загальноновживаних слів [2, с. 14]. Наприклад, термін «винний» має юридичний контекст і значення, відмінне від повсякденного вживання цього слова. Ці терміни часто є латинського або староанглійського походження, і їхнє значення може відрізнятися від повсякденного вживання. Як приклад, термін «habeas corpus» має юридичне значення в контексті прав людини.

Формальна структура та стиль мовлення також є чимало важливими елементами дискурсу. Юридичні документи мають свою певну формальну структуру, яка включає заголовки, розділи, статті, пункти, підпункти, підписи і дати [3, с. 104]. Ця структура робить текст легшим для розуміння і використання, а також організовує діяльність роботи з документами, таким чином дисциплінуючи працівників, які працюють з ними. Тексти правових документів, такі як закони, судові рішення і договори, повинні бути сформульовані ясно, точно і бездоганно. Формальний стиль сприяє уникненню двозначностей і недорозумінь. Дуже важливо використовувати точну мову та уникати двозначностей. Кожне слово і висловлювання можуть мати юридичну вагу, і навіть невелика неточність може мати серйозні юридичні наслідки. Оскільки в правових документах зазвичай містяться права та обов'язки особи, інструкції, правові норми, які регулюють певні дії, треба бути дуже уважним і точним. Ці норми можуть не тільки встановлювати права і обов'язки сторін у договорах, а ще й зазначати санкції за порушення закону.

Оскільки англійська мова є мовою міжнародного спілкування та права, то важко не враховувати міжнародну роль у використанні англomовного юридичного дискурсу [1, с. 425]. Міжнародні організації, такі як ООН, Міжнародний валютний фонд, Світова торгова організація, мають англійську мову як одну з офіційних мов і використовують її як для спілкування на конференціях/засіданнях, так і для роботи над міжнародними правовими питаннями. Багато міжнародних договорів і угод, які регулюють відносини

між країнами, формулюються англійською мовою або мають англійську версію. Це стосується договорів про торгівлю, права людини, міжнародне гуманітарне право, кліматичні угоди та багато інших. У світі глобалізації англійська мова стала мовою міжнародних ділових відносин і фінансових операцій. Законодавство та контракти в області міжнародних бізнес-угод часто формулюються англійською мовою.

Англійськомовний юридичний дискурс має важливе значення як для фахівців у галузі права, так і для перекладачів іноземних текстів, що стосуються правових питань, оскільки він вимагає спеціальної підготовки і розуміння особливостей юридичного мовлення. А його особливості роблять його унікальним та вимагають від фахівців в галузі права і перекладачів, що працюють з юридичними текстами, спеціальної підготовки та розуміння правових нюансів для ефективного спілкування, взаєморозуміння і роботи з правовими документами.

Список використаних джерел:

1. Бабятинська Ю., Гусейнова К. Суть та значення професійного дискурсу міжкультурної комунікації. Правове життя сучасної України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (15 трав. 2020 р.). Одеса, 2020. Т. 2. С. 425-427.
2. Балтаджи П. М. Юридична мова правозастосовних актів : автореф. дис. ... канд. юр. наук : 12.00.01. Київ, 2008. 23 с.
3. Георгієвська К. В. Лінгвістичні особливості англійського юридичного дискурсу. Записки з романо-германської філології. 2019. Вип. 2 (43). С. 103-108.
4. Гроза І. М. Професійний іншомовний дискурс у правовій сфері в умовах міжкультурної комунікації. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія. 2019. № 38. Том 3. С. 45-47.
5. Шемет У. Р., Козубай І. В. Сучасні процеси в англійській юридичній термінології. *Перспективні галузі наукових досліджень: динаміка та тренди*: матеріали міжнародної студентської наукової конференції (Т. 2), 16 жовтня, 2020 рік. Суми, Україна: Молодіжна наукова ліга. С. 117-118.

Ольга МАКСИМЕНКО,
кандидат філологічних наук,
доцент, завідувач кафедри
українознавства та іноземних мов
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ТВОРЕННЯ ПРАВНИЧОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ ЯК ОДИН ІЗ ЧИННИКІВ РОЗВИТКУ ЮРИДИЧНИХ НАУК

Творення правничої термінології є вагомим чинником розвитку держави, оскільки є важливою умовою для функціонування державних і громадських інститутів. Термінологія пов'язана з історією української мови, історією національного права та історією законодавства.

Правнича термінологія – найдавніший пласт термінологічної лексики української мови, який своїми коренями сягає глибокої дописемної старовини, коли право існувало у своїй первинній формі – формі звичаїв і традицій. Норми звичаєвого права зафіксовані в перших юридичних писемних пам'ятках періоду Київської Русі: Договорах руських з греками 907, 911 і 944 рр., Правді Руській та інших документах князівського законодавства, що дають нам, як зазначав І. Франко в «Нарисі історії українсько-руської літератури до 1890 р.», «найстаріші зразки актового язика і юридичної термінології дохристиянської Русі X ст.». [5].

Потреба у використанні термінів безперечна, оскільки термін забезпечує максимальну точність вираження, а отже, і ясність розуміння законодавчої думки. Отже, термін – це слово або усталене словосполучення, що чітко й однозначно позначає наукове чи спеціальне поняття. Правничий термін (лат. *Terminus* – межовий знак, межа, кордон, закінчення, кінець, від *Terminus* – рим. бог кордонів і меж) – слово або словосполучення, що виражає поняття з прав, сфери суспільного життя й має визначення в юридичній літературі (нормативно-правових актах, юридичних словниках, довідниках, енциклопедіях, наукових працях тощо) [4].

За ступенем спеціалізації термінів виокремлюють три групи: загальнонаукові, міжгалузеві та вузькогалузеві. Загальнонаукові терміни – тобто ті, які вживаються практично в усіх галузевих термінологіях (*закон, свободи, аналіз, теорія*). Міжгалузеві – такі терміни, які використовують в більшості споріднених галузей (*приватна власність, технічна проблема, екологічний стан*). Вузькогалузеві – це терміни, які використовуються лише в певній галузі (*трафік, банківська гарантія*).

Правничий термін подає точне словесне позначення відповідного юридичного поняття, якому властиві такі ознаки, що визначають сутність терміна як особливої мовної одиниці:

1. Точність. Зазначена ознака надає визначення обраному терміну, бо саме неточний термін може спричинити соціальне непорозуміння між фахівцями певного виду діяльності.

2. Однозначність. На відміну від загальноновживаних слів термінологія є однозначною.

3. Наявність дефініції. Кожен науковий термін має своє визначення, яке чітко окреслює його значення.

4. Мотивованість. Це мовна форма терміна, яка надає можливість зрозуміти поняття без використання спеціалізованих тлумачних словників.

А. Піголкін та А. Корж розрізняють такі різновиди правничих термінів: загальноновживані; суто юридичні; технічні [3, с. 40].

Загальноновживані терміни використовуються для позначення предметів, явищ, дій, ознак у повсякденному житті: *система, закон, документ, акт, держава, доказ, аргумент, умова, результат*. Із загальної кількості законодавства 80% – загальноновживані слова [4, с. 26].

Терміни, які мають в нормативному акті більш вузьке, спеціальне значення – це слова чи словосполучення, які позначають поняття, що відображають специфіку державно-правових явищ: *правовідносини, юридична особа, позов, законопроект, неправдиве свідчення, речовий доказ* тощо [2, с. 311].

Технічні терміни наявні в різних галузях наук: *швидкість, комп'ютер, плівка, депозит* тощо. Технічні терміни використовуються в тому значенні, яке закріплене за ними у відповідній науковій галузі.

Одним із важливих аспектів вивчення термінології є термінологічний стандарт, тобто вироблення та використання термінів-зразків у межах однієї країни. Саме така термінологія є обов'язковою для вживання в офіційних текстах. Процес стандартизації термінів становить певний алгоритм, під час якого лінгвісти використовують сталі терміни для ділової розмови чи укладання офіційного тексту [3, с. 48].

Отже, вивчення правничої термінології та практика використання термінів є складником високої культури мовлення юриста. Удаło підібраний термін допомагає вирішити певні конфлікти та зберегти професійність, окреслити важливі поняття та вчасно застосувати нормативні приписи.

Література

1. Артикуца Н. Проблеми і перспективи вивчення юридичної термінології / Н. Артикуца. *Право України*. 1998. № 4. С. 56–57.
2. Скакун О. Ф. Теорія держави та права. Х. Експада. 776 с.
3. Усенко І. Б. Українська юридична термінологія. *Українське державотворення: невитребуваний потенціал* / За ред. О. М. Мироненко. К., 1997. 54 с.
4. Чулінда Л. І. Українська правнича термінологія. К. Магістр : XXI сторіччя, 2005. 112 с.
5. Шеремета Н. Правнича термінологія української мови та процеси творення. *Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології»*. 2013. № 765. С. 120–123. URL: <https://science.lpnu.ua/uk/terminologiya/vsi-vypusky/visnyk-no-765-2013/pravnycha-terminologiya-ukrayinskoyi-movy-ta-procesy>

Андрій МЕЛЬНИК, здобувач вищої освіти Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Ірина ЦАРЬОВА, професор кафедри українознавства та іноземних мов Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, доктор філологічних наук, доцент

РОЛЬ КУЛІНАРНО-ГАСТРОНОМІЧНОГО ДИСКУРСУ У ФОРМУВАННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Споживання їжі в людському житті є явищем багатоаспектним – їжа не може бути зведена до процесу задоволення фізіологічних потреб, навпаки, створює простір для своєї культурної символізації. Така, на перший погляд, банальна подія, як спільна трапеза входить, утім, до сфери суспільної взаємодії, їжа в ній стає символом, знаком. Кулінарні та гастрономічні символи певного суспільства здатні виступати ідентичнісними маркерами (допомагають визначати «своїх» та проводити демаркаційну лінію в процесах іншування), бути механізмами об'єднання культурного та фізичного простору і тим самим активізувати інтеграційні, консолідаційні процеси внутрішньогрупової взаємодії. Вперше зв'язок повсякденного харчування з системою культури був описаний у працях представників школи «Анналів», зокрема Ф. Броделя, який зробив спробу систематизованого дослідження гастрономічної культури в контексті епохи, а також її соціальних функцій. У роботах К. Леві-Стросса, П. Бурдьє, Т. Веблена їжа розглядається як один із видів специфічного культурного коду. Сучасні західні дослідники розглядають процес приготування і споживання їжі в рамках досліджень повсякденності, як носій низки культурних значень, чинник самоідентифікації людини, індикатор культурної, національної, расової приналежності. Таким чином на сьогодні проблема дослідження гастрономічних практик формує галузевий напрямок соціокультурних досліджень, що тематизується як «food studies» і об'єднує істориків, етнографів, антропологів, соціологів, які розглядають їжу як соціокультурне явище, симбіоз історичних, соціальних і культурних контекстів. Відзначимо, що згадана вище культурна символізація їжі може мати етнічний, локальний, статусний, релігійний чи інший характер, що виводить food studies в поле досліджень ідентичностей. У цьому контексті привертають увагу рефлексії французьких дослідників В. Райт і А. Аннес навколо розуміння харчових кордонів і «розрізнення» націй як стратегії, спрямованої на зміцнення національної ідентичності.

Аналіз текстів інтернет-дискурсу, об'єднаних темою кулінарії, дозволяє зробити висновок про те, що колективна рефлексія навколо гастрономічних практик має потенціал як посилювати солідаризаційні процеси всередині соціальної групи, так і визначати кордони між своїми й чужими. Ілюстрацією до цієї тези може бути «тема борщу» як українського символу, регіональної константи та національного бренду. Говорячи про цю страву, учасники українського кулінарно-гастрономічного дискурсу визначають її як нематеріальну цінність: *«сакральні рецепти», «...Борщ - це не купа капуста й буряка з водою, а пошитою національна ідея.. Особенно якщо з квасолею...»*. Борщ зустрічаємо як символ ностальгії за домом і миром у вислові бійця АТО: *«...у найважчі хвилини я думаю про якісь банальні речі. Наприклад про борщ. Це як оберіг... Я знаю, що я залишуся тут, на цій землі, поки не поїм борщу... І тоді мені стає спокійно... Бо до борщу ще далеко, значить будемо жити...»*. Така оцінка абсолютно резонує із побажаннями інших учасників обговорення: *«Хай Бог допоможе їм повернутися живими, до маминого борщу!», «Борщу вам, хлопці! - нове українське побажання. Аж серце защеміло. Це означає: вижити попри все!»*

Хоча повсякдення в сучасному мультикультурному місті має тенденцію до розмивання національних відмінностей, та все ж зберігається актуальність традицій – як сімейних, що дозволяють підтримувати міжгенераційну єдність, так і локальних та етнонаціональних, здатних служити свого роду способом вкорінення у мінливому світі. Тому попри динамічність сучасних харчових ритуалів, висновок про гастрономічну культуру як ресурс національної ідентичності залишається актуальним.

Валерія МЕЛЬНИК, здобувач вищої освіти Харківського національного університету внутрішніх справ
Науковий керівник: Наталія ГОРБАЧ, старший викладач кафедри іноземних мов Харківського національного університету внутрішніх справ

ENGLISH IN INTERNATIONAL ORGANIZATIONS

English is one of the most globally widespread and influential languages. Approximately 750 million people speak English as a second language. It holds a official or special status in 75 countries with a combined population of over 2 billion. [1]

Many countries include English in their school syllabus because English is the language of international and intercultural communication; it is the basic

language for most international organizations of the world, and this symbolizes its great importance in the modern world.

Nowadays there are a great number of organizations that manage, coordinate, assist or facilitate activities related to transnational political, economic and cultural activities. This has symbolic global significance for the modern world. It is the language of business exchange and the official language of many world organizations, such as:

- North Atlantic Treaty Organization (NATO),
- United Nations (UN) [2],
- Organization for Economic Co-operation and Development (OECD),
- International Labor Office,
- International Olympic Committee,
- Universal Postal Union (UPU),
- International Red Cross and Red Crescent Movement,
- Union of International Associations etc.

For better understanding, let us look at the role of the English language in the United Nations. English plays a crucial role in the United Nations system. It is one of the six official languages of the UN and is used for documentation, communication, and interaction among its members. This language enables representatives from different countries to understand each other when discussing critical global issues. It is important to note that English is the language of the majority of official documents and reports submitted to the UN, making it an integral part of the activities of the organization. This linguistic uniformity facilitates the effective functioning of the UN and simplifies the exchange of ideas and decisions on an international level.

Also, English is used within the United Nations in the proceedings of the General Assembly, the Secretariat, and other specialized UN agencies. It has become the language for conducting meetings, conferences, and sessions where critical decisions on international security, development, and human rights are made. English in the UN promotes understanding among diverse cultures and nationalities, aiding collective efforts in addressing global issues and achieving international cooperation.

Knowledge of the English language becomes a necessity for diplomats, employees, and representatives from various countries working within the United Nations system. This makes English a key tool for communication and cooperation on an international scale and for addressing the most complex global issues.

Thus, it can be concluded that the English language occupies an important place in international organizations, acting as a language of communication, exchange of ideas and decision-making on a global scale. Its widespread use streamlines the process of international cooperation and enhances its effectiveness. English unites representatives from different countries and cultures, helping to overcome language barriers and promote common development and global

initiatives. Hence, the role of the English language in international organizations is indisputable and crucial for addressing global challenges and tasks.

References:

[1] URL: <https://studfile.net/preview/7745447/page:2/>

[2] URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9E%D1%80%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F_%D0%9E%D0%B1%D1%94%D0%B4%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D1%85_%D0%9D%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B9

Наталія МИХАЛЬЧЕНКО,
магістрант КЗ «Харківська
гуманітарно-педагогічна академія»
ХОР.

Науковий керівник:

Ірина РОМАНОВА, доцент
кафедри української лінгвістики,
літератури та методики навчання КЗ
«Харківська гуманітарно-
педагогічна академія» ХОР,
кандидат філологічних наук, доцент

ХУДОЖНЯ ВІЗІЯ РЕЧЕЙ («КОТИК, ПІВНИК, ШАФКА» ОЛЕКСАНДРА МИХЕДА ТА «SZAFA» ОЛЬГИ ТОКАРЧУК)

Потужним засобом впливу на читача є художній світ – складник поезики твору. Його своєрідність визначається особливостями художнього мислення автора, його світобаченням (світорозумінням, світосприйманням). Автор може відтворювати реальний можливий світ або фантастичний можливий світ. Якщо йдеться про реальний світ, то письменник подаватиме свою візію минулого (ідеться про такі жанри, як історичний роман, повість, альтернативна історія тощо) або реалізуватиме ідею сучасного йому життя (соціально-психологічний роман, соціально-побутовий роман, філософський тощо). Якщо ж митець відтворюватиме фантастичний можливий світ, то він працюватиме здебільшого в жанрі фантастичного роману.

Вирішення проблеми реальності в літературі постмодернізму – це суб'єктивний характер сприйняття простору героями двох творів. Автором казки «Szafa» є польська письменниця та психолог Ольга Токарчук. Автором повісті «Котик, Півник, Шафка» – український письменник та літературознавець Олександр Михед. Ключовою подією у кожному з творів є руйнація кордону між літературою та дійсністю, між автором та його героєм.

Пропонуються різні мотивування того, що відбувається в текстах. Руйнування кордону між вигаданим та реальним світами в обох творах може бути відображенням того, як автори бачать процес художньої творчості, художнім дослідженням психічного стану героїв, результатом включення фантастичних мотивів. Головним чином це пов'язано з процесом в обох творах актуальної проблеми сучасної філософії – трансгресії. Вона, по-перше, безпосередньо пов'язана з безліччю питань, на які ми намагаємося знайти відповідь. По-друге – чи настільки міцні межі між вигадкою та дійсністю і чи немає їй справді такого, іншого простору (вимірювання), про яке пише П'єр Байяр, у якому літературні герої не менш реальні, ніж ми самі. Сутність візуалізації виявляється в таких поняттях, як «образ» та «зображення», тому необхідно з'ясувати специфіку їхнього взаємозв'язку в означеному контексті. Способом представлення образу у видимій формі є зображення, кожне з яких може містити цілий спектр образів, які мають смислову конотацію: *«У зеленому-зеленому селищі, у високому-високому будинку на сьомому поверсі жили-були бабуся Ліза, дядько Андрій і онука Соня, а ще Котик, Півник і Шафка»* [1, с. 5]. І навіть у разі зникнення зображення з поля зору суб'єктивно сконструйований образ залишиться в пам'яті: *«Сірники. Борошно. Сухарі. Мотузка. Олія. Пачки з гречкою, вже окуповані кількома поколіннями моли. Близнюки, коли були малими, розуміли, чому мама робить ці запаси. Вона називала себе білочкою і пояснювала, що має робити припаси на довгу-довгу зиму, яка може раптом вторгнутись»* [Там само, с. 7].

Загальновідомим є твердження, що під процесом читання слід розуміти співтворчість. Ця думка містить дві визначальні для нас позиції. Перша – текст скеровує «творчість» читача, оскільки художній світ інваріантний, друга – до створення візуально-живописних картин художнього твору залучається попередній читацький і життєвий досвід реципієнта: *«Все починається у найтемнішу пору ночі, коли смерть приходить на косовицю душ, і якщо ти всю ніч був у дорозі, то саме тієї миті не можеш дочекатися перших ранкових промінців. То час, коли злодії вдираються в чужий дім. Далеке гуркотіння вибухів, ніби десь стугоняють ешелони травневих гроз. Та за вікном – лютий»* [1, с.22].

Активізація попереднього життєвого й читацького досвіду стає можливою, на наш погляд, завдяки «ефекту оберненої лійки». Його суть полягає в наступному: мозок людини не здатен охоплювати та сприймати всього різноманіття навколишнього світу через одночасну дію великої кількості різнорідних подразників. Людина сприймає лише те, на чому сконцентрована її увага в певний конкретний момент, тобто широкий отвір «лійки» сприймання вбирає значно більше сигналів, аніж вузький (звернений в бік людини) здатен їх пропустити в нашу свідомість. Високохудожній текст містить деталі-сигнали, які пробуджують у читача різноманітні асоціації, сприяють зринанню несвідомої інформації, тобто стимулюють активізацію «ефекту оберненої лійки» як однієї з умов візуалізації твору: *«Півник не*

може бити на сполох, крику не прорватися крізь пил і порох, що забив йому горлянку. Шафка здригається. Кліпає сервізами й про всяк випадок дбайливо обгортає дверцятами сімейні скарби. Кішка схоплюється з Лізиною ліжка й застрибує в кубельце всередині Шафки - нічого доброго це гуркотіння не віщує. Лізин слух і зір погіршуються, та вона відчуває тривогу свого дому і прокидається першою. Ліза підходить до шибки, вдивляється у безпросвітну ніч. Намагається роздивитися далеко блискавицю вибухів» [1, с. 22].

Поняття «візія» та «візуалізація», які досі використовувалися в літературознавстві дещо вільно й без належного обґрунтування, є досить серйозними інструментами, що сприяють унаочненню художніх смислів тексту.

Людські думки і виражені ними переживання – це справді всезагальний еквівалент усіх речей. Важливість залучення їх до арсеналу сучасної літературознавчої науки пов'язана з природою людського сприймання художніх текстів, а саме здатності людини відтворювати в уяві зорові картини, візії. Термін «візуалізація» називає складний психічний процес читацьких операцій з текстом, завдяки яким у свідомості реципієнта й відбувається утворення візії, що дозволяє відтворити вибудований автором художній світ. Важливо те, що разом з іншими поняттями та категоріями рецептивної та традиційної поетики, вони органічно поєднують смислову, емоційну й естетичну сторони художнього твору.

До найрозповсюдженіших художніх візій речей належать *візії про минуле*, коли підсвідомість головного героя циклічно переживає травматичну подію, *візії про страхи*, адже іноді підсвідоме інсценує подію або об'єкт, які викликають у героя моторошність і займають певне місце в його думках, коли він не спить, *візії-передвісники майбутнього*, у яких розкриваються пророцтва, які герой часто не може правильно трактувати, оскільки йому не вистачає інформації, або які може зрозуміти, але не може відвернути від втілення. До художніх візій речей також можна віднести пророцькі видіння і видіння в стані трансу або зміненої свідомості. В Україні ці мотиви в літературі досліджували В. Чайковська, М. Кірячок, О. Стужук, О. Калашник, Н. Горбач.

Жанрові означення творів Олександра Михеда та Ольги Токарчук ілюструють відмінні стратегії зближення словесного та візуального мистецтва: в українського автора маємо спробу «екранізації» тексту, у польської авторки – переведення тексту в словесну площину, отже, перший елемент кожного жанрового означення вказує на вихідну і важливішу семіотичну систему.

Список використаних джерел

1. Михед О. Котик, Півник, Шафка [Текст] : повість. Львів : Видавництво Старого Лева, 2022. 72 с.
2. Токарчук О. Шафа: збірка оповідань. Пер. з польської В. Дмитрук. Львів: Темпора, 2023. 72 с.

Владислав МІЛЕНІН, здобувач
вищої освіти Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ.
Науковий керівник:

Ганна ДЕКУСАР, старший викладач
кафедри українознавства та іноземних
мов Навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців для
підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

THE ENGLISH LANGUAGE IN THE WORLDWIDE SCOPE

The old saying states: "The more languages you know, the more times you are a person." In other words, the more languages you know, the better. Each language is a key that opens the doors to something new. Therefore, the adoption of English as the language of international communication is one of the key characteristics of the modern global world. This trend is reflected in various fields, from business and science to culture and politics. English has become a tool of communication that connects people of different nationalities and cultures, providing a convenient platform for the exchange of ideas, information, and experiences. In this context, examining the functioning of English as a language of international communication, we delve into the analysis of a phenomenon that impacts the lives of millions of people around the world. We will explore the historical context of its spread, its influence on contemporary global dynamics, and raise questions about its role in shaping cultural and international relations. Our journey into the world of English as a language of international communication will help us better understand how this language unites and divides, how it affects our daily lives, and the future of our world.

The use of English has a significant impact on global culture and international relations for a number of reasons:

- Convenience of communication, because English has become the language of communication for millions of people from different countries. It facilitates communication between different cultures and nationalities, promotes understanding and interaction between them.

- International trade and business, English is the primary language for international business transactions. This facilitates the ease and speed of concluding international agreements and promotes global economic development.

- Science and education, as most of the scientific publications from the

world experience are published in English. This makes information available to scholars and students from different countries, promoting the exchange of knowledge.

- In pop culture and entertainment, English is the primary language for Hollywood movies, music, internet content, and video games. This makes English culture popular around the world and contributes to its influence on other cultures.

- International relations and diplomacy, due to the fact that many international organizations and forums use English as the official language of communication. It helps diplomats and representatives of different countries communicate and reach consensus.

In general, the English language acts as a bridge between different cultures and nationalities, but at the same time questions arise regarding the preservation of the diversity of languages and cultures in a world where English dominates as the language of international communication.

The English language has undergone significant changes in its history and has become one of the most important languages in the modern world. Comparing its current state with the past, several key aspects of its functioning can be identified, highlighting its tremendous impact. Undoubtedly, the widespread and popularization of the English language in the second half of the 20th century can be attributed to the transformation of the United States into a superpower, their dominance in the economic, political, and cultural spheres worldwide. As noted by D. Crystal, now 85% of international organizations use the English language as their working language [2].

The English language is popularized and used in many countries of the world for various reasons, for example, in India, in which English is one of the official languages in India, along with Hindi, because a large number of Indian schools and universities are taught in English; Chinese schools are increasingly incorporating English into the curriculum as China opens up to international business and tourism; English is the language of international communication in many European countries: Sweden, Norway, Denmark, the Netherlands and others; many African countries use English as an official language: for example, Nigeria, Kenya, Ghana, South Africa; English has become the official language of many international organizations, such as the UN, NATO, the World Bank and many others. It facilitates global communication and collaboration [1].

In many countries, the English language is used in many areas, let's consider Ukraine as an example. In today's conditions, when the formation of the Ukrainian state has external and internal challenges, the historical heritage of Ukraine is inextricably linked with the support of the international community, the importance of the English language in Ukraine remains high for a number of reasons, such as International relations and assistance because Ukraine maintains contacts and communication with other countries, especially those that provide military and humanitarian aid. Information about the situation in Ukraine is widely reported in the international media. The English language helps Ukrainians to

perceive and respond to world news and analysis. Many foreign citizens and organizations provide humanitarian aid to Ukraine. Volunteers and representatives of humanitarian organizations often speak more English. Ukraine cooperates with many foreign universities and scientific institutes. For students, scientists and researchers, the English language is important for accessing global knowledge and resources. Ukrainian companies that wish to expand their partnership at the international level also use English to communicate with partners from other countries. The expansion of the spheres of application of the English language in Ukraine will contribute to the activation of the processes of integration of Ukrainians into the European community within the framework of the expected acquisition of Ukraine's membership in the EU, the formation of the subjectivity of the state in the world globalization processes, the increase of its level of competitiveness on the global market, as well as the growth of its investment and tourist attractiveness.

In the context of European integration of Ukraine, approximation to European standards and popularization of learning foreign languages among Ukrainian schoolchildren and teachers, mastering foreign languages is an important tool for increasing the competitiveness of our state and its European integration. Without knowledge of foreign languages, there are neither modern schoolchildren, nor modern teachers, nor modern science, nor higher education [1].

The German poet and philosopher Goethe once said, "He who does not know foreign languages knows nothing of his own," or "To know many languages is to have many keys to the same lock," as stated by one of the greatest French Enlightenment philosophers of the 18th century, Voltaire, who was a poet, prose writer, satirist, tragedian, historian, and publicist. The functioning of the English language as a language of international communication has a profound impact on the modern world. It has become a global tool for communication among people from different cultures and linguistic backgrounds. It unites diverse communities and facilitates global exchange of ideas, technologies, culture, and economic resources. English has become a linguistic bridge that fosters the development of international relations, trade, diplomacy, scientific research, and cultural exchange. It helps break down language barriers and expands opportunities in business, education, science, and many other spheres of life.

However, despite its importance, the dominance of the English language also raises questions about the preservation of linguistic diversity and cultural heritage. It is essential to remember and promote the development of other languages to maintain the richness of the world's languages and cultures. In light of these considerations, the functioning of the English language is a complex phenomenon that reflects the global nature of the contemporary world. Preserving multilingualism and understanding the roles of different languages are crucial tasks for society in ensuring mutual understanding and harmony in international relations.

References:

1. <https://ips.ligazakon.net/document/view/ji09534b?an=2>
2. Crystal David. English as a global language / David Crystal. – Cambridge University Press. – 148 p.

Яна МОРОЗОВА, здобувач вищої освіти Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

Науковий керівник:

Ганна ДЕКУСАР, старший викладач кафедри українознавства та іноземних мов Навчально-наукового інституту права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

PROBLEMS OF STANDARTIZATION OF UKRAINIAN LEGAL TERMINOLOGY

Legal terminology is an integral part of legal activity at all stages of its development. After all, the existence of agreed terminology is key to both the law and the correctness of scientific research and debates of a wide spectrum of important legal issues. The generally recognized terms, the concept is a certain basis of thought, what is usually not considered, but the dynamic development of the Ukrainian legal system has caused significant changes in legal terminology. Various political, ideological, international, technological and other political and ideological, international factors have led to a revision of many categories and concepts.

Currently, there are three directions as legal terminology is formed, the first general is rapid (terms for all branches of law), sectoral (terms relating to a particular branch of law), inter -sectoral (terms relating to two or more branches spheres of activity).

In particular, the problem of standardization of Ukrainian legal terminology has been the subject of many studies. She was paid attention to many scholars, such as P.M. Rabinovich, V.M. Savitsky, V.M. Lyashenko, but they have not reached a common opinion on the distinction of terms. P.M. Rabinovich notes that a monotonous understanding of terms is one of the axiomatic logical rules [3, p.123], but here V.M. Lyashenko argues that legal terms are lexical units, with a

clearly defined value [2, p. His words and context as a whole, and as a word in which a certain technical meaning is fixed, depending on the sphere in which it is used [1, p.8].

Thus, despite the considerable number of scientific works on Ukrainian legal terminology in this field, there are many debatable issues that need additional study. The above is focusing on some problems of modern termination, which are relevant to ensure a clear understanding of legal terminology. In order to achieve this goal, it is necessary to cover the peculiarities of the application of the concept of "standardization" in the scientific environment and to identify the reasons for its ambiguous interpretation and to determine the causes of its ambiguous interpretation. Some authors understand this term as the fundamental principle of law, that is, the idea or provision that determines the content of the legal norm. Thus, I.O. Golubovskaya believes that the standardization of legal terminology is intended to answer the question of the limits of the legal norms governing the social and state life of people.

Therefore, the formation of standardization of legal terminology is a dynamic process that occurs under the influence of many factors. Although such terminology does not make violent requirements for its normativity, the presence of such fundamental differences and approaches that make it impossible to reconcile each other, testifies to the lack of terminological culture in the scientific environment and the lack of a single holistic theory of terminology.

Список використаних джерел:

1. Anglo-Ukrainian legal dictionary / edited by: SM Andrianov and others; Ed. LI Shevchenko. - M.: Rousseau; K.: Arius, 2007. - 552 p.
2. Zubkov M. Development of a new version of DSTU ISO 860 "Terminological work. Harmonization of concepts and terms" / Mykola Zubkov, Roman Mykulchyk, Roman Misak // Bulletin of Nat. Lviv Polytechnic University. Series "Problems of Ukrainian Terminology". - 2017. - № 869. - P. 50-53.
3. Sheremeta N. The legal terminology of the Ukrainian language and the processes of creation / Natalia Sheremet // Bulletin Nat. Lviv Polytechnic University. Series "Problems of Ukrainian Terminology". - 2013. - № 765. - P. 120–123.

Дарія НАГОРНА, здобувач вищої освіти Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Ганна ДЕКУСАР, старший викладач кафедри українознавства та іноземних мов Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

THE ROLE OF THE TRANSLATOR IN THE MODERN WORLD

In today's world, knowing and mastering a foreign language is not only prestigious, but also necessary. The exchange of scientific knowledge, the results of scientific experiments, joint research, discussions about the future of man and the development of the natural environment have become commonplace. Contacts in the field of science and art have expanded significantly, interest in history and social processes has increased, the civilizational achievements of other peoples have become more valued.

In the development of these processes, the translator plays an important role, because language barriers are created in a certain way, and therefore the activity of the linguist has increased significantly, since he is an intermediary that facilitates contacts.

It is translation, primarily written, that was used and is used as a channel of book or literary communication, through which there is a dialogue of literatures, and in a broad sense - a dialogue of civilizations and the exchange of their achievements [2].

The process of globalization requires mastery of foreign languages. Therefore, today, society tries to learn as many languages as possible, but not every person manages to do it. Someone lacks time, someone cannot learn all the material. There can be many reasons. Therefore, most people turn to the services of a translator in their professional activities.

The work of a translator is not as easy as it may seem at first glance. It is not enough for a translator to know the language, but to use it correctly. To be a good and professional translator, it is not enough to just pass the courses. It is necessary to graduate from the university and constantly update your knowledge, as well as constantly practice your specialty, because the language is forgotten over time. At the same time, translation protects one's language, protects the identity of one's culture, is a carrier of the spirit and needs of one's time, one's locality and tradition, community and its culture [1].

A translator is a specialist who translates from languages of different language groups. This profession is considered one of the most prestigious. They make it possible to always be heard and understood all over the world. Therefore, translators play an important role in our present. These are people who make communication between different peoples possible.

Translators have their own specialization: someone deals exclusively with translations, or deals with artistic, scientific, journalistic and technical texts, articles and documents. Someone interprets spoken language (consecutive or simultaneous interpretation).

Today, translators have a chance to work with various companies and their representatives. And here the role of the translator grows even more. It is in negotiations that all communication depends on the interpreter. It often plays the role of a tool with the help of which any negotiations take place most effectively.

For example, the work of a simultaneous interpreter is even more difficult and in demand, since these people convey the content of important political and other negotiations. They must be fluent in two languages to avoid translation errors.

Список використаних джерел:

1. Маркіна М.Г. Адекватність як проблема перекладу (функціональний підхід), 2008, с.32
2. Чередніченко О.І. Про мову та переклад / О.І. Чередніченко. К: Либідь 2007. 248 с.

Уляна НЕЗЕЛЕННИКОВА, здобувач вищої освіти Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Ірина ЦАРЬОВА, професор кафедри українознавства та іноземних мов Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, доктор філологічних наук, доцент

ГУСТАТОРНІ МАРКЕРИ В УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Виокремлення густаторних маркерів у контексті твору «Кайдашева сім'я» є важливим складником, оскільки його традиційне прочитання акцентує увагу на «етнопсихологізмі» творчості І. Нечуя-Левицького, а лексика на позначення назв їжі, продуктів харчування, питва (т. зв.

густаторна лєсика) демонструє національні традиції, побут, звичаї, обряди, святкування, виявляючи в такий спосіб неповторність і самобутність світоглядних пріоритетів українців.

Густаторна лєсика – це лєсика на позначення їжі та питва, яка у тексті стає маркером національної та соціальної ідентичностей. Вона може або відштовхувати носія іншої національної харчової культури, або викликати змішані почуття захоплення та гидливості від незвичності й екзотичності

Борщ – це рідка страва, що вариться з посічених буряків, капусти з додатком картоплі та різних приправ:

"Свєкруха тільки ложку вмочила й не їла борщу" [1, с. 13];

"Оце як сама не догляну, то напартолить такого борщу, що й собаки не їдять" [1, с. 15];

"В хаті стало тихо, тільки борщ бризкав вряди-годи здоровими бульками, неначе старий дід гарчав, а густа каша ніби стогнала в горшку, підіймаючи затужавілий вершок угору" [1, с. 16];

"Раз Мотря спекла хліб. Хліб не вдався. Вона подала його на стіл до борщу; хліб вийшов липкий, з закальцем на два пальці" [1, с. 20];

"Нате вам і цей борщ, що я наварила, та, про мене, оддайте його собакам" [1, с. 23].

Лєксему борщ у контексті «Кайдашевої сім'ї» згадано як основну національну страву нашого народу, без якої неможливо уявити обід українців: «Борщ – одна з найпопулярніших страв. В Україні існувало три види борщу: червоний, щавлевий, або весняний, і пісний». У контексті згадано класичний червоний борщ з буряком: *«Візьми ж, моє серце, начисть картоплі на борщ та накриши буряків, а я ось зараз встану та покажу тобі, як борщ накладатъ» [1, с. 12].*

Отже, лєсика на позначення їжі та питва тісно пов'язана з матеріальною культурою народу, це дає можливість ідентифікувати її як категорію історичну, бо «їжа українців – це символ традицій, культури етносу, якоюсь мірою матеріального стану народу. Українській системі харчування, як і системі харчування кожного етносу, притаманні своєрідні звичаї, пов'язані з приготуванням повсякденних чи ритуальних страв, харчові заборони, обмеження та переваги, певні смакові стереотипи в меню повсякденних та обрядових трапєз».

Література

1. Нечуй-Левицький, І.(1965). Кайдашева сім'я. Наук.думка

Лола НЕМОНОВА, здобувач вищої освіти Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Наталія ДАВИДОВА, старший викладач кафедри українознавства та іноземних мов Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

КОМУНІКАТИВНІ СТРАТЕГІЇ І РОЗШИРЕННЯ СЛОВАРНОГО ЗАПАСУ ПРИ НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

На нашу думку, кожна людина, яка почала вивчати англійську мову замислювалась нам тим, як розширити свій словарний запас, але, щоб побачити результат потрібно мати мотивацію.

У повсякденних ситуаціях ті, хто вивчає іноземну мову, часто стикаються з незнайомими словами і фразами, які гальмують їх розуміння мови. Крім того, учні стикаються з труднощами у ситуаціях, коли мовний бар'єр заважає їм ефективно виражати себе. Чи не головним принципом для розумної організації своїх занять, особливо на початковому етапі є економія слів. Необхідно навчитися запам'ятовувати меншу кількість слів, але робити це якнайкраще. Не слід, ставити цілі запам'ятати якнайбільше слів, краще якісно вивчити невелику кількість слів.

Як відомо, лексика пред'являє безліч елементів, що знаходяться у закономірних відносинах і які у сукупності утворює певну цілісність. Слова в процесі функціонування організуються в систему і дозволяють виявити такі взаємозв'язки, які утворюють лексико-семантичну систему, що самоорганізується. Тільки впорядкована, систематизована та певним чином організована інформація легше запам'ятовується та легше вилучається з пам'яті. При необхідності вжити те чи інше слово людина не перебирає весь словник, а якимось блискавично обмежує свій пошук.

Дійсно, одним з основних базових завдань щодо іноземної мови є збільшення кількості слів, що активно вживаються, яке вдосконалює рівень грамотності людини і вносить суттєву різноманітність у її мову. Щоб якісно запам'ятовувати нові слова, потрібно витратити чимало часу та докласти максимум зусиль. Види пам'яті можуть бути класифіковані за трьома типами: короткострокова (займається обробкою інформації безпосередньо в момент її отримання), середньострокова (відтворює інформацію, отриману останнім часом) та довгострокова (здатна зберігати частину інформації всю життя). До того ж, пам'ять може бути пасивною та активною. Таким чином, щоб поповнити словниковий запас англійської мови, слід організувати

запам'ятовування нових слів так, щоб інформація відкладалася у довгостроковій пам'яті та відтворювалася її активним відділом. Зробити це досить просто, якщо використати сучасні методики запам'ятовування нової інформації. Як відомо, для найкращого розвитку комунікативних здібностей необхідно освоїти нові методи та стратегії навчання, спрямовані на розвиток таких видів діяльності як говоріння, читання, лист та аудіювання. Для вирішення поставлених завдань потрібні певні інтелектуальні вміння, формування лінгвістичної, соціолінгвістичної та прагматичної компетенції. Порівняння чужої культури з культурою своєї країни має стати культурним шоком, а навпаки, як писав У. фон Гумбольдт: «Через різноманіття мов нам відкривається багатство світу і різноманіття те, що ми пізнаємо у ньому; і людське буття стає для нас ширшим, оскільки мови у виразних та дієвих рисах дають нам різні способи мислення та сприйняття» [1].

Вимоги до рівня сформованості умінь та навичок у процесі навчання іноземних мов включають міжкультурний лінгвістичний аспект, який передбачає наступне:

- сприйняття та адекватне використання відхилення від стандартної норми сучасної англійської мови (діалектні, розмовні, соціально-забарвлені);
- знання про відмінності в способах мовної реалізації інтенцій в Україні та в країні мову якої ви вивчаєте;
- вміння діяти у повсякденних ситуаціях у країні мову якої ви вивчаєте;
- усвідомлення значущості досвіду, набутого в рідній культурі, та ступеня його впливу на характер та вчинки людини;

Деякі завдання, які фахівці в навчанні іноземних мов пропонують для розширення лексики, є:

- робота з текстами: розуміння тексту на основі певних ключових слів дозволяє інтерпретувати та винести значення слів із контексту, який супроводжує їх, без необхідності використання словника;
- пошук асоціацій: вправа рекомендується для актуалізації нових термінів, які пов'язують з певними зображеннями, дефеніціями або іншими лексичними одиницями, що асоціюються з ними (синонімами, антонімами або словами, які часто з ними використовуються);
- класифікація: створення систему слів за певною темою або однією семантичною чи граматичною категорією, що дозволяє організувати лексику для подальшого використання у відповідних контекстах;
- вправи з фразами: основна умова для вивчення словникових слів – практика, або у вигляді створення письмових речень, що включають нову лексику, або її застосування в мовленні;
- ігри: використання кросвордів має дидактичну та мотиваційну силу при вивченні нових слів іншими мовами

Для успішного введення, закріплення та активізації лексики ми виділяємо психологічний та методичний аспекти, а також тематичне та

ситуативне введення лексики. При першому підході ми підбираємо лексичні одиниці, найбільш поширені фразові дієслова, ідіоми, використовуючи наочний матеріал, дефініції, переклад та метод мовної припущення. Учні складають діалоги, пропозиції, монологи, різні ситуації. Цей етап, на нашу думку, сприяє закріпленню нової лексики, прискорює процес запам'ятовування. Вивчені лексичні одиниці використовуються у мовних заняттях та граматичних завданнях, встановлюються логічні та асоціативні зв'язки. Усе це полегшує запам'ятовування лексичних одиниць. Весь мовний матеріал систематизується у тематичні групи різної складності. Ці тематичні добірки допомагають нам розробляти уроки з певної тематики, враховуючи індивідуальні особливості учнів. Зазначимо, що центр комунікації лежить не в лінгвістичній площині, а в площині спілкування, і це, на наш погляд, допомагає учням брати участь у підтримці розмови та у покращенні якості спілкування. Це, у свою чергу, дозволяє їм вступати в контакти, слухати іншого та отримувати зворотний зв'язок, висловлювати себе як особистість, відстоювати свою точку зору.

Таким чином, концептуальною основою для визначення цільового призначення розширення словникового запасу, змісту та навчальних стратегій є саме соціокультурний підхід до мовної освіти, на базі якого студенти формували б знання про реалії та традиції країни та включалися б у діалог культур. Велику роль у розширенні лексичного запасу відіграють додаткове читання, перегляд відеофільмів, позакласні заходи та зустрічі з носіями мови, участь у дослідницькій роботі, в інтернет-проектах, різні лексичні вправи тренувального характеру, наочність під час запровадження іншомовного матеріалу, відпрацювання ситуативно-мовленнєвого контакту. Проаналізувавши психологічні та інтелектуальні особливості студентів, ми дійшли висновку, що проведене дослідження дозволяє намітити перспективу галузі методики з розширенню словникового запасу мови.

Список використаних джерел

1. Кришко А. Ю. Вплив ідей Вільгельма фон Гумбольдта (1767–1835) на мовну освіту в Україні XIX – початку XX століття. Умань. 2015. 179 с.

Лола НЕМОНОВА, здобувач вищої освіти Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

Науковий керівник:

Ольга МАКСИМЕНКО, завідувач кафедри українознавства та іноземних мов Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат філологічних наук, доцент

БОРЩ ЯК СКЛАДНИК КУЛЬТУРНОГО КОДУ НАЦІЇ

У кожній країні є свій символ культури, наприклад, суші одразу пов'язують з Японією, а карі – з Індією, а борщ є символом української кулінарної культури.

Борщ – одна з центральних страв не тільки в українській кухні, а й в українській культурі, тому вона є однією з найбільш досліджених страв. Дослідники проводять експедиції, пишуть наукові статті та знімають фільми про цю страву [1].

Борщ – українська страва, що вариться з посічених буряків, капусти, картоплі та різних приправ на свій смак. Ця страва відрізняється від інших страв своєю кислістю [2].

Є багато версій історії створення відомої та улюбленої страви. Якщо аналізувати одну з них, то можемо з'ясувати, що борщ був уперше приготовлений біля Київської Русі ще XIV столітті [2]. Назва борщу утворилася за допомогою кореня «бор» та стародавнього «щ»: перший позначає «червоний» і відбиває колір страви, другий – наявність у рецепті капусти, яку традиційно використовують у щях. А інша не менш відома версія, пояснює нам, що слово «борщ» походить від рослини борщівник, яке додавали до першого борщу. Згодом борщ став дуже популярним, його полюбили не тільки простолюдини, а й представники царської крові [1].

Існує багато видів борщу, він може бути пісний або м'ясний; червоний, білий або зелений; із додаванням локальних складників або без них. Різноманіття інгредієнтів і способів приготування української страви дає необмежену кількість рецептів, кожен із яких є неперевершеним: чи то зі свинячими ребрами, чи то пісний поліський, чи то навіть крем-борщ. Через таку розмаїтість і варіативність українського борщу можна впевнено говорити не просто «борщ», а «борщі». Причому це не ставить під сумнів національність страви, а навпаки — ще раз констатує нам це [2].

Існує багато варіацій приготування національної страви. Перед тим як готувати борщ, попередньо треба обробити овочі. Щодо буряку, то його до закладки у борщ, можна приготувати декількома способами, наприклад,

гасіння в подрібненому вигляді, зварити в шкірці або без неї. Буряк зазвичай варять окремо від всіх інших овочів. Борщ готують з картоплі, яку почали додавати з другої половини ХІХ століття, капусти, моркви, цибулі, петрушки, кропу і, обов'язково, – буряка, завдяки якому борщ стає темно-червоним кольором. Борщ, як правило, варять на м'ясо-кістковому бульйоні, хоча історично він був простою їжею селян, і м'ясо додавали в блюдо тільки на свята, а в будні ж – додавали товчене сало з часником і цибулею. Після закінчення варіння борщу бажано дати настоятися протягом години-другої [2].

Якщо розглядати питання «все ж таки чий борщ?», то можна зробити невеличкий аналіз, що багато років країна-агресор намагається привласнити собі не тільки території нашої держави, а й культуру, мову та націю. Так суто українську страву почали готувати ще в СРСР, привласнюючи її себе, через те, більша частина вже колишнього СРСР уважала, що борщ то є російська страва, придумуючи різні варіації приготування. Одне із пояснень феномену російського «привласнення» дав професор Єльського університету Тімоті Снайдер: «Росіяни досі не знають, хто вони... Росія не може розповісти історію про саму себе, тож ця історія ґрунтується на інших народах». Але привласнити собі нашу національну страву намагалась не тільки країна – агресор, походження борщу приписують собі й інші народи: поляки, румуни, молдавани та литовці. Але все ж таки, можна зробити висновок, аналізуючи історію створення борщу, що ця страва є суто українською, це не заперечує того, що борщ готують у Росії та інших країнах. В Україні також готують страви інших країн. Але таким значення, яке має борщ в Україні, навряд чи може похвалитися литовська, польська і російська культури [1].

На нашу думку, український борщ – це національна страва, яка не має конкурентів. Борщ для українського населення – більше, ніж їжа, це ідентифікатор нашої культури. Українці вибороли не лише право називати Україну батьківщиною найсмачнішої страви, а й частинку наших традицій, що передаються з покоління до покоління, нашу ідентичність та культуру.

Список використаних джерел:

1. Леп'явко С. А. Про український борщ від 1584 р. з історичними приправами. Історична правда. 3.11.2020
2. Шумило Г. І. Технологія приготування їжі. Навчальний посібник. Київ., 2008. 506 с.

Алла НІКІТІНА,
професор кафедри української мови
ДЗ «Луганський національний
університет імені Тараса Шевченка»,
доктор педагогічних наук, професор

ФУНКЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В СУЧАСНІЙ ОСВІТНІЙ ПАРАДИГМІ

Суспільні процеси в Україні й у світі загалом мають виразні інтеграційні ознаки, зумовлені розвитком новітніх гнучких і динамічних інформаційних технологій. Це стосується різних сфер життєдіяльності українців, зокрема й сучасної освіти.

Як в умовах інтеграції зробити українськомовну освіту здатною до збереження й вдосконалення питомих рис, що відповідають кращим традиціям з урахуванням ментальності учасників освітнього процесу, і в той же час розвивати світові тенденції сучасної освітньої парадигми? Як зберегти в інтеграційних процесах українську мову, у якій відображена національна ментальність – «...своєрідний спосіб мислення і світовідчуження, характерний для індивіда як представника мовної спільноти і для всієї спільноти.» [4, с. 87]. Як ефективно використовувати в освітньому процесі притаманні українській мові функції відповідно до вимог і викликів часу?

Відповіді на ці питання є важливими для українських словесників – учителів, які впроваджують реформу загальної середньої освіти, викладачів, які готують майбутніх філологів і фахівців у галузі середньої освіти, учених-лінгвістів і лінгводидактів. Спробуємо в цій публікації окреслити основні функції української мови як засобу навчання в реаліях сьогодення відповідно до сучасної освітньої парадигми.

Парадигма в освіті – це сукупність ідей і понять, що визначають програми освіти. Освіта традиційно містить такі складники, як здобуття знань, умінь, навичок; формування на цій основі світогляду; розвиток пізнавальних здібностей особистості. Для того, щоб зміст освіти став надбанням учнів, потрібна система спеціально дібраних педагогічних впливів – освітнього процесу, який нині зазнає суттєвих змін.

Особливості нової освітньої парадигми полягають у кардинальному перегляді способів здобування знань, в організації взаємодії вчителя / викладача й учнів / здобувачів вищої освіти, у використанні інформаційно-цифрових засобів навчання, у реалізації функцій української мови, за допомогою яких накопичується інформація, формуються знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, ставлення, цінності та інші ознаки компетентної особистості, здатної до самореалізації в суспільстві. Заклади освіти мають бути сконцентровані на виробленні в учнів гнучких, життєво

необхідних навичок, спрямованих на ефективну комунікацію, розвиток критичного мислення, планування власної діяльності, проектування, прийняття рішень і усвідомлення відповідальності за результати діяльності.

Концептуальні засади сучасної освітньої парадигми ґрунтуються на основах науки про самоорганізацію – синергетики (гр. *synergeia* – спільна дія, взаємодія). Відповідно до такої парадигми освіти пріоритетною метою навчання, розвитку та виховання є не сукупність знань, умінь та навичок, а створення оптимальних умов для вільного саморозвитку особистості людини.

Виразними рисами сучасної освітньої парадигми є перехід від формально-дисциплінарного до проблемно-активного типу навчання, гнучка й розмаїта система освітніх стандартів і спеціальностей, освітніх і навчальних програм, автономія закладів освіти й учасників освітнього процесу, спільна діяльність усіх зацікавлених осіб, індивідуалізація освіти, безперервність її в часі, глобальність у просторі, навчання протягом життя, самонавчання, самореалізація здобувачів освіти.

Для сучасної української освіти також характерна інтеграція (від лат. «*integratio*» – доповнення, відбудова цілого; *integer* – ціле) в основних двох аспектах: цілісності сприймання й пізнання світу, здійснення освітнього процесу у взаємозв'язках і взаємозумовленості різних навчальних дисциплін, а також інтеграції освіти України в світовий освітній простір. У будь-якому випадку інтеграція – це об'єднання частин цілого в упорядковану систему. Важливо, щоб усі частини цілого зберігали свою автономію, не розчинялися під впливом сильніших частин. Це стосується й використання української мови в освітньому процесі.

Мова в освіті є постійним об'єктом наукових досліджень учених. Розуміння й засвоєння функцій української мови здобувачами освіти допомагає їм набувати ключових / загальних і предметних компетентностей, формувати риси української ментальності й засвоювати правила міжкультурної комунікації в глобалізованому світі. Поняття «ментальність» як полідисциплінарне вчені розглядають і пояснюють насамперед з філософського, психологічного, культурологічного, лінгвістичного, педагогічного поглядів. Ментальність відображає своєрідність сприймання й пізнання світу особистістю як частиною певної спільноти, впливає на формування концептуальної й мовної картин світу. З погляду лінгводидактики, «мовна картина світу – сукупність знань, що фіксуються засобами мови, результат переробки інформації про довкілля й саму людину; засіб пояснення знань про світ; сукупність слів, що трактують актуальні для певного народу поняття» [3, с. 158].

Вислів Ф. Вольтера про те, що чужу мову можна вивчити за шість років, а свою треба вчити все життя, можна використати як аргумент для підтвердження думки про необхідність постійної уваги українців до української мови незалежно від того, скільки й які б мови їм

не доводилося вивчати протягом життя. Людина може сформувати в собі кілька мовних особистостей. У здобувачів освіти в Україні насамперед формується українськомовна особистість, а потім мовні особистості, пов'язані з володінням іншими мовами (справедливим є афоризм «Скільки мов ти знаєш, стільки разів ти людина»).

Призначення й використання мови, тобто її функції в освіті спрямовані на реалізацію провідних ідей, чинних підходів до навчання, способів і засобів організації освітнього процесу. Функції української мови, зумовлені вимогами сьогодення, є педагогічним інструментом формування національної ідентифікації особистості, носія національних, громадянських і державних цінностей. Словесникам важливо звернути увагу на потенційні й цільові можливості української мови загалом і функції мовних одиниць для кодування й декодування інформації в різних ситуаціях навчального спілкування. Учителі зосереджують увагу на тому, як актуалізуються й використовуються функції саме української мови в наш час, як працюють на формування в здобувачів освіти мовної стійкості, коли спостерігаємо посилення ролі іноземних мов у науковому й освітньому просторі.

У визначенні поняття «функції мови», у розумінні взаємозв'язку між функціями вчені не мають суттєвих розбіжностей, а от щодо кількості (понад два десятки) та пріоритетності функцій мови існує розмаїття думок, обґрунтувань, тверджень.

Так, за О. Селівановою, функції мови – це «призначення мови у співіснуванні її носіїв, у суспільстві, житті етносу, культурі. Ф.м. впливають з її семіотичної природи, законів і тенденцій розвитку, ознак і властивостей» [2, с. 647]. Аналіз досліджень різних учених за великий проміжок часу дозволив авторці зазначеної термінологічної енциклопедії назвати головні й допоміжні функції мови. Наприклад, головними функціями переважно визнають комунікативну, пізнавальну (когнітивну), емотивну, метамовну (застосування мовцем мовного коду). Комунікативна функція передбачає реалізацію фактичної, когнітивної, волюнтативної (впливу), акумулятивної (накопичення в мові досвіду поколінь носіїв мов), трансляторної (збереження й передача інформації від покоління до покоління). Когнітивна функція розшаровується на функції знаряддя пізнання, ціннісної орієнтації, номінації, предикації. Емотивна функція пов'язана з естетичною [2, с. 647].

В іншому довідниковому виданні визначено функцію мови як «роль мови, її призначення, використання в суспільстві» [4, с. 194]; названо такі функції, як комунікативна (спілкування, обмін інформацією) апелятивна (вплив на адресата), волюнтативна (вираження волі мовця), емотивна / експресивна (вираження почуттів, емоцій, переживань, суб'єктивної оцінки мовця), когнітивна / пізнавальна (зв'язок мови з мисленням, мислетворення), номінативна (позначення, називання об'єктів дійсності, їхніх властивостей та відношень між ними), поетична, естетична (використання образних

можливостей мови для впливу на читача / слухача), фатична (контактовстановлювальна). «Реалізація названих функцій залежить від використання мови в різних сферах людської діяльності. Суспільні функції мови пов'язані зі статусом національної мови в державі, з використанням її як державної мови» [4, с. 194 – 195].

У педагогіці й українській лінгводидактиці протягом останніх років віддавали перевагу комунікативній функції мови, нею обґрунтовували й важливу для здобувача освіти комунікативну компетентність як здатність ефективно користуватися мовою й невербальними засобами в різних ситуаціях спілкування, застосовувати відповідні знання, уміння, навички, що, незаперечно, є важливим. Однак комунікативної компетентності здобувачі освіти набувають і під час опанування інших мов, готуються до міжкультурної комунікації, яка може бути ефективною за умови володіння мовцями й реципієнтами спільними, зрозумілими знаками, до яких належать і мовні.

Учні з початкової школи засвоюють поняття про важливу роль (функцію) мови як засобу спілкування, моделюють на уроках різні ситуації спілкування, аналізують мовні одиниці. Тобто комунікативній функції мови приділяється значна увага протягом усього навчання української мови в закладах освіти. В основній школі учні ознайомлюються поряд з комунікативною функцією мови ще й з мислетворчою (формування думки), пізнавальною, об'єднувальною, визначають мову як основний засіб спілкування, формування думки й пізнання.

Чинні програми передбачають використання під час навчання української мови різних її функцій. Наприклад, відповідно до програми за рівнем стандарту в десятому класі здобувачі освіти аналізують виражальні можливості української мови й відображення в ній національної культури. У соціокультурній змістовій лінії програми передбачено такі теми: «Як відновити джерела формування високої мовної культури», «Словники – музеї слів (С. Пушик)», «Вишукана мова – моя мрія», «Краса докільця в слові», «Естетична функція слова», «Мій активний словниковий запас», «Українська мова – стратегічний ресурс України», «Магія українського слова». Наскрізна лінія програми «Громадянська відповідальність» пропонує такі теми: «Відповідальність за мовні вчинки», «Мовний режим у родині й школі», «Мовне обличчя мого міста (села)», «Мова – важливий чинник самовизначення нації, надійна основа розвитку країни», «Роль кожного громадянина у процесі розвитку мови», «Мовні обов'язки громадянина України», «Відповідальність за долю мови» [5].

Як бачимо, такий навчальний матеріал свідчить про важливість засвоєння не тільки комунікативної функції української мови в освітньому процесі, але інших, наприклад: трансляторної, що забезпечує збереження й передачу інформації від покоління до покоління, акумулятивної, що сприяє накопиченню в мові досвіду поколінь, а також ідентифікаційної функції,

що полягає в ідентифікації носіїв мови в межах певної спільноти, оскільки мова є засобом спілкування лише для носіїв цієї мови, для тих, хто її знає. Особливого значення набули ці функції в наш час, коли українці виборюють своє право на державу, культуру й освіту.

У модельних програмах з української мови, які забезпечують реформування сучасної освіти, передбачено використання в процесі навчання української мови тих її функцій, що забезпечують формування не тільки компетентного мовця, але й відповідального за власні мовні й моральні вчинки, здатного берегти мовну ідентичність. Так, модельна програма [1] пропонує для учнів п'ятого класу такий зміст до теми «Українська мова в житті українців»: 1. Мова в житті людини: пізнання світу засобами мови; вираження себе, свого «Я» за допомогою мови; відчуття належності до українського народу через мову; вираження емоцій і почуттів засобами мови; збереження української культури, втіленої в українському слові; формування моральної й мовленнєвої культури засобами мови; спілкування й обмін інформацією засобами мови. 2. Ціннісне ставлення до мови. Модельна програма пропонує такі теми для написання есе в п'ятому класі: «Мої емоції в мові», «Які слова живуть в мені», «Як мова береже кордони», «Як слово веде мене у світ», «Які можливості дає мені мова», «Яким був би світ без мови», «Що означає дорожити мовою?», «На що здатні слова» тощо.

Словесники на основі модельних програм створюють власні програми, добирають методи й технології навчання з урахуванням різноманітних функцій української мови, які можуть бути реалізовані в різних видах вправ і завдань творчого, пошукового, дослідницького характеру, під час аналізу й створення текстів різних жанрів, типів, стилів, з використанням інформаційно-цифрових технологій тощо. Учителі мають змогу творчо використовувати мову як засіб навчання в різноманітних її функціях для досягнення результатів навчання.

Для збереження особливостей української мови необхідно приділяти особливу увагу засвоєнню учнями властивих українській мові (а не іноземній) лексем, граматичних засобів, етикетних формул, крилатих висловів тощо. Красива за звучанням, багата на лексику й граматичні форми, відшліфовані часом, постійно збагачувана питомими засобами словотворення – українська мова в освіті має всі підстави для подальшого розвитку, збереження самотутності й самодостатності, повного розкриття своїх функцій.

Список використаних джерел:

1. Модельна навчальна програма «Українська мова. 5 – 6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Голуб Н. Б., Горошкіна О. М.). URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSH-poetap.z.2022/Movno-literat.osv.hal/Ukr.mova.5-6-kl.Holub.Horoshkina.14.07.pdf> (дата звернення : 29.09.2023).

2. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика : термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2006. 716 с.
3. Словник-довідник з української лінгводидактики / за ред. М. І. Пентиліук. Київ : Ленвіт, 2015. 320 с.
4. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / за ред. С. Я. Єрмоленко. Київ : Либідь, 2001. 224 с.
5. Українська мова. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання. 10 – 11 класи : рівень стандарту. URL : <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv> (дата звернення: 29.09.2023).

Ольга НОВІКОВА,

доцент кафедри англійської мови
для нефілологічних спеціальностей
Дніпровського національного
університету імені Олеся Гончара

THE USE OF DIGITAL RESOURCES WHEN TEACHING A FOREIGN LANGUAGE

In the era of rapid development of information technologies, society demands on future specialists to have skills and abilities necessary for independent acquisition of knowledge and application of them in practice for solving various problems effectively, collecting and analyzing facts, making generalizations and reasoned conclusions, to achieve success, to be sociable, work together in various situations, and look for a way out of conflict situations; think critically and creatively, finding ways to solve emerging problems using modern information technologies; work independently to improve a cultural level. The development of the above skills and cognitive skills of students in the educational process occurs through active learning technologies [1].

Currently, global computerization has embraced all spheres of human activity, including science and education. The development of the Internet and the emergence of many computer programs that simplify the learning process have significantly changed the study of foreign languages, speeding up and facilitating work with authentic sources.

Computer training programs have a number of advantages over traditional teaching methods, being, first of all, by means of direct audiovisual interactive interaction. Their use in the classroom together with traditional teaching methods allows you to train various types of speech activity, understand the nature of linguistic phenomena, form linguistic abilities, create communicative situations, automate language and speech skills and ensure the implementation of an individual approach and intensification of the student's independent work, and also helps to increase cognitive activity, motivation and quality of students' knowledge.

Computer communication technologies make it possible implement methods in a new way that activate students' creative activity. They can participate in virtual discussions on various educational websites and thematic forums, and carry out joint creative projects with students from various educational institutions. Thus, the use of modern information and communication technologies in the educational process can be considered as one of the active forms of individualization of learning [1].

Inherent properties of new technologies such as their interactivity, multimodality, multimedia, visualization of content play an important role in learning. Thus, computer visualization of educational content, especially in a playful, interactive form, develops cognitive ways of thinking, creativity and mental activity of students, and also has a positive effect on their psychological and emotional state.

Currently, the Internet and various online resources offer teachers and students extensive access to expert opinions on many issues. The teacher cannot always act as such an expert due to the fact that it is impossible to be fully knowledgeable in every area, and also due to the fact that he is often too immersed in the problems and needs of his students, to objectively evaluate a particular issue. Therefore for studying a particular topic, it is necessary to get acquainted with the opinion of an expert who has a more complete and modern vision of the subject of research [4].

To get acquainted with the opinions of experts, such Internet resources as *youtube.com* and *ted.com* are suitable, which allows you to create your own lesson based on the proposed video. The teacher can break the video into thematic fragments and work through a discussion of what was seen during a lesson.

The use of Internet resources in teaching foreign languages makes it possible to create conditions for the development of all necessary competencies in students that correspond to the realities of our time. Methods for sharing modern ideas and trends and their further discussion, widely used by teachers at present, also have great motivational power in teaching foreign languages. Along with this, having your own computer and digital devices with Internet access for almost every student significantly facilitates the teacher's task of involving students in the process of learning a foreign language via the Internet.

Literature

1. Battro A.M. Digital skills, globalization and education. Globalization: Culture and Education in the New Millenium. Berkeley: University of California Press, 2004. 290 p.
2. Beckett G.H., Miller P.C. Project based second and foreign language learning: Past, present and future. Charlotte, USA: Information Age Publishing, 2006. 304 p.
3. Cameron L. Teaching languages to young learners. Cambridge: Cambridge University Press, 2001. 274 p.
4. Warschauer M. Technology and Social Inclusion: Rethinking the Digital Divide. Cambridge, MA: MIT Press, 2003. 276 p.

Олена ОВЕРЧУК, кандидат
філологічних наук, старший
викладач кафедри українознавства
Харківського національного
університету внутрішніх справ

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЮРИДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Перед сучасними дослідниками, коло наукових інтересів яких зосереджується на перетині феноменів мови й права, як невіддільних складових правового суспільства, постала актуальна проблема зумовлена необхідністю досконалого мовного забезпечення законодавчих процесів в українській державі, а отже, створення лінгвістичного категоріального апарату, стандарти якого допомогли б зробити правничий текст чітким і зрозумілим за своїм змістом.

Проблема мови законодавства тісно пов'язана з питанням юридичної термінології, від точності, ясності та зрозумілості якої залежить і стан мови права в цілому. Адже юридичні терміни, як виразники правових явищ і понять, функціонуючи в мовно-правових сферах законодавства, документації, юридичних наук, становлять значний і надзвичайно важливий прошарок української літературної мови.

Увага до юридичної термінології та її розбудови на власній національній основі, ступінь розробленості й упорядкування, стан і глибина її наукового вивчення є показниками рівня розвитку держави, суспільства, нації, національної свідомості та правосвідомості, національної духовної культури в різних її проявах – культури правової та політичної, мовної та інтелектуальної тощо [2]. Попри значну увагу до проблем юридичної термінології представників як правових, так і лінгвістичних наукових шкіл, серед яких Н. Артикуца, С. Головатий, В. Демченко, Ю. Зайцев, С. Кравченко, О. Сербенська, Г. Онуфрієнко, Ю. Прадід, Н. Руколянська, І. Усенко, О. Юрчук та інші, в Україні вона досліджена поки що не на достатньому рівні. До того ж процес формування юридичної термінології, яка є однією із найдавніших терміносистем української мови, активно триває й сьогодні. Тому вивчення питання основних тенденцій розвитку сучасного українського термінознавства в галузі юридичної термінології, функціонування юридичних термінів у теоретичному й практичному аспектах, розв'язання важливих проблем юридичного термінознавства є актуальним і потребує подальшої розробки.

Як зазначає Н. Артикуца, сучасна юридична термінологія характеризується наявністю низки актуальних проблем, зокрема: відтворення процесу формування української юридичної термінології у широких

хронологічних рамках на фоні державно-правового та етнічно-мовного розвитку суспільства; реконструкція лексичного складу і структури терміносистем на всіх етапах її історії; показ ретроспективи змін та їх динаміки як у межах окремої термінологічної одиниці, так і цілих термінологічних об'єднань [1].

Юридична термінологія становить собою динамічну знакову систему, що постійно розвивається, збагачується новими поняттями й реаліями, які іноді випереджають процеси їх остаточного закріплення в правових текстах, що спричиняє появу колізій у праві й потребує ретельного вивчення як мовознавців, так і правників. Саме тому для вітчизняного законодавства важливим є розв'язання проблеми упорядкування термінології, перш за все законодавчої, кодифікації термінів у законодавчих актах, забезпечення їх точності та достовірності.

На жаль, функціонування юридичної термінології в правових текстах, як правило, супроводжується наявністю цілої низки негативних мовних явищ, зокрема: непослідовне вживання термінологічних одиниць, порушення логіки викладу, калькування, використання русизмів, діалектизмів, жаргонізмів, сленгу тощо. Ускладнюють трактування правових норм, засвідчують низький рівень культури правових текстів часто недоречні й невиправдані синонімія та полісемія термінологічної лексики. Тому питанню добору адекватних юридичних понять, їх взаємозаміни повинна надаватися особлива увага з боку законодавців і дослідників правових текстів.

Актуальною також є проблема перекладу юридичних термінів. Щоб не допустити порушення структури оригінального терміну, його тлумачення перекладачеві важливо враховувати не тільки законодавчі, а й лінгвокультурологічні особливості. З цією метою особливого звучання набуває питання розробки й впровадження єдиних термінологічно вивірених та науково обґрунтованих з юридичної та з лінгвістичної точки зору перекладацьких словників юридичних термінів.

Отже, значний розвиток термінології, зумовлений процесами глобалізації суспільства, спричинив посилену увагу науковців до вивчення проблем сучасної української юридичної термінології. Проте чимало питань юридичного термінознавства залишаються відкритими. Так, подальшої розробки потребує питання формування усталеної системи юридичних термінів, унормування термінології законодавства, вирішення якого можливе тільки за умов тісної співпраці лінгвістів та правників.

Список використаних джерел

1. Артикуца Н. Проблеми і перспективи вивчення юридичної термінології. Право України. 1998. № 4. С. 56–57.
2. Хохрякова Л. Юридична термінологія та проблеми її вивчення на заняттях з української мови (за професійним спрямуванням) у внз. Вісник Маріупольського державного гуманітарного університету. Серія: філологія. 2009. № 2. С.393–402.

Людмила ПЕСКОВА, магістрант
КЗ «Харківська гуманітарно-
педагогічна академія» ХОР

Науковий керівник:

Тетяна КРЕХНО, професор
кафедри української лінгвістики,
літератури та методики навчання КЗ
«Харківська гуманітарно-
педагогічна академія» ХОР,
кандидат філологічних наук, доцент

ЛІНГВОПЕРСОНАЛІЗАЦІЯ ПОЛЬСЬКОГО ВЧЕНОГО-ІСТОРИКА В НАУКОВИХ РОЗВІДКАХ ПРО СУЧАСНУ ВІЙНУ В УКРАЇНІ

Персональний мовний стиль науковця є відносно новою й недостатньо опрацьованою цариною філології. Пропоноване дослідження є спробою заповнення лакуни, доповнення картини семантичних, структурних та функціональних особливостей авторського стилю в науковому тексті.

Завдання нашої розвідки полягає в інтерпретації мовної особистості автора-науковця шляхом аналізу способів вербалізації знань, уявлень, рефлексій, оцінок, замірів щодо предмету дослідження. Матеріалом слугує наукова стаття польського історика Філіпа Брийки (Filip Bryjka), присвячена вивченню війни в Україні.

Індивідуалізація автора в імпліцитній формі виявляється вже через визначення зони буття, що має стати об'єктом аналізу науковця. Обираючи певну тему, продуцент мовлення неявно заявляє про свої світоглядні орієнтири й внутрішню потребу стимулювати себе й соціум до осмислення цього питання як особливо значущого. Науковий наратив Ф. Брийки виявляє персональний погляд на події 2014 – 2016 років на Донбасі. У статті «Rosyjska wojna zastępcza w Donbasie» 2016 року відображені особисті глибокі психоемоційні враження від воєнного вторгнення, потрясіння, що викликані фактом ігнорування гуманітарних європейських цінностей у XXI столітті.

Образ України та українців формується насамперед прямим описом цих концептів. Та цю картину доповнює також змалювання політичного й психологічного портрету Російської держави. Стрижневим мовним рівнем образотворення Російської Федерації є лексичний. Система дієслів (разом із віддієслівними похідними одиницями) формує типаж інтервенціоністського, анексіоністського, експансіоністського політичного суб'єкта на карті світу. Із синонімічних рядів автор наукового тексту обирає одиниці вищого рівня семантичної градації, що посилює емоцію висловлюваної думки, а отже, й

виявляє оцінні авторські судження (Російська Федерація *utrzymuje, łama, destabilizuje, organizuje, wkracza*): *celem strategicznym Federacji Rosyjskiej (FR) wobec Ukrainy jest utrzymanie tego państwa w swojej strefie wpływów; z FR, która złamała tym samym szereg umów międzynarodowych; Rosja postanowiła zdestabilizować Ukrainę; FR organizuje na swoim terytorium rekrutację „ochotników” do walki w Donbasie; Wówczas do Donbasu wkroczyły regularne jednostki armii rosyjskiej; prowadziły operacje dywersyjne w obwodzie Ługańskim i Donieckim.*

Функціональне навантаження прикметників – це конструювання іміджу Росії в очах світової спільноти. Цей імідж є об’єктивно непривабливим, але вибір одиниць із релевантною атрибутивною семантикою – це свобода й преференції автора-науковця. Безперечно, цей комплекс прикметників (*agresywna, przebiegła, podstępna, ekspansywna*) об’єктивує світоглядну позицію історика на шкалі несхвального ставлення до типової манери Росії ведення справ у зовнішньополітичному просторі: *spotkało się ze agresywną reakcją FR.*

Персональні комунікативні тактики польського історика Філіпа Брийки, спрямовані на актуалізацію діалогу та посилення виразності мовлення, спонукають його до залучення фразеологізмів із експресивно-оцінними конотаціями: *czyimiś rękami (prowadzenie wojny), modus operandi*. Самовияв мовної особистості, яка одночасно репрезентує об’єктивного науковця й звичайного громадянина з загальнолюдськими цінностями й індивідуальною силою емоційного фону, ілюструє одночасне вживання стилістично нейтрального загальноприйнятого терміна *wojna hybrydowa* (гібридна війна) та емоційно маркованого фразеологізму *czyimiś rękami* (чужими руками провадити війну). Одночасний вплив на формування уявлень і переконань про об’єкт дослідження такими засобами, як науковий термін і емоційний фразеологізм свідчить, з одного боку, про синтез в авторській персоні відстороненого дослідника явища та людини, збентеженої і враженої масштабами державної мерзенності, а з іншого, – прагматикою мовотворчості: вплинути на раціональний та емоційний інтелект передбачуваної аудиторії, посилити енергію висловленої думки, стимулювати подальші індивідуальні переживання в читацької аудиторії.

Мовну компетентність, персональну ерудицію, прагнення досягти психологічного ефекту ілюструє вживання фразеологізму *modus operandi* для ідентифікації способів провадження війни в Україні. Фраза латинського походження вживається для маркування типового, звичного способу поведінки під час досягнення певних завдань. У контексті репрезентованого автором персонального експресивного несхвалення російської агресії ця усталена фразеологічна одиниця посилює категоричність негативної оцінки алюзією на кримінальну площину – типові алгоритми скоєння злочинів, оскільки одиниця *modus operandi* характеризується закріпленістю за сферою криміналістики.

У творенні образу України й українців автор наукового тексту виявляє свої симпатії і декларує співпереживання. Досягає він такого ефекту вживанням експресивної лексики: *Plac Niepodległości w Kijowie stał się krwawym polem bitwy*.

Отже, персональний науковий наратив Філіпа Брийка розбудовується навколо головних суб'єктів протистояння: Росії й України. Засоби змалювання образів спеціалізовані. Емоційно-експресивно марковані одиниці формують почуття поваги й співчуття до українства. Теж емоційна, але з негативною конотацією лексика, фразеологія, метамовні конструкції є засобами образотворення Росії.

Вікторія ПЕРЦЕВА, доцент
кафедри українознавства
Харківського національного
університету внутрішніх справ,
кандидат філологічних наук, доцент

ОСОБЛИВОСТІ ТЕРМІНОЛОГІЧНОЇ ЛЕКСИКИ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО АКТА

Нормативно-правові акти, крім того, що регулюють суспільні відносини, є мовним продуктом і тому вимагають ретельного аналізу на граматичному й семантичному рівнях, адже викладені в них норми права не завжди прості й доступні для розуміння, іноді неясні й неточні, нечітко сформульовані, або не відповідають принципу єдності термінології та містять правові колізії як в окремому нормативно-правовому акті, так і в низці законів.

Це пояснюється насамперед тим, що закони укладають правознавці, для яких семантична структура слова й закономірності функціонування термінологічних одиниць не є панівними в процесі формування та створення певного юридичного терміна чи поняття. Унаслідок, сучасна термінологічна лексика нормативно-правового акта – це утворення, одиниці якого ще не повністю досліджено щодо своїх інтерпретаційних можливостей. З цим пов'язані труднощі тлумачення багатьох юридичних термінів.

Отже, з точки зору лінгвістики, нормативно-правовий акт – це певний фрагмент мовотворчого процесу, представлений насамперед у вигляді тексту, який має заголовок, завершений відповідно до змісту цього заголовка, дискретний, адже складається із взаємозалежних частин, має чітку мету й практичну спрямованість та написаний відповідно до стилістичних норм цього різновиду офіційно-ділового стилю.

Основою для нормативно-правового акта є чітка визначеність понять. Однак понятійний склад багатьох правових положень у нормативно-правових актах структурується нерівноцінно, часто переважає не наукове, а буденне сприйняття юридичних термінів.

Відомо, що особливістю терміна, як мовного знака, є наявність визначення. Як підтверджує практика, правознавці основну увагу приділяють тлумаченню норм права, які формулюються із залученням юридичних термінів. У результаті такого підходу може відбутися часткова функціональна або понятійна підміна: визначення юридичних термінів замінюються в процесі інтерпретації норм права на їх тлумачення.

Серед найбільш розповсюджених способів мовного тлумачення виділяють граматичні й логічні. Відомо, що в будь-якому тексті закони логіки поєднуються із законами граматики й протиставляти їх в жодному разі не можна. Невідповідність граматичного та логічного дослідження правової норми – це, власне, незлагодженість мови й мислення. Система правових норм обов'язково будується, виходячи з вимоги несуперечності, тобто зміст і форми вираження правової норми повинні бути внутрішньо узгодженими.

Якщо юридичний термін позначає якийсь реальний об'єкт, треба обов'язково дбати, щоб вживання одного й того ж терміна різними особами, представниками різних наукових течій було зорієнтовано на одну й ту ж мовну реалію. Необхідно визначити основне значення досліджуваного слова, його смисловий відтінок у певному контексті, з'ясувати граматичну форму цього слова, адже найменша помилка або неточність можуть призвести до того, що сутність всієї правової норми може бути сприйнята загалом неправильно або спотворена. Терміни – це не особливі слова, а тільки слова з особливою функцією. Терміном може бути будь-яке слово. Від загальноживаного слова термін відрізняється конвенціональністю, тобто відповідністю певним традиціям, умовностям, стандартам. Терміном слово стає з того моменту, коли фахівці певної галузі за домовленістю знаходять йому особливе «ім'я». Водночас значення термінів, які затверджено для однієї галузі права або одного закону, повинно поширюватися також і на інші галузі права або інший закон з однаковим формулюванням, зберігаючи єдність номенклатури.

Таким чином, законодавець повинен сформулювати значення легальних визначень терміна лише в загальноприйнятому розумінні, використовуючи узуальні лексичні одиниці мови. Усі висловлювання в текстах нормативно-правових актів повинні мати ті значення, які вони мають у літературній мові, інші інтерпретації недопустимі, адже це призводить до появи правових колізій і невизначеності норм, які, своєю чергою, можуть стати засобом для маніпулювання. Особливо пригнічує сучасна тенденція щодо підміни традиційної номенклатури юридичних термінів новою лексикою, за якою ховається розпливчастість понять, їх неясність, теоретична неспроможність. Це «модні» невмотивовані запозичення з

англійської мови, які лише перефразовують, підміняють традиційні назви (наприклад, прайвеси, ноу-хау, інсайдерська інформація тощо). Такі лексеми, на відміну від терміна, полісемічні, не мають точного значення, позбавлені контекстуальної незалежності та понятійної усталеності.

Отже, термінологічна лексика нормативно-правового акта вимагає якнайшвидшої її систематизації. Текст нормативно-правового акта насамперед повинен бути стійким до змін, узвичасним, зрозумілим і легітимним. Спрощення та нововведення, властиві для побутової мовної сфери, несуть небезпеку множинних інтерпретацій, що неприпустимо для нормативно-правових актів.

Вікторія ПИЛИПЕНКО,
доцент кафедри
загальнотеоретичних правових і
соціально-гуманітарних дисциплін
Київського університету права
НАН України

МОВА ВОРОЖНЕЧІ ЯК ПІДСТАВА ПРИТЯГНЕННЯ ДО ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ І МЕТОДІВ ВЕДЕННЯ ВІЙНИ

Поняття «мова ворожнечі» з моменту порушення росією територіальної цілісності України в 2014 році вийшло з площини правового регулювання та стало загальновживаним. На сьогодні це поняття частіше за все асоціюється з інформаційною війною та виводиться виключно у зону відповідальності засобів масової інформації, набуваючи суто оціночного звучання. Це пов'язано з труднощами перекладу англійського терміну «hate speech», лексичне значення якого може розкриватися в контексті або «мови ненависті», або «розпалювання ненависті», або «мови ворожнечі». В цьому і полягає головна філологічна дилема: наскільки слова споріднені за лексичним значенням можуть рівноцінно використовуватися в юридичній практиці, якщо їм законодавець надає кардинально протилежні визначення.

Однією з перших спроб розкрити суть «hate speech» у розумінні «розпалювання ненависті» було прийняття Рекомендації № R (97) 20 Комітету Міністрів Ради Європи державам-учасницям з питань «розпалювання ненависті» від 30 жовтня 1991 р., в якому визначаються принципи їх застосування до випадків прояву розпалювання ненависті. З метою застосування зазначених принципів термін «розпалювання ненависті» трактується як поняття, що покриває всі форми самовираження, які включають поширення, провокування, стимулювання або виправдання расової ненависті, ксенофобії, антисемітизму або інших видів ненависті на

основі нетерпимості, включаючи нетерпимість у вигляді агресивного націоналізму або етноцентризму, дискримінації та ворожості щодо меншин, мігрантів та осіб з емігрантським корінням» [1].

Окреслення меж дії мови ненависті, як тотожного словосполученню «мова ворожнечі» та «розпалювання ненависті» відбулося в Конвенції про захист національних меншин, прийнятої в 1995 р. та Додатковому протоколі до Конвенції про кіберзлочинність, присвячений протидії расизму і ксенофобії в Інтернеті, прийнятому в 2003 р. Тут під мовою ненависті маються на увазі всі висловлювання, спрямовані проти особи або групи осіб, що закликають до дискримінації чи принижують, створюють негативні стереотипи щодо певних соціальних груп населення [2, 3].

Як бачимо, ці міжнародні нормативно-правові акти, хоч і намагаються охопити різні аспекти «hate speech», однак, повністю не розкривають сутності «мови ворожнечі», з якою зіштовхнулося українське суспільство особливо після повномасштабного вторгнення. Адже перед вітчизняними юристами стоїть завдання не лише зафіксувати випадки воєнних злочинів росіян, але й довести співучасть російських ЗМІ в провокуванні до вчинення цих злочинів через мову ворожнечі. На жаль, українське законодавство також не має чіткого визначення складу злочину, пов'язаного з використанням мови ворожнечі і навіть не відповідає на питання наявності причинно-наслідкових зв'язків між мовою ворожнечі в ЗМІ та вчиненими воєнними злочинами російськими військовими. Лише опосередковано можна звернутися до Закону України «Про національну безпеку», ст. 1 якого відносить до загроз національній безпеці явища, тенденції і чинники, що унеможливають чи ускладнюють або можуть унеможливити чи ускладнити реалізацію національних інтересів та збереження національних цінностей України [4]. В цьому контексті будь-які прояви загрози мові, культурі, релігії можуть ототожнюватися з загрозою національній безпеці.

У ст. 161 Кримінального кодексу України застосовано поняття розпалювання ворожнечі та ненависті по відношенню до громадян за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, інвалідності, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками [5].

Аналізуючи зазначені вище статті потрібно розуміти, що принципово важливо розрізняти, що мова ворожнечі – це не тільки те, що являє собою склад злочину за ст. 161 Кримінального кодексу. Насправді, це поняття набагато ширше, ніж те, що в кодексі мається на увазі під розпалюванням міжнаціональної або міжрелігійної ворожнечі. На жаль, в українській судовій практиці відсутні приклади притягнення до відповідальності представників медійної спільноти за мову ворожнечі як основи складу злочину.

Учасники Моніторингу проявів расової та етнічної ворожнечі чи нетерпимості в українському сегменті Інтернету засвідчили, що обидва закони не дають можливості їх застосовувати для переслідування за злочини, пов'язані

з мовою ворожнечі: «Частково це пов'язано із невдалим формулюванням ст. 161, що робить майже неможливим кримінальне переслідування підозрюваних у пропаганді ненависті чи ворожнечі, через практичну неможливість довести саме умисність цієї дії, а також неможливість застосування цієї статті, коли мова йде про образу почуттів та гідності не окремих громадян, а представників цілої спільноти чи меншини» [6].

У 2012 р. Верховна Рада вперше прийняла Закон України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» (від 06.09.2012). Він фіксує дефініцію терміна дискримінація, а також подає опис виду дискурсивної дискримінації, який можна співвіднести із мовою ворожості. Так, ст. 1 розкриває підбурювання до дискримінації: «вказівки, інструкції або заклики до дискримінації стосовно особи та/або групи осіб за їх певними ознаками» [7].

Проте навіть таких ініціатив виявилось не достатньо, що яскраво продемонстрували події останніх років в Україні. Саме тому, відповідаючи на виклики порушення росією норм міжнародного права у 2022 р. Рада Європи розробила Рекомендацію CM/REC(2022) 16 Комітету міністрів державам-членам щодо боротьби з мовою ворожнечі. В документі наголошувалося на складності визначення складу злочину, спровокованого мовою ворожнечі та надавалися рекомендації дотримуватись указівок, передбачених відповідним прецедентним правом Суду, урахувати такі чинники та взаємодію між ними: зміст висловлення; політичний і соціальний контекст відповідного часу; намір мовця; роль і статус мовця в суспільстві; як висловлення поширюється або посилюється; здатність висловлення призводити до шкідливих наслідків, включно з неминучістю таких наслідків; характер і розмір аудиторії, а також характеристики цільової групи [8]. Для запобігання мови ворожнечі та боротьби з нею державам рекомендували застосовувати комплексний підхід, готувати й упроваджувати широку політику, законодавство, стратегії або плани дій, розподіляти відповідні ресурси для їх реалізації та залучати різні зацікавлені сторони.

Таким чином, поняття «мова ворожнечі» є комплементарним та дискусійним, як у середовищі мовців, так і серед фахівців у галузі права. Українське законодавство потребує чіткої класифікації злочинів, складу злочинів спровокованих, ініційованих або підтриманих мовою ворожнечі. Це має тягнути за собою відповідні зміни до кримінального, кримінально-процесуального, цивільного, адміністративного кодексів та більш широке вивчення європейської практики судових прецедентів, які можуть стати інструментарієм в процесі притягнення російських ЗМІ до відповідальності за співучасть та провокацію воєнних злочинів росії на території України.

Список використаних джерел:

1. Львова О. Л. Мова ворожнечі: теоретико-правовий аналіз поняття. Проблеми теорії держави і права. Вип. 29. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/559991.pdf> (дата звернення: 12.10.2023).

2. Додатковий протокол до Конвенції про кіберзлочинність, який стосується криміналізації дій расистського та ксенофобного характеру, вчинених через комп'ютерні системи. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_687#Text (дата звернення: 12.10.2023).
3. Рамкова конвенція про захист національних меншин від 01.02.1995 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_055#Text (дата звернення: 12.10.2023).
4. Про національну безпеку : Закон України №2469-VIII від 21.06.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (дата звернення: 12.10.2023).
5. Кримінальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 12.10.2023).
6. Федорович І. Моніторинг проявів расової та етнічної ворожнечі чи нетерпимості в українському сегменті Інтернету – поширення мови ворожнечі та заклик до нетерпимості (мова ворожнечі, як зброя для правої риторики). Київ, 2011. 76 с. URL: <https://www.helsinki.org.ua/files/docs/1321720907.pdf> (дата звернення: 12.10.2023).
7. Мацюк Г. Розвиток теорії соціолінгвістики: формування змісту поняття «мова ворожнечі» як форма дискурсивної дискримінації. URL: file:///C:/Users/admin/Downloads/%D0%A0%D0%BE%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%BE%D0%BA_%D1%82%D0%B5%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%97_c%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%BE%D0%BB%D1%96%D0%BD%D0%B3%D0%B2%D1%96%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B8_%D1%84%D0%BE.pdf (дата звернення: 12.10.2023).
8. Боротьба з мовою ворожнечі: Рекомендація Ради Європи. 2022. URL: <https://rm.coe.int/recommendation-cm-rec-2022-16-on-combating-hate-speech-ukrainian-versi/1680a9b672> (дата звернення: 12.10.2023).

Олександра ПОЛШКО, здобувач вищої освіти Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ
Науковий керівник:
Інна КОЗУБАЙ, старший викладач кафедри міжнародних відносин та соціально-гуманітарних дисциплін Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ У ПЕРЕКЛАДІ НА АНГЛІЙСЬКУ МОВУ

Ця наукова робота присвячена юридичній лінгвістичній проблемі, а саме перекладу юридичної термінології з англійську мову на українську. Відповідно із зовнішньополітична правова ситуація зумовлює порушення низки питань, пов'язаних з перекладом юридичних нормативно-правових актів, оскільки мова права включає професійну лексику, кількісний склад якої весь час помітно зростає. До того ж, національна юридична термінологія через кожний циклічний проміжок часу зазнає динамічних змін та

розвивається паралельно з розвитком суспільства, адже перебуває в постійному контакті з ним, реагує на зміни мовної ситуації, втілює та передає наукову інформацію та характеризується широким різноманіттям певних сфер застосування.

Метою дослідження й акцентування уваги для вчених-правників. Розгляду цієї юрислінгвістичної проблематики, яка є складовою загальнотеоретичної правничої науки. Ця проблематика уособлюється саме у висвітленні дослідження зв'язку мови та права у двох вимірах: правове вираження мови або лінгвістичне детермінації у юридичному аспекті. Наголошується, що юридична лінгвістика в цілому, повинна набувати традиційний характер у галузі гуманітарного ряду, а не прикордонний науковий напрямок. Адже повинно доводитися, що із предмету юрислінгвістичної теорії, що вона не має множинний предмет (мови і права), а лише одноцільний, що у свою чергу, доводячи тим, що мова і право є символічну природу.

Через низьку активність у гуманітарному української освіти, а саме розвитку у прикордонних напрямків (міждисциплінарних предметів), не відбувається перехідного моменту для народження нових наукових, повноцінних напрямків.

Перед нами постає така проблематика, яка визначає низку загальнотеоретичних питань юридико-лінгвістики, зокрема, термінологічного ряду, що є необхідною частиною конструктивного правничого взаємозв'язку.

У процесі розвитку мовознавства та формування систем мовознавчих дисциплін юридичної мови, яка стає об'єктом спеціальних лінгвістичних досліджень. Вивчення юридичної термінології, способів перекладу, а також застосування на практичних заняттях англійської мови присвятили свої роботи такі дослідники, як: Н.В. Зінукова, Л.М. Черноватий, С.М. Нікіфорова та інші. Послідовність становлення закону та мови, або мови до закону. Об'єктом досліджень виступають юрислінгвістика (перший) та лінгвоюрисистики (другий). Перший об'єкт, вивчає ставлення мови до закону, а другий закону до мови.

Поняття «термін» та його переклад було досліджено у працях Л. П. Білозерської, А. Я. Коваленко, Т. Р. Кияка та інших вчених розкривається сутність юридичних термінів, їх класифікація, обґрунтовуються різні підходи щодо способів їх перекладу.

Філологічний аспект є неоднорідно розробленим, але однаково входить до системи юридичних наук. Для визначення місця юрислінгвістики треба врахувати всі її особливості серед таких є: по-перше, юридична лінгвістика має чітку практичну спрямованість; по-друге, юридична лінгвістика включає кілька окремих, щодо самостійних піднаправлень. Кожне з цих піднаправлень утворює своє коло контактування з юридичними дисциплінами, що входять до системи юриспруденції [1].

І починає юридична лінгвістика свою генезу з історико-правових дисциплін. Освоєння римського права, історії держави та права зарубіжних країн, історії держави та права рідної країни, історії політології, риторики, оволодіння основ латинської мови – яка лягала у фундамент до всіх правових систем та термінологія якої зберігається аж до теперішнього часу.

До прикладу, щодо застосування юридичних термінів які походять ще з римського права та латинської мови, можна привести це застосування у судовій справі «Франциско Кунанан Памінтуан проти Міністерства Військово-морських сил США». «Whether a decision is in accordance with the law «refers to the application of the wrong legal standard, and the application of the law is reviewed de novo», ми ознайомилися з виразом «de novo». Зазначимо, що він походить із латинської мови та українською означає «заново». У науковій літературі застосовують як сталий вираз, що має значення «від самого початку». Ми також бачимо пасивну конструкцію «is reviewed», що можна перекласти, як «переглянуто». Перекладачі іноді перетворюють в активний стан. Ми також бачимо кліше «in accordance with», яке нерідко вживається для юридичної стандартизованої мови для вираження узгодження з законом та додання офіційності та стислості. У такому випадку перекладаємо, як «відповідно до/згідно з» і наголосимо, що частини мови основного слова у кліше є різними (іменник у мові-джерелі та прислівник – у мові перекладу) [2].

Зазначимо, що саме юридична лінгвістика використовується для подолання мовленнєвого бар'єру при перекладі, як засіб, що необхідний для зв'язку з розширенням політичних, торгових, міжнародно економічних і т.д., що обслуговуються у правовому полі.

Головним структурним елементом постає саме термін. Юридична термінологія є найдавнішим пластом з чого складається уся система права. Саме в Україні відбувався ріст знань про юридичну термінологію ще у часи складних історико-політичних умовах бездержавності та впливу інших мов, але все ж таки постає у роки української державності й національного права.

У 30-х роках ХХ сторіччя І. Огієнко, розмірковуючи над проблемами української наукової термінології, вдало зауважив: «Термінологія не постає відразу, а звичайно витворюється самим народом упродовж віків духовного життя, потребує традицій для свого усталення» [2].

З міркувань вищезазначеного науковця, може дійти висновку, що поки суспільна, наукова думка зростає – зростає історична значимість юридичної термінології. Адже юридична термінологія повинна бути доступною для розуміння суб'єктів правового регулювання, яким адресовані нормативні вимоги і приписи.

Так, як наша країна у правовому і політичному полі рухається у європейській інтеграції та приймаємо законодавчі акти ЄС, кожен досвідчений та кваліфікований правник повинен звертатися до юридичного перекладу.

Юридична термінологія – це слова і фрази, які використовуються в юридичній професії. Зазначимо, що не лише юристи, але також люди, чії професії пов'язані з правом (помічники юриста, адміністративний персонал, приватні детективи, правоохоронці, письменники, редактори та журналісти тощо) та громадяни, які хочуть покращити своє розуміння уряду та суспільства застосовують юридичні терміни. Зазначимо, що юридичний термін – це одиниця перекладу текстів юридичного спрямування, що показує юридичне поняття, має фахове пояснення та зміст, який є чітко визначеним [3].

Тобто, виходячи з вищезазначеного абзацу, юридичний переклад відноситься до виду фахового перекладу, де насамперед, кваліфікація перекладача відіграє невід'ємну частину для передачі інформації з однієї мови на іншу.

Хочемо привести доречне пояснення щодо терміну «юридичний переклад» за дисертацією Д. Касяненко, де вказано, що це – «складний вид мовленнєвої діяльності, який вимагає максимальної обізнаності перекладача у правових культурах, історії, національних традиціях вихідної мови та цільової мови задля адекватного та повноцінного відтворення вихідної інформації цільової мови» [4].

Студенти-юристи повинні вивчати юридичну лінгвістику та у свою чергу, навчитися шукати терміни у тлумачних або перекладних словниках.

Виникає нове питання, як у словнику розрізняють та виникають нові юридичні терміни.

Відповідно до положень Енциклопедичного юридичного словника юридичні терміни поділяються на три різновиди по ознаці «зрозумілості» для тієї або іншої частини населення: 1) Загальнозначущі терміни характеризуються тим, що вони вживаються в повсякденному змісті і зрозумілі всім, до цієї групи термінів відносяться, наприклад, біженець, свідок, працівник; accomplice, accreditation; 2) Спеціальні юридичні терміни володіють особливим правовим змістом і, видимо, зрозумілі далеко не всім, а лише фахівцям в області права, наприклад, необхідна оборона, задоволення позову; coerced acquiescence, to retaliate accusation; 3) Спеціально-технічні терміни відбивають область спеціальних знань – техніки, економіки, медицини і т. п.. Очевидно ці терміни повинні бути зрозумілі юристові, який є ще і фахівцем в іншій області, наприклад, недоброякісна продукція, правила техніки безпеки, non-patentable, nuclear-free [5].

У зв'язку із появою нових галузей права, прогресу людства загалом, відкриття нових явищ, зумовлює розширення термінології у загальнонаукових, загальнотехнічних і вузькоспеціальних галузях права. Терміни можуть бути утворені на основі рідної мови або розроблені із нейтрального термінологічного банку (міжнародні греко-латинські терміноелементи), які повинні відображати ознаку даного поняття.

Щодо перекладу термінів з англійської на українську, то взагалі юридичні терміни мають такі самі напрямки передачі, як і всі інші терміни.

Але головною проблемою перекладу юридичних термінів, термінів словосполучень є їх багатозначність не тільки серед правової галузі або одної юридичної галузі.

Юридіко-лінгвістика використовується у офіційно-діловому стилі, що відображається документах, що повинні виражатися у таких стильових рисах: точність, однозначність, стандартизованість (термінологія, синтаксична конструкція: уставлені звороти, кліше, структура документа), зрозумілість, повнота змісту, офіційність, структурованість, логічна послідовність, емоційноекспресивна нейтральність, тощо.

І в залежності від типу документа юридичний переклад ділиться на ці типи: переклад меморандумів, переклад законів, переклад договорів, переклад установчих документів юридичних осіб тощо.

Для якісної роботи у перекладі інформації правники використовують юридичні словники або двомовні словники. Двомовні словники можуть трактуватися без вказівки на відповідну галузь права, що може зробити такий переклад не доцільним до контексту справи.

Серед великої дискусії щодо недостатності і не зосередженості у наукових колах, все ж таки виокремлюють таку низку прийомів: 1) переклад за допомогою українських слів і виразів, які дослівно відтворюють слова і вирази англійської мови (так зване калькування) (*multiple accredit* – множинне акредитування); 2) транскрибування – передача фонемі рідної мови звучання англійського слова (*lex scripta* – писаний закон); 3) прийом опису – передача слова за допомогою розширеного пояснення значення англійського слова (*official accusation* – офіційне звинувачення (у здійсненні злочину)); 4) транслітерація – передача слова літерами рідної мови англійського слова (*legitimism* – легітимізм); 5) приблизний переклад – переклад, коли зберігається значення основного слова, проте відрізняється лексичним фоном (*notary public* – державний нотаріус); 6) переклад із допомогою аналога – одного із декількох можливих синонімів (*claim* – позов; праводомагання; претензія; вимога); 7) переклад шляхом створення неологізму, який передбачає наявність слова чи словосполучення, якого не існує в правовій системі мови перекладу (*has-been* – політичний діяч, який утратив свій вплив).

Для перекладу у юридичній лінгвістики треба знати не тільки мову яку перекладаєш, а й законодавство, культурні відмінності своєї країни і країни носія мови, історії. Юридічна лінгвістика, як дисципліна є надзвичайно цінною наукою яка повинна бути в усіх навчальних вищих закладів, що готують студентів-правників. Адже переклад юридичної термінології є важливим не лише через процес глобалізації, євроінтеграції, але у війну, коли кожна передана інформація була в юридичному контексті вірно трактована для ознайомлення світової спільноти із міжнародними фактами.

Список використаних джерел:

1. Дихта Н. М., Явдошук А. А. Юридична лінгвістика: співвідношення мови та права. Актуальні питання у сучасній науці, № 5(11), 2023 р. С. 239-245.
2. Мірошніченко Л. В., Акімова А. Д.. Актуальні проблеми юридичної термінології в Україні: тези доповіді. Збірник наукових матеріалів LXXIII міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. Філологічні науки. м. Львів. 2021 р. с. 91-93.
3. Турчин І. М., Дубневич Н. Ю., Гуня Л. М. Труднощі перекладу юридичної термінології при підготовці студентів-юристів: збірник наукових праць. Актуальні проблеми філології та перекладознавства. 2023 р. С. 118–122.
4. Касяненко Д. С. Особливості перекладу та лексичної гармонізації законодавчих актів ЄС в контексті євроінтеграції України : дис. на здобуття наук. ступеня канд. філолог. наук: 10.02.16. Київський Національний університет ім. Тараса Шевченка. Київ, 2011. 259 с.
5. Бойко Ю. П., Долинський Є. В. Особливості перекладу англійської юридичної термінології в офіційно-діловому мовленні: збірник наукових праць. Актуальні проблеми філології та перекладознавства. 2023 р. с. 5-11.
6. Дерещ В. С., Козубай І. В. Юридична лінгвістика в Україні: здобутки та перспективи. Міждисциплінарні наукові дослідження: особливості та тенденції: матеріали міжнародної наукової конференції (Т. 4), 4 грудня, 2020 рік. Чернігів, Україна: МЦНД. С. 133-135.

Анастасія ПОПОВИЧ,

здобувач вищої освіти

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Ганна ДЕКУСАР, старший викладач

кафедри українознавства та іноземних

мов Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ

**USE OF ENGLISH LANGUAGE DURING THE INTERACTION
OF LAW OFFICERS WITH THE POPULATION**

The use of the English language during the interaction of law enforcement officers with the population contributes to the improvement of communication and understanding between the parties, ensures the effective provision of assistance and support to the community, and also contributes to the perception by law enforcement agencies of the needs and problems of the population [1].

The use of the English language in the interaction of law enforcement officers with the population has several aspects:

International cooperation: In today's world, law enforcement agencies often cooperate with colleagues from different countries in the investigation of

international crimes or in operational actions. The use of the English language becomes the language of communication and exchange of information between law enforcement agencies from different countries. This contributes to the improvement of coordination of efforts, exchange of experience and effective cooperation.

Provision of information and advice: Proficiency in English helps law enforcement officers communicate effectively with citizens, provide necessary information and advice on rights and procedures. This is especially important for foreign nationals who have limited language skills or do not understand the language of the country where they are staying [2]. The use of the English language helps ensure that legal information is accessible and understandable to all.

Networking and crime prevention: Using the English language helps law enforcement officers more easily connect with the community and establish trust. This can improve community perception of law enforcement and contribute to community involvement in crime prevention and public safety.

Regular communication on social networks: English is the dominant language on many social networks and media platforms. The use of English helps law enforcement agencies effectively interact with the community through these channels, convey important information, and receive feedback. This can help raise awareness and community awareness of law enforcement and security issues.

Overcoming language barriers: The use of English helps law enforcement officers overcome language barriers that can make it difficult to communicate with the public, especially in regions or communities where there is cultural and linguistic diversity. With knowledge of the English language, law enforcement officers can more effectively perform their duties, gather information and establish contacts with the community, regardless of language barriers. In regions with intensive tourism or a significant number of foreign nationals, the use of English can improve the communication of law enforcement officers with tourists and other foreign nationals. This is important for providing help and advice, solving problems or passing on important instructions [3]. Proficiency in English helps maintain safety and promote good relations with foreigners visiting your area.

Promotion of public safety: Using the English language helps law enforcement officers communicate effectively with the community and promote public safety issues. Through the use of English videos, brochures, awareness campaigns and social media, law enforcement agencies can engage national and international audiences, disseminate safety tips and promote the importance of following the law [5]. The use of the English language facilitates greater placement and accessibility of law enforcement information resources and updates that may be available in English. These could be police websites, mobile phone applications, or surveillance and security systems that help prevent crime and maintain public safety.

Exchange of experience and professional development: The use of the English language helps law enforcement officers to exchange experience and knowledge with colleagues from other countries, which contributes to professional development and progress in the field of law enforcement. International conferences, seminars and trainings are held in English, so knowing English helps to keep abreast of the latest trends and advanced methods of work in the field of law enforcement [4].

Therefore, the use of English during the interaction of law enforcement officers with the population opens many opportunities for improving communication, increasing efficiency and ensuring public safety. This requires law enforcement officers to have a certain level of command of the English language and to take into account cultural aspects. English is an important tool for any law enforcement officer working in a modern and globalized world.

References:

1. Hale, C., & Victor, D. (2012). *The Limits of Language: Policing Methodology and Multilingual Communities*. Taylor & Francis.
2. Weathered, L., & Torriti, M. (2019). Community Policing and Multilingual Communication: Public and Police Perceptions in a Linguistically Diverse Society. *Policing: A Journal of Policy and Practice*, 13(1), 32-50.
3. Vanclay, F., & Higgins, M. (Eds.). (2019). *Handbook of Language and Communication in Public Administration and Public Management*. John Wiley & Sons.
4. Mackey, A., & Gass, S. (2016). *Second Language Research: Methodology and Design*. Routledge.
5. *Cultural Diversity and Law Enforcement: Assessing the Effectiveness of Language Access Provisions: A Resource Guide*. (2011). U.S. Department of Justice, Office of Community Oriented Policing Services.

Анатолій ПОПОВСЬКИЙ,
професор кафедри українознавства
та іноземних мов
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор філологічних наук, професор

ВИБОРЮЙМО ПОВНОПРАВНЕ ПРАВО НА ВИСОКУ КУЛЬТУРУ МОВИ – ВАЖЛИВОГО ЧИННИКА ДЕРЖАВОТВОРЧОГО, ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО І ДУХОВНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

1. Попри те, що Україна виборола право на незалежність і за 30-ліття її існування відбулося чимало суспільних змін, питання державотворчої функції української мови і її культури лишається й до цього часу на узбічній течії самопливу. З погляду законодавства все виглядає в світлі демократичної

досконалість, а дійсний стан сучасного життя засвідчує живучість тягучого шлейфу колоніальної русифікації як у живому, так і в писемному мовленні на рівні граматичних норм української мови. Більше того, на зміну столітній русифікації нині взялися ретельно культивувати вивчення англійської мови як мови міжнародного спілкування. То ж цілком закономірно постає питання: а чи можна досконало опанувати іноземну мову, коли досконало не володіємо літературною нормою своєї рідної мови, а суржикуємо на всіх рівнях здобутої громадянами різнодержавної освіти (радянської і пострадянської). Тут доречно пригадати дотепну оцінку ставлення до рідної мови класиків українського Слова Тараса Шевчека: *«І всі мови слов'янського люду – всі знаєте. А своєї дастьбі... Колись будем і по-своєму глаголить, як німець покаже»*, Володимира Самійленка: *«Там пани всі мови знають, крім своєї, крім своєї»*, і мудру пораду Кобзаря: *«Не дуріте самі себе, учітесь, читайте, і чужому научайтесь, й свого не цурайтесь»*. [1].

2. Мова є державотворчим кодом нації, яскравим виразником її ідентичності і своєрідним диференціатором у сприйнятті **свій – чужий**, визначаючи національну свідомість особистості й патріотичні почуття до своєї Батьківщини, які сколихнули козацьку пам'ять і звитягу українства у зв'язку з віроломним вторгненням рашистів-«асвабадителів», які століттями підступно декларували дружбу і братство народів... Ось і добратались до 10-літньої війни, мобілізуючи всі сили на визволення окупованих територій. Війна прискорила процеси декомунізації, дерусифікації, ліквідації УПЦ Московського патріархату, виявила хабарників (**переважно судової системи** – ексголова Верховного суду Микола Пшонка, ексголова Конституційного суду України Олександр Туницький, ексголова Верховного суду Всеволод Князев, суддя Верховного суду Сергій Стороженко та ін., **суддів міських і районних регіонів України** – Сергій Лазюк, суддя Держинського районного суду м. Харкова, Ганна Білик, суддя Броварського міськрайонного суду м. Київ, Олександр Білик, Андрій Новак, Микола Чаус - судді **Голосіївського та Дніпровського райсудів м. Київ** та ін.; **прокурори** (експрокурор Генеральної прокуратури України Олександр Матюшко, прокурор-зрадник Старобільської окружної прокуратури Луганської обл. Вадим Латка та ін.), **адвокати** (Петро Бігун та ін.), воєнкоми (Євген Борисов м. Одеса), численних зрадників, колаборантів і посіпак Кремля (Янукович, Азаров, Деркач, Медведчук, Шуфрич і їм подібних). Україна заговорила українською мовою... Заговорила, але чи престижно говорити у незалежній Україні мовою колонізатора, голодомора, окупанта, убивці, гвалтівника, грабіжника, ката, який і нині дотримується жорстокої політики російської імперії, СРСР щодо знищення українського народу. Виявляється, як свідчать ЗМІ, престижно для тих, чия свідомість перебуває в полоні московської путінської ідеології, хто може хамовито образити захисника, який проходить реабілітацію, або шкодувати за минулим раєм комуністичної імперії і вперто реабілітовувати історію й культуру «руського мира» не

тільки в побуті, але й в аудиторіях середніх і вищих навчальних закладів. То ж маємо використовувати такий прошарок як власне українських перевертнів, так і зальотних ревних прихильників «русского мира».

3. Мова формує інтелектуальні здібності, культуру членів суспільства і віддзеркалює загальноосвітній рівень нації на тлі світової культури. Та, на жаль, всі державотворчі процеси в незалежній Україні щодо питання повнокровного функціонування української мови лишається відкритим і вельми вразливим чинником нинішнього суспільства як у загальнопобтовому вжитку, так і в освітній системі навчальних закладів. У засобах масової інформації час від часу з'являються повідомлення про відвертих і зятятих місцевих мешканців, педагогів, прихильників повзучої русифікації не тільки у середніх, але й у вищих навчальних закладах. Так, наприклад, блогер із Дніпра Єлизавета Кошляк записала відео, в якому в агресивній формі намагалася довести своїм підписникам, що всі мешканці Дніпра розмовляють російською мовою. Також вона заявила, що вчила українську в школі і знає її, але переходити на неї не буде. І звинуватила україномовних людей у тому, що це спричинило до виникнення повномасштабної війни:

*«Є довбой*би, які мені кажуть: «Через таких, як ти, ми страждаємо». Б**ть, через таких, як ви, ми страждаємо. Через таких людей, які створюють ще більше проблем. Знаєте, чому у нас війна, тому що тут утискають російськомовних! Або ось у таких інформаціях: Паплюжила усе українське – директорку» мелітопольської школи судитимуть за державну зраду (LBNEWS.TODAY). Підозра у колабораційній діяльності оголошена «директорці» мелітопольської школи. Мешканка Мелітополя прийняла пропозицію окупантів та добровільно зайняла керівну посаду. Зрадниця спланувала та організувала освітній процес відповідно до вимог російського законодавства. За її вказівкою у школі заперечують існування наших культурних цінностей та традицій. Спотворюючи історичні факти зрадниця провокувала у підростаючого покоління ненависть та агресію до усього українського. (22/03/2023 <https://lbnews.today/paplyuzhila-use-ukrayinske-direktorku-melitopolskoyi-shkoli-suditimut-za-derzhavnu-zradu/>).*

Працювали на окупантів: двом вчителькам оголосили про підозру.

Служба безпеки заочно повідомила про підозру в колабораційній діяльності двом освітянкам із села Микільське Херсонської області. Вони впроваджували російську освіту під час окупації правобережжя Херсонщини UA.NEWS 15 березня 2023 (<https://ua.news/ua/ukraine/rabotali-na-okkupantov-dvum-uchitelnitsam-obyavili-o-podozrenii>).

Більше того, культура усного і писемного мовлення працівників вишів лишається ще на рівні успадкованого живучого суржика і в навчальному процесі академічних груп (лекції, семінари, практичні, лабораторні заняття), і поза навчальному зокрема. Від часу проголошення суверенітету й донині це питання постійно в полі зору науковців (П.Гриценко, К.Глуховцева, Л.Масенко, І.Фаріон та ін.), письменників (Л.Костенко, А.Погрібний,

В.Яворівський, С. Жадан, І.Роздобутько), діячів культури (В.Білоножко, С.Вакарчук, С. Гіга), педагогів (О.Коноваленко, Л.Ніцой), духовних пастирів (Любомир Гузар, митрополит Епіфаній), як-от:

«Якщо ми сьогодні воюємо не за гідність людського життя, не за право на життя від зачаття до природної смерті, якщо ми не будемо в Україні культуру життя, не будемо державу життя, то за що ж тоді воюємо? І цей саміт вже у своїй назві дає глибоку відповідь: ми воюємо за життя, за гідність і за перемогу. Ми воюємо за Україну!» — наголосив Глава УГКЦ Патріарх Святослав під час виступу у Києві 10 червня 2023 р. на Міжнародному саміті *«Україна – Життя. Гідність. Перемога»*, присвяченого питанням головних пріоритетів України майбутнього – захисту життя і гідності людини, захисту дітей і сім'ї» [2].

4. Міністерство освіти й науки України, на жаль, і до цих пір страждає на тимчасових і слабочинних очільників, які не відзначалися науковою добросовістю й спокійно відсиджувалося в своїх кабінетах, не реагуючи на критику журналістів і громадськості. Їхнє реформування призвело до того, що з року в рік скорочується кількість годин у вищих навчальних закладах щодо вивчення державної мови на кшталт *«Українська мова професійного спілкування»* (перший семестр для першокурсників, бо, бачте, вони ж це освоїли в середній школі!?). То ж як треба розуміти настанови великого французького енциклопедиста, філософа просвітителя 18 століття Вольтера про те, що іноземну мову можна вивчити за 6 років, ***а рідну – вивчати все життя***. Міністерські чиновники чомусь не враховують того фактору розуміння і засвоєння мовного розмаїття рідної мови у шкільні роки і в студентські – це різне вікове сприйняття широкого спектру законів граматики і багатства художніх виражальних засобів усталених літературних норм. Адже національна свідомість і світогляд підростаючого покоління формується завдяки мові – найважливішому фіксаторові вікових здобутків людства в усіх галузях науки, техніки, культури і т.п. А безпідставне щорічне скорочення кількості годин на опанування державною мовою, вилучення з програми навчання таких курсів, як *«Ораторське мистецтво»*, *«Етнографія»*, *«Історія української культури»*, *«Культура мовлення»*, *«Лицарі боротьби за волю й незалежність України»*, *«Зрадники України»* та ряду спецкурсів, що поглиблюють культуру мови і патріотичні почуття до Батьківщини не сприяють вихованню високих культурних мовних навичок в усному й писемному мовленні, оскільки сьогоденні першокурсники, зважаючи на масове поширення інфекційного захворювання (ковід 19) та віроломний напад РФ на Україну, мають досить значні прогалини в набутих дистанційним способом навчання знаннях з української мови, української літератури, стилістики, культури мовлення та інших дисциплін.

5.Основи міцного підґрунтя високоморального українського суспільства мусять формуватися в свідомості підростаючого покоління на загально визнаних навчально-виховних програмах, вибудованих на творчих

здобутках просвітителів України. Націєтворчий процес українства – це вельми тривалий процес духовного й інтелектуального становлення особистості в родинному середовищі, дитячих, середніх, вищих навчальних закладах, трудових колективах, де основним критерієм трансформації й опанування знань мусить бути державна мова. Але одна річ - декларувати статус державної мови, друга – гарантувати й контролювати (а не пускати на самоплив) її повноцінне функціонування і захист від будь-яких зазіхань московитів та доморощених перевертнів. То ж варто завжди пам'ятати настанови тих, хто присвятив життя святим оберегам мови свого народу:

«Рідна мова – це найособистіша і найглибша сфера обстоювання свого «я», коли воно є, своєї особистої і національної гідності. Та річ не тільки в цьому. Річ і в об'єктивній природності, необхідності, доцільності рідних мов та мовного розмаїття в багатонаціональному світі, річ в об'єктивній цінності їх для картини світу, річ у тому, що з умиранням усякої, а особливо розвиненої національної мови, людство назавжди втрачає одну із сторінок своєї духовної історії, стає біднішим і несправедливішим» (Іван Дзюба: 1, с.147).

«Нещасна, неправдива людина, що добровільно й легко зрікається рідної мови; щаслива, праведна людина, що в радості й горі будує слово своєї землі. Нещасні, прокляті батько й мати, що сплоджують перевертнів; щасливий, непереможний народ, що породжує своїх захисників і оборонців» (Борис Харчук: 1, с.149).

«Знання рідної мови визначає багатство, широчінь інтелектуальних і естетичних інтересів особистості. Той, хто не знає рідної материнської мови або цурається її, сам засуджує себе на злиденність душі, стає безбатченком» (Василь Сухомлинський: 1, с.196).

6.У дійсності сучасного сьогодення поки що не маємо тісного взаємозв'язку культурно-мовного впливу на широкий загал українського суспільства. Якщо в освітніх закладах хоч за куцими навчальними програмами прищеплюється мовно-літературна норма, то в засобах масової інформації – телебаченню, радіомовленню, періодичній пресі - питання мовної культури скотилося до рівня байдужого самопливу в продукуванні нецензурщини, вульгаризмів, засилля іншомовних слів, калькування, мовних покручів тощо. Чого варта щоденна культивация Вадимом Міським фейків, які починаються і закінчуються «руськоязичним матьорим матюччям», що вже заповонило в спілкуванні підрастаюче покоління?! То ж цілком закономірно виникає питання: «А хіба потрібне таке настирливе нав'язування іншомовного слова **фейк**, коли в українській мові є достеменно зрозумілий синонімічний ряд слів для всіх верств нашого населення – *брехня, вигадка, вимисел, витівка, неправда, чутки* та ін.». То ж у радіо- і телемовленні треба дотримуватися міри і бережного ставлення до своєї мови, бо, як кажуть тверезомислячі поляки, що **занадто, то не здорово**.

7. Байдужість до культури в усному й писемному мовленні сприяє засміченню мови, порушенню усталених лексичних і граматичних літературних норм як у приватному спілкуванні, так і в засобах масової інформації, які зобов'язані демонструвати зразки високої мовної культури, а не популяризувати матюччя, словесну зеківщину типу *блін, кльово, чувак, обалденно, хавать*; культивувати замість власних загальновідомих слів іншомовні запозичення: *креативно, кейси, маніторити, донатити, логістика, месендж, дискурс* та ін. або, нехтуючи наявним семантичним багатством української синоніміки, насаджувати активно такі експресивно-мовні одиниці, як **круто!** Внаслідок чого така *мовна крутизна* в засобах масової інформації скочується до деградації значення слова й культивує такі алогічні покручі, як-от: «*Універсальна літня зачіска, яка пасує всім: Блейк Лайвлі показала крутий приклад* (фото)» зам. *подала зразок гарної, елегантною, чарівної зачіски* тощо.

8. Отже, до питання мовної культури Міністерство освіти і науки мусить постійно привертати особливу увагу в усіх освітніх закладах, забезпечуючи їх відповідно до вікових категорій (дитячий садок, школа, технікуми, училища, вищі навчальні заклади) ґрунтовними навчальними програмами і посібниками з достатньою кількістю годин для опанування української мови, ораторського мистецтва, декламування та спецкурсів. Реалізовувати цю важливу вимогу сучасного суспільства мають високоерудовані фахівці освітніх закладів і засобів масової інформації, очищаючи свої колективи від тих, хто не дбає про культуру рідного слова і високий інтелектуальний рівень українства, яке веде жорстоку боротьбу з оскаженілим рашизмом за волю й незалежність своєї Батьківщини.

Література

1. Мово рідна, слово рідне!.. Київ: Веселка, 1989. 282.
2. «Якщо ми не будемо в Україні культуру і державу життя – за що ж тоді воюємо?» Глава УГКЦ. 10.06.2023. URL : https://risu.ua/yakshcho-mi-nebuduyemo-v-ukrayini-kulturu-i-derzhavu-zhittya--za-shcho-zh-todi-voyuyemo--glava-ugkc_n140071

Анна РЕШИТЬКО, старший
викладач кафедри гуманітарних
дисциплін Сумської філії
Харківського національного
університету внутрішніх справ.

Майя МАРТИНЕНКО, студентка
2 курсу Сумської філії Харківського
національного університету
внутрішніх справ

ПОНЯТТЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЮРИДИЧНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Юридична англійська мова – це специфічна галузь англійської мови, яка використовується у сфері права та юриспруденції. [1; 178] Ця мова має свої правила, граматику, стиль, різні особливості і власну термінологію, цим вона відрізняється від загальної мови. Мета юридичної англійської мови передавати правові терміни, договори, угоди, норми та інші юридичні аспекти.

Основними характеристиками юридичної англійської мови включають в себе, унікальну термінологію і фразеологію, які використовуються для опису правових концепцій та процедур. Формальна грамика яка уникає складних частин мови і робить великий акцент на точності та чіткості висловлювання. Стандартизовані формати правових документів, які включають унікальні підходящі заголовки, чіткі пункти, підпункти та різні інші елементи. Чітке дотримання певних стандартів, правил у вживанні мови в правовому контексті, таких як формалізовані вирази, абрєвіатури, латинські фрази тощо. Правові джерела включають у себе текст законів, судових вироків, договорів, угод, установчих документів та інші юридичні документи які вимагають специфічного розуміння та використання мови [2; 114]. Юридична англійська використовує велику кількість усталених фраз і виразів у юридичних документах і судових рішеннях, таких як: "the party of the first part", "in witness whereof", "null and void", тощо. Важливо розуміти основні терміни латинською мовою, які використовуються в юридичних текстах, такі як "prima facie" (на перший погляд), "actus reus" (злочинна дія), "in loco parentis" (в ролі батьків), та інші. Часто у юридичній термінології зустрічаються слова, що закінчуються на "-able" та "-ible", які вказують на можливість чи дозвіл щось зробити або наявність якоїсь властивості. Приклади: "actionable" (підляжить судовому розгляду), "unenforceable" (невиконуваний), "permissible" (допустимий). Юридична англійська мова може використовувати триплети (три вирази або дії, розміщені поряд) для підкреслення аргументу. Приклад: "life, liberty, and the pursuit of happiness" (життя, свобода та прагнення до щастя). В деяких випадках, юридична

англійська мова може використовувати архаїчні та застарілі слова, які втратили свою популярність у повсякденному мовленні.

Розуміння та оволодіння юридичною англійською є важливим для юристів, студентів юридичного факультету та всіх, хто працює в галузі права, оскільки правильне використання цієї мови є ключовим для ефективного спілкування та правильного застосування правових норм і принципів.

Список використаних джерел:

1. Решитько, А. Д. (2023). Юридичний текст як комунікативна одиниця. Правова наука і державотворення в Україні у контексті інтеграційних процесів, С. 178-179.
2. Denysiuk, Y. I., & Samoilo, Y. I. (2021). The methods of lexical and lexicogrammatical transformations in the field of military translation.

Анастасія РИНДИЧ, здобувач
вищої освіти Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ

Науковий керівник:

Наталія ДАВИДОВА, старший
викладач кафедри українознавства
та іноземних мов
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

THE CONCEPT OF “LAW MULTIPLICITY”

For the modern state of state-legal reality, everything related to such legal categories and concepts as "law", "legal understanding", "human rights", "legal reality" acquires special relevance, which, in turn, requires special attention to legal science as a whole. At the beginning of the 21st century, general theoretical jurisprudence is experiencing a qualitatively new stage of its development.[2]

Radical changes taking place in all spheres of social life require re-evaluation of many state and legal phenomena. Today, the accumulated theoretical baggage is being intensively understood, new ideas and views are being formulated, science is turning towards different spheres of human activity. This process is closely related to a radical change in the role of law, which, along with its instrumental value, acquires the features of a basic value guide, one of the fundamental social foundations that performs a human-creating function.

Along with this, new facets of the social value of law are revealed. Law is considered as an integral part of human life, which is endowed with inherent

natural properties and qualities. And these qualities influence and determine the content of law, make it more humane and humane.[1]

The transformation of Ukrainian society in the direction of civilized forms of organization is impossible without establishing it on the basis of law, the interest in which has never weakened either among legal theorists who consider it in a broader social context, trying to go beyond a purely empirical or pragmatic vision of law, or among philosophers, who see solving this problem as an important condition for a holistic understanding of social processes and influence on them.[3]

The division into material and spiritual values is based on the criterion of human needs and interests, which reveals the essence of the category of values from the standpoint of the ontological approach. From the epistemological point of view, the whole diversity of values is also divided into two types - objective and subjective. The first includes objects of human activity, social relations, and natural phenomena included in their circle, which are objects of value relations. Subject values - attitudes and evaluations, imperatives and prohibitions, goals and projections, expressed in the form of normative ideas; in other words, these are the methods and criteria that serve as the basis of the evaluation procedure of the relevant objects. "Subjective" and "subjective" values appear, so to speak, as two opposites that complement each other.[3]

It is worth considering the classification of legal values in the context of the dichotomy of individualism and collectivism. In general, individualism can be described as a philosophical doctrine that affirms the reality of individuals and its priority over species and generic determinism. Collectivism, in turn, is based on the idea of collective management of society, the primacy of collective property, and the power of the state. However, even without considering the global concepts of individualism and collectivism, one can find a clash of values of one and many.[2]

The problem is more philosophical than legal. Therefore, it is worth focusing attention on legal aspects. The criterion of classification can be carried out according to the degree of importance of an individual to himself, to a group of individuals and to society as a whole. Value systems differ in what importance they attach to a person as an individual or to a person as a member of a community and, thus, to the nature and role of his interaction with others.

Література

1. Бобровник С.В. Загальна теорія права. Академічний курс. Видавництво Юрінком Інтер., 2021, 576 с.
2. Данильян О.Г., Дзьобань О.П., Жданенко С.Б. Сучасне суспільство, людина, право в умовах глобальних трансформацій. Монографія. Вид-во «Право», 2020. 344 с.
3. Євграфова Є.П. Об'єктивність права: проблеми теорії і реальність: монографія. Київ : Парлам. вид-во, 2014. 416 с.

Артем РУДЕНКО, здобувач вищої освіти Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Ірина ЦАРЬОВА, професор кафедри українознавства та іноземних мов Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, доктор філологічних наук, доцент

НЕМАТЕРІАЛЬНА КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА В НАЦІОНАЛЬНІЙ КУХНІ

Нематеріальна культурна спадщина окремої країни є частиною спільної спадщини людства в різних областях діяльності, потужним засобом зближення народів, етнічних груп і затвердження їх культурної самобутності. Головною метою кожної держави є збереження глибинних, базових основ багатонаціональної культури, національних мов й літератури, значущих традицій, пам'яток фольклору, захист культурної самобутності кожного народу країни, створення умов для популяризації нематеріальної культурної спадщини різних народів для збереження її єдиного культурного простору.

Важливою складовою нематеріальної культурної спадщини багатьох народів світу є національна кухня, кулінарні традиції. На сьогоднішній день в Представницький список нематеріальної культурної спадщини ЮНЕСКО включено не так багато національних кухонь або кулінарних традицій [1]:

- технологія виготовлення мегрельської і абхазької аджики – *Грузія* (2018);
- культура приготування і заломлення хлібного коржика – лаваша, катирми, жупкі, юфкі – *Спільно з Азербайджаном, Казахстаном, Киргизією, Туреччиною* (2016);
- традиційна мексиканська кухня – спадкова культура спільноти, парадигма Мічоакан (2010);
- мистецтво випічки пряників в Північній Хорватії (2010);
- колективна культура Кореї з приготування кимчи (2013), *страви, що представляє собою гостро приправлені квашені (ферментовані) овочі, в першу чергу, пекінську капусту.*

Багатьох іноземних туристів приваблюють саме унікальні національні кухні. Неабияку роль в розбудові туристичних ринків провідних країн-лідерів туризму – Франції, Японії, Мексики, відіграли розвиток традиційної гостинності цих країн з унікальною національною кухнею [2]. Так, у Мексиці туризм за обсягом валютних надходжень займає друге місце після торгівлі

нафтою і газом, а щорічні доходи від міжнародних туристів перевищують 20 мільярдів доларів США.

Україна також приваблює чисельних туристів не тільки історико-культурними та унікальними природними пам'ятками, а й національними стравами, українськими традиціями гостинності. За даними опитування іноземних туристів, що прибули на Євробачення в Україні в 2017 році, національна кухня багатьом припала до смаку – вареники і борщ сподобалися 85% опитуваних, котлета по-київськи – 50%.

На мій погляд, традиції української національної кухні відкривають нові можливості ресторанного бізнесу. Новим трендом в ресторанній справі стають ресторани монокухні, в яких домінують лише декілька страв, приготовлених за різними кулінарними традиціями. В Україні це можуть бути ресторани борщу, вареників тощо.

Український борщ, традиції приготування якого налічують майже 350 років, грає велике значення в культурі українського народу.

Борщ – національна українська страва, один з найвідоміших брендів нашої держави. Поки, на жаль, офіційно не запатентованих. На відміну від нас, Грузія, наприклад, активно попрацювала в цьому напрямі – тепер іншим країнам доводиться платити грузинам, якщо вони хочуть бути виробниками сулугуні, хачапурі, хванчкари та інших 27 найменувань продуктів чи страв. Існує величезна кількість його варіантів його приготування - ледве не кожне село може по праву пишатись своїм оригінальним рецептом, в усіх борщів є одне спільне – буряк (червоний борщ – зрозуміло чому, до зеленого, виявляється, колись, крім кваску (щавлю), додавали ще й молоде листя буряка, а білий вариться з квашених буряків.

Відомий український письменник Квітка-Основ'яненко в «Пані Халявському» описував борщування так: *«Коли кінчався один борщ, подавали другий іншого сорту. І скількох сортів бували борщі - то аж дивно! Борщ з яловичиною; борщ з гускою, пресито вигодованою; борщ з свининою; борщ Собеського (що був у Польщі королем); борщ Скоропадського (гетьмана України). Знову повинен зробити вчене зауваження: з історії нашої відомо, що сі особи самі склали особливого роду борщі і вдячні нащадки дали сим стравам імена винахідників. Рибний борщ печерський, бікус, борщ з годованою качкою... Та я вже й не пригадаю всіх назв борщів, які, бувало, подають!...»* [3].

Із борщем пов'язана численна низка стійких висловів, що здавна увійшли в українську мову: *сідайте борщувати; байка байкою, а борщ стигне; давайте вже доборщимо цей клопоть; чи я тобі межу переорав, чи я тобі в борщ начхав?* На Запорізькій Січі переперчений борщ (так званий «мудрий борщ») використовували для випробування молодих козаків на стійкість і витримку [4].

Те, що протягом стількох століть борщ був і залишається стравою №1 - ще одне підтвердження його надзвичайного смаку. Багато українців та

іноземних туристів відвідують щорічний фестиваль «Борщ'їв» у місті Борщів Тернопільської області, в якому, за легендою, у великому казані з борщем місцеві мешканці нібито втопили татарина, якому не сподобалась місцева кухня. Близько півсотні навколишніх сіл представляють свій борщ, який за самобутніми рецептами «творють» місцеві господині вже не одну сотню років.

Сьогодні в Національному списку нематеріальної культурної спадщини України з 13 об'єктів лише один відноситься до гастрономічних традицій - це традиція приготування *et aяклaк* (караїмський пиріжок з м'ясом). Нажаль, українському борщу до сих пір не знайшлось там місця! Проте, уже працюємо в цьому напрямі дуже активно!

Список використаних джерел

1. World Heritage List (Список об'єктів всесвітньої спадщини ЮНЕСКО). URL: <http://whc.unesco.org/pg.cfm?cid=31>.
2. Типичные блюда французской кухни, или что съестъ во Франции. URL: <http://visitefrance.ru/france/tipichnye-blyuda-francuzskoj-kuxni-ili-chto-est-vo-francii.html>.
3. Українські бренди: борщ. Історія борщу. URL: <https://smakplus.com/ukrajinski-brendy-borsch/>.
4. 16 фактів про український борщ, яких Ви точно не знали URL: <https://vsviti.com.ua/ukraine/51292>.

Лариса САЗАНОВА, старша
викладачка кафедри іноземних мов
факультету №4 Харківського
національного університету
внутрішніх справ

ENGLISH CAN BECOME THE LANGUAGE OF THE BUSINESS COMMUNICATION IN UKRAINE

Ukrainian is the country's only official language nationwide, other languages, dependent on their adoption by region authorities, became accepted mediums of communication in education, local government offices, courts, and official correspondence.

English as the language of world communication unites millions of people around the world. For more than 400 million people, it is their mother tongue. For 300 million it remains a second language, and another 500 million speak English to some extent.

Nowadays English is the official language in 60 of the 196 countries of the world, and according to the Eurobarometer Survey Series, it is the most common

foreign language in 119 countries from the 25 EU member states. According to the report, Ukraine ranks 40th in the ranking out of 112 countries, which is an average indicator. Therefore, giving English the appropriate status in the state is a necessity and a strategic step towards EU membership [1].

Studying English as an international language of communication is important nowadays. It opens wide opportunities for education, communication, travel, and work abroad. Knowledge of English gives a person access to information (printed and electronic) resources of the world, achievements of modern science and economy; career prospects – priority when getting a job, higher paying positions, the opportunity to work abroad, establishing contacts with foreign partners; expansion of worldview, knowledge of culture and customs of other peoples; opportunity to travel, and meet people from different countries.

A survey was conducted among Ukrainians to find out their level of knowledge. Sociologists interviewed 2,017 residents of all regions of Ukraine. The survey was conducted by the face-to-face method and the study showed that only 1.1% of Ukrainians can use fluent English. About half of Ukrainians do not understand the language of international communication at all. 7.5% of Ukrainians state that they can read, write, and speak, but cannot use English fluently. 19% stated that they do not know the language of international communication well. This category includes people who can only read, write, and speak a little. 27% of Ukrainians claim that they understand some words and simple phrases, but cannot read, write, or speak. 44% (over 800 respondents) say that they do not know English at all [3].

English is known as a second language by one third of the EU population. It is followed by German (12%), which has slightly overtaken French (11%) as the second most spoken foreign language in the EU since it is widely used in the countries which have joined the EU recently. From an occupational point of view, students are the most likely to speak a foreign language. Almost 8 out of 10 students can use at least one foreign language.

Learning English should start at early ages (in kindergartens) because kids have higher level of proficiency than those who learn at young or adult ages. It was shown by researches that bilingual children have higher scores on standardized test than monolingual children. Kids grasp other languages faster and easier as they get more time to learn things, have fewer inhibitions, and most importantly, they have brains for language learning.

The expansion of the use of English in Ukraine will contribute to the activation of the processes of integration of Ukrainians into the European community within the expectations of Ukraine's membership in the European Union, the formation of the subjectivity of the state in the world globalization processes, the increase of its level of competitiveness on the global market, as well as the growth of investments and tourist attraction.

The parliament of Ukraine introduced the issue of business languages. The main applicant for obtaining the status of the business language of Ukraine became

English. Politicians note that this language has always been popular, but now it is used by almost every Ukrainian. English is used in Ukraine in many areas of work: IT, journalism, sports, politics, and business of any type. It is logical to give English a special role, which is closer to European countries [2].

The president of Ukraine has submitted a draft law on the use of English in Ukraine. A draft bill was published on the official website of the Verkhovna Rada on June 28, 2023, proposing the official recognition of English as one of Ukraine's languages for international communication.

The government is developing a draft law to give English the status of the language of international communication. The Ministry of Culture and Information Policy as well as other Ministers such as the Ministry of Digital Transformation, the Ministry of Education and Science, the Ministry of Foreign Affairs, and the Ministry of Justice were involved in its development.

Civil servants, heads and deputy heads of state and local administrations, military officers, procurators, customs officers, contract officers, chiefs of the middle and higher ranks of the National Police, scientific and pedagogical staff of universities must master English to communicate in it. It is also expected to improve education standards for teaching students as well as the introduction of additional courses for adults [4].

The use of the English language is expanding in the areas related to foreigners, for example, in cultural institutions, the transport sector, and international trade. The implementation of this law a requirement for the mandatory English proficiency of all civil servants will take some time as it is a long transition period. None of the provisions of this law can be interpreted as aimed at narrowing the use of the state language because the state promotes the widest possible education of Ukrainians.

The draft law provides for establishment of a special status of the English language in Ukraine as a language of international communication, significant expansion of the scope of the English language in Ukraine. English will be mandatory in certain public spheres of public life where international communications are available.

The draft law emphasizes the need to standardize the use of English in the functioning of state and local authorities, local self-government bodies, and emergency services for the public. It also highlights its importance in areas such as education, culture, transportation, and healthcare, including crossing the national border. Requirements to the candidates are to pass an English proficiency exam or to provide a certificate of their level of English proficiency.

The draft law suggests an additional 10 percent salary payment for officials who meet a certain level of foreign language proficiency. The requirement for English proficiency may also be applicable to candidates for positions in local self-government bodies that involve international cooperation responsibilities.

A working group on the preparation of legislative acts to ensure the functioning of English as the language of international communication is being

created at the initiative of the Ministry of Culture and Information Policy. It will include people's deputies, representatives of state bodies and the public. The Ministry of Culture and Information Policy is summarizing the proposals received from state bodies and the public and preparing a draft order on the creation of the Interagency Working Group.

References:

1. Eurobarometer survey on languages in Europe (europa.eu) URL: <https://www.cedefop.europa.eu/en/news>
2. Olha Povaliaieva The English Language May Become Official in Ukraine – GTInvest (good-time-invest.com) URL: <https://good-time-invest.com/blog/the-english-language-may-become-official-in-ukraine>
3. Recognized as the Language of International Communication in Ukraine? (kyivpost.com) URL: <https://www.kyivpost.com/post/18854>
4. Roman Tymotsko Kyiv implements aspects of language law, making Ukrainian mandatory on websites URL: <https://mova-oimbudsman.gov.ua/en/news/kyiv-implements-aspects-of-language-law-making-ukrainian-mandatory-on-websites>

Yuliia SAMOILOVA, Associate
Professor at the department of Humanities,
Sumy Branch of Kharkiv National
University of Internal Affairs
Valentyna VASYLENKO, Head the
department of Humanities, Sumy Branch
of Kharkiv National University
of Internal Affairs

THE PLACE OF THE ENGLISH LANGUAGE IN THE PROFESSIONAL FORMATION OF PROSPECTIVE LEGAL SPECIALISTS IN THE CONDITIONS OF EUROPEAN INTEGRATION

English is widely recognized as the language of international communication and is an important skill in today's globalized world. There are a number of reasons for this, including:

- 1) much of the world's information and knowledge is available in English, including leading scientific articles, academic journals and news articles. Proficiency in English opens access to this deep source of knowledge;
- 2) knowledge of a foreign language, in particular English, can increase employment prospects and opportunities for professional growth, because today many companies require their employees to have a high level of English;

3) learning English can provide a deeper understanding of the rich cultural heritage and increase the assimilation of other cultures, contribute to the development of the state, etc.

In the context of training modern competitive specialists, the study of the English language occupies a special place, taking into account the draft law, which was submitted for consideration by the Verkhovna Rada of Ukraine, on granting the English language international status. According to the Minister of Education and Science of Ukraine, "the transformation of the status of the English language in Ukraine is a necessity and a strategic step towards the full membership of our country in the EU, because knowledge of the English language is a key competence in the conditions of globalization and changes". The approval of this draft law will mean that civil servants, prosecutors, representatives of the middle and higher ranks of the police, representatives of certain positions in the tax and customs authorities must have a sufficiently high level of English; medical workers must be able to provide assistance to foreigners without an interpreter; teachers must use English in the teaching process, etc. All this once again confirms the fact that the knowledge of the English language for a modern specialist is a guarantee of success and career development.

When determining modern globalized trends, it is necessary to take into account the specifics of the professional development of lawyers within the legal system of Ukraine, since the development of law in Ukraine is directly related to international legal integration.

For future specialists in the sphere of law, legal English is a tool for developing creative potential and increasing competitiveness among lawyers. A lawyer who knows legal English will be able to decode foreign legal information (international legal documents, legal terminology); will be able to carry out freely international legal activities with the solution of complex professional problems and communicate fluently in direct contact with foreign colleagues.

A lawyer must speak correctly and fluently, possess oral and written communication skills, because he needs to state facts using the appropriate terminology, convince, explain the content of the document in an accessible manner, etc. If a lawyer can do all this in English, it greatly increases his status as a specialist in the international labor market. However, the vocabulary of a separate specialty is like a language within a language, which must be studied in detail and persistently, because each subtype of the language of a specialized field is characterized by certain grammatical and syntactic constructions, specific vocabulary, etc.

The study of legal English forms communicative competences in all types of speech activity for professional and communicative purposes and the development of skills without which it is impossible to work independently with English-language legal literature and documents. A lawyer must have a grammatical minimum that covers syntax and morphology. We should not forget about the

written legal language, because each country has its own legal system and corresponding legal terminology.

It is also worth noting that knowledge of English or any other foreign language is not only the actual skill of mastering a foreign language, but also a certain indicator of the desire for self-realization and development of a lawyer. This state of affairs forms a certain increased competitiveness of a particular lawyer within the limits of professional activity.

The English language and the desire of the government of our country to give it the status of international one shows that the knowledge of the English language should be an integral part of the training of modern specialists. Studying a foreign language in the professional field of law is necessary for mastering a foreign language in its colloquial, everyday and professional aspects in order to apply it in various spheres of everyday life and in future professional activities.

Дар'я СЕРГА, здобувач вищої освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:

Інна КОЗУБАЙ, старший викладач
кафедри міжнародних відносин та
соціально-гуманітарних дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

THE CHALLENGES IN LEARNING MODERN LEGAL ENGLISH

To date, knowledge of English is a prerequisite for professional development in a lot of areas. In the legal field, English occupies an important place because there is a need to maintain international relations and the use of international practice. Given the above becomes a relevant application of legal terms in the English language.

English has international status; it is studied by most countries of the world. It has an analytical composition; this is expressed in the fact that the grammatical categories of parts of speech in no are expressed mainly with the help of service words.

Legal linguistics is now very actively developing and updating. It combines language and law, so its task is to ensure that there are no contradictions in their interaction. Translation of legal texts is one of the most difficult types of translation. This fact is manifested in the fact that each country has its power system that reflects the peculiarities of the history, mentality and culture of the population of a particular country.

An important role in the translation of legal terms is their stylistic colouring by professional terminology, the usefulness of special idiomatic expressions and phraseological combinations. Examples include loss by default, legal consequences, and providing for justice [1].

Compared to Ukrainian, English has a large amount of terminology to refer to legal professions. This fact is explained by the fact that in the British legal system, there is a distinction between professions by type of activity. Lesnevskaya K.V. as an example cites one of the most popular professions in the legal field in Britain as “Solicitor”. She notes that not all people understand the British legal system, so translation into Ukrainian will not give a clear understanding of this profession. A solicitor is a specialist in consulting, representing the client in courts of first instance, preparing various documents, etc. This is the same lawyer or legal consultant. Therefore, putting the word “solicitor”, you need to consider a mediocre type of activity [2].

In addition, the antiquity of the origin of English legal terms led to a high level of their integration into other languages [3, p. 295]. Based on this, there are a large number of one-root words in terminology (tax law, tax base). The absence of the need to add endings led to the merger of several words into a single whole.

English-language terminology has its own specific features, which, in turn, should have an English-language legal term, namely: such a term should be used in each document in the same context; its meaning should be understood by every lawyer in the world; the term cannot be changed depending on the area where it is used, it must be permanent. It is also important that the term is logically associated with other English legal terms.

An important difference between English legal terminologies is its accuracy and concreteness. It should not be and there is no place for inaccuracies that can change the meaning of the term for the reason that they depend on the verdict or sentence.

English legal terminology originated as a group of words that denote varieties of monetary fines for various crimes of the time, which were established as compensation towards the state or the plaintiff, for example: half-leod (compensation for murder) [4].

Consequently, English is the basis for communication, interaction, development and standardization in the legal field. When using legal terms in English, it is necessary to formulate the meaning of the reasoning, since inaccuracy or even the simplest mistake can break the “chain” of thoughts. For the correct use of legal topics, a lawyer must have a high level of knowledge in legal English to be truly professional in his field.

References:

1. Panchenko O. I. Features of Translation of English Legal Terminology into Ukrainian. Language and Law: materials of the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference. 25 October 2022, Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs / Edited by I. V. Tsareva. Dnipro: DSUIA, 2022. P. 143-145.

2. Challenges in Teaching and Learning Modern Legal English. International Units of English Legal Terminology. Humanities Science Current Issues. 2020. Т. 2, №31. Р. 294-298.

3. Vorobiova O. V. Peculiarities of Legal Terminology in English and the Specifics of its Translation: Master's Thesis. 2020.

URL: <https://dspace.znu.edu.ua/jspui/handle/12345/4557>.

4. Lysenko A. A, Kozubai I. V. Features of the Interpretation of English Legal Terminology. Language and Law: materials of the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference. 25 October 2022, Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs / Edited by I. V. Tsareva. Dnipro: DSUIA, 2022. P. 116-118.

Юлія СИНІЦІНА, доцент кафедри економічної та інформаційної безпеки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, к.т.н., доцент

ЯК ОБ'ЄДНАТИ ПОНЯТТЯ «БОРЩ» З ПОНЯТТЯМИ «ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ», «ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА», «КІБЕРБЕЗПЕКА», «ВОЄННИЙ СТАН В УКРАЇНІ»

Перш ніж визначити спільні та відмінні риси понять «БОРЩ», «ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ», «ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА», «КІБЕРБЕЗПЕКА», «ВОЄННИЙ СТАН В УКРАЇНІ» потрібно звернутися до загальноприйнятого тлумачення цих слів.

6 жовтня 2020 року Експертна рада з питань нематеріальної культурної спадщини при Міністерстві культури та інформаційної політики України внесла «Культуру приготування українського борщу» до Національного переліку елементів нематеріальної культурної спадщини України.

Народні депутати внесли до Верховної Ради проект постанови, яка встановлює в Україні нове свято – День українського борщу. Український борщ – традиційна перша страва українців, а також маркер національної ідентичності. (...) Ця страва виявляє свою стійкість вживання та тяглість історичну, географічну та навіть геополітичну. Неможливо уявити український дім без приготування борщу. Завдяки своєму глибокому впливу на суспільне життя України, український борщ відіграє важливу роль у культурі як прояв гостинності", - йдеться у пояснювальній записці до документа [1].

Відповідно до закону України «Про Національну програму інформатизації» інформаційно-комунікаційні технології - результат інтелектуальної діяльності, сукупність систематизованих наукових знань,

технічних, організаційних та інших рішень про перелік та послідовність виконання операцій для збирання, обробки, накопичення та використання інформаційної продукції, надання інформаційних послуг [2].

Згідно «Стратегії інформаційної безпеки» інформаційна безпека України - складова частина національної безпеки України, стан захищеності державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу, інших життєво важливих інтересів людини, суспільства і держави, за якого належним чином забезпечуються конституційні права і свободи людини на збирання, зберігання, використання та поширення інформації, доступ до достовірної та об'єктивної інформації, існує ефективна система захисту і протидії нанесенню шкоди через поширення негативних інформаційних впливів, у тому числі скоординоване поширення недостовірної інформації, деструктивної пропаганди, інших інформаційних операцій, несанкціоноване розповсюдження, використання й порушення цілісності інформації з обмеженим доступом [3].

Поняття «кібербезпека», відповідно до закону «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України», розглядається як: кібербезпека - захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства та держави під час використання кіберпростору, за якої забезпечуються сталий розвиток інформаційного суспільства та цифрового комунікативного середовища, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних і потенційних загроз національній безпеці України у кіберпросторі» [4].

І нарешті поняття «воєнний стан в Україні» відповідно закону України «Про правовий режим воєнного стану» трактується як: Воєнний стан - це особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень.

Слово «борщ» - це назва традиційної української страви, яка зазвичай готується на основі бульйону із буряків, картоплі, капусти та інших інгредієнтів. Ця страва є дуже популярною в Україні та інших східноєвропейських країнах і відома своїм насиченим смаком і ароматом. Борщ може бути приготовлений з різними додатками, такими як м'ясо, гриби або риба, і він часто подається зі сметаною та хлібом. Також, слово «борщ» може використовуватися як символ української культури і кухні.

Слово «борщ» можна об'єднати з інформаційними технологіями, наприклад, шляхом створення або використання спеціалізованого програмного забезпечення або веб-платформи для рецептів і готування їжі. Така платформа може називатися, наприклад, «ІТ-борщ» або «Технологічний борщ». Вона може надавати користувачам доступ до рецептів борщу, порад щодо його приготування, а також інформацію про технології та інструменти, які можна використовувати під час готування цієї страви. Також, інформаційні технології можуть використовуватися в галузі харчового обліку і управління ресторанными бізнесами, щоб вдосконалювати процеси замовлення страви «борщ» у ресторанах або кафе.

Зв'язати слово «Борщ» з «комунікаційними технологіями» можна, створивши або використовуючи термін «Технологічний Борщ». Цей термін може вказувати на інноваційний підхід до готування і споживання борщу з використанням сучасних комунікаційних технологій.

Наприклад, «Технологічний Борщ» може означати створення мобільних додатків чи веб-сервісів, які надають рецепти для готування борщу, рекомендації щодо закупівлі інгредієнтів через інтернет, а також способи подачі інформації про цю страву через соціальні мережі та інші комунікаційні канали. Такий підхід може сприяти популяризації традиційних страв, таких як борщ, серед молодого покоління та робити процес готування більш доступним і зручним завдяки використанню сучасних технологій комунікації.

Об'єднати слово «Борщ» з «інформаційною безпекою» можна, наприклад, шляхом створення або використання терміну «Інформаційний борщ». Цей термін може вказувати на заходи і стратегії забезпечення безпеки та конфіденційності інформації в контексті комп'ютерних систем, мереж і даних.

В інформаційній безпеці можна використовувати слово «борщ» як абстрактний символ, що вказує на поєднання різних заходів і технологій (як інгредієнти в борщі) для захисту важливої інформації від несанкціонованого доступу, витоку даних і інших загроз. Цей термін може використовуватися, наприклад, в контексті розробки систем безпеки, кіберзахисту організацій або навіть у назвах проектів і компаній, що спеціалізуються на інформаційній безпеці.

Об'єднати слово «Борщ» з «кібербезпекою» можна, наприклад, створивши термін "Кіберборщ". Цей термін може вказувати на область кібербезпеки, яка займається захистом комп'ютерних систем, мереж і даних від кіберзагроз і кібератак. «Кіберборщ» може означати поєднання різних заходів, технологій і стратегій для захисту цифрового простору від кібернападів і вразливостей. Цей термін може бути використаний в наукових дослідженнях, публікаціях, назвах компаній, а також у загальному дискурсі про кібербезпеку, щоб підкреслити важливість та складність цієї сфери.

Об'єднати слово «Борщ» з «воєнним станом в Україні» можна шляхом створення символічного або метафоричного виразу, який відображає важливість підтримки та єднання в умовах війни. Наприклад, можна вжити фразу «Борщ для миру» або «Борщ єднання», щоб підкреслити, що навіть в умовах воєнного конфлікту важливо зберігати єдність і підтримувати гармонію серед людей.

Ця метафора може бути використана в різних контекстах, таких як громадська активність, гуманітарна допомога, міжнародні зусилля з врегулювання конфлікту тощо. Вона вказує на те, що навіть у важкі часи можна знайти спільний мовний знак, який об'єднує людей навколо спільної мети.

Список використаних джерел:

1. Стаття «У ВР зареєстрували проект постанови про святкування Дня українського борщу» URL: <https://interfax.com.ua/news/general/783696.html>
2. Закон України «Про Національну програму інформатизації» № 2807-IX від 01.12.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2807-20#Text>
3. Стратегія інформаційної безпеки № 685/2021 від 28.12.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/685/2021#Text>
4. Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» № 2163-VIII від 17.08.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19#Text>
5. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» № 389-VIII від 20.08.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>

Яна СИРОТЮК, магістрант КЗ
«Харківська гуманітарно-педагогічна академія» ХОР. *Науковий керівник:*
Тетяна КРЕХНО, професор кафедри української лінгвістики, літератури та методики навчання КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» ХОР, кандидат філологічних наук, доцент

ФЛОРОНАЗВИ В ПОЛЬСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МЕТАФОРИЧНИХ НОМІНАЦІЯХ

Метафора відіграє важливу роль у сприйманні та розумінні мови й культури, надаючи можливість виразити абстрактні концепти через конкретні аналогії та образи. Особливий інтерес викликають метафоричні номінації, що відображають співвідношення між словами та поняттями.

Метафора вказує на перенесення значень на основі схожості, аналогії або контрасту. У польській мові рослина *lwia paszcza* (левова паща) отримала свою назву завдяки схожості квітки з роззявленим ротом лева. В українській номінації *сон-трава* (*Nuregicum*) втілена асоціація рослини з людською дією: при вітряній погоді квітка закриває пелюстки і схиляється нібито уві сні, як людина.

Флороназви часто використовуються як фіксація культурних концептів. Наприклад, у польській мові *dziewanna* (*Verbascum*) асоціюється з дівчатами, оскільки ця рослина часто використовувалася в їхніх обрядах. В українській мові *мати-мачуха* (*Viola tricolor*) відображає двосторонність листка рослини, де одна сторона шершава, а інша ніжна, нагадує стереотипні уявлення про добру матір та злу мачуху. У польській мові *drzewo życia* (дерево життя) має релігійні асоціації, вказуючи на дерево, що символізує вічне життя.

В українській мові рослини можуть асоціюватись з тваринами. Ця метафора ґрунтується на зовнішній схожості рослин і тварин або на їхньому зв'язку в природі. Така модель підсилює взаємозв'язок між всіма живими істотами у природному середовищі. Наприклад, *собача кропива* названа так через те, що дуже схожа на справжню кропиву. Форма голівки у квітки *заячої конюшини* нагадує вигляд пухнастих зайчиків. *Ведмежий часник* названо так через легенду: нібито колись ведмеді відкрили людям лікувальні властивості рослини.

У польській мові зафіксовано схильність уяви вбачати подібність листя рослини до частин тіла тварини: *ośla stopa*, *końskie kopyto*, *kopytnik*. Основою перенесення є форма й розмір листя цієї рослини. Такі назви *Plantagolanceolata*, як *języczki*, *języczki polne*, *języczki psie*, *baranie języki* ґрунтуються на подібності листя рослини до язика тварини. Іншим прикладом є народні польські та українські назви для *Anchusa officinalis*: *język wołowy*, *wołowe ziele*, *воловий язик*, а також українська загальноживана назва цієї рослини *воловик лікарський*.

Польські флороназви засвідчують метафоричний зв'язок між рослинами та легендами: *bazyli szek* (базиліск) корелює з міфічною істотою. Назви рослин вживаються у сталих конструкціях як точні маркери певних фактів, явищ чи осіб. Наприклад, *być twardym jak dąb* (бути твердим у переконаннях); *стояти як верба над водою* (описує ситуацію, у якій продемонстровано стабільність та витримку); *м'який як маків цвіт* (описує ніжність і легкість).

Метафоричні номінації рослин у польській та українській мовах фіксують культурну ідентичність й оригінальність національного світобачення.

Олександр СИЧ, здобувач вищої освіти Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Наталія ДАВИДОВА, старший викладач кафедри українознавства та іноземних мов Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

LINGUISTIC TERMINOLOGY FRAGMENTATION IN UKRAINIAN AND INTERNATIONAL CONTEXT

Legal linguistics in Ukraine has deep roots dating back to ancient Slavonian times. It was during that period that the first written legal acts began to appear, requiring precise definition and interpretation of legal terms. The Middle Ages marked an era of active development in jurisprudence and legal terminology, which was reflected in the documents and literature of that time.

Throughout the 19th and 20th centuries, Ukrainian legal linguistics experienced the influence of changes in the political and socio-cultural environment. Particularly, after gaining independence in 1991, the Ukrainian language was officially recognized as a national and one of the state languages. This facilitated active development of legal terminology and standardization of legal language, but it led to challenges in the interpretation of terms in different legal domains.

The fragmentation of legal linguistics terminology in Ukraine is a serious problem that complicates the understanding and perception of legal texts. The main aspects of this issue and possible solutions include:

1. Diversity of terms in legal domains:

-Different legal domains may use their own terminology unique to each domain, hindering mutual understanding and information exchange among legal professionals. The recommendation involves unification and harmonization of terminology across different legal domains.

2. Influence of international standards and external influences:

-Ukraine actively integrates into international legal structures, leading to the use and adaptation of international terminology. However, at times, this can result in duplication and confusion in terminology. It is important to ensure harmonization with international standards and adaptation to national needs.

3. Inconsistency among legislative acts:

-Different laws and normative legal acts may use terms with varying definitions or meanings. This leads to inconsistencies and uncertainty in the interpretation of

terms. A systematic review of terminology in legislation is necessary, ensuring its consolidation and consistency.

4. Lack of a centralized terminology control body:

-Ukraine needs a centralized body responsible for standardizing and unifying legal terminology. This body should promote cooperation among all legal domains and ensure mutual understanding and unity of terminology.

5. Enhancement of linguistic culture and skills of lawyers:

-It is important to focus on the training of legal professionals regarding the use and understanding of legal terminology. Educational programs should provide specialized courses on legal linguistics and terminology.

6. Promotion of academic research:

-Supporting scientific research in the field of legal linguistics will contribute to the development of new terms and their harmonization in accordance with the norms and needs of modern society.

7. Creation of electronic databases:

-Developing centralized electronic databases with standardized terminology and explanations will help ensure accessibility and use of terminology by professionals.

8. Active participation in international projects:

-Ukraine's participation in joint international projects aimed at standardizing and harmonizing terminology will contribute to its adaptation to international standards.

9. Collaboration with language experts:

-Involving language experts and linguists in the review and development of terminology is important to ensure linguistic accuracy and clarity.

These measures will contribute to the unification and standardization of legal linguistics terminology in Ukraine, promoting better mutual understanding and effective communication in the legal sphere.

This analysis emphasizes the deep roots of legal linguistics in Ukraine dating back to ancient times and its gradual development throughout history.

It is noted that the modern stage of development has been influenced by changes in the political and socio-cultural context, with particular attention to the obstacles in the form of terminology fragmentation and recommendations to overcome them.

Key issues include discrepancies in terminology among legal domains, the influence of international standards, inconsistency in legislative acts, and the absence of centralized terminology control. To address these challenges, a wide range of measures is proposed, including terminology unification, harmonization with international standards, systematic revision of legislation, creation of centralized databases, and enhancing the linguistic culture of lawyers.

These proposals underscore the importance of collaboration between legal and linguistic experts to enhance the quality of legal communication in Ukraine and contribute to its integration into the international context.

References

1. Gruden, N. V., & Derkach, I. S. (2019). Language situation in modern Ukraine: state and prospects. *Linguistics*, (6), 34-42.
2. Shevchenko, N. V., & Gurzhii, A. M. (2018). The phenomenon of terminological innovation in Ukrainian jurisprudence. *Scientific Bulletin of Cherkasy University*, 3(296), 57-62.
3. Kocourek, R. (2013). Legal language and legal translation: A comparative perspective. In *Legal translation in context* (pp. 27-45). Routledge.
4. Šarčević, S. (1997). *New approach to legal translation*. The Hague: Kluwer Law International.
5. Mattila, H. (2008). Terminology work in the European Union: Current situation and future prospects. *Meta: Journal des traducteurs/Meta: Translators' Journal*, 53(3), 556-570.

Вікторія СІЛЬЧЕНКО, здобувач
другого (магістерського) рівня вищої
освіти Комунального закладу
«Харківська гуманітарно-педагогічна
академія» Харківської обласної ради
Науковий керівник:

Тетяна КРЕХНО, професор кафедри
української лінгвістики, літератури та
методики навчання КЗ «Харківська
гуманітарно-педагогічна академія»
ХОР, кандидат філологічних наук,
доцент

**ЛІНГВОПРАГМАТИЧНИЙ АСПЕКТ ПОБУТУВАННЯ
СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО Й ПОЛЬСЬКОГО
РЕКЛАМНОГО ПРОДУКТУ**

Реклама як форма комунікації є активним каналом впливу, який формує у свідомості споживача систему соціальних норм, етичних та естетичних вимог, «програє» способи поведінки, створює стереотипи. Ці соціальні функції відбиваються у формально-мовних характеристиках тексту, що дозволяє розглядати рекламу як особливий жанр зі своїм набором специфічних засобів. Комунікативні та мовні властивості в різних видах реклами – друкованої, телевізійної, радіо – виявляють себе по-різному, тому вивчення специфіки мови рекламного продукту певного типу викликає науковий інтерес [1].

Дослідження зумовлене необхідністю виявлення в рекламному тексті мовленнєвих та мовних засобів, поглиблення аналізу одиниць різних мовних рівнів із позиції їх ролі в досягненні мети рекламної комунікації. Питання

про можливість ефективного використання міжкультурної реклами набуває особливої актуальності у зв'язку із процесом глобалізації мовних і культурних контактів.

Для лінгвістичної науки інтерес до реклами зумовлений насамперед загальним напрямом дослідження мови як інструменту впливу (П. Паршин, О. Попова). Різні аспекти реклами стають об'єктом дослідження лінгвістів: лексичні, семантичні, стилістичні особливості (О. Зелінська, Б. Совінські); синтаксичні особливості рекламних текстів (О. Виноградова, С. Кара-Мурза, Є. Тюфкій); прагмалінгвістичні аспекти (А. Голоднов, Ю. Корнева, Н. Лиса, О. Ткачук-Мірошниченко); дослідження реклами з урахуванням текстових категорій (М. Крамаренко, Н. Рева), рекламний дискурс (Н. Волкогон, А. Мартинюк, А. Олянич); рекламна комунікація (Л. Кочетова, Г. Почепцов); вивчення когнітивних аспектів (О. Анопіна, О. Медведєва); комунікативно-прагматичні особливості (О. Ксензенко, О. Лещенко, Ю. Пирогова)

Питання про функціонально-стильовий статус рекламного тексту досі є дискусійним. Причиною цього є велика кількість рекламних жанрів: побутова, комерційна, політична, технічна реклама тощо. Функціональне спрямування рекламного тексту, його комунікативне завдання визначають склад і види мовних засобів, які в ньому використовуються, а також спосіб організації цих засобів у тексті.

Особливості мови рекламного продукту відображені в наукових розвідках сучасних і зарубіжних лінгвістів, аналіз у яких здійснюється на матеріалі різних мов у таких аспектах: *загальнолінгвістичному* (І. Городецька); *лінгвостилістичному* (А. Раду, В. Самаріна); *прагмалінгвістичному* (О. Арешенкова, В. Зірка, Л. Киричук); *когнітивному* (В. Охріменко); *соціолінгвістичному* (Ю. Булик, А. Малищенко). Утім, незважаючи на постійний інтерес науковців до феномену реклами, дотепер немає системних досліджень лінгвопрагматичного аспекту побутування сучасного українського й польського рекламного продукту.

Поняття «реклама» – надзвичайно складне і багатозначне. Визначення цього поняття значною мірою залежить від того, який саме аспект рекламного повідомлення актуалізується автором (економічний, юридичний, психологічний, маркетинговий, лінгвістичний, соціологічний та ін. чи їхні різноманітні комбінації). Це призвело до того, що на сьогодні в науковому обігу існує надзвичайно велика кількість дефініцій самого поняття «реклама», найрізноманітніші варіанти визначення її сутності, характерних особливостей, типів, класифікацій тощо

Істотною роллю у вивченні рекламних текстів відіграє прагмалінгвістика. Прагматика рекламного тексту поєднує в собі величезну кількість аспектів, що впливають на якість і ефективність будь-якого рекламного повідомлення. До них належить вербальний компонент, що включає вибір правильної комунікативної стратегії, використання імпліцитної інформації в повідомленні, крім того враховується чинник адресата, його місця

проживання та інших характеристик. Невербальний компонент передає зміст реклами через візуальний і аудіо-візуальний супровід, систему шрифтового і колірнього виділення тексту. Саме завдяки застосуванню різних специфічних мовленнєвих технологій рекламодавець намагається впливати на сприйняття рекламного продукту споживачами, передаючи основне повідомлення з допомогою мовних прийомів.

Рекламний текст як різновид стратегічної комунікації необхідно вважати запланованою комунікативною подією, яка скерована на досягнення визначеної мети – здійснення впливу на адресата, увиразнення тексту реклами. До ключових ознак такого впливу слід зараховувати його маніпуляційну природу. Підставою для такого висновку слугують: 1) одновекторна скерованість рекламної комунікації (від адресанта до адресата); 2) відсутність зворотного зв'язку, неможливість взаємодії, оскільки адресат може або «скоритися» впливу, або повністю зігнорувати його, але не може нічого сказати у відповідь, виконати певні дії у відповідь; 3) прихований від адресата зміст, характер основної мети, оскільки лише тактичні цілі рекламного впливу (повідомити, зацікавити, переконати, спонукати до дії) добре відомі адресатові, проте йому зовсім невідомі (утаємнічені) стратегічні цілі, стратегічна мета, яка полягає в модифікуванні його картини світу для нав'язування нових потреб, цінностей, переконань, послуг.

Список використаних джерел

1. Коваленко Є. Рекламний текст як основна одиниця рекламної комунікації: особливості лінгвістичного аналізу. URL : <http://www.info-library.com.ua/books-text/10688.html>.

2. Солошенко О. Д. Комунікативно-прагматичні аспекти рекламного слогану в межах моделі рекламного впливу (на матеріалах американської побутової реклами) : автореф. дис. ... канд. філ. наук: спец. 10.02.04 «Германські мови». Львів, 1990. 43 с.

Роман СКУРІДІН, здобувач вищої освіти Луганського навчально-наукового інституту імені Е. О. Дідоренка Донецького державного університету внутрішніх справ.

Науковий керівник:

Ольга МАКСИМЕНКО, завідувач кафедри українознавства та іноземних мов Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат філологічних наук, доцент

УКРАЇНСЬКА МОВА В ЮРИСПРУДЕНЦІЇ: ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Російське повномасштабне вторгнення в Україну стало переломним моментом в історії нашої держави. Воно не лише призвело до масштабних людських жертв і руйнування, а й актуалізувало питання захисту української мови та культури.

Українська мова є одним з ключових елементів української ідентичності. Вона є не лише засобом спілкування, а й фундаментом нашої держави. Утвердження української мови як державної є одним із важливих завдань, які стоять перед Україною на шляху до побудови демократичної та правової держави.

У сфері юриспруденції українська мова має особливе значення. Правові норми і акти є основою функціонування держави. Вони мають бути зрозумілими і доступними для всіх громадян, незалежно від їхнього етнічного походження або місця проживання.

На жаль, стан української мови в юриспруденції залишається незадовільним. У багатьох нормативно-правових актах, а також у юридичній літературі та практиці, досі використовуються російські слова та терміни. Це створює перешкоди для ефективного функціонування української правової системи та ускладнює доступ до правосуддя для громадян.

Повномасштабна війна ще більше загострила цю проблему. В умовах російської агресії українська мова стала символом національної єдності та спротиву. Вона стала ще важливішою для захисту прав і свобод громадян.

Концепція розвитку юридичної освіти в Україні передбачає підготовку висококваліфікованих юридичних кадрів, здатних до активної, творчої участі в державно-правовому житті, які володіють політичною, правовою і, що надзвичайно важливо, належною мовленнєвою культурою, бо

мовлення людини - це її своєрідна візитна картка, яка дає змогу судити про освіченість, ерудицію, начитаність.

Як зазначала у своїй статті Чернікова Л.Ф важливу роль у формуванні мовної культури майбутніх працівників правоохоронних та судових органів має відіграти юридична лінгвістика – прикладна наука, що виникла на стику лінгвістики та юриспруденції, предметом якої є вивчення ролі і функцій мови та мовлення в юрисдикційному процесі як у діахронному плані, так і на сучасному етапі [2, с. 134].

Юридична лінгвістика, спрямована на фундаментальне системне дослідження мовних явищ і процесів у юридичному мовленні.

Вона вивчає:

- 1) мову як найважливіший засіб правової комунікації, засіб правового пізнання та засіб передачі правової інформації у суспільстві;
- 2) засоби мовного вираження правових понять і категорій на різних рівнях лексичному, лексико-семантичному, граматичному;
- 3) генезис та історію розвитку мови права;
- 4) функціонування мовних одиниць у юридичному мовленні;
- 5) лінгвостилістичні особливості юридичного тексту, його жанри і різновиди [6, с. 123].

Юридична лінгвістика має важливе значення для формування мовної культури майбутніх працівників правоохоронних та судових органів, оскільки вона забезпечує правильне використання юридичної термінології. Юридична термінологія є специфічною, і її правильне використання є обов'язковим для працівників правоохоронних та судових органів. Юридична лінгвістика вивчає особливості юридичної термінології, її значення та використання [1, с. 135].

Працівники правоохоронних та судових органів мають ясно та зрозуміло викладати свої думки, аргументувати свою позицію та вміти донести її інших. Юридична лінгвістика вивчає особливості логічного та аргументованого мовлення, а також способи його формування.

Сьогодні феномен мови права є об'єктом вивчення низки наук: юридичних (загальна теорія держави і права, філософія права, історія держави і права, логіка права, юридична герменевтика, юридична техніка), філологічних (теорія мовної комунікації, стилістика, термінознавство, лексикографія, семасіологія, історія мови, прикладна лінгвістика, культура мови, судова риторика), а також формальної логіки, інформатики, філософії, соціології, історії, дипломатики, текстології тощо [2, с. 124].

Такий міждисциплінарний підхід до вивчення мови права є необхідним для розуміння її сутності та ролі в суспільстві.

Додатково можна відзначити, що вивчення мови права є важливим для підвищення ефективності юридичної практики. Юристи повинні вміти правильно використовувати юридичну термінологію, складати юридичні документи, аргументувати свої позиції в суді та інших органах правосуддя.

Окрім цього, вони мають уникати суржика, який є ворогом української мови, оскільки він є її спотворенням. Суржик утворюється в результаті змішування української та російської мов, а також діалектів цих мов. Це призводить до того, що суржик не має чітких норм, і його використання може призвести до плутанини та непорозумінь. Існує кілька причин виникнення суржика. Одна з них – це історичний розвиток української мови [1, с. 130]. Іншою причиною виникнення суржика є соціальні фактори. Суржик часто використовують люди, які не мають достатньо освіти або не мають можливості вивчати українську мову.

Юридична лінгвістика допомагає юристам удосконалити свої мовні навички та підвищити свою професійну компетентність.

Юридична мова як соціально та історично сформована сукупність мовних засобів (лексичних, фразеологічних, граматико-стилістичних) є поліфункціональною, відкритою і багаторівневою системою.

Як поліфункціональна підсистема літературної мови, мова права виконує низку функцій, серед яких є базові (загальномовні) і специфічні: 1) номінативна (називання правових реалій і понять); 2) гносеологічна (знаряддя й спосіб правового пізнання, оволодіння суспільно-правовим досвідом); 3) аксіологічна (правової та морально-етичної оцінки); 4) комунікативна (спілкування); 5) регулювально-волюнтативна (правове регулювання людської поведінки та суспільних відносин через волевиявлення суб'єкта права та вплив на правосвідомість); 6) культуроносна (збереження й передачі правового знання та правової культури); 7) естетична (мовностилістична довершеність тексту закону як еталон для усіх юридичних документів) [5, с. 245].

Мова права – це не просто інструмент для передавання інформації, а й засіб регулювання суспільних відносин, формування правосвідомості та збереження правової культури [2, с. 125].

Отже, українська мова є невід'ємною частиною української національної ідентичності, вона є фундаментом нашої держави. У сфері юриспруденції українська мова має особливе значення, оскільки використовується для формулювання правових норм і актів, які є основою функціонування держави [4, с. 25].

В умовах повномасштабної війни російська агресія проти України загострила проблему використання української мови в юриспруденції. Українська мова стала символом національної єдності та спротиву. Вона стала ще важливішою для захисту прав і свобод громадян.

Список використаних джерел:

1. Чернікова, Л.Ф. Шляхи удосконалення мовної підготовки майбутніх правознавців / Л.Ф. Чернікова // Культура народів Причорномор'я. 2012. № 239. С. 134-136.
2. Артикуца Н. В. Юридична лінгвістика як новий перспективний напрям міждисциплінарних досліджень. Наукові записки Національного університету «Києво-Могилянська академія». 2023. Вип. 202. С. 123–135.

3. Кусуов, А. В., Алюксюова Ю. А. (2010). Мисленнє: психологічні, психопатологічні та психотерапевтичні аспекти. Суми: Вид-во СумДУ (Kustov, A. V., Aliksieieva, Yu. A. (2010). Thinking: psychological, psychopathological and psychotherapeutic aspects. Sumy: Publishing house of SumSU).
4. Артикуца, Н. В. (2008). Мова права у її функціональних різновидах. В Сьогодення українського мовного середовища (с. 23-32). Київ: Кіровоград. вид-во.
5. Онофрієнко Г. С., Онофрієнко О. М. Мова права: теорія і практика. К.: Юрінком Інтер, 2009. 288 с.

Роман СКУРІДІН, здобувач
вищої освіти Луганського
навчально-наукового інституту
імені Е. О. Дідоренка Донецького
державного університету внутрішніх
справ. *Науковий керівник:*
Ольга МАКСИМЕНКО, завідувач
кафедри українознавства та іноземних
мов Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат філологічних наук, доцент

БОРЩ: УКРАЇНСЬКИЙ СИМВОЛ І КУЛЬТУРНИЙ ФЕНОМЕН

У кожній країні є свої національні продукти харчування, які є невід'ємною частиною її культури та традицій. Ці продукти часто асоціюються з дитинством, домом і родиною. Так, в Америці до такого продукту можна віднести арахісове масло, у Франції – сир, а в Україні одним із найпопулярніших національних продуктів харчування є борщ. Борщ не тільки смачна страва, але й символ української культури та ідентичності. Він є одним із найвідоміших українських продуктів харчування і часто асоціюється з Україною [41].

Український борщ – це не просто страва, це символ української кухні та ідентичності. Він є частиною української культури протягом століть і відображає традиційний спосіб життя та їжу в Україні. Дослідниця української кухні Маріанна Душар пояснює, що борщ «народився» саме на наших територіях. Якщо аналізувати появу борщу як страви, розповсюдження та значення борщу в побуті, зокрема у ритуальній кухні, то ми побачимо, що його батьківщина є десь в Україні [3].

Цікавим є те що борщ готується з простих продуктів, що вирощуються на українських городах. Основними інгредієнтами борщу є буряк, капуста, картопля, морква, цибуля, томатна паста або помідори. Ці інгредієнти є доступними та недорогими, і їх можна знайти на більшості українських городів.

Борщ також є ситною та поживною стравою. Він містить багато вітамінів і мінералів, а також білка та вуглеводів. Це робить його ідеальною стравою для холодної погоди або для ситного обіду. Справжня краса борщу – у варіаціях його рецептів. В Україні нараховується незліченна кількість. У кулінарних книгах можна відшукати безліч рецептів борщу, адже в кожному регіоні його готують по-різному. Справжня краса борщу полягає в його різноманітності. По всій Україні можна знайти різні рецепти борщу, які відрізняються інгредієнтами, способом приготування та подаванням. Ця різноманітність відображає багату історію та культуру України. Борщ був частиною української кухні протягом століть, і він адаптувався до різних регіонів і традицій. Перші згадки про цю страву в Україні датуються XVI століттям. У 1584 році німецький торговець Мартін Труневег у своїх щоденниках описав страву, яку називали «борщ». Вона готувалася з капусти, буряка, моркви, цибулі та м'яса. У XVII-XVIII століттях борщ став однією з найпопулярніших страв в Україні. Його готували на всіх рівнях суспільства, від простолюдинів до шляхти. Борщ був обов'язковою стравою на святах і весіллях. У XIX столітті борщ поширився по всій Україні. Він став символом української кухні та культури.

Ось деякі з найпоширеніших варіацій борщу:

Класичний український борщ: Цей рецепт є основою для всіх інших варіацій. Він готується з буряка, капусти, картоплі, моркви, цибулі, томатної пасти або помідорів, м'яса або кісток.

Чернігівський борщ: Цей рецепт відрізняється від класичного борщу додаванням квасолі, кабачка та сушених грибів.

Волинський борщ: Цей рецепт відрізняється від класичного борщу додаванням квашеної капусти, огірків та часнику.

Закарпатський борщ: Цей рецепт відрізняється від класичного борщу додаванням копчених ковбасок та зелені.

Маріупольський борщ: Цей рецепт відрізняється від класичного борщу додаванням риби.

Він є популярною стравою в Україні, а також в інших країнах Європи, Азії та Америки. Борщ був адаптований до різних кухонь світу, і його можна знайти в різних варіаціях.

У Європі борщ є популярним у Польщі, Білорусі, Литві, Румунії, Угорщині та Словаччині. У цих країнах борщ часто готують з овочами, такими як капуста, картопля, морква, буряк і цибуля. Іноді в борщ додають м'ясо або гриби.

В Азії борщ є популярним у Казахстані, Узбекистані та Таджикистані. У цих країнах борщ часто готують з бараниною, яловичиною або куркою. Іноді в борщ додають рис, картоплю або бобові.

В Америці борщ є популярною стравою в Канаді, США та Аргентині. У цих країнах борщ часто готують з овочами, такими як капуста, картопля, морква, буряк і цибуля. Іноді в борщ додають м'ясо або гриби.

Отже, борщ є важливим культурним феноменом, який є невід'ємною частиною української ідентичності. Він є символом гостинності, сімейних цінностей та української землі. Борщ об'єднує людей з різних куточків світу, і він продовжує залишатися улюбленою стравою українців та людей у світу.

Список використаних джерел:

1. Душар М. Борщ: історія та культура українського кулінарного символу // Українська культура. 2022. № 1. С. 117-127.
2. Ткачук О. В. Українська кухня: повернення до витоків та slow food як один із перспективних напрямків розвитку ресторанного бізнесу / О. В. Ткачук, Т. Є. Лебеденко, Т. П. Новічкова. Зб. тез доп. 80-ї наук. конф. викл. акад., Одеса, 7–8 трав. 2020 р. Одес. нац. акад. харч. технологій ; під заг. ред. Б. В. Єгорова. Одеса : ОНАХТ, 2020. С. 162–164.
3. Браїлян, О., & Семко, Т. (2020). СТРАВИ З М'ЯСА УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ КУХНІ. ЛОГОС. ОНЛАЙН. URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/2663-4139/article/view/5451>

Катерина СОЛОГУБ, здобувач вищої освіти Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

Науковий керівник:

Ірина ЦАРЬОВА, професор кафедри українознавства та іноземних мов Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, доктор філологічних наук, доцент

РЕГІОНАЛЬНІ ВІДМІННОСТІ РІЗНОВИДІВ ТРАДИЦІЙНОГО БОРЩУ

Борщ для українця — символ надійного даху над головою, родинного тепла, сімейної злагоди, окраса столу і оселі, насолода і втіха і в будні, і у свято.

Українська народна кухня має широкий вибір перших страв, які готуються з найрізноманітніших продуктів. Найулюбленіша з них – борщ, про який у поетичній народній творчості говориться як про основну страву: «Борщ - усьому голова», «Борщ і каша – уся страва наша».

Кулінарні науковці стверджують, що існує три різновиди традиційного борщу: червоний, щавлевий або зелений, холодний.

Коли ж з'явилась на території сучасної України така страва, як борщ? Колись у сиву давнину, коли первісні люди не знали хліборобства, сильніші члени родини виходили на полювання, а слабші – збирали рослинні продукти. Одним з таких продуктів і було листя щавлю, який подекуди називають квасок. Спочатку листя їли сирими, а потім варили з юшкою. Так

виникла перша українська весняна юшка – щавлевий борщ, який є справжнім, споконвічним, автохтонним, національним борщем. Так як це рання весняна юшка, то відповідно яйця курей, які починали нестись навесні, та похідні молока стали обов'язковими складовими зеленого щавлевого борщу. Ось це справжня спадщина від минулих прадавніх поколінь.

Популярний в Україні борщ має багато різновидів: полтавський, закарпатський, київський, переяславський, гуцульський – до 30! Майже в кожній області його готують своїм, особистим рецептом. Для його приготування використовується до 20 різних інгредієнтів, що й визначає високі смакові якості й поживність борщу.

Розповідати про українську національну кухню можна ще довго, але достатньо й перелічених вище рецептів, які були, є і будуть справжньою гордістю нашого народу і невід'ємною частиною культури та життя багатьох майбутніх поколінь.

І, наостанок, кажуть, що борщ, щоб удався, потрібно не варити, а творити!

**Марина СОЛОДОВНИК,
Владислава КОСЯНЧУК,**

здобувачі вищої освіти

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ.

Науковий керівник:

Тетяна ІЩЕНКО, старший викладач
кафедри міжнародних відносин та
соціально-гуманітарних дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВИЙ СТАТУС АНГЛІЙСЬКОЇ ЯК МОВИ МІЖНАРОДНОГО СПІЛКУВАННЯ

Сучасні інтеграційні процеси вимагають стандартизації і уніфікації соціально-економічних відносин у світі через розширення ділових та культурних контактів між країнами і народами. Ця спільна мова міжнародного спілкування - англійська, яка використовується у багатьох галузях, включаючи бізнес, торгівлю та економічні транзакції. Навички англійської стали невід'ємною частиною сучасного життя, але мова постійно змінюється та вдосконалюється.

На початку ХХ століття виникло питання про національний єдність, щодо того, хто має сприяти об'єднанню країни і її мешканців. В цьому контексті англійська мова зіграла роль сполучника, що призвело до ряду

результатів, і зараз вона має статус міжнародної мови. Англійська офіційно визнана робочою мовою Організації Об'єднаних Націй і стала міжнародною мовою в авіаційній сфері. Майже 80% усіх даних, що вводяться в сучасні комп'ютери, використовують англійську мову [1, с. 8].

У сучасних умовах для українських фахівців англійська мова стає важливим ключем до безмежних можливостей. Вона розкриває перед нами світ цікавої, пізнавальної та навчальної інформації, яку ми можемо легко здобувати [2, с. 4].

Знання англійської мови відкриває перед нами широкі горизонти. Це дає нам змогу отримати освіту у закордонних університетах, познайомитися з багатьма цікавими, креативними і незвичайними особистостями та отримати сучасну професійну інформацію [4, с. 11].

Знання англійської мови грає важливу роль і при працевлаштуванні. Роботодавці цінують фахівців, які володіють англійською мовою, оскільки це відкриває для них можливість співпрацювати з міжнародними партнерами. Дослідження показують, що кандидати зі знанням іноземної мови зазвичай заробляють більше, ніж їхні колеги.

Майже кожен мріє подорожувати та побувати в інших країнах світу. Знання англійської мови допоможе вам спілкуватися не лише в англійськомовних країнах, але і з людьми з усього світу. Ця мова є загальною мовою спілкування для багатьох людей. Під час подорожей володіння англійською мовою дозволить вам запитати дорогу, зняти кошти в банкоматі, спитати продавця про товар, який вас цікавить, замовити їжу в кафе і багато іншого [2, с. 18].

Останні роки свідчать про значні досягнення у світовій науці та медицині, і англійська мова відіграє важливу роль у цьому процесі. Розвиток наукових відкриттів вимагає постійної комунікації та співпраці між вченими з усього світу, і англійська виступає мовою обміну ідеями та дослідницькими результатами. Вона стала мовою міжнародних конференцій та договорів, що регулюють глобальні питання [3, с. 35].

Більше того, англійська мова є офіційною мовою повітряних суден, аеропортів і морського зв'язку згідно з міжнародними угодами. Вона також стала однією з офіційних мов міжнародних спортивних організацій, включаючи Олімпійський комітет. І, звісно ж, англійська мова є найпоширенішою мовою в науковому спілкуванні [4, с. 56].

Отже, роль англійської мови у сучасному світі не може бути переоцінена. Вона стала мовою міжнародного спілкування і необхідною складовою для сучасного фахівця в будь-якій галузі. Знання англійської мови відкриває перед нами безмежні можливості для особистого та професійного зростання. Англійська мова сьогодні – найпопулярніша мова світу, що активно розвивається та втілює в собі усі світові процеси життєдіяльності людства. Завдяки неологізмам відбувається осмислення нового, а діалектизми дають змогу прослідкувати використання мови кожним народом.

Англійська мова залишається мовою, яку найчастіше використовують в мережі, як креативний, творчий, популярний, стислий засіб комунікації. Англійська використовується як глобальний засіб комунікації. Вона важлива як для особистісного розвитку людини, так і для вирішення питань на міжнародному рівнях.

Список використаних джерел:

1. Гармаш О. Л. Словотвір як синергетична операційна інтрасистема словникового складу сучасної англійської мови. Філологічні студії. Луцьк, 2007. № 1–2. С. 235–242.
2. Заболотько, Артем Вікторович. Роль англійської мови у сучасному світі. 2022 р. 35 с.
3. Луцик Н. З. Запозичення як один із найбільш продуктивних шляхів збагачення словникового складу англійської мови. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/4046/1/Lutsyk.pdf>.
4. Панасенко Є. О. Англійська мова як lingua franca та її роль у сучасних світових політико-економічних процесах. Держава та регіони. Серія: Державне управління, 2019 р., № 3 (67), С. 96–103.

Юлія СТАРОКОНЬ, здобувач вищої освіти Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ
Науковий керівник:
Інна КОЗУБАЙ, старший викладач кафедри міжнародних відносин та соціально-гуманітарних дисциплін Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF LEGAL LINGUISTICS IN UKRAINE

Today it is known that the integration and interaction of interstate terms, in particular legal terms, requires the unification of goals and functional tasks of terminological structures, conceptual foundations of terminology as a science, correction and qualitative formation. It should also be noted that with the strengthening of international relations, the study of a foreign language acquires a specialized terminological direction, one of the signs of which is terminological bilingualism. At the same time, the terms of various fields of knowledge, including legal ones, form their system with internal order both in Ukrainian and in foreign languages [1].

Having as an object of study the relationship between a foreign language and law and their communicative resource, jurisprudence was able to establish itself as an independent branch, responding to society's requests regarding language

argumentation in human rights protection and legal awareness. “In the spectrum of social sciences, jurisprudence belongs to a special type of scientific knowledge and practical activity of society” [2, c. 5], which studies the linguistic organization of legal communication, linguistic analysis of various types of texts from the standpoint of their normativity, functional expediency, compliance with legal and genre standards of the official sphere of communication, etc. Legal linguistics is on the border of two sciences - linguistics and jurisprudence. The appearance of several scientific questions, which are correlated with various fields of knowledge, gives rise to the formation of complex scientific disciplines, among which is jurisprudence. This scientific discipline is formed and developed taking into account the achievements of linguistics and jurisprudence, confirming the proposition about the connection between language and Modern legal linguistics: prospects for the development of society [3]. It should be noted that a notable role in the formation of domestic legal linguistics was played by the works of such legal scholars and linguists as M. Antonovych, N. Artikutsa, L. Daderko, T. Demchenko, O. Kopilenko, M. Korzhanskyi, T. Lytvyn (Budko). on the pages of legal and philological publications [4].

The special attention of society to the linguistic problems of law-making and law enforcement, the awareness of the particularly important role of language in the law-making process, the need for in-depth study of linguistic means of expressing legal opinion, the development of linguistic principles of normative design to improve the rules and techniques of legislative technique, the introduction of linguistic examination of draft laws, all this contributed the formation of specialized research areas of the city: legislative stylistics, legislation terminology, textology and syntax of the legislative text. The complex analysis of municipal law is important for the solution of applied tasks: computer processing of legal texts, in particular, legislative ones; creation of a complete register of terms and terminological phrases, their unification, standardization and lexicographic description; linguistic provision of information-analytical and legislative activities, machine translation of legal texts.

The main problem of translating legal terms is their ambiguity, so the translator must take into account all these features and the content of the text, along with the meaning of other terms, words, phrases related to the legal term. However, regardless of the level of the translator's command of the English language, the extent of his background knowledge, he will one way or another encounter the unexpected in the original text, which may be linguistic or extralinguistic realities. Taking this into account, the translator needs to know and be able to use (in addition to dictionaries) various encyclopedic references that will help to more accurately and better convey the meaning of legal terminology [1].

In American science, legal linguistics can be considered from two angles: from the standpoint of linguistics – in the context of the analysis of the language organization of the legal process from the standpoint of law – in the context of the terminology of legal science. The relationship between the two aspects gave

impetus to distinguishing legal linguistics into a separate independent scientific direction, “the mission of which is called the avoidance of conflict misunderstandings in the language of law and the way out of conflict situations through linguistic and diplomatic means” [5]. In the USA, the development of legal linguistics is associated with the work of scientists from the Higher School of Forensic Science of the Loyola Law School. P. Thiersma [6] is considered one of the founders of the school (and, accordingly, of the branch of legal linguistics). In his works, the researcher develops a thesis about the need for stylistic knowledge for modern legal communication, in particular, in judicial practice and advocacy. Recommendations are provided regarding the need to use linguistic tools in the field of jurisprudence and human rights protection, particular types of documentation related to the activities of a linguist and legal linguist are emphasized, the important place of linguistic expertise in political, financial, media and business contexts is emphasized, the determination of linguistic parameters of the evidence base in jurisprudence, etc. [6]. Parameters of the evidence base in jurisprudence, etc. [6]. American legal linguistics developed at a rapid pace, which is evidenced by a significant volume of scientific and practical publications on the interaction of language and law (see the works of J. Ainsworth, J. Atkinson, P. Drew, L. Solana, etc.).

Language is primarily a leading tool of legal regulation, as it implements cognitive and analytical functions in the legal communicative space. Therefore, the legal sphere is inseparable from public language communication, where the text involves professional analysis of two levels – as an object of legal regulation and the exact linguistic implementation of a special communicative goal. The interaction of language and law, thus, expands the limits of the competence of legal linguistics as a relevant scientific direction of modern humanities.

References:

1. Yatsyshyn N. P. To the Issue of Streamlining Domestic Legal Terminology in the Context of International Standards. CORE - Aggregating the world's open-access research papers. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/153577866.pdf>.
2. Legal Linguistics: a dictionary of terms and concepts / L.I. Shevchenko, D.V. Dergach, D.Yu. Sizonov, I.V. Piece; under the editorship L.I. Shevchenko. Kyiv: VOC “Kyiv University”, 2015.
3. Diomidova O. Modern Legal Linguistics: development prospects. Language and Society. Issue 5. 2014. P. 18–22.
4. Pradyd Yu. F. Legal Linguistics in Ukraine: achievements and prospects. Linguistic, 2011, No. 2.
5. Solan L. M. Legal Linguistics in the US: Looking Back, Looking Ahead. Legal Linguistics Beyond Borders: Language and Law in a World of Media, Globalisation and Social Conflicts. Legal Studies Paper. 2019. №609. URL: <https://ssrn.com/abstract=3428489>.
6. Tiersma Peter M. Legal Language. University of Chicago Press, 1999.

Віталіна СТЕПАНЕНКО, здобувач вищої освіти Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. *Науковий керівник:*

Наталія ДАВИДОВА, старший викладач кафедри українознавства та іноземних мов Навчально-наукового інституту права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

EXPANDING THE USE OF THE ENGLISH LANGUAGE IN UKRAINE

In the modern era, the field of education is undergoing a transformation in an information-rich environment where traditional methods compete with innovative ones. The idea of using technology in education is gaining increasing importance. Combining traditional educational approaches with information and communication technologies can significantly enhance the development of children's natural abilities. The integration of these technologies into education allows for the updating of educational content, achieving high-quality results, and providing every student with the opportunity to develop and shape their own educational path.

This arises from the presence of new, practically unlimited possibilities for individualization and differentiation of learning, flexible adaptation to the individual characteristics of students, the use of additional educational resources, expanding the scope of educational communication, enhancing the procedural and multimedia characteristics of educational tools, expanding opportunities for innovative educational activities, and other aspects [1, p. 7].

The significance and necessity of introducing information and communication technologies (ICT) in the field of education are supported by international experts and scholars. Although ICT affects various aspects of human activity, their impact on education can be the most constructive, as they provide the possibility of introducing entirely new approaches to learning and teaching [2, p. 9].

The creation of an information component in the educational process is of great importance in terms of compliance with the realities of modern social development—an information society that represents a new social paradigm. Modern schools must prepare students for life in a society where the value of information, the ability to obtain it correctly, and effectively use it in the flow of information become fundamental skills similar to reading, writing, and mathematical operations.

However, considering important humanitarian aspects such as communication, access to knowledge, the ability to make optimal decisions, managing technological and social processes, etc., it is evident that informatization and effective use of technology play a crucial role in humanizing education. Understanding that new forms of information and communication interaction require a new approach to cognitive activity, and personal development in the information and technical dimension occurs under the condition of satisfying these needs, becomes apparent [3, p. 13].

Therefore, expanding the application of the English language in Ukraine is a relevant and promising trend in contemporary society. English has long surpassed the boundaries of school lessons and has become an integral part of our daily lives.

English becomes the key to international communication. Due to globalization and international connections, the ability to communicate in English opens up countless opportunities in business, travel, scientific collaboration, and cultural exchange. Additionally, English is applied in education, becoming a mandatory component of many higher education programs and enabling students to access world-class education, participate in international exchange programs, and gain access to a vast amount of scientific literature and information [2, p. 18].

English becomes a powerful tool in the cultural sphere, allowing us to explore world literature, music, films, and other forms of art without language barriers [3, p. 25].

Many scientific and technical terms, as well as internet content presented in English, require knowledge of the language for a complete understanding and utilization.

Thus, expanding the use of the English language in Ukraine is not just a trend but a practical necessity in the modern world. Proficiency in English opens boundless possibilities for personal and professional growth, promotes cultural exchange, and broadens our horizons.

References:

1. Burenko V. Strategic Directions for the Development of Modern Foreign Language Education in Schools. *Foreign Languages in Modern School*. 2019. No. 4. P. 28-33.
2. Vidryhan L. Development of Cognitive Activity in Students. *Psychologist*. 2018. No. 11. P. 21-22.
3. Kuzhel O.M. The Use of Personal Computers in Foreign Language Learning. *New Information Technologies in Education in Ukrainian Educational Institutions: Scientific-Methodical Collection*. Issue 8. *Pedagogy* / Ed. by I.I. Marhely (Editor-in-Chief) and others. Odessa: Print, 2018. 112 p.

Ірина СУЇМА, доцент кафедри
англійської мови для
нефілологічних спеціальностей
Дніпровського національного
університету імені Олеся Гончара,
кандидат філологічних наук, доцент

APPROACHES TO LEGAL TERMINOLOGICAL SYSTEMS TRANSLATION

The terminological peculiarities of the English-language legal field, which combines terms and legal concepts of different time of origin, as well as the general terminological irregularity of English-language legal terminology is a difficult obstacle that has to be overcome in the process of translation. One of the ways to overcome such a linguistic and legal obstacle is for a legal translator to create a certain system of "translation" coordinates with a legally and linguistically justified choice of certain interlanguage terminological correspondences, and this system should be based on an understanding of the factors that cause translation difficulties. The translation of legal terminology from English into Ukrainian is influenced by factors of an objective nature (the presence of terms reflecting English-language legal specificity, ambiguity and variability of terms, their semantic opacity, stylistically colored combinations of terms, etc.), and factors of a subjective order (principle of the first association, general combinations of terms, etc.). The specificity of legal translation is associated with the presence of a wide categorical apparatus, which differs depending on the field of legal regulation (public and private, substantive and procedural law, special and complex areas of law, general law, international law, etc.). Any legal document contains highly specialized terminology used in a certain area of law. In addition, legal terminology has firmly entered the colloquial vocabulary and even into the usage of fiction. The result of legal work depends on the exact translation of the legal document, as well as the adequate interpretation of legal terminology.

Translation of terms is a problem that translators face quite often, especially in the process of translating legal texts. A specialist, when translating such texts, must take into account the peculiarities of the translation of terms. The most optimal approach to translating terms is to find the equivalent of the original language in the language to be translated. This method is relevant when both languages refer to countries that have reached the same level of industrial and economic development. However, if the selection of an equivalent is not possible, the translator turns to other methods of translation. A number of scientists distinguish two main types of translation: direct (literal) and indirect (external) translation [1].

Indirect translation is used in those cases when some elements cannot be

reproduced in the translated language without changing the order of passage of these elements or without changing the lexical units themselves. In the framework of indirect translation, such methods of translation as transposition, modulation, equivalence and adaptation are distinguished. Literal translation is used in the presence of structural parallelism and includes some methods of translation, such as borrowing, tracing and, accordingly, literal translation. In addition to the already mentioned requirements for the translation of terms, there are a number of other requirements, conditions and factors that, without a doubt, greatly influence both the choice of a certain way of translating a term and its functioning in the target language. Among them, the following should be highlighted: 1) the tendency to shorten or compress: the tendency is mainly observed in multi-component terms, the structure of which is sometimes too cumbersome; 2) the influence of extralinguistic factors [2]. Legal translation is one of the types of special translation and it can be considered in two ways: as a branch of practical language activity and as an academic discipline [3]. As a field of practical linguistic activity, legal translation is one of the types of special translation, the object of which is the transmission of various written and oral legal texts through another language. Studying the linguistic features of written and oral speech on legal topics is of great importance for a translator.

Such features include: 1) a large saturation of legal materials with legal vocabulary, the main part of which consists of legal terms, many of which are translated into Ukrainian by phrases or descriptively; 2) the presence in written and oral speech on legal topics of special idiomatic expressions and phraseological combinations that are not used or rarely used in general literary language; 3) the presence of some stylistic deviations from general literary norms, sometimes quite significant [4]. This can include: a) the wide use of elliptical constructions (abbreviated, without articles) in the English language, especially in standard documents, the form and content of which change within small limits (summaries, reports, decisions, conclusions). b) the presence of official clerical style phrases in documents devoted to general and administrative-economic issues; c) strictly regulated use of verb forms and inflections of special terminology in certain legal documents. 4) use of Latin words and expressions in legal texts; 5) the presence of abbreviations, most of which are used only in legal texts and documents [5]. Researchers of the peculiarities of legal translation note that in the process of translating legal texts, it should be remembered that many common words in legal texts may have terminological meaning. In this case, in order to avoid interference, that is, the influence of known meanings of words and expressions of general or special meaning in the legal text, it is necessary to use special dictionaries and reference books. It is the complexity of the construction and content of legal terms that cause a number of difficulties.

The choice of translation method is influenced not only by the requirements placed on the term, in particular, implementation, variation stability and the requirement of euphony, but also by certain linguistic trends, for example, the

desire for compression and reduction, as well as a number of extralinguistic factors, such as the influence of technologically more developed countries and their languages into the language of translation, psychological factors and the tendency to create "universals" to facilitate intercultural communication. Therefore, not always each of the above requirements for terms is observed in the process of translating legal terms. In the process of translating simple and complex terms, the most used is the direct method of translation, in particular, borrowing. Sometimes the translation of terms does not happen at all. The reason for the lack of translation, perhaps, should be sought among extralinguistic factors. However, multi-component terms are rendered from English to Ukrainian in a more complex way. Here you can find the use of an indirect method of translation. Sometimes translators even resort to a combination of direct and indirect methods of translation. Scientists offer a large number of translation methods. The main specificity of the translation of terms is that the most important condition for achieving equivalence is the preservation of the content accuracy of the units of the original language in the translation, ensuring the absolute identity of the concepts expressed by the terms of the original language and the translated language. In other words, if the terms of both languages code the concepts of the corresponding scientific field, and the identity of the codes of the sender and the recipient is an elementary condition for successful communication, then ensuring the identity of the significant terms of the concepts is the most important task of the translation of the branch text. Researchers distinguish two main situations that arise when translating terms: when there are equivalents of the original term in the translation language recorded in dictionaries and when such equivalents are absent [4].

And from the point of view of difficulties in understanding and translating the terms can be divided them into three groups: a) terms denoting foreign realities identical to domestic realities; b) terms denoting foreign realities, for which there are no domestic realities, but there are generally accepted terminological equivalents; c) terms denoting foreign realities for which there are no domestic analogues, and there are no generally accepted terminological equivalents. The situation when there is an unambiguous and officially fixed equivalent of a translation unit in the translation language obviously does not cause certain problems in the process of their reproduction. Whereas in the second situation, due to the lack of a generally accepted equivalent, certain difficulties arise. We often come across the decipherment of such a concept as "temporarily non-equivalent term". Non-equivalence is a consequence of the reflection of national characteristics of individual language levels. Non-equivalent vocabulary is lexical units that reflect an ethnically specific characteristic of objective reality at the conceptual and linguistic levels. The method of solving the problem of non-equivalence can be called the process of synonymization. Synonymization means the selection and analysis of synonyms as a certain way of developing synonymous industry terms, which allows improving the practice of professionally oriented translation. This method makes it possible to more accurately relate the terms and

their combination of certain spheres of activity or fields of knowledge.

There are three general conditions for adequate translation of terms. First, the correct (adequate) translation of individual terms in the text must be carried out. Secondly, each term must be checked from the point of view of the term system in which it is included in the original language and the language of translation. And thirdly, differences in terms due to the specifics of each language should be taken into account. When fulfilling each of the conditions, the translator faces certain difficulties. The scope of the meaning of the term in the original language may not coincide with the scope of the meaning of the same term in the translation language, which can make it difficult to provide an adequate translation. There may also be a situation when there is no equivalent of the source language term in the translation language.

Regardless of the translator's level of qualification and the situation, the terms may in some cases still be translated inaccurately. There are four main reasons for the inaccurate translation of terminology: 1) the development of scientific thought (a case when there is no suitable term for a new concept, and the closest or similar term is used to name it at first); this is precisely what causes the ambiguity of the term, which in most cases disappears with the development of the concept; 2) stylistic goal (the translator can resort to using synonyms of the term or its short text variants to avoid excessive monotony of the text and multiple repetitions); 3) simple carelessness or incompetence of the translator.

For those situations when there are no equivalents in the term, some translation strategies can be offered: 1) borrowing the term through transliteration or transcription with a brief interpretation; 2) tracing (if the term appeared in the language through semantic transfer); 3) removal; 4) descriptive translation; 5) modulation, in which the original word or phrase is replaced by another for logical reasons and a contextual synonym is selected; 6) sometimes it is necessary to resort to functional substitutions. Therefore, in order to choose the most optimal way of translating industry terms, it is necessary to take into account not only the standard requirements for the term, but also the influence of certain linguistic trends and extralinguistic factors. The situation when there is an unambiguous and officially fixed equivalent of a translation unit in the translation language obviously does not cause certain problems in the process of their reproduction. Whereas in the second situation, due to the lack of a generally accepted equivalent, certain difficulties arise. We highlight the following possible ways of translating legal terms: transliteration or transcription with a brief interpretation of the term; tracing (if the term appeared in the language through semantic transfer); withdrawal; descriptive translation; modulation, in which the original word or phrase is replaced by another for logical reasons and a contextual synonym is selected; functional substitutions.

List of literature

1. Andru St., History J. Encyclopedia of Translation Studies. London & New York : Routledge, 2008. P. 133–136
2. Baloneva O. O. Specific Features of English Scientific and Technical Literature

Translation. Zhitomir : Zhitomir State University, 2004. 120 p.

3. Baron N. C. Always on: language in an online and mobile world. Oxford: Oxford University Press, 2008. 304 p.

4. Brown H. D. Principles of Language Learning and Teaching. Beijing : Teaching and Research Press, 2005. 118 p.

5. Causes and Tendencies of English Abbreviations.
URL:http://gendocs.ru/v12499/causes_and_tendencies_of_english_abbreviations

Анастасія ТАРАНЕНКО,

здобувач вищої освіти

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Інна КОЗУБАЙ, старший викладач

кафедри міжнародних відносин та
соціально-гуманітарних дисциплін

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ ЯК ОСНОВА ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ЮРИДИЧНОМУ КОНТЕКСТІ

Міжкультурна комунікація є невід'ємною складовою сучасного світу, особливо в юридичній сфері, де вивчення іноземних мов має ключове значення. Проблема полягає в тому, як оптимізувати процес вивчення іноземних мов у юридичному контексті, враховуючи особливості міжкультурної комунікації, та як це може вплинути на якість юридичної практики та наукового дослідження.

Останні дослідження та публікації в області міжкультурної комунікації та вивчення іноземних мов в юридичному контексті визначають цю проблему як актуальну. Деякі дослідження розглядають вплив культурних різниць на правову інтерпретацію, інші досліджують мовні бар'єри у спілкуванні юристів. Окремі визначення важливості ролі вивчення іноземних мов у контексті міжкультурної комунікації висвітлено у дослідженнях Н. І. Овчаренко, В. М. Манакин, А. Л. Міщенко та багатьох інших.

У сучасному світі взаємодія між різними культурами та національностями стає все більш інтенсивною завдяки глобалізації. Юридична спільнота часто стикається з іноземними клієнтами, партнерами та іншими сторонами, що вимагає високого рівня міжкультурної компетентності та вивчення іноземних мов. Спираючись на визначення Л. Гофмана, який вважав професійну мову насамперед сукупністю мовних засобів, які використовуються у сфері спілкування для взаєморозуміння між

комунікантами, Т. Р. Кияк зазначає: «Функціональність професійної мови гарантується винятково чітко встановленою термінологією» [1, с. 3].

Вивчення іноземних мов у юридичному контексті має важливе практичне значення для адвокатів, суддів, юридичних дослідників та всіх, хто працює у міжнародному або багатонаціональному оточенні. Розуміння культурних нюансів і мовних аспектів допомагає уникнути непорозумінь та покращує співпрацю в різних юридичних ситуаціях.

Варто зазначити, що до цього часу, мало досліджень присвячено конкретним методам вивчення іноземних мов у юридичному контексті, які б враховували особливості міжкультурної комунікації та специфіку правового дискурсу.

Міжкультурна комунікація як міждисциплінарне явище зумовлює необхідність звернення до багатьох суміжних галузей, основною серед яких поряд із культурологією та соціальною психологією є мовознавство [2, с. 7]. Міжкультурна комунікація є міждисциплінарним явищем, оскільки вона об'єднує концепції, методи та підходи з різних наукових галузей для вивчення та розуміння взаємодії між особами з різних культур. Це явище впливає на широкий спектр дисциплін і має значення у багатьох галузях знань.

Аспект міжкультурної комунікації включає вивчення мови, перекладу, мовної компетентності та культурних аспектів мови. Це допомагає розуміти, як мова впливає на спілкування та взаєморозуміння між людьми різних культур.

Міжкультурна комунікація вивчає соціальні аспекти взаємодії між людьми різних культур, такі як стереотипи, уявлення про інших, ідентичність та соціальний контекст, психологічні аспекти міжкультурної комунікації, такі як міжкультурні конфлікти, адаптація та вплив культурних факторів на мислення і поведінку.

У сфері міжнародного права та політики, розуміння міжкультурної комунікації є ключовим для врегулювання міжнародних конфліктів та сприяє співпраці між країнами.

Спілкування однією мовою у процесі комунікації забезпечує розуміння людини людиною та є умовою людських взаємовідносин. Знання мови партнера з комунікації є умовою готовності до встановлення й продовження контакту та успішної подальшої співпраці. Але в деяких випадках вибір мови визначається практичною та зручною ситуацією для обох сторін діалогу. Загальноприйнятою офіційною мовою в ділових контактах вважають англійську – мову міжнародного спілкування, що забезпечує необхідний рівень взаєморозуміння [3, с. 8].

Міжкультурна комунікація важлива для освіти, оскільки вона має практичне значення. Вивчення іноземних мов сприяє покращенню робочого спілкування з клієнтами, колегами та іншими юридичними професіоналами з різних країн. Це може призвести до підвищення якості

правової послуги та сприяти побудові довіри у міжнародних юридичних відносинах.

Аналіз методів вивчення іноземної мови в правовому контексті, особливо з урахуванням аспектів міжкультурної комунікації, може бути корисним для розробки ефективних підходів до навчання та технічного розвитку юриста з мовної та культурної освіти.

Варто розглянути інтенсивне імерсивне навчання як метод, що передбачає повне занурення студента в мовне і культурне середовище цільової країни. Здобувачі освіти можуть вивчати іноземну мову, проводячи деякий проміжок часу в іншій країні, відповідно це допоможе поглибити знання мови та культурного контексту.

Заняття, спрямовані на вивчення іноземної мови у юридичному контексті, можуть бути індивідуальними або проводитися в групах. Індивідуальний підхід дозволяє адаптувати програму навчання до потреб конкретного студента, включаючи вивчення специфічної мови юридичних документів.

Спеціалізовані курси юридичної термінології у мові цільової країни можуть також бути корисними для юристів. Вони допомагають засвоїти специфічні терміни та фразеологію, які використовуються в юридичних документах та процедурах. Крім того, вивчення іноземної мови повинно супроводжуватися культурним освіченням.

Студенти повинні розуміти культурні відмінності, традиції та норми поведінки, що впливають на юридичну практику. Використання мовних програм, відеоконференцій, відеоуроків та інтерактивних платформ може покращити доступність і ефективність навчання іноземних мов та міжкультурної комунікації для юристів.

Враховуючи аспекти міжкультурної комунікації у процесі вивчення іноземних мов, можна підготувати юристів до успішної співпраці в міжнародних інтеграціях та підвищити якість їхньої юридичної практики.

Завершивши аналіз і розглянувши важливість міжкультурної комунікації у юридичному контексті, варто зробити висновок про необхідність розробки спеціалізованих методик вивчення іноземних мов для юристів. Дослідження в галузі міжкультурної комунікації та вивчення іноземних мов у юридичному контексті є стимулюючим завданням для вчених та дослідників. Вони можуть сприяти розвитку нових теоретичних підходів та практичних методів, які зміцнюють зв'язок між науковими дослідженнями і реальною практикою в сфері права.

Подальші дослідження з даної тематики є необхідними та можуть спрямовуватися на розробку і впровадження методів та вивчення їх впливу на якість юридичної практики та наукового дослідження в міжнародному контексті.

Список використаних джерел:

1. Кияк Т. Р. Вузькогалузеві терміни як основа формування та квазіреферування фахових текстів. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Проблеми української термінології. Львів, 2008. № 620. С. 3.
2. Манакін В.М. Мова і міжкультурна комунікація: навч. посібник. Київ: ВЦ «Академія», 2012. 288 с.
3. Міжкультурна комунікація [Електронний ресурс] : методичні рекомендації до практичних завдань і самостійної роботи студентів спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» другого (магістерського) рівня / уклад. Л. А. Євдокімова-Лисогор. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. 34 с.

Владислава ТІЩЕНКО, здобувач вищої освіти Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Ганна ДЕКУСАР, старший викладач кафедри українознавства та іноземних мов Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ENGLISH IN THE CONTEXT OF INTERCULTURAL COMMUNICATION

The study of the English language in our time is the main aspect of modernity, after which the English language itself became a means of international communication throughout the world and is used in many areas of social development, as an example: education, tourism, economy, international cooperation in sales markets, etc.

The communication of the whole world comes through the use of language and the use of all linguistic means, which are the main means for the exchange of information and mutual contact of different cultures. English is to help the society learn the cultural difference. This means not only the study of grammar and vocabulary, but also the development of cultural competences, which will help to avoid misunderstandings and conflicts in interaction with people from other cultures.

Now the majority of people around the world have a question: why exactly is English the key to the development of intercultural communication? It has become the language of international communication, spoken by millions of people from different countries and cultures. Successful intercultural communication requires, along with mastering a foreign language in general and English in particular, the ability to adequately interpret the communicative behavior of a

representative of a foreign society and the readiness of communication participants to perceive another form of communicative behavior, understanding its differences and variations from culture to culture [1].

Also, in addition to learning the language, paying attention to the cultural specifics of the countries where the English language is used, it is important to know the peculiarities of etiquette, customs, traditions and ways of communication between people from different cultures. This helps to ensure an effective exchange of information, with a sense of respect for other cultures.

The English language as a global verbal "mediator" is used in almost all spheres of globalized relations. This function of global English nowadays is accepted as an indisputable fact in most scientific studies. A defining feature of the modern period of the formation of the English language is that in this process a significant role is assigned to representatives of the second and third circles. That is why the development of the English language beyond the borders of the native countries leads to the appearance of characteristic features that are stable and consciously supported by a certain circle of people [2].

So, learning English in the context of intercultural communication opens up many opportunities for communication with different cultures, getting to know new ideas and perspectives. It helps to broaden one's worldview, develop tolerance and be successful in a world that is increasingly seeking cooperation and mutual understanding.

References:

1. FEATURES OF INTERCULTURAL ENGLISH COMMUNICATION AS A MANIFESTATION OF LANGUAGE COMPETENCE. URL: http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/22/part_2/19.pdf)

2. ENGLISH AS A LINGUA FRANCA IN THE MODERN WORLD: GLOBALIZATION CHALLENGES URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/26326/1/%D0%90%D0%9D%D0%93%D0%9B%D0%86%D0%99%D0%A1%D0%AC%D0%9A%D0%90%20%D0%9C%D0%9E%D0%92%D0%90%20%D0%AF%D0%9A%20LINGUA%20FRANCA.pdf>)

Даниїл ТОМАС, здобувач вищої освіти Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ
Науковий керівник:
Юлія ГАЛЕНКО, старший викладач кафедри українознавства та іноземних мов
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

RE-EVALUATION OF LEGAL TRANSLATION STRATEGIES

Legal translation is an extremely important component in the field of law. It requires not only a high level of language skills from the translator, but also a deep understanding of the legal system of both languages used in the translation process. In this text, we will look at key aspects of legal translation and pay attention to the problems that translators may face.

One of the most important problems in legal translation is accuracy and ambiguity. In the legal text, even the slightest inaccuracy can lead to serious legal consequences. Therefore, the translator must make every possible effort to preserve the accuracy of the original and reproduce it in translation.

Also an important component of legal translation is the use of specialized terminology dictionary and reference materials. The translator must be known with the terms and concepts used in the legal text and use them in relevant contexts. [2, p.59].

Defining the translation strategy is, first of all, determining which priority aspects of the original text should be reproduced in translation. It is not always possible to comprehensively and accurately convey these aspects in the language of translation, but the definition of the leading features will help the translator. It is believed that we can talk about the general principles of the translation strategy. Translation strategy is understood as a set of stages of translation and translation actions aimed at solving global and local translation problems in order to achieve formal similarity of translation of the original [3, p. 64].

The translator must have a deep understanding of the legal systems of both languages between which the translation takes place. This includes knowledge of legislation, spelling and procedures, as well as legal terminology.

Neutral translation strategy is most often implemented by searching for direct dictionary matches. Many legal documents have a standard structure and format. The translator must adhere to these structural rules in order to maintain the consistency and consistency of the text. Due to the dissimilarity of the grammatical structure of the Ukrainian and English languages, the neutral

translation strategy also involves the use of grammatical transformations. At the same time, the cognitive model of comparison in the text of the original and the translation remains unchanged. In some cases, a neutral translation strategy, in addition to grammatical transformations, also involves the use of techniques for adding or removing lexical units (usually adjectives that denote certain characteristics of the standard of comparison). In this case, the cognitive model of comparison is stored in the text of the translation.

The tactics of stylistic adaptation are found in the decisions of the translator related to the change of the stylistic register of speech in the direction of idiomatization. At the same time, the cognitive model of comparison in the text of the original and the translation remains unchanged.

The tactics of formal adaptation are embodied by the use of structural and functional elements of the Ukrainian language, which have no analogs in the English language [2, p. 94-97].

The reception of the movement of lexical units in the utterance allows the use of the nearest equivalents of the word of the original elsewhere in the statement, for certain reasons (mainly due to the lexical consonance of words in the language of translation) it can not be used where it is in the original.

The use of lexical addition is widely used in the translation process. Many elements of the content remain in the original unexpressed, so it is believed that it must be expressed in translation by means of grammatical means. Acceptance of omission is the opposite of addition and aims to refuse transmission in the translation of semantically common words, the meanings of which are not relevant or can be easily restored in context. The semantic saturation can be used in English so-called paired synonyms -parallel to the words used with similar meanings. Acceptance of omission may not be associated with the desire to prevent unwanted elements of the original. One of the reasons for its use may be excessive concreteness of the English text, expressed in the use of numerals, names of weight and values, that is, where the meaning is sufficiently motivated [1, p. 114].

Summing up, it can be noted that legal translation requires responsibility, deep knowledge and attention to detail, so the choice of translation strategy involves pre-translation analysis of the original text, the choice of translation methods, taking into account all the difficulties and relevant presentation of information. Many elements of translation strategies are variable and must be taken into account by translators depending on different conditions. It is important to remember that accuracy and clarity in legal translation are extremely important, since even minor mistakes can have serious legal consequences.

Literature

1. Scientists notes of Taurida National University named after V. I. Vernadsky. Series: Philology. Соціальні комунікації. - 2018. - Том 29 (68), № 3.

2. Verbenets M. B. Legal terminology of the Ukrainian language: History of formation and functioning: Avtoref. dis. for the sciences. degree of candidate phil. science: special. Specialty 1 "Ukrainian Language", Kyiv, 2004.

3. Elvira Javadovna Akhmedova Kharkiv National University named after V.n. Karazin. Number 91 (2020): Bulletin of V.n. Karazin Kharkiv National University. Series "Foreign Philology. Methods of teaching foreign languages"

4. The scientific publication of TRANSCARPATHIAN PHILOLOGICAL STUDIOS issue 13 Volume 3

Марія ХЛІВНА, здобувач вищої освіти Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Ольга МАКСИМЕНКО, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри українознавства та іноземних мов Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МОВ В УМОВАХ СВІТОВОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Інтеграція мов у Європі і світі вже висвітлює собою перспективу для України, особливо в умовах воєнного стану, також є важливою складовою для інтенсифікації міжкультурних обмінів, розвитку освіти, літератури, мистецтва і туризму. І звісно активізацією ділових стосунків з закордонними партнерами. Адже знання кількох мов для фахівця ХХІ століття у будь-якій сфері є життєво важливим критерієм для організації праці [1, с.160].

Варто починати розвиток мови як народної, так і іноземної з освітньої культури в дитячих садочках, загальноосвітніх школах, закладах зі спеціальною та вищою освітою.

На рівні шкільної освіти підвищення якості реалізується через формування в учнів ключових і предметних компетентностей шляхом трансформації змісту на компетентнісних засадах; запровадження стандартизованого оцінювання навчальних досягнень учнів державного (національні/регіональні/шкільні тести) та міжнародного (міжнародні порівняльні дослідження якості середньої освіти – TIMSS, PISA, PIRLS тощо) рівнів; подовження терміну шкільної освіти за рахунок оптимізації дошкільної/передшкільної освіти [1, с.164].

Важливим компонентом є міжкультурна комунікація, що допомагає в асиміляції та студіюванні мов іноземного походження.

Англійська мова наразі є двигуном соціальної трансформації і ключової компетенції в умовах зрощення та глобалізації мов.

Попри англійську, всі мови на сьогоднішній день зазнають змін, оскільки мова є організмом, який постійно прогресує та пристосовується до змін у соціальному, культурному та технологічному новаторстві світу. Зокрема зміни можуть відбуватися в таких аспектах мови:

– Морфологія: зміни у формах слів, наприклад, зникнення закінчень, уживання нових префіксів та суфіксів тощо.

– Синтаксис: зміни у порядку слів у реченні та у вживанні різних конструкцій.

– Лексика: зміни у значеннях слів, створення нових слів, або використання слів інших мов.

– Фонетика: зміни у вимові звуків мови, що можуть бути результатом змін у мовних контактах та взаємодії з іншими мовами.

Хоча зміни можуть відбуватися в різних частинах структури мови, існують деякі основоположні тенденції, що описують еволюцію мов. Для прикладу : більшість мов поступово стають менш інфлексивними, тобто зменшується рівень кількості закінчень та інших морфем, що вказують на граматичні категорії.

Також, мови можуть більше використовувати аналітичні засоби, які замінюють використання закінчень та інфіксів. Окрім того, зміни можуть бути пов'язані з утворенням нових лексичних одиниць, особливо у сфері інформаційних технологій.

На тепер найбільш розповсюдженими мовами світу є англійська, іспанська, китайська та французька. Англійська мова має домінуючу позицію у світі, що пов'язано з колонізацією британського імперії та вагомим впливом Сполучених Штатів Америки у світовій політиці та економіці. Англійська мова впливає на інші мови шляхом запозичення слів та фраз, а також впливає на культуру та стиль мовлення.

Піднесення й функціонування мови значною мірою зумовлюються станом суспільства й моделлю країни, республіки, федерації. Розвиток мови відбувається за об'єктивними законами, які є існують незалежно від волі людей. Але вирішальними для її процвітання є зовнішні чинники, зокрема й суспільно-політичний розвиток спільноти. Від цього фактору залежать не лише зміни в мові, але і її існування чи ліквідація. Мова живе доти, доки існує певний етнос. Мова зникає, коли вимирає народ, що може статися в результаті втрати державної незалежності та суверенності, асиміляції пануючою нацією в поліглотній державі чи внаслідок фізичного винищення народу. Отже, на початку 18 століття внаслідок „онімечення” зникли прусська і полабська мови. За роки політики лінгвоциду, що здійснювалася в СРСР, зникли 93 мови. Можна згадати безліч випадків в

історії, які призвели до масових смертей населення та забуття мов цих народів, як внаслідок війн, так і через геноциди людей.

Постійне вдосконалення та виживання мов в звичайне життя та різні сфери суспільства призведе до популяризації та інтеграції в світовій спільноті.

Література

1. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні: монографія / Нац. акад. пед. наук України ; [редкол.: В. Г. Кремень (голова), В. І.Луговий (заст. голови), О.М.Топузов (заст. голови)]; за заг.ред. В.Г.Кременя. Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2021. 384 с.

Марія ХЛІВНА, здобувач вищої освіти Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Ольга МАКСИМЕНКО, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри українознавства та іноземних мов Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ІСТОРІЯ БОРЩУ, ГІПОТЕЗИ, МІФИ, РЕЦЕПТИ

Борщ – найкраща страва.

Українська кухня – різноманітна, насичена і водночас сучасна. Кожна пора року доповнює її оригінальними смаками. А одна й та сама страва може смакувати по-різному залежно від області. Особливості й варіативність української гастрономічної традиції у якісних продуктах та рецептах, які ми практикуємо не одне століття, передаючи з покоління в покоління як спадок. Адже кожен з дитинства пам'ятає смак найкращого у світі бабусиного борщу.

У старовинній українській кухні існують три різновиди традиційного борщу. Перший – червоний, готували з капустою, буряком, морквою, петрушкою (пастернаком), а з другої половини ХІХ ст. – і з картоплею. У святкові чи недільні дні борщ варили на м'ясній юшці (зі свининою чи птицею), у будень – на воді, а потім затовкали або засмажували салом з часником і цибулею. Борщ заквашували червоним городнім буряком, буряковим квасом, квасом-сирівцем, сироваткою чи масляною (рідина, яка

залишається після виготовлення сиру і масла), а при подаванні на стіл в особливо урочисті дні забілювали сметаною [1, с. 191].

У словнику давньої української мови зафіксовано декілька хронологічних згадок про тогочасних «борщодів». Перша згадка про борщ датується 1584 роком. Про нього у своєму щоденнику згадував німець Мартин Груневег із Гданська, що довго проживав у Львові та мандрував Україною. Подорожуючи українськими містами та селами різних областей, купець зупинився на ночівлю біля річки Борщівка. Місцеве населення розказало йому про найулюбленішу страву. Вони описували борщ як майже щоденний найдок, яким можна і наїстись, і напитись, адже страва є рідкою за своєю консистенцією [1, с. 151]. Отже, уже на той період, ця страва була популярна у місцевого населення.

Читаючи книги про Тараса Шевченка, можна зауважити, що перебуваючи в Петербурзі він надсилав листи братові в Україну, з проханням: коли будеш їхати, то візьми справжньої чумацької тарані, і ми наваримо справжнього борщу. Але тараня – це солена сушена риба! [1, с. 225].

З цих рядків можна зауважити не лишень про борщ, а про сушену, солону, в'ялену рибу, яку до кінця XIX століття точно використовували як повноцінну страву, а надто в дорозі. У домашніх умовах з неї могли готували різні страви. Коли вже способи зберігання продуктів змінилися, такий варіант приготування страви на погляд людей XXI століття є екстравагантними.

Борщ не тільки є смачний і корисний, але й має велике значення для нашої нації. Борщ висвітлюється як символ кулінарної культури і достатку та має ритуальну функцію: його готують на свята, поховання, весілля тощо. Здавна він став частиною української мови і фольклору: його згадують у прислів'ях, приказках, піснях, оповіданнях.

Національна страва також є об'єктом мистецтва, що зображують на картинах, скульптурах, посуді. У 2020 році український борщ посів місце серед реєстру нематеріальної культурної спадщини ЮНЕСКО. Це стало визнанням цінності і важливості борщу в структурі загальносвітової культури.

Список використаних джерел:

1. Доцяк В.С./ Перші страви: Значення перших страв у харчуванні та їх класифікація / Українська кухня. Підручник. Вид. 2-ге, перероб. та доп. Львів: Оріяна-Нова, 1998. 558 с.

Kateryna KHMELENKO, The 4th year of studying Higher Education Applicant Educational and Scientific Institute of Law and Innovative Education Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs.

Scientific Adviser:

KOZUBAI I.V. Senior Lecturer of International Relations and Social and Humanities Chair Educational and Scientific Institute of Law and Innovative Education Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs

ENGLISH LANGUAGE IN UKRAINIAN DOMESTIC LAW: TRANSLATION OF LEGISLATION

Modern society development means permanent use of the English language. The legal area is not an exception. States, natural persons, and legal entities are interested in making partnerships with each other. The basis of any cooperation is an agreement (contract, treaty etc.) that is grounded in the norms and provisions of the current legislation. To reach an agreement, the parties should actually «speak the same language». If the languages of the parties are different, they have the right to engage an interpreter. However, sometimes the interpreters do not have all the necessary skills to translate legislation because of the availability of specific vocabulary and other objective reasons. So it is important to explore how the Ukrainian legal acts are translated as our state is an active participant in international relations.

The introduction describes only one possible example. The translation of legislation is important in private international law, family relations, commercial and maritime law, IT law, military law etc. Platforms for searching legislative acts or documents are official websites of state institutions such as parliament, ministries, customs and tax authorities and others. Moreover, the president's official website, pages of the ombudsman, and special country representatives may include some laws, instructions and explanations.

The issue is that the translation of legislation from Ukrainian into English language has to be professional and must reflect the meaning and main idea of the document. Furthermore, Ukrainian and foreign lawyers face the problem of the absence of translation or its incorrectness, which creates obstacles in establishing legal relations between participants. The difficulties of official translation lie in the selection of terminology (especially in terms of semantics), the use of grammatical structures etc. Low-quality legal translation becomes a legal risk for a practitioner [1].

In 2022 the Verkhovna Rada – Ukrainian parliament, presented an official translation of the Civil and Criminal Codes of Ukraine. After this news, Ukrainian citizens started to discuss the English version of the legislation. Journalists of “Judicial and Legal newspaper” asked the Secretariat of the Verkhovna Rada of Ukraine: does *the law designate a state body responsible for the official translation of the texts of laws into a foreign language?* And *who exactly (which organization) is responsible for translating the texts of laws into English?* According to the official response of The Secretariat of the Verkhovna Rada of Ukraine, *the law does not define who is responsible for the official translation of the texts of laws and a commercial translation agency was responsible for translating the texts* [2]. The interesting issue is what measures can the Verkhovna Rada Apparatus take in case of translation failures.

It is necessary to provide a practical example. So that we will demonstrate the norms of the current legislation of Ukraine.

It is necessary to provide a practical example. So that we will demonstrate the norms of the current legislation of Ukraine.

1. The Criminal Code of Ukraine

- Incorrect translation of the article's title:

Ukr. Стаття 134 «Незаконне проведення абортів або *стерилізації*» [3].

Eng. Article 134 «Illegal abortion or a *sexualisation*» [4].

Instead of «sexualisation» must be «sterilization».

- Absence of translation of the column «Structure».

It creates difficulties in the Code orientation.

2. According to the information of journalists [2], the published translation of the Civil Code of Ukraine contained many failures.

For instance,

The article was partly in English and partly in Ukrainian:

«Article 395. *Види речових прав на чужє майно*

1. *Речовими правами на чужє майно є:*

1) *право володіння;*

2) *право користування (сервітут);*

3) *the right to use land plots for agricultural purposes (emphyteusis);*

4) *the right to develop a land plot (superficies)».*

Besides, a translation included incorrect terminology that changed the sense of the article. In the Civil Code of Ukraine there are the terms «власник» (owner) and «володілець» (bailee). A definition of «bailee» is written in the Cambridge dictionary: a bailee is a person who has the right to take possession temporarily of someone else's property [5]. According to P.1 Art.397 of the Civil Code a bailee is the person who holds other people's property [6]. So, bailee does not have ownership of the property. However, a commercial translation agency used the term «owner» in the context of «bailee»: «The obligation of the *unscrupulous*

owner to immediately return the property to the person who shall have the ownership right another right to it or who is a bona fide proprietor» [2].

Now the Verkhovna Rada of Ukraine deleted this translation from their website.

3. The problem is the absence of translation of the Law of Ukraine «On Securities and Stock Market». This law is one of the fundamentals in the investment area. However, there are translations of the Law «On Investment Activity», «On Protection of Foreign Investments in Ukraine» etc.

In 2023 the Cabinet of Ministers of Ukraine issued a Resolution «On Approval of the Procedure for Translation into Ukrainian of Acts of the European Union *Acquis Communautaire* and into English of Acts of Ukrainian Legislation Related to the Implementation of Ukraine's Obligations in the Field of European Integration» №451 of 02 May 2023. This document refers to Ukrainian obligations in the field of European integration. One of them is a translation of Ukrainian legislation into English.

According to P.5 of the Resolution, translation of the legislation is performed by the state institution «Investment Attraction and Support Office». Funding for the translation is allocated from the state budget or international technical assistance. The Resolution establishes the conducting of the terminology verification. Paragraph 8 of the Resolution states that translations are sent by the state institution to the initiator of the translation, as well as to the interested state bodies, institutions and organizations of any form of ownership whose competence includes issues regulated by an act of Ukrainian legislation, to conduct a terminological verification of the translation of the Ukrainian legislation within a reasonable period and, if necessary, to submit relevant proposals for editorial changes, taking into account the specifics of professional terminology. At the same time, to ensure the quality of the translation of the Ukrainian legislation, in particular the correct use of professional terminology, a working (expert) group for assessing the quality of translation of the EU *acquis* and Ukrainian legislation (hereinafter referred to as the working group) shall be established at the Secretariat of the Cabinet of Ministers of Ukraine, which shall involve relevant English language specialists, representatives of Ukrainian scientific institutions and representatives of the initiator of the translation (if necessary), depending on the subject matter of the agenda of the working group meeting [7].

The initiative is expected to provide the organized translation of legal acts and influence the development of legal relationships between different subjects on the territory of Ukraine. But the question arising from this Resolution, is who will provide terminological verification in institutions enshrined in paragraph 8 and how it will be regulated.

In conclusion, nowadays the English language plays a key role in international private law, maritime law, military law, IT law and others. So, the

Ukrainian legislation translation is an essential element of the law field functioning.

In 2022 the presented official translation of Civil and Criminal Codes of Ukraine contained significant failures in terminology selection. In 2023 to implement the plans for European Union integration the Cabinet of Ministers of Ukraine adopted the Resolution, dedicated to translation of Ukrainian legislation. It involves conducting a terminological verification, but its regulation and who exactly will conduct it is still unknown.

References:

1. Kamenskiy D. V. Practical Nuances of Legal Translation in the Field of Comparative Criminal Law (based on works by Ukrainian and American comparativists). *Comparative and Analytical Law*. №4, 2020.

2. В Апараті Верховної Ради розповіли, хто переклав закони англійською мовою з помилками та скільки на це витратили. URL: <https://sud.ua/ru/news/publication/228012-v-aparati-verkhovnoyi-radi-rozpovili-khto-pereklav-zakoni-angliyskoju-movoyu-z-pomilkami-ta-skilki-na-tse-vitratili>

3. Кримінальний кодекс України: Кодекс України від 05 квітня 2001 року №2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

4. The Criminal Code of Ukraine: the Code of Ukraine of 05 April 2001 no.2341-III. The Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/en/2341-14>

5. Цивільний кодекс України: Кодекс України від 16 січня 2003 року №435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

6. Про затвердження Порядку здійснення перекладу на українську мову актів Європейського Союзу *acquis communautaire* та на англійську мову актів законодавства України, пов'язаних з виконанням зобов'язань України у сфері європейської інтеграції: Постанова Кабінету Міністрів від 2 травня 2023 р. № 451. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/451-2023-%D0%BF#Text>

Грина ЦАРЬОВА, професор
кафедри українознавства та
іноземних мов Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ, доктор
філологічних наук, доцент

НОВИЙ КОНТРАСТУП УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

З 16 липня 2022 року після століть лінгвоциду, організованого росією, який призвів до мовної окупації великої частини України, українська мова вчергове за останні 3 роки (7-й раз) перейшла в контраступ.

Протягом останніх 3-х років дія Закону про державну мову поетапно поширювалася на різні сфери публічного життя (відбулося вже 6 етапів): 1) 16 липня 2019 року, коли набрав чинності сам Закон, зміни торкнулися в основному державної та комунальної сфери, освіти, публічного простору та публічних комунікацій; 2) 16 січня 2020 року набрали чинності норми Закону, які стосуються реклами; 3) 16 липня 2020 року – норми закону поширилися на сферу охорони здоров'я, науки, застосування мови в технічній та проєктній документації, листування та звітність юридичних осіб, виконання назв транспортної інфраструктури (аеропортів, портів, вокзалів, станцій, зупинок тощо); 4) 16 січня 2021 року – українська мова стала обов'язковою при обслуговуванні громадян, наданні інформації про товари та послуги; 5) 16 липня 2021 року – Закон поширився на сферу культури, туризму, книговидання і книгорозповсюдження. Іспит на володіння українською мовою став обов'язковим для посадовців та кандидатів на громадянство; 6) 16 січня 2022 року – газети і журнали в Україні стали виходити українською

Інтерес до вивчення української підвищився не тільки в самій Україні, але й за її межами. За даними програми Duolingo з лютого минулого року понад 1,3 мільйона людей в усьому світі почали вивчати українську мову. Цікаво, що США, Великобританія та Польща – серед лідерів. В офісі платформи Duolingo наголошують, що інтерес до опанування української й надалі залишається дуже високим. Сюжет про це, зокрема, подає американська телерадіоорганізація «Голос Америки» (Voanews). Говориться про те, що в США до вторгнення українська в рейтингу по вивченню була на 36 місці, а після 24 лютого 2022 року піднялась на 14 сходинку. Водночас, інтерес до російської мови, навпаки, значно знизився. «Якщо російська у рейтингу Duolingo у 2022 році посідала 9 місце в світі, то зараз вона опинилась на 11-му», – йдеться в матеріалі.

З початком повномасштабного вторгнення про свою принципову прихильність до української мови заявило чимало українських зірок шоубізу

та лідерів думок. Це зробили співаки, впливові серед наймолодшого покоління, на кшталт Володимира Дантеса чи Анни Трінчер. На українську демонстративно перейшов блогер-мільйонник, який народився та виріс у Маріуполі, був російськомовним і навіть підозрювався у симпатіях до «руського міра» – Олексій Дурнев. Якщо донедавна він публікував відео на ютубі російською, то зараз він змінив і контент, і мову роликів. А на своїй сторінці в інстаграмі Дурнев закликав усіх російськомовних переходити говорити українською в побуті. «Якщо ви будете читати українські книжки, дивитися кіно, слухати українську музику, воно потроху-потроху піде. Помилка буде все менше, вам буде все комфортніше» – написав він [1].

Дуже важливою тенденцією є не лише використання української мови людьми, які раніше були тотально російськомовними, але й повна українізація досі двомовних. Адже, як стверджує докторка філологічних наук Лариса Масенко, ситуація масової двомовності, притаманна для України, зазвичай складається в колоніальній країні, коли вся підкорена спільнота повинна опанувати, крім своєї мови, мову колонізатора. Якщо друга мова поступово переймає всі функції рідної, то останній загрожує зникнення. І така загроза зникнення реально висіла над українською мовою не лише за радянських часів, але й за часів незалежності.

Українська мова – національний феномен, адже вона є для українців справжнім маркером їх самобутності. Українська мова ідентифікує українців, їхню національну свідомість та громадянську позицію. Нашому народові судилося безсмертя у світовій цивілізації. І мова відіграє тут важливу роль, адже саме вона тепер у всьому світі асоціюється із опором, сміливістю та свободою. У єдності – наша сила, в мові – наш незламний дух, у вірі – наше майбутнє [2].

О. Матвійчук зазначає, що в українців змінилося ставлення до російської мови, тому що вони переживають війну, у якій на їх напала саме РФ, де люди користуються російською мовою. Тому для українців це може бути дуже чужинне в психологічному сприйнятті, та дуже принципове питання – з громадянської позиції. На питання чому виникають мовні конфлікти, дослідниця відповідає, що будь-які емоції, будь-які конфлікти говорять про те, що є якась незадоволена потреба. Зважаючи на умови війни, у яких зараз живуть українці, то йдеться про базову потребу в безпеці. При такому рівні емоцій, агресії, ненависті, та зі значною потребою у безпеці – коли ми чуємо, наприклад, російську мову, то насамперед можемо відчувати якраз небезпеку. У такому стані логічна, нормальна реакція людини – це захистити себе. При цьому мозок на рівні захисту працює дуже примітивно: «Ми відчуваємо себе в небезпеці, російська мова = небезпека = агресор. Що потрібно робити? Потрібно захищатися!» Коли ми кажемо про мову, то, ймовірно, це може стосуватися також потреби приналежності. Я розмовляю українською, тож якщо хтось інший також розмовляє українською, то, швидше за все, він ближчий до мене, ніж той, хто говорить російською.

Дослідниця пропонує замість ненависті до російської мови плекати любов до української мови, долучаючись до переліку спеціальних ресурсів в Інтернеті, які допоможуть покращити чи полегшити процес вивчення української мови [3].

Українська мова – це зброя, бо вона здатна чинити опір. Українська мова – це маяк. Вона дозволяє знаходити своїх людей навіть за тисячі кілометрів від дому. Вибір говорити українською – це спосіб воскресити гідне ім'я свого роду, це можливість повернути собі те, що в тебе вкрали московіти, це – світлий вклад у розвиток квітучої України. Говорити українською символізує зв'язок поколінь, збереження культурного простору, історичного спадку народу України.

Список використаних джерел

1. Контрнаступ мови: як українська відвоює своє URL: <https://espresso.tv/kontrnastup-movi-yak-ukrainska-vidvoyovue-svoe>
2. Лизанчук В. Українська мова – одухотворення нашого життєдайного середовища. Голос України. URL: <http://www.golos.com.ua/article/361045>
3. Матвійчук О. Мовні війни: як допомогти українській перемогти у наших громадах. URL: <https://blog.liga.net/user/olmatviichuk/article/44620>

Орина ЧЕРНЯВСЬКА, здобувач вищої освіти Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ
Науковий керівник:

Наталія ДАВИДОВА, старший викладач кафедри українознавства та іноземних мов Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

THE FUNCTIONING OF THE ENGLISH LANGUAGE AS A LANGUAGE OF INTERNATIONAL COMMUNICATION

Throughout the entire period of human cultural and historical development, countries and peoples have needed access to advanced knowledge, and for this, a language that is understood by everyone is necessary. Typically, the language of the most numerous or influential ethnic group becomes the means of communication in a specific territory. In the 20th century, circumstances emerged that propelled the English language to the forefront of the global linguistic process. Firstly, this became possible due to the military and political power and economic potential of English-speaking countries [2]. This ensured active engagement of English speakers worldwide. English became the first international language that

was not only necessary for communication but also a competitive advantage in the job market and in business, as the global economy required a global language.

Secondly, the cultural and informational factor became crucial, as media corporations and mass culture made the English language the key to information resources and cultural products that were significant worldwide [3].

Thirdly, English is objectively considered a simpler language than its global «competitors.» It is the only language spoken by people for whom it is not their native tongue. Consequently, English has simplified on phonetic, lexical, grammatical, and stylistic levels, and its linguistic norms have expanded [2].

The level of proficiency in the English language among the adult population can be seen as an indirect indicator of a society's openness. If adults have learned to communicate in English, they have more opportunities for international labor mobility and tend to have more progressive views [4]. In countries where the level of English proficiency is lower, adults are generally more conservative, isolated, and inclined to accept income and rights inequality. However, this does not mean that there is a direct cause-and-effect relationship between proficiency in the English language and the progressiveness of society. More likely, the increase in openness and the reduction of inequality are driven by the same forces that encourage people to embrace English as a global tool for communication.

Proficiency in the English language, combined with internet resources, gives people access to global, advanced knowledge and technologies, facilitates conducting business worldwide, and enables them to share their ideas with a wider audience. More than half of the top 10 million most visited websites on the Internet are in English. Cutting-edge research and innovations in technology almost always require a certain level of language knowledge. Internet resources provide people with more opportunities to express themselves in the English-speaking space [3].

Language as a social phenomenon is a direct reflection of human moods and views in a specific place and period in history. In particular, the urgent need of society to operate with new concepts and ideas highlights issues related to naming and neology.

The English language stands as a paramount example of a global *lingua franca*, serving as the primary language of international communication across borders, cultures, and domains. Its widespread usage and influence can be attributed to a myriad of historical, cultural, and practical factors, making it an indispensable tool for fostering understanding and cooperation on a global scale [4].

One of the most compelling factors contributing to English's dominance as a global language is its historical trajectory. The British Empire, at its zenith, spanned vast territories across the world, resulting in the widespread dissemination of the English language. The subsequent emergence of the United States as a global superpower further solidified English as a language of influence, particularly in the realms of politics, economics, and technology.

In the contemporary era, English's ubiquity has only expanded. It has become the *de facto* language of diplomacy, business, science, technology, and

entertainment. International organizations such as the United Nations and NATO conduct their official business in English, and the majority of global business transactions are conducted in English. Additionally, a significant portion of the world's scientific research is published in English, further reinforcing its role as a language of international discourse.

The English language's adaptability and flexibility also play a pivotal role in its international appeal. English has a rich and dynamic vocabulary that readily incorporates loanwords and expressions from other languages. This adaptability allows it to encompass a wide range of subject matters, making it a versatile tool for cross-cultural communication. Furthermore, the relatively simple grammar and syntax of English, when compared to some other languages, make it more accessible to non-native speakers, contributing to its global appeal [1].

Another crucial aspect of English's role as a language of international communication is its accessibility through education. English is taught as a second language in many countries, and proficiency in English is often seen as a valuable skill for personal and professional development. The availability of English-language educational resources, such as textbooks and online courses, facilitates learning for millions of individuals worldwide [2].

Despite its preeminent status, the use of English as a global lingua franca is not without its challenges and controversies. Concerns about linguistic imperialism and cultural homogenization have arisen as English exerts its dominance. Critics argue that the spread of English can lead to the erosion of indigenous languages and cultures, potentially undermining linguistic diversity and cultural heritage.

In conclusion, the English language functions as a language of international communication due to its historical legacy, adaptability, and global reach. It enables people from diverse backgrounds to engage in diplomacy, trade, science, and culture, fostering a sense of global interconnectedness. However, as the world continues to evolve, discussions surrounding the equitable use of languages and the preservation of linguistic diversity remain important topics for consideration in the ongoing global conversation.

Список використаних джерел:

1. Czinven, Caj. Functioning of the English language as a language of intercultural communication. 2021. 56 p.
2. Karimova, Valida. The English language for global communication: perspective of youth. 2016. 42 p.
3. R&#oacute;oul, Hamza. Intercultural communication dialectics in English language teaching. *International Journal of Society, Culture & Language* 9.1 2021. 30-42 p.
4. Rustamov, I. T., and Z. X. Mamaziyayev. Development of speaking comprehension in teaching foreign language for professional purposes. *Asian Journal of Research in Social Sciences and Humanities* 12.2 2022. 227-233.

Кирило ЧИКИТ, здобувач вищої освіти Харківського національного університету внутрішніх справ
Науковий керівник:

Наталія ГОРБАЧ, старший викладач кафедри іноземних мов Харківського національного університету внутрішніх справ

FINANCIAL OFFENSES AND FINANCIAL AND EKONOMIC CONSEQUENCES DURING THE WAR

The economy is one of the most important indicators of the development and success of any country, and it affects all spheres of public life, including medicine, education, production, and the level of comfort of the population. During the war, our economy has not only suffered from material losses, but the number of economic offenses has also increased, which only depresses the social sphere of our country.

Russia's military aggression against Ukraine has caused large-scale destruction of productive capital and infrastructure, resulting in casualties and social losses. The war leads to a decline in employment and income, purchasing power, and the number of accumulated assets. In 2022, the national economy lost 29.2% of real GDP, and 13.5 million people were forced to flee their homes. More than 7 million people live below the poverty line, accounting for 24% of the population.

In terms of damage or direct losses in the first year of the war, the World Bank and its partners estimate that the housing sector (38% of the total damage), transportation (26%), energy (8%), industry and trade (8%, with the largest losses), and agriculture (7%) suffered the most.) In particular, during the Russian-Ukrainian war, 1.4 million residential buildings (independent apartments, houses) were destroyed or damaged, including 135,000 private apartments and 39,000 dormitories.

Of the total reconstruction needs (USD 410.6 billion), the transportation sector accounts for 22%, the housing sector for 17%, the energy sector for 11%, the social security and livelihoods sector for 10%, the emergency response sector for 9%, and the agriculture sector for 7%.

Generally speaking, the economic losses caused by war include not only the destruction and disruption of infrastructure, production facilities, and government institutions, but also the loss of human capital and the consumption of resources in military confrontations. In 2022, the share of state budget expenditures on defense in GDP will reach 23%, and in 2023 it should reach 20% of GDP. At the same

time, as of January 15, 2023, military assistance from Western partners to Ukraine reached USD 65.4 billion, which is 46.5% of GDP in 2022.

The population losses as a result of the hostilities are also significant, but are still difficult to estimate. According to research by the European Bank for Reconstruction and Development, even 25 years after the end of the war, the population of the affected countries is still much smaller than in similar countries without armed conflicts. The main components of these losses are war casualties, the outflow of refugees, and a decline in the birth rate.

The huge losses of real GDP in the first year of the war set our country apart from other military campaigns. Thus, as a rule, only in countries that surrendered or suffered serious defeats in the war (Germany, Austria, Japan, Iraq), real GDP fell by 25-50% during the year of conflict.), or a country where hostilities cover more than 50% of the territory (Bosnia and Herzegovina).

Studies show that the total loss of real GDP during the war averaged 40%. At the same time, real GDP fell by an average of 20% in the first year of the war. As a reminder, in 2022, Ukraine's real GDP fell by 29.2%, and industry by 38%. This is a testament to the brutality and massive destruction suffered by Ukraine from Russian aggressors, as well as to the low adaptability of the Ukrainian economy to martial law and the lack of broad government support.

Ukrainian industry suffered significant losses during the war. In 2022, Ukrainian industrial production fell by 38%. According to World Bank experts, the losses to industry and trade amount to USD 10.9 billion. Meanwhile, the recovery needs in these sectors will reach \$23.2 billion by 2033. THE TOTAL COST OF THE DAMAGE IS ESTIMATED AT USD 1.5 BILLION. 80% of this amount is the estimated cost of reconstruction and modernization of production sites, machinery and equipment, and restoration of inventories.

Thus, Russia's invasion of Ukraine in 2022 launched one of the largest and most destructive wars in the world since World War II. The cost of damage and recovery needs are already reaching record levels, and the rate of decline in real GDP and industrial production exceeds that of most countries during the wars of the second half of the 20th and early 21st centuries. On the other hand, in 2022-2023, Ukraine managed to avoid macro-financial destabilization and diversify sources of financing expenditures, which will keep the economy from falling further and positively affect the prospects for post-war recovery.

When it comes to economic offenses, it can be said with good reason that the vast majority of types and forms of economic danger are purposeful, generated by social factors, have an anthropogenic nature and, ultimately, manifest themselves in the form of an offense. Each economic entity may suffer losses due to the destruction of its production factors, property, restriction of activities and redistribution of property and income as a result of fraud, robbery, extortion, robbery, theft, restriction of economic activity, damage to its image, etc.

Since the beginning of Russia's full-scale invasion of Ukraine, there has been an increase in the number of cases of most types of crime, including fraud.

The publication notes that the Office of the Prosecutor General in 2022 recorded a surge in crime in almost all the "most popular" articles.

Last year, more than 32 thousand fraud cases were registered. This is the highest figure for the last 4 years. The last time about the same number of fraud cases was recorded in 2019, and since then this figure has only been falling," the report says. Analysts note that in the year of Russia's full-scale invasion, the number of registered proceedings under Article 190 of the Criminal Code increased by 34%. At the same time, the share of cases referred to court dropped by half - from 34% to 18%.

Also, the number of registered car theft proceedings almost doubled over the year - from 2,800 to 4,100 cases. It is worth noting that this figure has grown rapidly only in comparison with the 'covid' year of 2021. In previous years, the number of registered car theft proceedings was approximately the same or even higher.

At the same time, despite the rapid growth in the number of proceedings, fewer and fewer of them reach the court. In particular, in 2022, the number of cases under Article 289 of the Criminal Code sent to court decreased almost threefold: from 54% to 19%.

Perhaps the only article of the Criminal Code where the situation has improved is apartment burglaries. Thus, the number of registered proceedings under Article 185 of the Criminal Code decreased by more than 2 times last year," the report says. The situation with the number of cases under this article that were sent to court also improved.

In 2022, almost every second case registered under this article was sent to court. Moreover, in December, the number of cases sent to court was more than twice as high as the number of registered cases. In 2021, the share of such cases that went to court was 39%.

Thus, during the war, the country's economy suffered significantly, which in turn led to an increase in the number of offenses in this area. Not only citizens, but also businesses, the service sector and the market suffer from fraud. Today, there is a need to improve the procedure for investigating economic crimes, to improve the system of law enforcement agencies in the field of cybersecurity and combating economic crimes.

References

1. Kravchuk S. J. (2009) "Economic Crime in Ukraine" available at: <http://westudents.com.ua/knigi/116-ekonomchna-zlochinnst-v-ukran-kravchuk-sy.html> (Accessed 18 February 2018).

2. Medentsev A. M. (2014) "Characteristics of the subject and conditions of committing crimes in the field of public procurement" available at: <http://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc8/65.pdf> (Accessed 18 February 2018).

3. Stepanyuk R. L. (2011) "Typical technologies of criminal activity in the budgetary sphere of Ukraine", Right forum, vol. 1, pp. 977–981.

4. Kharko D.M. (2010) "Criminological problems in determining the concept and features of modern economic crime as a factor of shadow economy of Ukraine" available at: <http://www.apdp.in.ua/v55/119.pdf>
(Accessed 18 February 2018).

Анна ЧУБЕНКО, здобувач вищої освіти Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

Науковий керівник:

Тетяна ІЩЕНКО, старший викладач кафедри міжнародних відносин та соціально-гуманітарних дисциплін Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ПОШИРЕННЯ ЗАСТОСУВАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЯК МОВИ МІЖНАРОДНОГО СПІЛКУВАННЯ

Англійська мова є однією з найпоширеніших мов у світі та грає важливу роль в сучасному глобалізованому суспільстві. Україна, як член міжнародних організацій та активний учасник світових процесів, також відчуває вплив англійської мови на різних рівнях. У цьому науковому тексті ми дослідимо розширення сфер застосування англійської мови в Україні, проаналізуємо фактори, що сприяють цьому процесу, та розглянемо перспективи подальшого розвитку.

Англійська мова є глобальним засобом комунікації, яка сполучає мільйони осіб у всьому світі. Для понад 400 мільйонів людей вона є рідною, для 300 мільйонів - другою мовою, і ще 500 мільйонів осіб володіють англійською мовою в різних ступенях. За останніми міжнародними дослідженнями, Україна знаходиться на 40 місці серед 112 країн за рівнем володіння англійською мовою громадянами [1, с. 7].

Однією з основних сфер застосування англійської мови в Україні є освіта. За останні десятиліття спостерігається зростання популярності англійської як другої мови. Багато українців вибирають англійську як основну іноземну мову для вивчення. Це пов'язано з бажанням покращити свої можливості на міжнародному ринку праці та отримати доступ до актуальної інформації та джерел знань, які часто публікуються англійською мовою [2, с. 30].

Сфера бізнесу також не залишає байдужими до англійської мови. Велика кількість міжнародних компаній та організацій, що діють в Україні,

використовують англійську як робочу мову для комунікації як в межах компанії, так і на міжнародному рівні. Знання англійської мови стає важливим конкурентним перевагою для українських фахівців та бізнесменів, які планують співпрацювати з іноземними партнерами та інвесторами [3, с. 14].

Зростаюча популярність англійської мови також відзначається у сфері мас-медіа та культури. Багато фільмів, серіалів, музики та літератури, що приходять в Україну з інших країн, використовують англійську мову як основну. Це сприяє поширенню англійської серед молодого покоління та розвитку англомовної культурної ідентичності [3, с. 10].

Наукова спільнота України також дедалі активніше включається в міжнародні наукові дискусії, що передбачає використання англійської мови для публікацій та комунікації з колегами з інших країн. Це сприяє обміну знаннями та дослідженнями, а також підвищує рейтинг українських учених на світовій арені.

Міністерство культури та інформаційної політики України готує законопроект, що передбачає надання англійській мові особливого статусу в Україні як мови міжнародного спілкування. Окрім цього, цей законопроект передбачає розширення сфери застосування англійської мови в Україні, обов'язково встановлюючи її в певних галузях суспільного життя, де мають місце міжнародні комунікації [2, с. 41].

Трансформація статусу англійської мови є ключовим кроком для вирішення цієї проблеми та визначає стратегічний курс України на шляху до членства в Європейському Союзі. В рамках проекту закону передбачається налагодження регулювання використання англійської мови в різних сферах суспільного життя [3, с. 17]. В першу чергу ця ініціатива спрямована на регламентацію міжнародних комунікацій і надасть можливість Україні більш ефективно взаємодіяти з міжнародними партнерами та гарантувати глибокий інтеграційний процес у міжнародному співтоваристві.

Отже, розширення сфер застосування англійської мови в Україні свідчить про необхідність адаптації до глобалізованих реалій та підвищення конкурентоспроможності нації. Вивчення та використання англійської мови в різних сферах є стратегічним напрямком для України, який сприяє розвитку освіти, науки, бізнесу та культури. Важливо продовжувати інвестувати у розвиток мовних навичок населення та стимулювати вивчення англійської мови для забезпечення успіху та впевненості України на міжнародній арені.

Список використаних джерел

1. Антоненко Т. А. Методи навчання іноземної мови у ЗВО та складнощі їх застосування. Інноваційні тенденції підготовки фахівців в умовах полікультурного та мультилінгвального глобалізованого світу. Київський національний університет технологій та дизайну, 2023 р.
2. Барабаш С. Англійська мова в Україні. 2023 р.

3. Кириченко Т. О., Рідель Т.М. Глобалізація та сучасні аспекти викладання англійської мови в Україні. 2023 р.

4. Ломакіна, Л. В. Сприяння вивченню англійської мови в Україні та сучасні тенденції у навчанні. Стаття [Електронний ресурс]Режим доступу: http://www.kamts1.kpi.ua/sites/default/files/files/lomakina_spryuannya.pdf 2019 р.

Богдан ШАЛІМОВ, здобувач вищої освіти Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Ганна ДЕКУСАР, старший викладач кафедри українознавства та іноземних мов Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

TERMS OF LEGAL TERMINOLOGY: THEIR CHARACTERISTICS AND DEVELOPMENT

With the development of humanity and technology, states developed, and jurisprudence and law along with states. Over time, new terms and concepts appeared to describe the phenomenon. More and more scholars have explored the concept of this term, as more and more frequent translation problems and trends in terminology attract the attention of scholars.

Terminology itself occupies an important place in linguistics, however, the specificity of terminology can cause difficulties when translating into Ukrainian and choosing a translation method. Legal language is the language of lawyers with their specific terminology and particular linguistic style, which is quite different from everyday language.

A term is a word (or phrase) that means a specific concept and has a precise range of meanings.

The most important characteristics of the term are:

- adequacy of understanding of the content of the concept, semantic uniqueness;
- logical connection with other terms;
- professional practical application (technical, chemical, medical, sports terminology, etc.).

There is also a lot of literature on this topic, so we will list only some of the definitions that are of greatest interest to us. The word "term" comes from the Latin "terminus" (limit, limitation). Linguists define this concept in different ways. For example, Yu. V. Popovych defines the terms "as unambiguous words without expressiveness" [1, p. 206]. R.V. Statsyuk notes that "a term is a word or phrase used to express concepts and designations of objects, which, due to their strict and precise definition, clearly define semantic boundaries and are therefore unique in

the relevant classification system" [2, p. 113]. O.D. Ponomarov gives the following definition: "A term is a word or phrase that describes the concept of a certain field of knowledge, science or culture" [3, p. 171].

Legal terminology is a unique subject of study due to the number of its uses compared to other terminological systems. Legal terms are verbal designations of constitutional terms, which are used to express and determine the content of constitutional norms.

Legal terminology contributes to the precise and clear formulation of legal requirements in order to achieve maximum brevity of the legal text. Legal terminology, which in principle occupies a small part of the regulatory text, is its main content base. The main reason for legal terminology is contained in the main legislative acts, they establish terminological standards. The source of basic legal terminology is the Constitution.

An important feature of legal terminology is systematicity, that is, internal consistency based on the legal logic itself. Legal terms represent a complex organic system and are interconnected in various ways.

One of the defining characteristics of legal terminology is its wide use. A large number of social relations are subject to legal norms. There is practically no area of life that is not directly or indirectly affected by the law. For this reason, normative acts use household vocabulary and the nomenclature of manufactured products, as well as names of various services, vocabulary of various fields of knowledge (medicine, technology, cosmonautics, etc.).

Consistency of the vocabulary of legislation, resistance to unjustified language innovations is a necessary condition for its stability. However, this does not mean that the legislator's vocabulary does not change.

Therefore, the vast majority of terms used in the legislation, as a rule, remain unchanged and are not subject to significant changes. However, some terms do not have any legal application because the relationship from which they arose disappears (for example, the terms "employment", "settlement"). Some terms have been replaced with clearer ones ("compulsory insurance" instead of "wage insurance", etc.).

Список використаних джерел:

1. Попович Ю.В., Бялик В.Д. Поняття термінології та терміносистеми в сучасній лінгвістиці. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Том 31 (70) №2 ч.2. 2020. С. 206-210.
2. Стацюк Р.В. Основні підходи до визначення поняття «Термін» у сучасній лінгвістичній науці. Науковий вісник ДДПУ імені І. Франка. Том 2, №5, 2016. С. 112-116.
3. Пономарів О.Д. Стилїстика сучасної української літературної / О.Д. Пономарів. Тернопіль, 2000. 276 с.

Євгенія ШЕВЧУК, здобувач вищої освіти Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Інна КОЗУБАЙ, старший викладач кафедри міжнародних відносин та соціально-гуманітарних дисциплін Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

АНГЛІЙСЬКА МОВА В УКРАЇНІ: РОЗШИРЕННЯ ЗАСТОСУВАННЯ В ЮРИДИЧНІЙ СФЕРІ

У сучасному світі англійська мова займає важливе місце в комунікаціях та міжнародних відносинах. Україна, як країна зі стрімкими процесами євроінтеграції та зростаючою кількістю іноземних інвестицій, стикається з необхідністю активного використання англійської мови в юридичній сфері. Однак, питання розширення застосування англійської мови у юридичних процедурах та документації в Україні залишається актуальним та потребує дослідження.

Останні дослідження та публікації в галузі використання англійської мови в українській юридичній сфері надають певну базу для розуміння проблеми. Деякі дослідження присвячені аналізу нормативно-правового регулювання використання англійської мови. Інші дослідження акцентують увагу на практичних аспектах перекладу юридичних текстів та документів. Окремі визначення важливості ролі розширення вживання англійської мови було проаналізовано такими дослідниками, як В. Богатирець, Л. Кузьо, С. Супрунов.

Аналіз сучасного стану використання англійської мови в українській юридичній сфері відображає складний і різноплановий процес, який включає в себе як позитивні аспекти, так і численні виклики та обмеження.

Суспільство і держава потребують підготовки нової генерації і підвищення кваліфікації вже працюючих керівників і фахівців органів державної влади та місцевого самоврядування, формування реального та перспективного резерву їх кадрів, щоб своєчасно були підготовлені фахівці для заміщення нових посад, у тому числі в нових структурах державного апарату, щоб покращувалась якість та підвищувалась ефективність управлінського процесу. Таким чином, одним з пріоритетних напрямів соціально-економічного розвитку України є якісний розвиток системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців [2].

До цього часу залишаються невирішеними питання щодо стандартизації та якості перекладу юридичних документів з англійської мови

на українську, а також питання визначення компетенції та кваліфікації перекладачів у юридичній сфері. Крім того, не визначено оптимальні підходи до навчання фахівців правового спрямування використанню англійської мови в професійній діяльності.

Україна є учасницею численних міжнародних угод і має зобов'язання в галузі використання англійської мови, зокрема в міжнародних торгових та інвестиційних угодах. У судовій практиці України існують випадки використання англійської мови, зокрема в справах, пов'язаних із закордонними контрагентами. Однак цей процес не є стандартним і ще не є загальною практикою.

Велика увага приділяється перекладу юридичних документів з англійської мови на українську. Це може бути складним завданням, оскільки правова термінологія може варіюватися в різних юрисдикціях.

Зростаюча кількість іноземних інвесторів та бізнес-партнерів в Україні вимагає здатності вести комунікацію англійською мовою в юридичних справах та консультаціях. Україна відзначає зростаючий інтерес до вивчення англійської мови в юридичних вищих навчальних закладах. Проте, питання підготовки юристів до професійного використання англійської мови в юридичній сфері залишається актуальним. Це особливо важливо, оскільки не всі відрізняються позитивною професійною спрямованістю. Навчальна діяльність повинна наповнюватись професійним змістом, ставленням до професії і до навчання як до засобу досягнення цілей навчання і досягнення майбутніх професійних успіхів [3].

Однією з головних перспектив є подальше вдосконалення стандартів перекладу та забезпечення високої якості перекладу юридичних текстів. Також важливо розвивати освітні програми для юридичних фахівців та перекладачів, щоб підготувати кваліфікованих спеціалістів, здатних ефективно використовувати англійську мову в юридичній сфері.

Впровадження англійської мови у юридичні практики України стикається з рядом ключових проблем і викликів. Наявність кваліфікованих перекладачів, які здатні точно і професійно перекладати юридичну термінологію з англійської мови на українську та навпаки, залишається важливим викликом. Низька кваліфікація перекладачів може призвести до неточностей і непорозумінь у правових документах та угодах. Крім того, відсутність єдиної стандартизованої термінології викликає плутанину та ризик неправильного розуміння термінів у юридичних текстах. Необхідно розробити стандартизований словник юридичної термінології для англійської мови в контексті українського права.

В Україні відсутні чіткі та повністю розроблені норми щодо використання англійської мови в юридичних процедурах, зокрема в судових справах. В контексті використання англійської мови в юридичних практиках, важливо враховувати міжкультурні особливості та відмінності у підходах до права і юридичних практик. Розв'язання цих проблем вимагає системної

роботи з урядом, навчальними закладами, професійними спілками та іншими зацікавленими сторонами.

Варто зазначити, що Президент України Володимир Зеленський подав до Верховної Ради законопроект №9432 «Про застосування англійської мови в Україні» [4], яким передбачається офіційно закріпити статус англійської як однієї з мов міжнародного спілкування. 28 червня на сайті Верховної Ради з'явився новий законопроект, який ініціював президент України Володимир Зеленський. За ним англійська мова в нашій державі має стати мовою міжнародного спілкування та поширитися на велику кількість сфер [1]. Відповідно важливим є розвивати кваліфікованих перекладачів, створювати стандартизовану термінологію, розробляти нормативно-правові акти, підвищувати рівень освіти та забезпечувати доступ до англомовних ресурсів для фахівців у сфері права в Україні.

Оцінка аспектів перекладу та інтерпретації юридичних текстів з англійської мови на українську є критично важливою, оскільки правильне розуміння та точний переклад юридичних документів мають вирішальне значення в юридичній сфері. Загалом, переклад юридичних текстів з англійської мови на українську – це складний та відповідальний процес, який вимагає високої кваліфікації та уважності. Правильний переклад юридичних документів є важливим для забезпечення правозахисного та законодавчого процесу в Україні і має велике значення для правової системи країни.

Аналіз сучасного стану використання англійської мови в українській юридичній сфері показує, що це питання є актуальним і вимагає подальших досліджень і розвитку, зокрема в контексті євроінтеграції та міжнародного співробітництва.

Дослідження підтверджує актуальність проблеми розширення використання англійської мови в українській юридичній сфері. Запропоновані висновки вказують на необхідність розробки стандартів та навчальних програм для підготовки кваліфікованих перекладачів та юридичних фахівців, здатних працювати в професійній діяльності.

Список використаних джерел:

1. Англійська може стати мовою міжнародного спілкування в Україні: деталі про законопроект. Курси англійської мови в Києві: ліцензована школа Cambridge English. URL: <https://cambridge.ua/uk/news/angliyskiy-mozhet-stat-yazykom-mezhdunarodnogo-obshcheniya-v-ukraine/> (дата звернення: 07.10.2023).
2. Богатирець В. Шляхи оптимізації підготовки державних службовців в Україні Влада та управління. Збірник наукових праць. Вип. 2. Чернівці: Букрек, 2012. С. 205-217.
3. Супрунов С. Є. Вивчення іноземних мов в немовних. Педагогіка сьогодні: проблеми і рішення: матеріали II Міжнар. наук. конф. (м. Самара, вересень 2017 р). Самара: ТОВ «Вид-во АСГАРД», 2017. С. 71–73.
4. Проект Закону про застосування англійської мови в Україні. Картка законопроекту. Законотворчість. Електронний кабінет громадянина. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/42201> (дата звернення: 07.10.2023).

Олександра ШЕЛКОПЛЯСОВА,

здобувач вищої освіти

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Ганна ДЕКУСАР, старший

викладач кафедри українознавства

та іноземних мов

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ

MAIN PROBLEMS OF TODAY'S LEGAL TERMINOLOGY

Legal terminology is very important part of literary dictionary because it has informative character for each country. Legal terms express concept in legal sphere social life and are defined in legal documents (laws, bills, dictionaries, etc.) [1]. Dana terminology includes the following elements as legal terms, definitions, statuses, elements sentence and structure of the legal text. As to the examples of legal terms they can belong to "lawsuit", "constitution", "offence", "testimony", etc. Legal terminology as systematically organized totality terminological units legal gazuzi certain languages Synchronous approach provides state study legal terminology as a system interconnected and mutually conditioned terminoelements at a certain moment of it development. Composition and structure modern legal terminology, connection and relation between her elements conditioned the existing legal system that consists of a branched, but clearly organized totality legal concepts and institutions [2].

It is possible to single out the main problems of legal terminology, namely the problem of studying legal terminology, its correct use by professional lawyers and legal scholars, and the conditions for its appropriate use. Since legal terminology is one of the most vague industry terms, it is worth noting that it is widely used not only in professional language, but also in everyday settings and in the field of linguistic communication. [2] Actual problems of legal terminology may include various aspects, such as the evolution and change of the meanings of terms, intercultural differences, terms in the information society, specialized terminology. Especially in today's world, legal terminology can undergo changes in meaning and usage, which can lead to misunderstandings and misunderstandings.

In a globalized world, there are different legal systems and traditions, which can create conflicts in the use of legal terms between different countries and cultures. In a globalized world, there are different legal systems and traditions, which can create conflicts in the use of legal terms between different countries and cultures. With the deepening of digital technology and the increase in the number

of documents and data related to the legal sphere, new terms and requirements for their definition arise. Different fields of law, such as intellectual property, medical law, financial law, have their own specific terms that require clarification and explanation. These challenges require constant monitoring and adaptation of legal terminology to ensure accuracy and accessibility of legal information for all citizens and stakeholders.

I fully agree that the issue of legal terminology needs to be resolved, as incorrect research and use of terminology in legislation can lead to misunderstandings between legal entities. Legislation has to provide correct use and research legal terms. In my opinion, it is question makes it difficult interpretation legal norms and needs solution

References:

1. Boyarova L. G. Variant terms in the Ukrainian general vocabulary //2015 P.189-195
2. Lyubchenko M. V. "Legal terminology: concepts, features, types.// Kharkiv "Human Rights"// 2015, 239 p.

Анна ШКІЛЬ, здобувач вищої освіти Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ
Науковий керівник:

Інна КОЗУБАЙ, старший викладач кафедри міжнародних відносин та соціально-гуманітарних дисциплін Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

EXPANDING THE SPHERES OF APPLICATION OF THE ENGLISH LANGUAGE IN UKRAINE

English is the language of world communication. It is a language that unites millions of people around the world. The topic is extremely relevant, because thanks to its status as an international language, English is becoming more and more important. In Ukraine, it has a very wide application and is used in various spheres of life.

Knowledge of the English language opens up many opportunities for a person who wants to achieve success. For example, access to information resources of the world. Career prospects are also an advantage. Because when hiring, attention is paid to knowledge of foreign languages. This will make it possible to get a more prestigious vacancy, a higher paid position. Knowledge of English makes it possible to work abroad and create new acquaintances with

foreign partners. Expansion of worldview, knowledge of culture and customs of other peoples. And also, the possibility of traveling, getting to know people from different countries.

In modern society, a foreign language is used in such areas as tourism, education, service, culture, art, and science.

English is the language of international business, so it is widely used in Ukrainian companies, especially those that have relations with foreign partners. The ability to communicate in English gives a competitive advantage in the labor market. Ukraine is becoming an increasingly popular tourist country, and English is the key to communicating with foreign tourists. Hotels, restaurants, tour companies and other tourist services actively use the English language to provide quality service.

Many Ukrainian schools and universities offer the opportunity to study English as a second language. In addition, there are specialized schools and courses that offer intensive study of the English language.

English is the language of world culture and art. Many films, books, musical compositions and other works of art have been translated into English. People who speak English can enjoy these works in translation or in the original.

Ukraine actively cooperates with international scientific organizations and conducts joint research with foreign colleagues. English is the main language of communication in this field.

Ukraine has become one of the leading countries in the field of software development. Many IT companies work with foreign clients, so English is necessary for communication with them.

Ukraine actively cooperates with international sports organizations and holds sports events at the international level. English is the main language of communication in this area.

The Ministry of Culture and Information Policy of Ukraine is developing a draft law on establishing the special status of the English language in Ukraine as the language of international communication. The draft law also provides for a significant expansion of the scope of the English language in Ukraine; the English language will be mandatory in certain public spheres of public life where international communications are available. According to the First Deputy Minister of Culture, the expansion of the scope of the English language in Ukraine will contribute to the activation of the processes of integration of Ukrainians into the European community. Every Ukrainian who learns English will be much more aware of European life.

Therefore, learning English in Ukraine is an important point in the development of Ukrainians. The growing need for English speaking in various spheres of life, such as business, tourism, education and culture, encourages many Ukrainians to learn English. Educational institutions in Ukraine actively offer English language courses and programs that help Ukrainians develop their language skills. Many students also choose opportunities to study English abroad

to improve their knowledge and gain international experience. The growing importance of the English language also affects the popularity of online courses and apps for learning English. Many Ukrainians choose these convenient and affordable learning methods to improve their language skills at a time convenient for them. In general, the English language in Ukraine is becoming more and more important for successful functioning in the modern world. Proficiency in English opens up many new opportunities for Ukrainians and helps them to be competitive in the international labor market.

References

1. Англійська мова в Україні – розширення сфери застосування. URL: https://odnb.odessa.ua/view_post.php?id=3906
2. URL: <https://nus.org.ua/news/anglijska-mova-mozhe-otrymaty-osoblyvyj-status/>

Наукове видання

МОВА І ПРАВО

*Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної
конференції*

(м. Дніпро, 17 жовтня 2023 року)

Підп. до друку 30.11.2023. Формат 60x84/16. Друк – цифровий. Папір офісний.
Гарнітура – Times. Ум.-друк. арк. 16,74. Обл.-вид. арк. 18,00. Зам. № 17/23-зб

Надруковано у Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ
49005, м. Дніпро, просп. Гагаріна, 26, rvv_vonr@dduvs.in.ua

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру ДК № 6054 від 28.02.2018